

การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

RAISING THE LEVEL OF HAND-WOVEN FABRICS FROM TAI LAUE ETHNIC
IDENTITY TO CREATE COMMUNITY PRODUCT IN BAN NONG BUA,
NAN PROVINCE

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2565

KMITL-2022-ED-M-222-028

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

RAISING THE LEVEL OF HAND-WOVEN FABRICS FROM TAI LAUE
ETHNIC IDENTITY TO CREATE COMMUNITY PRODUCT IN BAN NONG
BUA, NAN PROVINCE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT DEGREE OF
MASTER OF SCIENCE IN INDUSTRIAL EDUCATION
IN TECHNOLOGY INDUSTRIAL PRODUCT DESIGN
SCHOOL OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

2022

KMITL-2022-ED-M-222-028

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

COPYRIGHT 2022

SCHOOL OF INDUSTRIAL EDUCATION AND TECHNOLOGY

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ
เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

นักศึกษา

นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

รหัสประจำตัว

59603068

ปริญญา

ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต

สาขาวิชา

เทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

ปี

2565

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย เซะวิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนศ ภิรมย์การ

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ 2) เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน 3) เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แบบประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอมือไทลื้อ และปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน และผู้บริโภคบริโภคที่มีความสนใจด้านผ้าทอมือ ผ้าทอมือลายซุ้มใหญ่หรือลายหลบไทลื้อ หนึ่งในลายผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ใช้เทคนิคการขีด เป็นลายพื้นฐานที่ง่ายกับการทอ และสามารถทอได้อย่างรวดเร็ว สีของลายประกอบไปด้วยสีดำ สีแดง สีขาว นำมาประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี และเครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋ และรองเท้า ผลการวิจัยพบว่า การยกระดับผ้าทอลายหลบไทลื้อด้วยการประยุกต์ใช้กับเครื่องแต่งกายสตรี มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) การประยุกต์ใช้กับกระเป๋าสตรี และรองเท้าสตรี มีค่าความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.40) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ โดยวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์

Thesis Title	Raising the level of Hand-woven fabrics from Tai Laue ethnic identity to create community product in Ban Nong Bua, Nan province
Student	Mr. Natthapak Tapjaroen
Student ID	59603068
Degree	Master of Industrial Education
Program	Industrial Product Design
Year	2022
Thesis Advisor	Assistant Professor. Dr. Somchai Saeviset
Thesis Co-Advisor	Assistant Professor. Dr.Thanate Piromgarn

ABSTRACT

This qualitative research aims to 1) To study the history of hand-woven fabrics of the Tai Lue ethnic group. 2) To design products made from hand-woven fabrics of the Tai Lue ethnic group Ban Nong Bua Community, Nan Province. 3) To assess the satisfaction of tourists and people interested in weaving. The tools used include open-ended interview product design assessment from population and sample design expert specialist in Tai Lue handwoven fabrics and local philosophers Baan Nong Bua community, Nan province and costumers who are interested in woven fabrics. Hand-woven cloth with large arch pattern is one of the woven patters of the Tai Lue ethnic group. Use the Khit technique it is a basic pattern that easy to weave and can weave quickly. The color of the pattern consists of black, red and white. When applied appropriately and consistent with women's apparel products, bags and shoes. The results appeared that elevation of Tai Lue woven fabric by applying it to women's clothing. They had the highest satisfaction value ($\bar{x} = 4.55$, S.D. = 0.43) Women's bag and women's shoes their satisfaction was high ($\bar{x} = 4.34$, S.D. = 0.40) ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.47) The material used are consistent with local material in Nan province. The use of local materials for maximum benefit and the material is suitable for applying to the product.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้จะไม่ประสบความสำเร็จลงได้ด้วยดีถ้าไม่ได้รับความอนุเคราะห์ และความช่วยเหลือจากบุคคลมากมายหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จครั้งนี้เป็นอย่างสูง ขอขอบคุณ ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์(ร่วม) และคณะกรรมการคุมสอบทุกท่าน ผศ.ดร.ธีราทัต เลิศข้าของกุล และท่าน รศ.ดร.รัฐไท พรเจริญ (มหาวิทยาลัยศิลปากร) รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิมวงศา ที่คอยชี้แนะและแบ่งปันเรื่องข้อมูลต่างๆ รวมถึงสนับสนุนงานวิจัยนี้เสมอมา

ขอขอบพระคุณ ดร.สุธาสินี บุรีคำพันธ์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าไหม และข้อมูลอันเป็นประโยชน์ ขอขอบคุณ คุณธิตวีวรรณ บันเทิง ห้องเสื้อละอองศรี (ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องแต่งกาย) คุณเดชา เม็งไธสง ห้องเสื้อมรดก เชียงใหม่ คุณฉัญญลักษณ์ ทวีกิตติพันธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอมือไหม และต้องขอขอบคุณ ดร.ธนงจิต อิมสำอาง (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์) ดร.รสา สุนทรายุทธ (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา) ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ (คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา) ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ

ขอขอบคุณ ครอบครัวทัพเจริญที่คอยสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้ ด้วยดีเสมอมาขอขอบคุณ พี่บอม กฤษณัฐ จักรวงษ์ ผู้ที่อยู่เบื้องหลังในการขับเคลื่อนต่างๆ ขอขอบคุณหมอซัช และพี่กั้งที่คอยสนับสนุน และซัพพอร์ตในเรื่องต่างๆ ขอขอบคุณ บีม สุदारัตน์ พุทธิรักษา ที่คอยสรุปทุกอย่างให้คลี่คลายไปในทางที่ดี ขอขอบคุณ เอ็ก คณาธิป ตั้งศิริมงคล, วี พระระวี ศรีสายพร ที่คอยชี้แนวทางในการทำวิจัยครั้งนี้ให้สำเร็จ

ณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	IV
สารบัญตาราง.....	VII
สารบัญภาพ.....	VIII
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	3
1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย.....	7
1.6 นิยามศัพท์.....	9
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ.....	10
2.2 ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทลื้อ.....	14
2.3 การวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process).....	32
2.4 ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและจิตวิทยาการใช้สี.....	34
2.5 แนวความคิดและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP).....	53
2.6 แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน.....	58
2.7 การสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน.....	65
2.8 ศึกษาความพึงพอใจ.....	71
2.9 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการออกแบบผลิตภัณฑ์.....	73
2.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	85

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	89
3.1	เพื่อศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของชาติพันธุ์ไทลื้อ.....	89
3.2	เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน.....	90
3.3	เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน.....	93
3.4	ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย.....	96
บทที่ 4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
4.1	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ.....	97
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน.....	103
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ.....	125
บทที่ 5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	138
5.1	ผลการวิจัยสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่คาดหวังไว้.....	138
5.2	อภิปรายผลการวิจัย.....	145
5.3	ข้อเสนอแนะ.....	147
บรรณานุกรม.....		148

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก.....	149
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	150
ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัยและแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC).....	160
ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการเก็บข้อมูลในการวิจัย.....	186
ภาคผนวก ง ผลการออกแบบ.....	190
ภาคผนวก จ ผลงานที่ได้รับการเผยแพร่.....	201
ประวัติผู้เขียน.....	215

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 สภาพชุมชนที่อ่อนแอและเข้มแข็ง.....	61
4.1 แสดงชุดของตัวเลขที่ใช้ในการเปรียบเทียบรายคู่.....	100
4.2 แสดงชุดของตัวเลขที่ใช้ในการเปรียบเทียบรายคู่ที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้.....	101
4.3 แสดงตารางเมตริกซ์ที่นำมาเลือกใช้ในการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เป็นคู่ ๆ.....	101
4.4 ตารางเมตริกซ์ที่ใช้เปรียบเทียบทางเลือกด้านเนื้อหาของข้อมูล ทั้ง 5 ด้าน.....	102
4.5 ตารางการคำนวณหาลำดับความสำคัญทั้งหมด.....	102
4.6 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านเพศ.....	104
4.7 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านอายุ.....	105
4.8 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านอาชีพ.....	105
4.9 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านรายได้.....	106
4.10 ผลลัพธ์เครื่องประกอบการแต่งกายมีความเหมาะสมกับชุดประเภทใด.....	107
4.11 เครื่องประกอบร่างกายควรประกอบไปด้วยชิ้นส่วนใดบ้าง.....	107
4.12 ความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อเครื่องประกอบการแต่ง.....	108
4.13 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านผ้าทอไทลื้อที่ได้ทำการลงพื้นที่ศึกษามา.....	111
4.14 สรุปผลการประเมินผลลัพธ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี.....	117
4.15 สรุปผลการประเมินผลลัพธ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป่า.....	120
4.16 สรุปผลการประเมินผลลัพธ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า.....	123
4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลลัพธ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ.....	129
4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลลัพธ์เครื่องประกอบ ร่างกายประเภทกระเป่าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ.....	132
4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลลัพธ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ.....	135

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 แผนที่สังเขปเส้นทางของการอพยพของไทลื้อ.....	12
2.2 เสาที่บ้านไทลื้อ 12 ปันนา.....	20
2.3 อนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองลำ บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน.....	21
2.4 รูปทรงหลังคาแบบเรือนไทลื้อ 6 แบบ.....	23
2.5 แบบบ้านเรือนไทลื้อ.....	23
2.6 วิหารวัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	24
2.7 รูปวิหารไทลื้อวัดหนองแดง.....	25
2.8 วัดต้นแหลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน.....	25
2.9 วิหารไทลื้อ วัดร่องแง.....	26
2.10 วัดเบ็งสกัด อำเภอบัว จังหวัดน่าน.....	26
2.11 วิหารไทลื้อวัดท่าฟ้าใต้.....	27
2.12 วิหารไทลื้อวัดแสงเมืองมา.....	27
2.13 เครื่องแต่งกายไทลื้อแบบบ้านหาดบ้าย อำเภอเชียงของ.....	29
2.14 เครื่องแต่งกายไทลื้อสำหรับผู้หญิง.....	30
2.15 ตัวอย่างตารางการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process).....	33
2.16 ดอกจ้ายเทคนิคขีด.....	37
2.17 ดอกจ้ายเทคนิคมัดก่าน.....	37
2.18 ดอกบ่าง เทคนิคขีด.....	38
2.19 ดอกตั้งกลางลายนาคบนผ้าซิ่นไทลื้อ เทคนิคการ ขิด.....	38
2.20 ดอกหับบนผ้าหลบไทลื้อ บ้านร่องแง อ. บัว จ. น่าน เทคนิคการ ขิด.....	39
2.21 ลายช้าง.....	39
2.22 ลายนก.....	40
2.23 ลายหงส์.....	40
2.24 ลายนาค.....	41
2.25 ลายมอมหรือลายสิงห์.....	41
2.26 ลายนกหัสติสิงค์.....	42

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.27 สะสี.....	43
2.28 การเก็บดอกฝ้าย.....	50
2.29 การรีดฝ้ายหรือการหีบฝ้าย.....	51
2.30 การปดฝ้ายหรือการยิงฝ้ายในภาชนะที่เรียกว่า โกงันฝ้าย.....	51
2.31 การลื้อฝ้าย.....	52
2.32 การทึนฝ้าย.....	52
2.33 การเปียฝ้ายหรือการเป้ฝ้าย.....	53
2.34 การเพิ่มมูลค่า.....	66
2.35 การสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation)	68
2.36 การสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation)	69
2.37 แสดงคุณค่าที่ส่งมอบแก่ลูกค้า.....	72
2.38 พฤติกรรมผู้บริโภค.....	73
3.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนศึกษาและพัฒนาเอกลักษณ์ผ้าทอมือชาติพันธุ์ไทลื้อ เพื่อประยุกต์ใช้ในการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน.....	96
4.1 โครงสร้างลำดับขั้น.....	99
4.2 กราฟการแสดงความต้องการของผู้บริโภคด้านประเภทของผลิตภัณฑ์.....	104
4.3 ตาราง QFD แสดงความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ.....	110
4.4 ลายผ้าทอไทลื้อที่จากการลงพื้นที่.....	113
4.5 การวิเคราะห์ลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ.....	113
4.6 ลายซุ้มใหญ่ (ลายหลบไทลื้อ)	114
4.7 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี.....	115
4.8 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า.....	116
4.9 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า.....	116
4.10 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี.....	117
4.11 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า.....	120
4.12 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า.....	122

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
4.13 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านเพศ.....	126
4.14 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านอายุ.....	126
4.15 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านอาชีพ.....	127
4.16 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านรายได้.....	128
ค.1 การลงพื้นที่ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	187
ค.2 ผ้าทอไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	187
ค.3 การทอผ้า ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	188
ค.4 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	188
ค.5 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	189
ค.6 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน.....	189
ง.1 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	191
ง.2 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	192
ง.3 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	193
ง.4 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	194
ง.5 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	195
ง.6 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย.....	196
ง.7 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทกระเป๋า.....	197
ง.8 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทกระเป๋า.....	198
ง.9 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทรองเท้าว.....	199
ง.10 ภาพต้นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ.....	200
ง.11 ภาพต้นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ.....	200

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญ

ยุทธศาสตร์ชาติสำหรับประเทศไทย เป็นการสร้างศักยภาพทักษะความสามารถของประเทศให้เกิดความพร้อมของทุกด้าน โดยยึดการปรับเปลี่ยนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศ มีความ มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาไปสู่ความสุขความเจริญของคนไทย โดยมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะมีการแบ่ง หน้าที่ในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการเสริมสร้างและการพัฒนาในยุทธศาสตร์ เป็นการกระจาย ความรู้กับชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจ ฐาน และเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

แนวโน้มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปี 2561 มีการส่งออกสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่มไทยเดือนมีนาคม มีมูลค่า 640.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 เมื่อเทียบกับ เดือนเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้า มีมูลค่า 405.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 4.20 ทำให้ เกินดุลการค้า 235.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวได้ดีในทุกตลาด สำคัญ โดยเฉพาะตลาดเบลเยียม ตุรกี และกัมพูชา มีการขยายตัวในระดับสูง สำหรับการส่งออกสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 8 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวในระดับสูง ได้แก่ เส้นใย ประดิษฐ์ ทำให้ไตรมาสที่ 1 มีมูลค่าการส่งออกรวม 1,771.28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.55 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้ามีมูลค่า 1,266.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.23 ทำให้เกินดุลการค้า 504.82 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของ ประเทศไทยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ว่านี้คือการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรียกว่าผ้า ทอมีอนี้ว่าผ้าทอไทลื้อซึ่งเป็น ผ้าทอที่มีลวดลายโบราณตามแบบฉบับของชนกลุ่มน้อยชาวไทลื้อ ผ้าทอ ไทลื้อสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมายเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋า ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็น ถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทางชุมชนฯ โดยการศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อ จังหวัดน่าน ศึกษาถึง หลักการแล้วนำมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีต่างๆผ่านกระบวนการการออกแบบแนวความคิดของนัก- ออกแบบฯ แล้วออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในการผลิตผ้าทอไทลื้อ

(1) เครื่องจักรล้าสมัย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ เช่น ทอผ้าและฟอกย้อมที่ใช้เครื่องจักรรุ่นเก่า ทำให้ สิ้นเปลืองวัตถุดิบและมีค่าบำรุงสูง

(2) ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานฝีมือ ตั้งแต่ระดับ ผู้บริหารด้านการตลาด วิศวกรและช่างเทคนิค รวมถึง แรงงานที่ไม่มีทักษะความชำนาญด้านสิ่งทอ

(3) ขาดการทำวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะการทำวิจัยเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพ และรูปแบบสินค้าของตัวเองการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการขยายตลาดของสินค้าเป็นการสนองความต้องการประโยชน์ใช้สอยใหม่ ความ ต้องการใหม่หรือกลุ่มตลาดของกลุ่มเป้าหมายใหม่ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548:83) การออกแบบลวดลายที่มีความสำคัญและความเป็นมาที่ที่ดั้งเดิมเข้ามาเป็นส่วนประกอบของ โครงสร้างในการสร้างผลิตภัณฑ์และของเครื่องใช้เช่นการออกแบบลวดลายเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ลวดลายการทอการจักสาน ลวดลายบนภาชนะ เป็นต้นจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจะต้องตัดสินใจเลือกซื้อ สินค้าสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และลวดลายก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริโภคใช้ในการพิจารณา ตัดสินใจ ในการเลือกซื้อจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและ ลงพื้นที่สังเกตตามหมู่บ้านไทลื้อของแต่ละจังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ผู้วิจัยนั้นได้มองเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ นั้นได้ เลือนหายไป แต่ก็ยังคงมีหลงเหลืออยู่เพียงแค่บางด้านนั่นก็คือด้านการทอผ้าและการแต่งกายที่ยังคง อยู่สามารถจับต้องได้และด้านภาษาที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อส่วนด้านประเพณี วัฒนธรรมก็ยังคงมีให้เห็นอยู่ บางหมู่บ้านที่ยังปฏิบัติกันตามความเชื่อ แต่ส่วนมากก็ถูกวัฒนธรรมของ ชาวไทยวน คนเมือง กลืนหายไป และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทลื้อส่วนมากกลุ่มตัว อย่างก็เป็นคนรุ่นหลังที่ได้สืบทอดศิลปวัฒนธรรมมาจากบรรพบุรุษ ก็ยังถือคติความเชื่อดั้งเดิมอยู่บ้าง สามารถพูดถึงประวัติได้ตามความทรงจำแต่สิ่งที่สืบทอดมาอย่างเห็นได้ชัดนั้นก็แค่ ภาษา การทอผ้า การแต่งกายที่ได้เรื่องผ้าก็เข้ามามีส่วนร่วมทำงานพิธีกรรมซึ่งคำนึงถึงเรื่องการใช้สอยในชีวิตประจำวัน มากกว่าการค้าขาย แต่ในปัจจุบันคนในยุคสมัยนี้ได้มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมทำให้ไม่หลงเหลือ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ของตนมีอยู่ ทำให้ศิลปวัฒนธรรมเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา และได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ (วัชรณะจุฑะวิภาค. 2545) ที่ได้กล่าวว่าการศึกษาศิลปะพื้นบ้าน จะพบว่ามีคุณลักษณะเฉพาะที่อาจสังเกตได้ ดังนี้ มีความเรียบง่าย ประโยชน์ใช้สอย วัสดุท้องถิ่น แบบอย่างสกุลช่างท้องถิ่น ไม่รู้มากในกฎเกณฑ์ มีความสวยงาม และมีราคาถูก

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ
- 1.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
- 1.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

1.3 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1.3.1 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

กรอบแนวคิดด้านการศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

1.3.1.1 ศิลปวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ในการศึกษา และเปรียบเทียบเป็นการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตัวผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดให้เหมาะสมกับยุคสมัยตามแนวความคิดของ (เอกวิทย์ ณ ถลาง : 2546)

1.3.1.2 การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายโดยการปลูกฝังถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งใน เพื่อให้ความรู้ต่างๆ และวัฒนธรรมยังคงมีคนสืบสานต่อไปทุกๆ ด้าน เช่น ด้านศิลปวัฒนธรรมโดยมีภูมิปัญญาจริยธรรมเป็นตัวช่วยให้เห็น และจับต้องได้ และที่สำคัญจะต้องมีเป้าหมายมากกว่าแค่การอนุรักษ์หรือแค่การสร้างเพื่อเก็บเอาไว้เท่านั้น ควรที่จะสามารถพัฒนาให้เป็นวิชาชีพนำมาสร้างเศรษฐกิจได้ หรือนำมาประยุกต์ และยังสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจได้อีกด้วย เพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของตน และทำให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดของ (อุดมศักดิ์ สาริบุตร 2549 : 10) ที่สอดคล้องกับงานของผู้วิจัย มี 4 ด้าน ดังนี้

- (1) ประโยชน์ใช้สอย
- (2) วัสดุท้องถิ่น
- (3) มีราคาถูก
- (4) มีความสวยงาม

1.3.2 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

1.3.2.1 กรอบแนวความคิดเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (นิรัช สุตสังข์.2543) มี 4 ด้าน อธิบายขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- (1) การสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่
- (2) การกลั่นกรองความคิด
- (3) การพัฒนาแนวความคิด
- (4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์

1.3.2.2 กรอบแนวคิดทางด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพร ตีบุญมี ณ ชุมแพ. 2550) ซึ่งเป็นรากฐานของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้แก่

(1) ต้นกำเนิดหรือรากฐาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เรื่องศิลปวัฒนธรรม ประเพณีสถาปัตยกรรม วิถีชีวิต พิธีกรรม อาหารการกิน เครื่องแต่งกาย และผ้าทอไทลื้อว่ามีความเป็นมามีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่น

(2) การพัฒนาเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบของศิลปวัฒนธรรมมาแล้ว จึงนำมาเปรียบเทียบกับในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดเด่น เพื่อทำการออกแบบต่อไป

(3) การต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาความต่อเนื่องของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อว่ามีรูปแบบที่สืบเนื่องต่อกันมาตั้งแต่อดีตว่าแต่ละพื้นที่ที่มีความต่างหรือความเหมือนกันตรงจุดไหน

(4) อิทธิพลรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นควรจะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทไหนที่เหมาะสมที่สุด และจะส่งผลอย่างไรต่อความเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถนำไปใช้งานได้ทุกกลุ่มอายุ

(5) การประยุกต์ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎี และหลักการต่างๆ จากแนวความคิด เพื่อทำการออกแบบ และพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับการศึกษาศิลปวัฒนธรรมไทลื้อให้เหมาะสม และเกิดประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

1.3.3 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

กรอบแนวคิดเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาส่วนประสมทางการตลาด 4 ด้าน ได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1.3.3.1 ผลิตภัณฑ์ (Product)
- 1.3.3.2 การจัดจำหน่าย (Place or Distribution)
- 1.3.3.3 การกำหนดราคา (Price)
- 1.3.3.4 การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทชุมชนหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.4.1 ขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

1.4.1.1 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ กรณีศึกษา คือ กลุ่มชาวบ้านไทลื้อ และกลุ่มแม่บ้านผ้าทอไทลื้อ จำนวน 3 ท่าน ประชาชนชาวบ้านด้านภาษา และวรรณกรรมจำนวน 1 ท่าน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกภาพ และการจด โดยผู้วิจัยใช้กล้องถ่ายภาพ และสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกข้อมูลเป็นการเก็บข้อมูล

1.4.1.3 แหล่งที่มาของข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

(1) ข้อมูลปฐมภูมิ ได้มาจากการสอบถาม สัมภาษณ์ และสังเกตการณ์ในขั้นตอนการทอผ้า และการนำมาแปรรูปของกลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน เพื่อใช้ประกอบในการดำเนินการวิจัย

(2) ข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการศึกษาค้นคว้า และเก็บรวบรวมข้อมูลจากตำราเอกสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้ประกอบในการทำวิจัย

1.4.2 ขอบเขตของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน

1.4.2.1 ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ กรณีศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านผ้าทอไทลื้อ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากกว่า 5 ปี หรือมีความคลุกคลีกับการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ

1.4.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านทอผ้าไหมลื้อ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากกว่า 5 ปี เพื่อให้ได้รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับลักษณะผ้าทอไหมลื้อ โดยการประเมินความคิดเห็นแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ

1.4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต \bar{x} และส่วนเบี่ยงเบน

1.4.3 ขอบเขตงานตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไหมลื้อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

1.4.3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภค และผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ ที่เข้ามาเยี่ยมชมศูนย์จำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์โอท็อป จำนวน 100 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน (YAMANE) ในการหากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีความคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ โดยการประเมินความพึงพอใจที่มีจำนวนประชากรจากผู้บริโภคที่ให้ความสนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ

1.4.3.2 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจของผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการวิจัย

1.4.3.3 แหล่งที่มาของข้อมูล และผู้ให้ข้อมูล

ได้จากการประเมินความชื่นชอบ พึงพอใจของผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ เพื่อใช้ประกอบการดำเนินการวิจัย

1.4.4 ตัวแปรที่ศึกษา

1.4.4.1 ตัวแปรต้นคือการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

1.4.4.2 ตัวแปรตาม คือ ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมลื้อ

1.5 วิธีการดำเนินงานวิจัย

ทำการศึกษาปัญหา และความเป็นมา ทำการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านั้น เพื่อหาแนวทางการแก้ไขปัญหา ทำการศึกษาวิถีชุมชน และการทอผ้าไทลื้อ ทั้งกรรมวิธีการผลิต และการนำมาแปรรูป ออกแบบเป็นผลิตภัณฑ์

1.5.1 ศึกษาข้อมูล

การศึกษาข้อมูลเรื่องผ้าไทลื้อจากชุมชนบ้านหนองบัว ผู้วิจัยได้มองเห็นถึงปัญหาในการสืบสานวิถีชีวิตที่ขาดการพัฒนาให้มีความเหมาะสมทันสมัยกับปัจจุบัน พัฒนาให้ผลิตภัณฑ์มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น และส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มเติมในการผลิตผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ

1.5.2 ทำแบบเสนอโครงการ

การเริ่มทำแบบเสนอโครงการวิจัยในเรื่อง การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยทำการปรึกษา ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ และ รศ.ดร.ทรงวุฒิ เอกวุฒิวงศา ในเรื่องของการประยุกต์ใช้ผ้าไทลื้อ จะออกแบบผลิตภัณฑ์ในรูปแบบไหนเพื่อให้เหมาะสมในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในการวิจัย

1.5.3 ลงพื้นที่เก็บข้อมูล

การลงพื้นที่เก็บข้อมูล คือ การลงพื้นที่ในชุมชนหนองบัว จังหวัดน่าน ที่มีการทอผ้าไทลื้อโดยใช้การวิจัยแบบมีส่วนร่วม อุปกรณ์ที่ใช้คือ กล้องถ่ายรูป สมุดจดบันทึก ขั้นตอนการเก็บข้อมูล มีดังนี้

1.5.3.1 การศึกษาเรื่องผ้าไทลื้อ

1.5.3.2 กระบวนการขั้นตอนในการทอผ้าไทลื้อ

1.5.3.3 สอบถามความรู้ วิถีชุมชน การนำผ้าทอไทลื้อ มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์ ประวัติความเป็นมา จากชุมชนหนองบัว จังหวัดน่าน

1.5.4 สรุปข้อมูลจากการศึกษา

การนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมาสรุปผล ดังนี้

1.5.4.1 ข้อมูลของกลุ่มชุมชนผ้าทอไทลื้อ หนองบัว จังหวัดน่าน

- (1) ข้อมูลความเป็นมาของวิถีชุมชนบ้านหนองบัว
- (2) ทักษะ และงานฝีมือของชุมชนผ้าทอไทลื้อ
- (3) ข้อจำกัดในการทอผ้าไทลื้อ
- (4) ข้อมูลเพิ่มเติม และรายละเอียดที่เกี่ยวข้อง

1.5.4.2 ข้อมูลประวัติของจังหวัดน่าน และชุมชนผ้าทอไทลื้อ

- (1) ข้อมูลประวัติ และความเป็นมาของจังหวัดน่าน
- (2) ข้อมูลประวัติ และความเป็นมาของกลุ่มชุมชนผ้าทอไทลื้อ
- (3) ข้อมูลด้านอาชีพในจังหวัดน่าน

1.5.4.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าไทลื้อ

- (1) ข้อมูลเกี่ยวกับผ้าไทลื้อ
- (2) ข้อมูลการนำผ้าไทลื้อมาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์
- (3) ข้อมูลด้านกระบวนการทอผ้าไทลื้อ

1.5.4.4 ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ที่มาจากฝีมือของชุมชน

- (1) ทักษะฝีมือของชุมชนที่สามารถทำได้
- (2) ข้อมูลด้านผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน
- (3) ผลิตภัณฑ์ที่ขาย

1.5.5 การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ

การประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ โดยการปรึกษา ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ และ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ จนเป็นขั้นตอน ดังนี้

1.5.5.1 การศึกษาผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ ทำการวิเคราะห์ถึงปัญหา และหาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการทำแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ และผู้เชี่ยวชาญ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

1.5.5.2 ศึกษามาตรฐานชุมชน ศึกษาหลักการ และวิธีการข้อจำกัดของการสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

1.5.6 การปรับปรุงรูปแบบตามข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอแบบร่างต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญก็จะได้มาในข้อคิดเห็น และข้อควรปรับปรุงในรูปแบบงานผู้วิจัย ผู้วิจัยก็นำมาวิเคราะห์ และสรุปผลข้อคิดเห็นที่ตรงกันทั้ง ด้านข้อคิดเห็น และข้อควรปรับปรุงจากผู้วิจัยก็นำมาใช้ในการแก้ไข และนำไปปรึกษากับผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ อีกรอบ เมื่อได้ทำการปรับปรุงและแก้ไขจนได้รูปร่างของผลิตภัณฑ์แล้วนำสู่การสร้างสรรคผลงานต้นแบบผลิตภัณฑ์

1.5.7 การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภค

การนำผลิตภัณฑ์ที่ได้มาจากผ้าทอไทลื้อ มาประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มผู้บริโภค

1.5.7.1 นำผลิตภัณฑ์ทั้งหมดที่ได้ ขึ้นต้นแบบมาประเมินความพึงพอใจโดยกลุ่มผู้บริโภค

1.5.7.2 สร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินความพึงพอใจที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ

1.5.7.3 นำเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลผลการออกแบบ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริโภคทำการประเมิน พร้อมแสดงความคิดเห็น

1.5.7.4 นำผลการประเมินมาสรุป และวิเคราะห์ เพื่ออภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ผ้าทอไทลื้อ หมายถึง ผ้าที่ผ่านกระบวนการทอจากกลุ่มไทลื้อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สวยงาม เช่น ผ้าทอลายน้ำไหล ผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน

1.6.2 ลวดลายผ้าทอมือไทลื้อ หมายถึง เอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่แสดงตามทักษะกรรมวิธี และลวดลายนิยมคือ สีดำ แดง ขาว ทอให้เกิดเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ลวดลายมีขนาดเล็กสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน เป็นการทอที่ยากลายใหญ่ซับซ้อน

1.6.3 ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีสำนักงานมาตรฐาน

1.6.4 กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หมายถึง กลุ่มหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองพันนา ชาวไทลื้ออพยพโยกย้ายถิ่นฐานหลายต่อหลายครั้ง ในประเทศไทย ชาวไทลื้อได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน และลำปาง

1.6.5 กลุ่มชุมชน หมายถึง กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

1.6.6 วัฒนธรรมทอผ้า หมายถึง ประเพณี วัฒนธรรม ที่แพร่หลายทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาช้านาน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชุมชนทั่วประเทศที่ผ่านการพัฒนาผ่านประสบการณ์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาประวัติความเป็นมา ทฤษฎี และข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาทำการศึกษาตลอดจนแนวความคิดด้านศิลปวัฒนธรรม และประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมาวิเคราะห์เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการสนับสนุนงานวิจัย ดังนี้

- 2.1 ศึกษาความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ
- 2.2 ศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ
- 2.3 ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจเชิงลำดับชั้น (Analytic Hierarchy Process : AHP)
- 2.4 ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและจิตวิทยาการใช้สี
- 2.5 แนวความคิดและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)
- 2.6 ศึกษาความพึงพอใจ
- 2.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการออกแบบผลิตภัณฑ์
- 2.8 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

ชาวไทลื้อ เป็นชาติพันธุ์ที่พูดภาษาตระกูลไท มีถิ่นฐานอยู่ในเขตสิบสองปันนามณฑล อยู่บนประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือการใช้ภาษาไทลื้อและยังมีวัฒนธรรม ที่เป็นเอกลักษณ์อื่นๆ อีกด้วยเช่น การแต่งกายศิลปะและประเพณีต่างๆ เดิมชาวไทลื้อมีถิ่นฐานอยู่ บริเวณเมืองลี่หลวงประเทศจีน เรียกว่า “ลื้อแจง” ต่อมาได้ย้ายลงมาบริเวณเมืองหนองแส หรือที่เรียกว่าคุณหมิงแล้วได้ย้ายลงมาสู่แม่น้ำโขงเมืองสิบสองปันนาสมัยประมาณศตวรรษที่ 12 เกิดมีชาวไทลื้อเจ้าเอ็งหาญได้รวบรวมหัวเมืองต่างๆ ทั้งสิบสองปันนาจนเป็น อาณาจักรแช่ลื้อโดยได้ตั้งศูนย์อำนาจการปกครองที่หอคำ เชียงรุ่งเรื่องนาน 790 ปีจนถึงสมัยเจ้าอินเมืองครองราชย์ ต่อมาในปี ค.ศ.1579 - 1583 ได้ทำการแบ่งเขตการปกครองเป็นสิบสองหัวเมือง ให้มีที่ทำเนาได้แบ่งเขตการปกครองเอาไว้ในอดีตดังนี้ (ที่มาของคำว่า สิบสองปันนาหรือสิบสองเจ้าไต) ชาวไทลื้ออาศัยอยู่บริเวณสองฝั่งโขง คือ ด้านตะวันออกและด้านตะวันตกของแม่น้ำมีเมือง ต่างๆตั้งภาษาไทลื้อ ได้กล่าวไว้ว่า “ห้าเมืองตะวันตก หกเมืองตะวันออก รวมเมืองรุ่ง เป็น 12 ปันนาและ ทั้ง 12 ปันนานั้น ยังมีเมืองเล็กๆอีก 32 หัวเมือง เช่นฝิงตะวันตก : เชียงรุ่ง เมืองอำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมืองแซ่ เมืองสุ เมืองออน เมืองลวง เมืองหุน เมืองพาน เมืองเชียงเจิง เมืองฮาย เมืองเชียงสอ และเมืองมา ทางฝั่ง ตะวันออก : เมืองลำ เมืองบาง เมืองอิง เมืองปาง เมืองลา เมืองวัง เมืองพง เมืองหยวน เมืองมาง และ เมืองเชียงทอง (หลวงพระบาง) การขยายตัวของชาวไทลื้อสมัยรัชกาลที่ 24 เจ้าเมืองอินได้เข้าตีเมืองแกน เชียงตุง เชียงแสน และ ล้านช้าง กอบกู้บ้านเมืองให้เป็นปึกแผ่น พร้อมทั้งตั้งหัวเมืองไทลื้อเป็นสิบสอง เขตเรียกว่าและในยุคนี้ได้มีการอพยพชาวไทลื้อบางส่วนเพื่อไปตั้งบ้านเรือนการปกครองหัวเมืองประเทศราชเหล่านั้นจึงทำให้เกิดการกระจายตัวของชาวไทลื้อในกลุ่มน้ำโขงตอนกลาง(รัฐฉานปัจจุบัน) อันประกอบด้วยเมืองยู้ เมืองยอง เมืองลวง เมืองเชียงแขวน เมืองเชียงลาบ เมืองเลน เมืองพะยาก เมืองไฮ เมืองโก และเมืองเชียงทอง (ล้านช้าง) เมืองแกน (เตียนเปียนฟู) คนชาติไทลื้อ เป็นชนเผ่าที่มีเชื้อสายความเป็นไททั้งภาษาพูด และภาษาเขียน มีความเป็นเอกลักษณ์ของตัวเองมาเป็น เวลนานานความสนิทสนมความผูกพันเป็นพี่น้องกันกับชาวไทยวนมีมาตั้งแต่เริ่มตั้งเป็นบ้านเมืองแต่ใน ทางการได้มีการบันทึกในประวัติศาสตร์ คือในสมัยพระเจ้ากาวิละได้ก่อตั้งเมืองเชียงใหม่ใน พ.ศ.1399 ในขณะนั้นเชียงใหม่เป็นเมืองร้าง เนื่องจากทำศึกสงครามกับพม่ามาเป็นเวลานานผู้คนจึงได้กระจัด กระจายอยู่ตามป่าเขาเพื่อหลบภัยสงครามจึงต้องกลับไปป่าร้างให้กลับมาอยู่อาศัยเหมือนดังเดิม แต่กระนั้นผู้คนก็ยังมีไม่มากพอทางสุดท้ายของพระเจ้ากาวิละได้ออกศึกและมียุบายว่า “เก็บผัก ใส่ข้าวเก็บข้าเข้าเมือง” ได้ยกทัพไปโจมตีกวาดต้อนผู้คนแคว้นไทใหญ่และไทลื้อ(สิบสองปันนา)จึงอพยพมาอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน พะเยา

2.1.1 การอพยพย้ายถิ่นฐานของชาวไทลื้อ

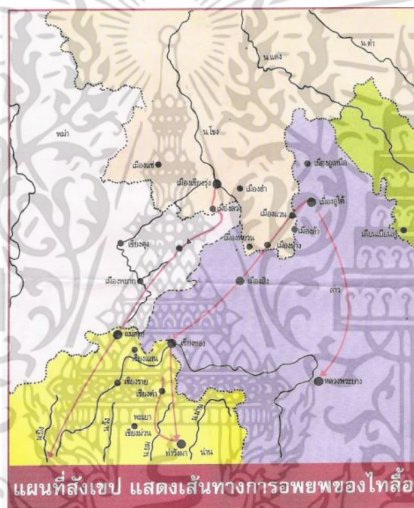
นอกจากไทลื้อจะแตกออกไปเป็นอีกกลุ่มไทแล้วกลุ่มไทยังมีถิ่นฐานตามแหล่งต่างๆ ในเอเชียอาคเนย์อีกด้วย เนื่องจากการถูกกวาดต้อนตอนมีสงครามการติดตามญาติพี่น้องที่อพยพมาก่อนแล้ว และหาแหล่งทำมาหากินที่มีความอุดมสมบูรณ์มีภูมิประเทศที่เหมาะสมจึงทำให้คนไทลื้อที่ย้ายถิ่นฐาน ยังคงความเป็นชาวไทลื้อ โดยใช้เส้นทางดังต่อไปนี้

สายที่ 1 เข้าประเทศพม่าแถบ เมืองยอง เมืองยู้ เมืองลวง เมืองเชียงลาบ เมืองโร เมืองพะยาก เมืองโก เมืองโตน เมืองเลน เชียงตุง

สายที่ 2 เข้าสู่ประเทศเวียดนาม มีชุมชนไทลื้ออาศัยอยู่ที่เมืองบินลู้ เมืองแกน และบริเวณฝั่งตะวันตกของแม่น้ำดำตามแนวพรมแดนที่ติดต่อกับจีน

สายที่ 3 ประเทศลาวไทลื้อตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือแถบเมืองสิงห์เมืองหลวงพุกา และเมืองลองในแขวงหลวงน้ำทา เมืองอุเหนือ อุใต้ งามเหนือ งานใต้ บุนเหนือบุนใต้ในแขวงพงสาลีเมืองไซ เมืองแบง เมืองอุก เมืองหงสาในแขวงอุดมไซ เมืองเงิน เมืองเชียง อ่อน เชียงลม และเมืองหงสาในแขวงไชยะบุรีนอกจากนี้ยังตั้งชุมชนอยู่รอบๆ เมืองหลวงพระบาง และกระจายกันอยู่แถบลุ่มแม่น้ำอู และแม่น้ำโขงในแขวงหลวงพระบาง และแขวงบ่อแก้วอีกหลายหมู่บ้าน

สายที่ 4 เข้าสู่ประเทศไทย ทางภาคเหนือ ในจังหวัดเชียงราย เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง พะเยา แพร่ น่าน และตั้งแต่อัตถ์ได้กวาดต้อนไทลื้อจากสิบสองปันนามาจำนวนมาก บางส่วน ได้อพยพเข้ามาเพิ่มเติมภายหลังเพื่อการค้าขาย ติดตามญาติพี่น้องมาแต่งงาน และแสวงหาแหล่งที่ทำ มาหากินตามความเหมาะสมหรือหนีภัยสงครามไปจากล้านนาด้วยการสนับสนุนของเจ้านายฝ่ายเหนือ จนถึงปี พ.ศ. 2347 ก็สามารถยึดเมืองเชียง แสน ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งสุดท้ายของพม่าได้สำเร็จแต่พม่ายังคงมีอิทธิพลอยู่ในสิบสองปันนา และหัวเมือง ลื้อเงินกองทัพของเจ้านายฝ่ายเหนือโดยการนำทัพของเจ้ากาวิละจึงได้ยกไปตีสิบสองปันนาแล้วถือ โอกาสอพยพผู้คนลงมาสู่บ้านเมืองเพื่อตัดกำลังของข้าศึก และป้องกันไม่ให้กองกำลังของพม่าที่ถูกขับ ไล่ออกจากล้านนาไปใช้ในหัวเมืองต่างๆ ในสิบสองปันนาเป็นที่ช่องสุ่มกำลังแล้วกลับมาโจมตีหัวเมือง ฝ่ายเหนืออีก

ภาพที่ 2.1 แผนที่สังเขปเส้นทางของการอพยพของไทลื้อ

ที่มา : (<http://saliddok.blogspot.com/2012/05/blog-post.html> 2558)

2.1.2 ชุมชนไทลื้อในล้านนา

ในปัจจุบันมีชุมชนไทลื้อ ได้กระจายอยู่ในพื้นที่ตามจังหวัดต่างๆ ทางภาคเหนือคือเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง แพร่ น่าน เชียงราย และพะเยา นอกจากนี้ยังมีชาวไทลื้อบางกลุ่มที่อพยพเข้ามา เพิ่มเติมเพื่อสืบทอดการเมืองภายหลังจากจีนเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ระบบคอมมิวนิสต์ และบางส่วนได้อพยพโยกย้ายออกจากหมู่บ้านเพื่อแสวงหาที่ทำมาหากินที่เหมาะสม ชาวไทลื้อได้กระจัดกระจายกัน ตั้งถิ่นฐานอยู่ในจังหวัดต่างๆ ในภาคเหนือ ดังนี้

2.1.3.1 จังหวัดเชียงใหม่มีชุมชนไทลื้ออยู่ที่บ้านเมืองหลวง ตำบลวงเหนือ อำเภอดอยสะเก็ด แยกออกเป็นดังนี้

(1) ชาวไทลื้อที่อพยพมาในรุ่นแรกๆ ราวพุทธศตวรรษที่ 18 ในสมัยพระเจ้าสามฝั่งแกน และบ้านแม่สาบ อำเภอสะเมิง นอกจากนี้ก็ยังมีชุมชนหมู่บ้านไทลื้อที่อำเภอสันกำแพง และอำเภอสันทราย

2.1.3.2 จังหวัดลำพูนเป็นจังหวัดที่ชาวไทลื้ออพยพเข้ามาอยู่อาศัยเป็นจำนวนมากที่สุด ส่วนใหญ่อพยพมาจากเมืองยอง ตั้งหมู่บ้านในเขตอำเภอเมือง อำเภอป่าซาง อำเภอบ้านโฮ้ง อำเภอแม่ทา อำเภอลี้ และกิ่งอำเภอทุ่งหัวช้างดังนี้

(1) อำเภอเมืองมี 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลป่าสัก ตำบลบ้านแป้น ตำบลบ้านกลาง ตำบล มะเขือแจ้ ตำบลอุโมงค์ ตำบลเหมืองง่า ตำบลบ้านธิ ตำบลลริมปิง ตำบลเหมืองจี้ ตำบลต้นธง ตำบล เหมืองง่า ตำบลห้วยยาบ และตำบลเวียงยอง

(2) อำเภอบ้านโฮ้ง มี 3 ตำบล ได้แก่ตำบลบ้านโฮ้ง ตำบลเหล่ายาว และตำบลศรีเตี้ย

(3) อำเภอแม่ทา มี 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลทาปลาดุก ตำบลทากาศ ตำบลทาทุ่งหลวง และตำบลทาขุนเงิน

(4) อำเภอลี้ มี 2 ตำบล ได้แก่ตำบลลี้ และตำบลแม่ตื่น

(5) กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง มีตำบล คือ ตำบลตะเคียนปม

2.1.3.3 จังหวัดเชียงราย มีชาวไทลื้อที่บ้านห้วยเม็ง บ้านท่าข้าม และบ้านศรีดอนชัย ในเขตอำเภอเชียงของ และบ้านสันบุญเรือง อำเภอแม่สาย บ้านโป่งแดง ตำบลห้วยทรายขาว และบ้านกล้วยแม่แก้ว ตำบลมะเกลือ อำเภอกวน

2.1.3.4 จังหวัดพะเยามีชาวไทลื้ออาศัยอยู่เป็นจำนวนมากที่อำเภอเชียงคำ อำเภอเชียงม่วน และอำเภอปง

(1) อำเภอเชียงคำ มีที่ตำบลห้วยวัน ได้แก่บ้านหน่วย บ้านธาตุ บ้านแดนเมือง บ้านมาง

(2) ตำบลเชียงบาน ได้แก่ บ้านเชียงบาน บ้านแพด บ้านแวน บ้านทุ่งหมอก

(3) ตำบลฝายกวาง ได้แก่ บ้านหนองลื้อ ตำบลภูซาง ได้แก่ บ้านหนองเลา บ้านห้วย ไป ตำบลสบง ได้แก่ บ้านสบง

(4) อำเภอเชียงม่วน ได้แก่ บ้านท่าฟ้าเหนือ และบ้านท่าฟ้าใต้

2.1.3.5 จังหวัด น่าน หมู่บ้านไทลื้อกระจายอยู่ทั่วไปในเขตอำเภอเมือง อำเภอท่าวังผา อำเภอปัว

- (1) อำเภอเชียงดาว อำเภอทุ่งช้าง กิ่งอำเภอทุ่งหลวง และกิ่งอำเภอแม่จริม
- (2) อำเภอเมือง มีที่ตำบลทุ่งพงษ์
- (3) อำเภอท่าวังผา ที่ตำบลศรีภูมิ ตำบลสบบยม ตำบลจอมพระ ตำบลแสงทอง ได้แก่ บ้านแฮะ บ้านฮวก ตำบลป่าคา ได้แก่บ้านต้นฮาง บ้านหนองบัว
- (4) อำเภอปัว มีที่ตำบลปัว ได้แก่บ้านร่องแง บ้านมอน บ้านดอกแก้ว บ้านตืด บ้านซอน ตำบลศิลาแลง ได้แก่บ้านตีนตุ๊ก บ้านดอนไชย บ้านศาลา บ้านหัวน้ำ ตำบลศิลาเพชร ได้แก่ บ้านนาคำ บ้านป่าตอง บ้านดอนมูล บ้านดอนแก้ว บ้านทุ่งรัตนา
- (5) อำเภอเชียงกลาง ที่มีตำบลยอด ได้แก่บ้านปางล้าน บ้านงอบใต้ ตำบลหอน ได้แก่ บ้านห้วยโก๋น บ้านห้วยสะแกง บ้านเมืองเงิน ตำบลแพะ ได้แก่บ้านห้วยเตย บ้านสะหลี

2.2 ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีของชาวไทลื้อ

2.2.1 ประเพณีและพิธีกรรมของชาวไทลื้อ

2.2.1.1 พิธีการเลี้ยงผี พิธีการเลี้ยงผีอารักษ์ หรือที่ชาวไทลื้อเรียกว่า “เข้ากำ” ซึ่งมีตั้งแต่ กำเฮินกำบ้านไปจนถึงกำเมืองเป็นพิธีที่มีความหมายอย่างยิ่งสำหรับชาวไทลื้อมีข้อสังเกตดังนี้ คือการเข้าร่วมพิธีกรรม การประกอบพิธีกรรม ความหมายของพิธีกรรมการเข้าร่วมพิธีกรรมเลี้ยงผีในแต่ละระดับ เป็นหน้าที่โดยตรงของชาวไทลื้อ ในช่วงเวลาของการประกอบพิธีกรรมจะไม่มีช่วงเวลาในการออกนอกสถานที่ถือว่าเป็นการละเมิดจารีตประเพณี ทุกครัวเรือนต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการประกอบพิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งการซื้อสัตว์มาเช่นสังเวียงบางพิธีที่ห้ามผู้หญิงเข้าร่วมพิธีแต่ถ้าผู้ชายในครัวเรือนไม่อยู่ผู้หญิงจะต้องฝากเพื่อนบ้านให้นำไก่ และเหล้าไปร่วมพิธีแทนระยะเวลาในการเลี้ยงผีเป็นช่วงหลังการดำนาปลูกข้าวเพื่อเป็นการขอฝน ขอความสำเร็จในการเพาะปลูกหรือช่วงหลังการเก็บเกี่ยว ซึ่งเป็นการแสดงความขอบคุณต่อผี ตั้งแต่ราวต้นเดือน 9 ไปจนถึงเดือน 12 ของไทลื้อในช่วงที่ชาวบ้านว่างจากการทำนากำลังรอให้ต้นข้าวเจริญเติบโต อีกทั้งเป็นฤดูฝนไม่นิยมเดินทางไกลเพราะมีน้ำท่วมหนทาง การเดินทางลำบาก ในระหว่างพิธีกรรมจะไม่มีการเล่นรื่นเริงต่างๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ชาวบ้านที่ทำงานหนักมาช่วงระยะหนึ่งนับว่าเป็นกิจกรรมทางสังคมที่นอกเหนือจากกิจกรรมของพุทธศาสนา สัญลักษณ์ในพิธีกรรมนี้คือ ตาแหลวจะเป็นของสำคัญในทุกพิธีกรรมตั้งแต่ครัวเรือนหมู่บ้าน จนถึงพิธีของเมืองภายในเขตจะไม่มีการติดตามเหลว เพื่อเป็นสัญลักษณ์ให้บุคคลภายนอกหมู่บ้านได้รู้ว่า ห้ามเข้ามาในบริเวณที่กำลังไม่ใช่พิธีซึ่งจะหมายถึงเขตอิทธิพลของผีอารักษ์แสดงถึงกรรมสิทธิ์ในขอบเขต ผีอารักษ์ไทลื้อจึงทำหน้าที่เป็นเหมือนผู้ควบคุม และรับรองสิทธิการเป็นสมาชิกในครัวเรือนในหมู่บ้าน และในเมือง ดังนั้นการยอมให้เข้าร่วมพิธีนั้นจึงหมายถึงการยอมรับให้เป็นส่วนหนึ่งของหมู่บ้านไม่มีสิทธิในการ

ใช้ทรัพยากรธรรมชาติร่วมกันของชุมชน สำหรับชุมชนไทลื้อที่ไม่มีชีวิตโดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติต้องยอมรับการนับถือผีของชุมชนนั้นๆ และพร้อมที่จะปฏิบัติตาม“ฮีดกอง” ที่มักจะถูกกำหนดโดยความเชื่อถือผี ผู้ประกอบพิธีมีเครื่องแต่งกายเฉพาะของตนเองส่วนมากมักเป็นสีแดง เพราะเชื่อกันว่าสีแดงเป็นสีของอำนาจในพิธี

2.2.1.2 พิธีกรรมเรียกขวัญ การเรียกขวัญหรือการฮ้องขวัญเป็นประเพณีที่มีผลทางด้านจิตใจเป็นการเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจแก่บุคคลที่เสียขวัญให้มีสภาพจิตใจที่ดีขึ้นหรือเป็นการให้กำลังใจผู้ป่วยที่เพิ่งพ้นจากโรคร้ายไข้เจ็บให้เริ่มรับประทานอาหารที่ดีที่มีคุณภาพก็ช่วยให้สุขภาพแข็งแรงจนหายป่วย เมื่อเตรียมสิ่งของเรียบร้อยแล้วหมอขวัญก็จะเริ่มประกอบพิธีเรียกขวัญใช้เวลาประมาณ 50 นาที ในขณะที่หมอขวัญทำพิธีใกล้จบจะมีการเสี่ยงทาย เพื่อดูว่าขวัญของผู้ป่วยกลับคืนมาแล้วหรือยังโดยหยิบข้าวสารจากถ้วยขึ้นมานับ ถ้าหยิบได้จำนวนคู่แสดงว่าขวัญของผู้ป่วยกลับมาแล้ว แต่ถ้าได้จำนวนคี่แสดงว่ายังไม่มาหมอขวัญก็จะทำพิธีเรียกขวัญต่อไป จนกว่าจะหยิบได้จำนวนคู่ จึงถือว่าขวัญกลับมาแล้วก็เสร็จพิธี หลังจากนั้นก็นำปลาปิ้ง ไข่ต้ม และไก่ต้ม มาให้ผู้ป่วยรับประทาน

2.2.1.3 พิธีส่งเคราะห์ เป็นการส่งสิ่งชั่วร้ายต่างๆ ออกไปจากผู้มีเคราะห์หรือผู้ประสบเคราะห์กรรมต่างๆ เพื่อให้อยู่สุขสบายปลอดภัยจากโรคภัยไข้เจ็บ และอันตรายทั้งปวง ทั้งยังเป็นการเสริมแรงใจให้แก่ผู้ประสบเคราะห์อีกด้วย การประกอบพิธีส่งเคราะห์จะกระทำเมื่อมีเหตุ 2 ประการ

(1) ส่งเคราะห์ตามราศี ตามวันเกิด ตามโชคชะตาที่หมอดูหรือผู้รู้ได้ทำนายทายทักไว้ ว่าวันใดคนเกิดปีไหนจะมีเคราะห์ โดยกำหนดการจากการถือฤกษ์ตามวันสงกรานต์ เช่น ปีใดวันสงกรานต์ตรงกับวันอาทิตย์ผู้ที่เกิดวันพุธจะต้องเข้าร่วมพิธีส่งเคราะห์ เพื่อจะได้อยู่สุขสบายปราศจากเคราะห์ภัยอันตรายต่างๆ ตลอดปี

(2) ทำพิธีส่งเคราะห์เมื่อประสบภัยพิบัติต่างๆ เช่น ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย ก็จะทำพิธีส่งเคราะห์เพื่อให้พ้นจากภัยพิบัติทั้งปวง

2.2.1.4 ปูจ้าวหลักเคราะห์ การปูจ้าวหลักเคราะห์เป็นการประกอบพิธีทางพุทธศาสนาเพื่อสะเดาะเคราะห์ และเสริมสร้างความเป็นสิริมงคลแก่ตัวเองหรือครอบครัวไว้ล่วงหน้าโดยเชื่อว่าจะเป็น การป้องกันให้รอดพ้นจากเคราะห์ภัยอันตรายทั้งปวงนิยมประกอบพิธีกันในเทศกาลสงกรานต์เข้าพรรษา เครื่องใช้ในการประกอบพิธีกรรมประกอบด้วยกระทงซึ่งเรียกว่า ควัก บรรจุใบขนุนใบ ดอกแก้วใบคำ กล้วย อันมะพร้าว น้ำตาล เทียนไขหมาก พลุ บุหรี่ เมียงซ่อ (ธงสามเหลี่ยมเล็กๆ ทำด้วยกระดาษ) ข้าวเหนียวปั้นเป็นก้อนให้ครบจำนวนของสมาชิกในครอบครัว ผ้าติด (ใช้ด้าย 5 เส้นรวมกันไว้สำหรับจุดไฟขณะทำพิธี) สีสายยางสู้อ้ว 1 ก้อน กล้วย 1 ใบ เรียกว่า ใส่ข้าวปั้นกล้วย หน่วยสำหรับบูชาพระแม่ธรณีโดยนำไปวางไว้ที่ประตูรั้วหน้าบ้าน ส่วนเสื้อผ้าของสมาชิกในครอบครัวเตรียมใส่กระบุงไว้ในวันประกอบพิธีจะต้องไปทำที่วัดในตอนเช้า เมื่อชาวบ้านมาพร้อมกันที่ศาลาวัดพระสงฆ์จะสวดมนต์

รับศีลเสีจก็กล่าวคำบูชาหลักเคราะห์ และในขณะเดียวกันชาวบ้านก็จะทำพิธีจุดไฟเผาผ้าติด คือด้ายสี ขาวที่เตรียมมา และจุดเทียนเมื่อพระกล่าวคำบูชาข้าวหลักเคราะห์จบแล้ว ผู้ประกอบพิธีก็จะคว่ำกระบุงที่ บรรจุเสื้อผ้ากลับด้านล่างเป็นด้านบนแล้วสลับ เป็นการไล่เคราะห์ให้ในควักเครื่องเช่นบูชา จากนั้นจะนำ ควักไปถวายพระพุทธรูปในวิหารแล้วนำกลับลงมาที่ศาลา เมื่อเสร็จพิธีก็นำควักข้าวหลักเคราะห์ไปทิ้งข้าง นอกวัด

2.2.1.5 พิธีสืบชะตา การสืบชะตาเป็นพิธีที่สร้างขึ้นเพื่อให้เป็นสิริมงคล และขับไล่สิ่งชั่วร้ายให้ออกไปจากบุคคลหรือสถานที่ พิธีสืบชะตามี 2 ประเภทคือ สืบชะตาคน และสืบชะตาหมู่บ้าน

(1) พิธีสืบชะตาคนจะจัดทำให้อีกาสต่างๆ กันเช่นขึ้นบ้านใหม่ภายหลังจาก การเจ็บป่วย บางครั้งก็ทำเพื่อสะเดาะเคราะห์ภายหลังจากที่ประสบเคราะห์กรรม เมื่อสืบชะตาแล้วเชื่อว่า จะช่วยสร้างเสริมดวงชะตาให้ดีขึ้น และยังเป็น การบำรุงขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ที่ประสบเคราะห์กรรมหรือ เจ็บป่วยให้กลับสู่สภาพปกติ

(2) พิธีสืบชะตาบ้านการสืบชะตาบ้านมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความเป็นสิริมงคลให้แก่หมู่บ้าน หรือศาลากลางบ้านในวันดาชาวบ้านจะช่วยกันประดับประดาตกแต่งห่อเสื่อบ้านหรือ ศาลากลางบ้านเพื่อขับไล่สิ่งชั่วร้าย และสิ่งอัปมงคลออกไปจากหมู่บ้าน

2.2.1.6 ประเพณีการเกิดของชาวไทลื้อสมัยก่อนจะคลอดบุตรตามบ้านเรือนที่อาศัย โดยอาศัยหมอต้าแยในการทำคลอด เด็กที่คลอดออกมาจะถูกตัดสายสะดือ และอาบน้ำ หมอต้าแยผู้ทำ คลอดจะลงให้ “แม่ฮับ” หรือแม่รับส่วนใหญ่เป็นยายของเด็กหรืออาจเป็นหมอต้าแยเพื่อเอาผ้าขาวบาง พันรอบตัวเด็กแล้วใส่กระดิ่งนำไปวางไว้ที่หัวบันไดกระทืบเท้าแล้วเรียกภูตผีปีศาจมาเอาเด็กเวลานั้น ถ้า เด็กปลอดภัยไม่ตายหรือเป็นอะไรไป แสดงว่า เป็นลูกคน สามารถนำมาเลี้ยงต่อไปได้โดยพูดว่า “ผีปอเกิด แม่ก่าย กันว่าเป็นลูกลูกสูก็มาเอาไปเหวันนี้กันเป็นลูกกุนฮื้อเอาไปทำเช่นนี้3ครั้งแล้วจึง นำเด็กมานอน ไว้ข้างแม่สำหรับเด็กทารกสมัยนั้นนิยมใช้ผิวไม้ไผ่ตัดสายสะดือเมื่อรอกออกพ่อของเด็ก จะนำไปฝังไว้กลาง พุงนา หรือใต้บันได แต่ปัจจุบันส่วนใหญ่ไปคลอดที่โรงพยาบาลกันหมดแล้วการ ปฏิบัติพิธีจึงไม่พิธีเหมือน แต่ก่อนหลังจากการคลอดลูกแล้วก็ จะต้อง“อยู่ดิน”หรือการอยู่ไฟจนครบ เดือนจะต้อง “เข้าพ่นกรรม” คือคืบถ่านไฟใส่ “เบ็อง” ซึ่งเป็นอ่างดินเผาใช้แก้อีห่วยหรือไม้ไผ่สาน เป็นทรงกลมมีช่องตรงกลางเพื่อให้ ผู้หญิงนั่งครอบเชื่อว่าจะทำให้หมัดลูกเข้าสู่เร็วขึ้นพ่นที่นำมาอยู่ไฟจะ ใช้แต่“ไม้แงะ” (ไม้เต็ง) เพราะเผา แล้วไม่มีกลิ่น และควันมาก

2.2.1.7 การอยู่ช่วง ช่วงเป็นลานบ้าน มีร้านนั่งสำหรับพักผ่อนหรือทำงานในเวลา กลางคือ ยกพื้น สูงบรรจุกคนได้ 4-5 คน ในตอนเย็นหญิงสาวแถบบ้านใกล้เรือนเคียงที่นัดกันอยู่ช่วงก็จะ เตรียมหาพ่นไว้ เพื่อใช้ก่อกองไฟให้เกิดความอบอุ่น และให้แสงสว่างในหน้าหนาวหน้าร้อนจะใช้ตะเกียง

แทนการอยู่ช่วง จึงเป็นจารีตของสังคมไทยที่เปิดโอกาสให้หนุ่มสาวได้พบปะกันหลังจากการทำงานภารกิจประจำวันแล้ว

2.2.1.8 ประเพณีแต่งงาน การแต่งงานในท้องถิ่นสมัยก่อนจะไม่มีหลักคำประกันหรือค่าสินสอดมากนักหรือไม่มีเลย ถ้ารักกันชอบกันจะให้ผู้ใหญ่ไปสู่ขอกันแล้วจัดพิธีแต่งงานโดยเริ่มเตรียมงานคือ เตรียมอาหารการกินการเลี้ยงฉลองทำบายศรีสู่ขวัญบ่าวสาวโดยผู้เฒ่าผู้แก่ฝ่ายสาวจะย่ำข้าวตอกดอกไม้ไปสู่ขอที่บ้านฝ่ายชาย แล้วยกขันหมากมาบ้านฝ่ายสาวทำพิธีที่บ้านฝ่ายสาว และจะอยู่บ้านฝ่ายสาวเป็นส่วนใหญ่ และจะไม่มีกฎหมายมาเกี่ยวข้องคือไม่มีการจดทะเบียนสมรส

2.2.1.9 ประเพณีปีใหม่ ประเพณีปีใหม่ของไทยคือสงกรานต์ของไทย มีการประกอบพิธีทั้งหมด รวม 6 วันตั้งแต่วันที่ 13-18 เมษายนของทุกปีวันแรกคือวันที่ 13 เมษายน เรียกว่า “จิ้งจอกล่อง” หรือ “สังขารล่อง” ในวันเช้าตรู่จะมีการยิงปืนจุดพลุจุดประทัดเสียงดังสนั่นไปทั่วหมู่บ้านเพื่อขับไล่ตัวจิ้งจอกซึ่งเป็นตัวอัปมงคลวันที่ 14 เมษายนเรียกว่าวันเนา(วันเนา) เป็นวันสวดอภิบาลชาวบ้านถือว่าเป็นวันอัปมงคล ผู้ใหญ่จะระวังตัวสงบเสียงไม่ด่าหรือเขียนตีลูกหลานเพราะเชื่อว่าจะทำให้ปากเนาในวันนี้ในวันที่ 15 เมษายนเรียกกันว่า“พญาวัน”(วันเถลิงศก)ตอนเช้าผู้ใหญ่จะพาลูกหลานไปทำบุญ“दानขันข้าว”กันที่ วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ววันที่ 16 เมษายนเรียกว่า“วันปากปี”เป็นวันเริ่มต้นใหม่ของไทยตอนเช้าจะนำเอาสวดพร้อมเครื่องบูชาพระรัตนตรัย และเสื้อผ้าไปทำพิธีบูชาข้าวหลักเคราะห์กันที่วัดเพื่อเป็นสิริมงคลปราศจากเคราะห์ภัยตลอดปีวันที่ 17 เมษายนเรียก“วันปากเดือน”ตอนสายชาวบ้านจะไปสรงน้ำพระพุทธรูปในวิหารสรงน้ำ

2.2.1.10 พิธีเก็บขวัญข้าว ก็ขวัญข้าวเป็นประเพณีของชาวนาที่ประกอบพิธีหลังฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้เกี่ยว และครอบครัวเพราะมีความเชื่อว่าเมื่อได้ทำพิธีเก็บขวัญข้าวแล้ว “กินบ่ มีตักจัก บ่มีลง” หมายถึงกินไม่สิ้นเปลืองพอถึงฤดูเก็บเกี่ยวชาวนาจะหาฤกษ์ยามจากอาจารย์ประจำหมู่บ้าน เพื่อหาวันที่เหมาะสมสำหรับเก็บเกี่ยว ตามตำราแบ่งออกเป็น 2 ประเภท โดยยึดตามจันทรคติ ข้างขึ้น ข้างแรมเป็นหลักคือ

- (1) วันจรมเป็นวันที่ไม่ดีเชื่อกันว่า หากทำสิ่งใดมีแต่จะล้มจม
- (2) วัน'ฟูเป็นวันที่ ประกอบการงานสิ่งใดจะเจริญรุ่งเรือง และก้าวหน้า

2.2.1.11 พิธีสู่ขวัญควายพิธีสู่ขวัญควายเป็นประเพณีที่เตือนสติ และจิตใจให้คนเรามีความกตัญญูตลเวที่ระลึกถึงบุญคุณของสัตว์ที่ได้ช่วยเหลือเกื้อกูลเราโดยเฉพาะควายที่เราให้แรงงานไถนาเพื่อพลิกแผ่นดินให้คนได้ปลูกข้าว ในขณะที่ไถราดนั้นบางครั้งได้ดูตาเขียนตี ดังนั้นเมื่อสิ้นฤดูไถคราดจึงมีการประกอบพิธีสู่ขวัญควายเมื่อจัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบพิธีเรียบร้อยแล้วเจ้าของควายจะพาควายไปอาบน้ำแล้วทำพิธีสู่ขวัญใช้ด้ายสายสิญจน์สวดดอกไม้ติดเขาควายทั้งสองข้างส่วนไก่ต้มบรรจุใส่ถาด วางไว้ใกล้ๆ เริ่มพิธีโดยหมอบทำขวัญกล่าวพรรณนาถึงบุญคุณควายจากนั้นก็ขอโหรากรรมที่ได้ล่วงเกินใน

ระหว่างฤดูกาลทำนาเมื่อกล่าวคำจบก็จะเอาแอกขึ้นใส่คอกวายเป็นเสร็จแล้วทำพิธีปลดแอกโดยกล่าวว่า “ปลดจากแอกแยกจากไถฝนตกจะไปฝันเป็นกล้าฟ้าฮ้องจะไปฝันใสนาปล่อยกินหญ้าอ่อนน้ำใส” เสร็จแล้วเอาหางกล้า และหญ้าอ่อนที่เตรียมไว้ให้ควายกินเป็นเสร็จพิธี

2.2.1.12 การแฮกนา การแอกนา คือการแรกนาของชาวบ้าน แบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ แอกนาตอนหัวนกล้า และแอกนาวันปลูกลาน (ดำนา) ประเพณีแอกนาชาวบ้านเชื่อว่าเป็นการประกอบพิธีเพื่อกราบไหว้พระแม่ธรณี รวมทั้งเจ้าที่เจ้าทางเพื่อขออนุญาตพลิกแผ่นดินทำกิน การแอกนาหัวนกล้าก่อนประกอบพิธีจะต้องไปซื้อคำปรึกษาจากอาจารย์ประจำหมู่บ้าน เพื่อดูฤกษ์ยามให้เป็นมงคลก่อน ตำราระบุว่าบุคคลใดก็ตามจะไถให้ดูการกลับตัวของนาเวลาไถให้เริ่มจากทิศหัวนาคไปยังหางนาค ไม่ ย้อนจากหางไปหัวเพราะเชื่อว่าเป็นการย้อนทวนเกล็ดนาค ทำให้เปลืองเสื่อผ้าและอุปกรณ์การไถหากในบางช่วงเมื่อปลุกต้นข้าว ดำนาแล้วบางปีมักมีศัตรูหรือแมลงทำลายข้าวกล้าพืชไร่ ท่านว่าให้ทำพิธี 'ปูจา' หุ่นนาเสีย เป็นการเสียเงินแต่น้อยได้ผลมาก ชาวบ้านทำบ่อยจนได้ผลจริงๆ

2.2.1.13 พิธีตานข้าวใหม่และกินข้าวใหม่ ตานข้าวใหม่และกินข้าวใหม่เป็นประเพณีที่ชาวไทลื้อ ปฏิบัติสืบต่อกันมานานแล้วกล่าวคือเมื่อเก็บเกี่ยวข้าวมาไว้ในยุ้งฉางแล้วก่อนจะนำข้าวไปตำหรือไปล้ต้องหาฤกษ์ยามวันดีโดยดูจากตำราซึ่งจารึกลงบนแผ่นไม้ขนาดกว้างราว 4 นิ้ว ยาวราว 1ศอก เรียกว่า “ปักกะตั้น” ซึ่งจะมีประจำที่ยังข้าวการตานข้าวใหม่จะเริ่มตอนเช้าโดยนึ่งข้าวใหม่พร้อมทั้งอาหารไป ทำบุญที่วัดเพื่ออุทิศส่วนกุศลการกินข้าวใหม่ไปยังบุพการีที่ล่วงลับไปแล้วและการเป็นการนำข้าวใหม่ไปถวายพระด้วยภายหลังกลับจากการทำบุญที่วัด ก็จะนำข้าวใหม่และอาหารไปให้บุพการีที่ยังมีชีวิต กินก่อนเมื่อกินเสร็จก็จะให้พรแก่ลูกหลาน

2.2.1.14 ประเพณีการตาย ประเพณีการทำศพของหมู่บ้านไทลื้อสมัยก่อนส่วนใหญ่จะใช้ในการฝัง ส่วนการเผาศพจะมีบ้างเฉพาะศพพระหรือผู้สูงอายุเท่านั้น ส่วนในปัจจุบันได้เปลี่ยนไปมากจะใช้เป็นการเผาทั้งหมด แต่มีข้อห้ามคือถ้าเป็นศพคนตายท้องกลมต้องแยกเผาต่างหาก ไม่เผาบริเวณเชิง ตะกอนที่ใช้เผาศพโดยทั่วไปแต่ในอดีตของสิบสองปีนนาเมื่อมีคนตายจะนำศพห่อด้วยไม้ไผ่แล้วใช้ผ้าขาวปิดทับข้างนอกด้านบนสานไม้ไผ่ปิดทับเรียกว่า “หล้อง” โดยทั่วไปจะเก็บศพไว้เพียงคืนเดียวแล้ว รีบนำไปฝั่งขณะที่นำศพไปยังป่าช้าเขย(สับหรือ)จะใช้ไม้ไผ่ยาวประมาณ 3 เมตร 2 ลำผูกติดกับหล้อง ทั้ง 2 ข้างแล้วใช้เขยจำนวน 4 คนหามไปฝั่งเสร็จแล้วใช้แผ่นไม้ปิดทับและตัดหนามไม้ไผ่มาคลุมอีกทีหนึ่งเพื่อป้องกันสัตว์มาคุ้ยเขี่ย (ศูนย์ศิลปวัฒนธรรม.ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดลำปาง.วิทยาลัยราชภัฏ ลำปาง, หน้า 62)

2.2.1.15 การละเล่นพื้นบ้านของชาวไทลื้อ เป็นการละเล่นที่หาอุปกรณ์ได้ง่ายๆตามท้องถิ่นส่วนใหญ่คล้ายกับการเล่นของชาวพื้นเมืองท้องถิ่นอื่นๆ การละเล่นของชาวไทลื้อมีทั้งการเล่นของเด็กละ ผู้ใหญ่ เช่น ก๊อบแก็บ โกงกาง ฟ้อนเจิงป่าคอน เป็นต้น

2.2.1.16 การขับลื้อ ขับลื้อเป็นศิลปะการขับร้องของชาวไทลื้อในลักษณะวรรณกรรมผสมดนตรี วรรณกรรมในการขับลื้อ คือคำขับหรือคำวขับดนตรีคือทำนองลีลาใช้ปีเป็นเครื่องดนตรีประกอบการ การขับลื้อเพลงพื้นบ้าน ที่เป็นเอกลักษณ์ด้านวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ เป็นศิลปะการร้องโต้ตอบ ระหว่างชายหญิงโดยใช้ถ้อยคำโต้ตอบกันคนหนึ่งจะใช้เวลาประมาณ35นาทีที่จะเปลี่ยนให้อีกฝ่ายหนึ่ง ขับโต้ตอบสลับกันตามแต่เนื้อร้องที่ดำเนินอยู่ ในขณะนั้น เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบ มีปียาว2เลา และ ปีเล็กอีก2 เลารวมเรียกกันว่า “ปีจมการขับลื้อประกอบด้วยผู้ขับปีลื้อและผู้ขับลื้อผู้ขับลื้อเป็นผู้เป่าปีขับ ลื้อ บรรเลงทำนองหลักของการขับลื้อ ผู้ขับปีลื้อ อาจมีเพียง 1 คน หรือ 2 คน ขึ้นอยู่กับจำนวน และผู้ขับลื้อว่ามีจำนวนกี่คน และเป็นผู้หญิง หรือผู้ชาย หากผู้ขับลื้อเป็นผู้ชาย นิยมใช้ปีขับลื้อเพียง 1 เลาเท่านั้น หากผู้ขับลื้อเป็นผู้หญิง หรือมีจำนวนผู้ขับลื้อมากกว่า 1 คนขึ้นไป นิยมใช้ปีขับลื้อ 2 เลา

สรุป ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นยังมีบางอย่างที่นับถือและปฏิบัติกันสืบทอด มาแต่ก็ยังมีบางวิธีที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาและความสะดวกสบายและแต่ละศิลปวัฒนธรรมนั้นก็จะมีการทำผ้าทอที่ทอจากชาวไทลื้อนั้นมาประกอบในพิธีกรรมเซ่นงานบุญงานกุศลงานบวชการ ทานตุง เป็นต้น

2.2.2 สถาปัตยกรรมที่เกี่ยวข้องกับไทลื้อ

ชาวไทลื้อ เป็นชนชาติที่มีสถาปัตยกรรมชุมชนที่โดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์มีความลงตัวเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศภูมิประเทศและลักษณะการใช้งานของชาวไทลื้ออีกทั้งสถาปัตยกรรมไท ลื้อยังแสดงออกถึงค่านิยมความเชื่อ และแสดงรูปแบบวิถีชีวิตโดยทั่วไปสถาปัตยกรรมของไทลื้อมีให้เห็นในโครงสร้างที่หลากหลายได้แก่บ้านเรือนวัดเจดีย์บ่อน้ำนอกจากนี้ยังแฝงนัยความสำคัญต่างๆ ไว้ ในการจัดวางตำแหน่งของสถานที่อีกด้วย

2.2.2.1 ลักษณะภูมิศาสตร์มีเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำไหลผ่านหมู่บ้านจึงอยู่ระหว่างกลางของภูเขา และแม่น้ำแต่ไทลื้อบางเมืองในเขตของจีนที่จะสร้างบ้านอยู่เชิงเขาหรือที่สูงเนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ จำกัดซึ่งตามปกติชาวเขา และชนพื้นเมืองจำพวกลัวะ เท่านั้นที่นิยมสร้างบ้านเรือนบนภูเขาสูง

2.2.2.2 การตั้งบ้านเรือนจะกระจุกตัวอยู่ในบริเวณเดียวกัน บนที่ราบเชิงเขาหรือเป็นที่ดอนส่วนที่ ทำการเกษตรจะอยู่บริเวณริมแม่น้ำ ซึ่งเป็นที่ต่ำลงมาโดยที่ดินในการทำเกษตรจะ แยกออกมาคนละส่วนไม่ปะปนกับพื้นที่สร้างบ้านเรือนในหมู่บ้านเมื่อชาวบ้านออกไปทำนาก็จะเดินทางออกจากบ้านเรือนของตนไปยังที่นา ซึ่งจะอยู่ใกล้กัน ไทลื้อ เป็นชุมชนที่ยังคงรักษาแบบแผนประเพณีเดิมไว้เป็นอย่างดี สิ่งที่เป็นที่ยึดเหนี่ยวคน ไทลื้อให้ยังปฏิบัติตามจารีตประเพณีเดิม คือการนับถือผีและพุทธศาสนา ซึ่งทั้งสองความเชื่อนี้ชาว ไทลื้อได้แยกออกจากกันพุทธศาสนาจะมีพื้นที่อยู่ในวัดส่วนผีจะมีพื้นที่อยู่ในบ้านหมู่บ้านและเมืองโดย จะมีผีเรือน ผีหมู่บ้าน และผีเมืองสถิตอยู่ ดังที่กล่าวว่า พระจะอยู่ที่วัดผีปู

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ย่ำตายเป็นอยู่ที่บ้าน เพราะคนไทลื้อจะไม่นิยมประดิษฐานพระไว้ที่บ้านที่บ้านจะมีเพียงหิ้งบูชาผีเท่านั้น ซึ่งจะเห็นได้ชัดเจน จากกลุ่มไทลื้อสิบสองปันนาในชุมชนไทลื้อ ประกอบด้วยหมู่บ้านที่รวมกันเป็นเมืองต่างๆภายในหมู่บ้านจะมีผีประจำหมู่บ้าน แยกออกจากกันเมืองแต่ละหมู่บ้านในละแวกเดียวกันจะรวมเป็นเมืองก็จะ นับถือผีเมืององค์เดียวกัน ดังนั้นในช่วงพิธีเข้ากรรมบ้านผู้ที่อยู่คนละเขตเมืองจะไม่สามารถเข้าไปใน เมืองที่ทำพิธีได้เพราะถือว่า นับผีคนละผีกันไม่ใช่พวกเดียวกัน หมู่บ้านแต่ละแห่งจะมีพื้นที่ชุมชนสามารถใช้รวมกันได้ ซึ่งส่วนมากจะอยู่กลางหมู่บ้านและเป็นสถานที่สำคัญเพราะเป็นที่สิงสถิตของผีประกอบด้วย

(1) เสาใจบ้านโดยปกติเสาใจบ้านของไทลื้อดั้งเดิมจะเป็นเสาไม้ปักอยู่กลางลานบ้านอาจมี รั้วเตี้ยๆกัน หรือแสดงขอบเขตเสาใจบ้านด้วยสัญลักษณ์อื่นๆ เป็นพื้นที่ลักษณะตาราง เสาใจบ้านเป็น สัญลักษณ์แสดงถึงจุดศูนย์กลางของหมู่บ้านหรือเป็นแหล่งที่ตั้งของเหมือนขวัญหมู่บ้าน

(2) “ช่วงบ้าน” เป็นที่ตั้งของเสาใจบ้านส่วนใหญ่จะมีบริเวณโล่งกว้างเป็นลานดินทึบแน่นปรับ พื้นเรียบสะอาดใช้เป็นที่พบปะหนุ่มสาวและใช้เป็นที่ประกอบพิธีกรรมหรือกิจกรรมต่างๆของหมู่บ้าน

ภาพที่ 2.2 เสาใจบ้านไทลื้อ 12 ปันนา

ที่มา : วารสารเมืองโบราณ. 2535

2.2.2.3 หอเสื่อบ้านเป็นที่ประดิษฐานศาลผีประจำหมู่บ้านส่วนใหญ่จะอยู่เนินปลายสุดหมู่บ้านทำเลที่ตั้งของหอเสื่อบ้านจะให้ความรู้สิกรรมรีน และขลังน่าเกรงขามโดยทั่วไปหอเสื่อบ้านจะสร้างเป็นศาลมีเครื่องสักการะ และมีแท่นเครื่องเช่นไห้วหอเสื่อบ้านเป็นพื้นที่ที่ชาวบ้านจะมาทำพิธีร่วมกันในพิธีเข้ากรรมบ้านซึ่งเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทลื้อการเข้ากรรมเป็นพิธีไหว้ผีและเลี้ยงผี ประจำหมู่บ้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อความเป็นสิริมงคลของหมู่บ้านชาวบ้านจะฆ่าวัวควายเพื่อสังเวยแต่พิธีเข้ากรรมของ ชาวบ้านโดยปกติ จะใช้ระยะเวลาประมาณไม่กี่วันในขณะที่มีพิธีเข้ากรรมเพื่อเช่นสังเวยผีประจำหมู่บ้านนี้ผู้คน,โนหมู่บ้าน และนอกหมู่บ้านจะเคลื่อนย้ายเข้าออกไม่ได้ตลอดช่วงเวลาของการทำพิธีช่วงเวลา ของพิธีเข้ากรรมจะสั้น หรือยาวแล้วแต่การปฏิบัติที่ทำกันมาเป็นประเพณีของแต่ละแห่งนอกจากพิธี เข้ากรรมบริเวณเสื่อบ้าน แล้วยังมีพิธีของแต่ละแห่ง นอกจากพิธีเข้ากรรมบริเวณหอเสื่อบ้านแล้วยังมี พิธีเช่นผีหลักบ้านที่เสาใจบ้าน บริเวณบ้านด้วย เป็นประจำทุกปี เทวดาบ้านเทวดาเมือง เมื่อมีงานและบ้านอ่อนหลวยตำบลคอยสะก๊ต จังหวัดเชียงใหม่ก็ยังมีเสื่อบ้าน เป็นสถานที่ที่พึงทางใจเพื่อบูชาสักการะของคนในหมู่บ้าน

ภาพที่ 2.3 อนุสาวรีย์เจ้าหลวงเมืองลำ บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.2.2.4 สถาปัตยกรรมและบ้านเรือน บ้านเรือนชนชาติไทลื้อปรากฏตามตำนานใน ปฐมกาลปีพรหมสร้างโลกว่าหลังจากเกิดน้ำท่วมโลกครั้งใหญ่ชาวบ้านลำบากยากแค้นไม่มีที่อยู่อาศัยต้อง อยู่รวมกันบนถ้ำหรือต้นไม้พญาสมมุติซึ่งเป็นหัวหน้าไม่ต้องการเห็น ประชาชนจงตนตกทุกข์คิดหาทาง แก้ไขครั้งแรกพญาสมมุติใช้ใบบอนมาเรียงต่อเป็นหลังคากันฝนแต่เมื่อใช้ไปสักพักฝนก็รั่วต่อมาเห็นสุนัขนั่ง บนขาหลังขณะที่ขาหน้าเหยียดตรงซึ่งทำให้บริเวณใต้ลำตัวของสุนัขไม่เปียกฝน พญาสมมุติจึงได้สร้างที่ พักที่มีหลังคาลาดชันและมุงด้วยหญ้าโดยตั้งชื่อว่า “ตูปหมานั่ง” หรือในปัจจุบันที่เรียกว่าหลังคาแบบเพิง หมามาแห่งนี้เริ่มจากตั้งเสาไม้ให้ด้านหน้ามีความสูงกว่าด้านหลังแล้วหาหญ้าที่มีลักษณะคล้ายขนสุนัข มามุง เป็นหลังคาในช่วง แรกบ้านแบบนี้ก็สามารถป้องกันฝน และลมได้แต่เมื่อลมเปลี่ยนทิศทางเข้ามาด้านหน้า บ้านทุกคนในบ้านก็เปียกจนหมดและด้วยความพยายามของพญาสมมุติก็คิดค้นหาวิธีสร้างบ้านให้คงทน อีกครั้งหนึ่ง และเมื่อเทพเทวดาเห็นความตั้งใจจริงจึงเห็นใจและช่วยเหลือโดยการแปลงกายเป็นหงส์ลงมา กางปีก กว้างให้พญาสมมุติเห็นจากนั้นพญาสมมุติ จึงสร้างบ้านโดยมีเสาสร้างเป็นใต้ถุนบริเวณหลังคาลาด ต่ำทั้งสี่ด้านซึ่งสามารถกันฝนและพายุได้ตลอดทั้งปีตั้งนั้นเพื่อเป็นการระลึกถึงคุณเทวดาหงส์ทองจึงเรียก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บ้านแบบนี้ว่า “หงส์เรือ่น” หรือเรือนหงส์มาจนปัจจุบันตำนานเรื่องเรือนไทลื้อนี้ นอกจากจะอธิบายรูปแบบที่มาของบ้านไทลื้อและยังเป็นการสร้าง ตระกาะของการสร้างบ้านบริเวณเขตรมสุข เช่นสิบสองพันนา ดังนั้นการมีหลังคาและชายคาที่ยาวเพื่อ ป้องกันฝนเป็นสิ่งจำเป็นต่อการอยู่ ดังนั้นหากมองบ้านไทลื้อจากภายนอกจะพบว่าลักษณะเด่นเฉพาะ ตัวของบ้านคือเห็นบริเวณหลังคาขนาดใหญ่ บ้านทั้งหลังดูเสมือนว่าจะมีแต่หลังคารอบบ้านในความ เอียงลาดของหลังคาเดียวกันอีกโดยรอบเปรียบเสมือนมีหลังคา 2ตอนทำให้มองไม่เห็นส่วนฝาเรือนเลย ลักษณะเรือนโดยทั่วไป เป็นเรือนไม้ใต้ถุนสูง ไขใต้ถุนบ้านในการพักผ่อน เลี้ยงสัตว์ เก็บของ และทอผ้าทางขึ้นเรือนมีบันไดเดียวทางด้านหน้าซึ่งอยู่ใต้หลังคาคลุ่มมีส่วนประกอบดังนี้

(1) เสาหลังหมาเป็นเสารับชายคาปีกนกอยู่ข้างบันไดบ้านใช้ผูกหมาเฝ้าบ้านซึ่งนอนเฝ้าอยู่ตรงชานทางขึ้นบันไดชาวบ้านผูกหมาไว้เพราะส่วนใหญ่ช่วงกลางวันผู้ใหญ่ในบ้านจะออกไปทำไร่ทำนาส่วนบันไดบ้านที่คลุมด้วยหลังคา มีทั้งแบบอยู่ใต้ชายคาใหญ่โดยรวมของบ้านและอยู่ใต้ชายคาปีกนกซึ่งต่อยาวเป็นกันสาดมาคลุมบันได

(2) หัวค่อมหรือค่อมแหลมหรือ เติน แบบเรือนล้านนา เป็นพื้นที่ต่อจากชานหน้าบ้านซึ่งขึ้น ต่อจากบันไดเป็นบริเวณนี้มักสร้างเป็นม้านั่งยาวไปตามแนวชานไข้พักผ่อนรับแขกไปในตัว และแทนที่ชานจะมีราวลูกกรงกันตก ก็จะใช้พนักม้านั่งตามแนวชานแทนลูกกรงกันตก

(3) จานกอน หรือ จานใต้ เป็นพื้นที่บริเวณด้านนอกต่อจากหัวค่อมจะมีชานลดระดับ สำหรับ ชักล้างปูด้วยฟากไม้ไผ่เพราะเป็นส่วนที่ไม่มีหลังคาคลุ่มจะมีความชื้นจากน้ำฝนและชักล้างทำ ให้ผุง่าย

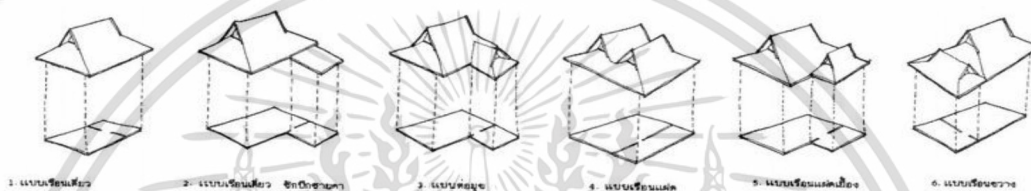
(4) โถงเป็นพื้นที่ถัดจากหัวค่อมหรือค่อมแหลม จะอยู่ภายในบ้านเป็นห้องต่อเนื่องกัน 2-3 ห้องคือซึ่งใช้งานอเนกประสงค์ในชีวิตประจำวันคือใช้พักผ่อนใช้เป็นครัวไฟและใช้เก็บข้าวเปลือกแทนยุ้งข้าวได้ด้วย ปลายสุดของโถงนี้ในบริเวณที่ต่อเนื่องกับลานชักล้าง

(5) แม่เตาไฟหรือครัวของชาวไทลื้อ นิยมตั้งเป็นกระบะไม้คาคดดินเหนียวและตั้งเตาไฟเช่นเดียวกับบ้านของไตใหญ่ และไตยวนทางภาคเหนือ กระบะเตาไฟนี้มีทั้งแบบวางบนพื้นสูงประมาณ 10-15เซนติเมตรและเตาไฟที่ตั้งเตารั้งโล่แบบแทนยีนบางบ้านใช้เตาสามแล้วเตารั้งโล่พื้นที่บริเวณครัว ไฟตะล่อมรอบไปด้วยอุปกรณ์การครัวทุกประเภทเหนือเตาไฟจะแขวนตะแกรงไม้ไผ่วางเครื่องใช้และอาหารแห้ง เช่น ปลา เนื้อ ซึ่งเสมือนรมควันไปในตัว

(6) ห้องนอน เป็นส่วนที่ปิดมิดชิดในบ้านไทลื้อ บางบ้านกั้นฝาไม้สูงประมาณ 2.00 เมตร ไม่มี ฝาเพดาน แต่บางบ้านกั้นด้วยผ้าม่านหลากสีในส่วนนอนนี้ยังมีการแบ่งพื้นที่เฉพาะตัวของแต่ละ คนซึ่งกันสัดส่วนด้วยผ้าม่าน ในพื้นที่เฉพาะของแต่ละคนจะใช้เตียง หรือฟูกกับพื้น และกางมุ้ง

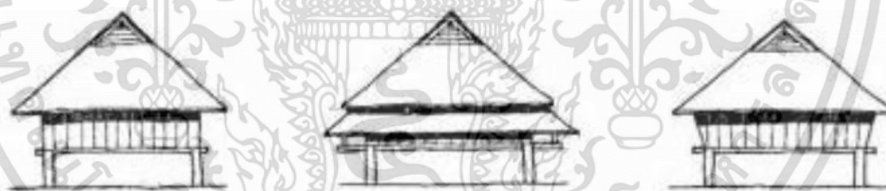
(7) หิ้งผีหรือหิ้งบูชาผีบรรพบุรุษของแต่ละครอบครัว ซึ่งอยู่ติดกับฝาในห้องโถงและในบ้านไม่มีโต๊ะ หรือ หิ้งบูชาพระ เพราะพระจะอยู่เฉพาะที่วัดเท่านั้น

(8) ยุ้งข้าวซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของบ้านไทลื้อพบเห็นหลายลักษณะ บางบ้านซึ่งอยู่ในเมือง โดยเฉพาะเมืองเชียงรุ่งเก็บข้าวเปลือกไว้บนเรือนที่อยู่ บางบ้านเก็บในหลองข้าวใต้ถุนบ้านโดยยื่นขายคาวออกไปคลุมส่วนที่เก็บข้าวเปลือกตัวยุ้งข้าว หรือหลองข้าวมีลักษณะแปลกกว่าของไทยใหญ่หรือ ของลัวะเพราะไม่ใช่เป็นทอนไม้ไผ่ขนาดใหญ่แต่เป็นหลองข้าวไม้ตีนอนมีเคร่าด้านนอกแบบยุ้งข้าวแต่เป็นยุ้งขนาดเล็กอยู่ใต้ถุนบ้าน

ภาพที่ 2.4 รูปทรงหลังคาแบบเรือนไทลื้อ 6 แบบ

ที่มา : (<https://sites.google.com/site/hometailue/how-to-buy> ปี 2557)

ภาพที่ 2.5 แบบบ้านเรือนไทลื้อ

ที่มา : (<https://sites.google.com/site/hometailue/how-to-buy> ปี 2557)

(9) ส่วนรูปทรงของเรือน มี 3 รูปแบบ คือ

(9.1) แบบเรือนฝาตรง ปีกหลังคาคลุมชั้นเดียว

(9.2) แบบเรือนฝาตรง ปีกหลังคาคลุม 2 ชั้น

(9.3) แบบเรือนฝาผายออกปีกหลังคาคลุมชั้นเดียวแต่การผายออกของ

เรือนไทลื้อเป็นการผายออกทุกด้าน ต่างจากเรือนกาแลที่ผายออกเฉพาะด้านข้าง

2.2.2.5 สถาปัตยกรรมทางพุทธศาสนา วิหารไทลื้อในวัดที่สิบสองปันนา วัดไตแห่งสิบสองปันนามีองค์ประกอบ และขนาดที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับความสำคัญ และสถานะทางเศรษฐกิจของชุมชนนั้นๆ ตามปกติวัดไทลื้อสิบสองปันนาจะประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังนี้

- ประตูทางเข้าวัดที่ล้อมรอบด้วยรั้วหรือกำแพง
- ระเบียงทางเดินเชื่อมโยงประตูวัดกับวิหารหรือโบสถ์
- วิหารซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมพิธีกรรมพิธีกรรมทำทานรวมถึงเป็น

โถงสำหรับผู้เฒ่าผู้แก่ที่จะมานอนวัด

- โบสถ์หรือโบสถ์เป็นที่สำหรับกิจกรรมของสงฆ์ฆราวาสโดยเฉพาะสตรีห้ามเข้าวัดเล็กๆบาง แห่งไม่มีโบสถ์ซึ่งพระจะทำพิธีต่างๆในวิหารแทน

- เจดีย์ซึ่งชาวไทลื้อเชื่อว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ฐานพระบรมสารีริกธาตุหรือบางแห่งอาจสร้างขึ้น เพื่อระลึกถึงสถานที่ที่พระพุทธเจ้าเคยเสด็จมา

- กฎและหอรธรรมหรือหอกกลางการจัดวางตำแหน่งขององค์ประกอบต่างๆไม่มีข้อกำหนดตายตัว ขึ้นอยู่กับขนาดและพื้นที่และความพึงพอใจของสมาชิกในชุมชนแต่โดยทั่วไปแล้ววิหารจะเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ตั้งอยู่ศูนย์กลางของวัดและมีความโดดเด่นชัดเจนที่สุดเดียวกับพระไม้แกะสลักแบบลาวที่ชาวอีสานนิยมสร้างถวายวัดเช่นกันทั้งนี้ชาวไทลื้อถือคติว่าจะไม่นำพระพุทธรูปมาไว้บูชาในบ้าน

(1) วัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ภาพที่ 2.6 วิหารวัดหนองบัว อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ที่มา : โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551

(2) วิหารท้าววัดหนองแดง

ภาพที่ 2.7 รูปวิหารท้าววัดหนองแดง

ที่มา : โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551

(3) วัดต้นแหลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

ภาพที่ 2.8 วัดต้นแหลง อำเภอบัว จังหวัดน่าน

ที่มา : (<http://www.holidaythai.com/thailand-attractions-469.htm>)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(4) วิหารไทลื้อ วัดร่องแง

ภาพที่ 2.9 วิหารไทลื้อ วัดร่องแง

ที่มา : โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551

(5) วัดเบ็งสกัต อำเภอบัว จังหวัดน่าน

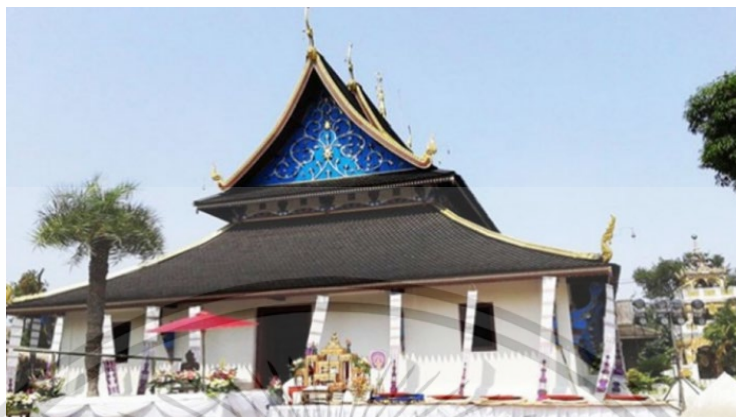

ภาพที่ 2.10 วัดเบ็งสกัต อำเภอบัว จังหวัดน่าน

ที่มา : โครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 2551

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(6) วัดท่าฟ้าใต้ ตำบลสระ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2.11 วิหารไทลื้อวัดท่าฟ้าใต้

ที่มา : ภาพจากโครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา

(7) วิหารไทลื้อวัดแสงเมืองมา อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2.12 วิหารไทลื้อวัดแสงเมืองมา

ที่มา : ภาพจากโครงการพิพิธภัณฑ์วัฒนธรรมและชาติพันธุ์ล้านนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.4 การแต่งกายและการทอผ้าของไทยลื้อ

2.2.4.1 วัฒนธรรมทอผ้าของผู้หญิงไทยลื้อ

การปลูกฝ้ายทอผ้าเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่งของลูกผู้หญิงในกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเป็นที่ยอมรับกันว่าชาวไทลื้อ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่มรดกวัฒนธรรมการทอผ้าที่โดดเด่นมากดังบทเพลงขับขาน ของชาวไทลื้อ ซึ่งเรียกว่า “คำขับ” เป็นการขับร้องประกอบพิธีของช่างขับชายหญิงมีคำขับบทหนึ่งกล่าวถึงฤดูที่ผันแปรไปในแต่ละเดือน อันสัมพันธ์กับวิถีชีวิตพื้นบ้านของชาวไทลื้อโดยเฉพาะการปลูก ฝ้ายทอผ้าของลูกผู้หญิง นั่นคือ คำขับ 12 เดือน (ออกเสียง “กำขับ2เลน”) วิถีชีวิตของผู้หญิงชาวไทลื้อในอดีตไม่ค่อยต่างไปจากผู้หญิงในสังคมชาติไทยกลุ่มอื่นนับถือ ตั้งแต่แรกเกิด ผ่านวัยเด็ก สู้รุ่นก่อนแต่งงาน ในช่วงวันเหล่านี้ผู้หญิงจะได้รับการเลี้ยงดูสู้อยู่ก่อน แต่งงานในช่วงวัยเหล่านี้ผู้หญิงจะได้รับการเรียนรู้ การเลี้ยงดูและฝึกหัดการทอผ้าจากสถาบันครอบครัวที่มีแม่ ยาย และญาติผู้ใหญ่ที่เป็นผู้หญิงซึ่งคอยสั่งสอนหน้าที่ของกุลสตรีในบ้านงานเรือนและ การทอผ้า เด็กหญิงจะเริ่มหัดทอถุงย่าม หรือผ้าเช็ดหน้าอันน้อยจากเทคนิคการขัดสานผ้าพื้นธรรมดา ที่เรียกว่า “ผ้าอ่า” ไปสู่เทคนิคการทอฝ้ายดอก มุก (ซิด)จก เกาะที่ ยากขึ้นโดยลำดับ “ผ้าอ่า” คือผ้า ฝ้ายสีขาว หรือฝ้ายอมสีหอมเข้มจนดำเป็นผืนผ้าที่ผู้หญิงแทบทุกบ้านจะ ทอเก็บไว้ใช้ในยามจำเป็นผ้าเหล่านี้ได้ใช้ประโยชน์ในการตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าและเครื่องใช้สอยต่างๆ ใน เรือนเช่นใช้เย็บต่อเป็นผ้าห่มหรือตีนซิ่น ใช้เป็นผ้ามัด ทารก เรียกว่าผ้าเจดอะอ่อนตลอดจนการนำผ้า ชาวไปย้อมสีเหลืองเป็น ผ้าไตรจักรสำหรับให้ลูกชายได้สวมใส่ในยามบวชเป็นลูกแก้ว(บวชเณร) จึงเป็นสื่อ สบายระหว่างแม่กับลูกในอดีตผ้าทอมีความหมายต่อผู้หญิงในฐานะที่เป็นสิ่งอันแสดงคุณค่าของแม่เรือน ผู้หญิงที่ทอผ้าเก่งมี ฝีมือที่ละเอียดมีผ้าซิ่นผืนงามเด่นนุ่งไปงานบุญย่อมเป็นที่หมายปองของชายหนุ่ม วัฒนธรรมการทอผ้าในอดีตจึงเป็นสิ่งวัดคุณค่าของผู้หญิงที่เหมาะสมแก่การเลือกเป็นคู่ครอง แต่ใน ปัจจุบันความหมายของผ้าทอมีได้สำคัญอีกต่อไปแล้วเพราะทุกสิ่งนั้นมีขายสำเร็จรูปหาซื้อได้จากตลาด สะดวกสบาย ผู้ชายก็ได้สนใจคุณค่าการทอผ้าของผู้หญิงเช่นในอดีตอีกต่อไปปัจจุบัน หากผู้หญิงไท ลื้อคนใดมีคุณสมบัติในการทอผ้าเก่ง ผู้ชายอาจจะมองคุณสมบัตินี้ในเชิงเศรษฐกิจมากกว่าเพราะการผลิตผ้า ทอ ก็จะช่วยเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัวนี้คือความหมายที่พัฒนาไปจากการผลิตเพื่อเลี้ยงตนเองไปสู่การ ผลิตการขายเป็นอุตสาหกรรมในครอบครัว หรือเป็นอาชีพเสริมนอกจากอาชีพ หลักคือการเกษตรกรรม

2.2.4.2 เครื่องแต่งกายมาตรฐานสำหรับผู้ชาย และผู้หญิงไทยลื้อ

เครื่องแต่งกายของชาวไทลื้อ ที่เป็นมาตรฐานมีลักษณะที่โดดเด่น เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ กลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นลักษณะเสื้อและกางเกงของผู้ชาย ลักษณะเสื้อปิดและผ้าซิ่นลายขวางของผู้หญิงการโพก ศีรษะด้วยผ้าสี,ขาว สีดำ หรือสีอื่นๆ ตลอดจนการตกแต่งด้วยเครื่องประดับเหล่านี้ ล้วนบ่งบอกถึง รัศ มลักษณะทางชนชาติไทยลื้อ โดยรวมและในรายละเอียดยังสามารถจำแนกลักษณะเฉพาะของแต่ละ กลุ่มแต่ ละชุมชนแต่ละหมู่บ้านได้อีกด้วย ซึ่งในอดีตนั้นเครื่องแต่งกายของผู้หญิงและชายไทยลื้อในแต่ละแห่งน่าจะ

มีครบครัน แต่เนื่องด้วยความเปลี่ยนแปลงมาสู่โลกสมัยใหม่ในปัจจุบันได้ทำให้ชาวไทลื้อ ในหลายๆ หมู่บ้านสูญเสียวัฒนธรรมด้านการแต่งกายเหล่านี้พบว่าผู้หญิงไทลื้อในหลายหมู่บ้านเลิกทอ ผ้าเลิกผลิตสิ่งทอที่แสดงออกให้เห็นถึงวัฒนธรรมของตนเอง หันไปซื้อผ้าจากตลาดมาสวมใส่แทนสิ่ง ทอหรือเครื่องแต่งกายที่เป็นของเก่าแก่ก็ขาดหายไปจนหมดสิ้น

ภาพที่ 2.13 เครื่องแต่งกายไทลื้อแบบบ้านหาดบ้าย อำเภอเชียงของ

2.2.4.3 เครื่องแต่งกายสำหรับผู้ชาย

ผู้ชายไทลื้อจะสวมเสื้อคอกลมแขนยาว ผ้าหน้าติดกระดุก นุ่งกางเกงขายาวทรงหลวม ทั้งเสื้อและกางเกงนี้ตัดเย็บจากผ้าฝ้ายย้อมสีครามเข้มหรือสีดำหาเน้นชุดอยู่กับบ้านหรือชุดลำลอง โดยเฉพาะในเวลาอากาศร้อนอาจนุ่ง “ผ้าต้อย” ขนาดเล็กหรือนุ่ง “ผ้าต่อง” (ผ้าขาวม้า) แบบกระชับ ที่เรียกว่านุ่งแบบ “เต็ดม้าม” คือนุ่งแบบหยักรั้งม้วนชายผ้าแน่นเกลียวสอดระหว่าง ขาให้รัดกุมเพื่อโชว์ สักหมึกบนขาอ่อน ผ้านุ่งของผู้ชายในสมัยก่อนในอดีต ที่เรียกว่า “ผ้าต้อย” นั้นเน้นผ้านุ่งแบบ โจงกระเบน หรือนุ่งลวยชายผ้านุ่งนี้เน้นผ้าฝ้ายสีคราม หรือทอเน้นลายตารางถ้าเน้นผ้านุ่งในโอกาสพิเศษ มักจะใช้ผ้าไหมสีต่างๆ เสื้อของผู้ชายไทลื้อนอกจากเสื้อคอกลมแล้วยังมีเสื้อคอต่อตั้งแบบคอจีน ทั้งนี้เสื้อทั้ง2แบบมีการตกแต่งด้วยการปักลวดลายหรือใช้แถบผ้าสีหลากหลายสีจากริบปั่นเงินเย็บติด หรือขลิบตรงสาบเสื้อ แขนและเย็บขอบรอยต่อโดยใช้เส้นไหมสีต่างๆ เสื้อของผู้ชายไทลื้อที่มีลักษณะโดดเด่นเน้นพิเศษ คือ เสื้อเอวลอยมีการตกแต่งขลิบด้วย แถบผ้าสีต่างๆ ตรงคอเสื้อสาบเสื้อชาย เสื้อปลายแขนและมีผืนผ้าเย็บต่อจากสาบหน้าบ้านมาติดกระดุมเงินทั้งส่วนตรงใกล้รักแร้และตรงเอวเสื้อชายไทลื้ออีกชนิดหนึ่งมีลักษณะพิเศษ เช่นสวมทับ เสื้อแขนยาวในงานบวชงานแต่งงาน หรือใช้สวมในการแสดงฟ้อนเชิงฟ้อนดาบนอกจากเสื้อและกางเกงหรือผ้านุ่งแล้วยังมีผ้าที่ใช้ตกแต่งร่างกายเน้นพิเศษคือผ้าพาดปาที่เรียกว่า “ผ้าเซ็ดและเข็มขัดหรือผ้าคาดเอวมีผ้าโพกศีรษะผืนพิเศษเน้นผ้าแพรเงินนิยมสีชมพูและมีถุงย่ามที่ทอและเย็บตกแต่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

งดงามเครื่องแต่งกายของผู้ชายไทลื้อล้วนแล้วแต่เน้นฝีมือของผู้หญิงความประณีตบรรจงในงานศิลปะของ การเย็บปักทอและตกแต่งที่ปรากฏบนเครื่องแต่งกายของผู้ชายไทลื้อคือผลงานอันแสดงถึงความ รักความ ผูกพันของผู้หญิงที่มอบให้แก่ผู้ชายอันเป็นที่รัก ชาวไทลื้อในอดีตทั้งหญิงและชาย นิยมใช้ถุงย่ามใส่ข้าวของ สะพายบ่าถุงย่ามจึงเป็นส่วนหนึ่งของเครื่องแต่งกายแบบไทลื้อด้วยถุงย่ามที่ชาวไทลื้อใช้โดยทั่วไปคือถุง ย่ามสีขาวสลักริ้วสีดำและถึง ย่ามแดงสลักริ้วสีอื่นๆ นอกจากนี้ชาวไทลื้อในแต่ละแห่งยังมีการตกแต่งถุง ย่ามด้วยเทคนิคต่างๆ ได้แก่ ชิต จก ปัก ทำให้มีรูปแบบและสีสันที่หลากหลายอีกด้วย

2.2.4.4 เครื่องแต่งกายสำหรับผู้หญิง

ผู้หญิงไทลื้อในสิบสองพันนา ในอดีตจะสวม “เสื่อปิด” สีดำและนุ่งซิ่นลายขวางที่เรียกว่า “ซิ่นตา” ในชีวิตประจำวันโพกผ้าสีขาว เป็นลักษณะเด่นในฤดูร้อนหรือเวลาอยู่ในบ้าน อาจสวมเสื้อ ลำลองที่เรียกว่า “เสื่อปา” เป็นเสื่อแบบพอดีตัว ไม่มีแขน ผ่าอก ติดกระดุมส่วนในฤดูหนาว จะสวมเสื้อ ปิดเนื้อหนาที่มีผ้าซับใน เรียกว่า “เสื่อกับ” เพื่อให้ร่างกายอบอุ่น

ภาพที่ 2.14 เครื่องแต่งกายไทลื้อสำหรับผู้หญิง

2.2.4.5 ตัวซิ่น ลักษณะเด่นของตัวซิ่นของชาวไทลื้อคือมีลวดลายริ้วขวางลำตัวของผู้นุ่ง เป็นผ้าซิ่น ที่เย็บแบบ 2 ตะเข็บ (ภาษาไทลื้อเรียกว่า “ซิ่น 2 ตุ๊ก”) เพราะฉะนั้นลายริ้วบนตัวซิ่นจึงเกิดจาก ด้ายพุ่ง โดยใช้ด้ายด้านหลายสีพุ่งสลับกันขัดสานด้วยเส้นยืน (Warp) ทำให้เกิดเป็นลวดลายริ้วริ้วลาย ขวางนี้เองที่เป็นชื่อเรียกมาตรฐานของผ้าซิ่นชาวไทลื้อ “ซิ่นตา” (ถ้าเนียงไทลื้อจะออกเสียงเป็น “ซิ่นตา” หรือ เรียกว่า “ซิ่นตาลื้อ” ก็ได้ เพื่อให้ต่างจาก “ซิ่นตาโยน” ซึ่งเป็นซิ่นตาอีกแบบ หนึ่งของชาวไทวนชาว ไทลื้อนิยมใช้เส้นฝ้ายสีดำสีแดงหรือสีครามเป็นด้ายเส้นยืนส่วนด้ายเส้นพุ่งนั้น มีทั้งเป็นผ้าฝ้าย และเป็นไหม ส่วนบนสุดของตัวซิ่นมักจะใช้ด้ายเส้นเป็นฝ้ายปนมือสีขาวทอให้กว้าง ประมาณ 3 เซนติเมตร เพื่อให้เป็น เครื่องหมายบอกว่าด้านนี้เป็นด้านบนสุดของตัวซิ่นที่จะเย็บ ติดกับหัวซิ่นอีกที่ทั้งนี้ยังช่วยเรื่องความ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แข็งแรงให้แก่ตัวผ้าขึ้น ในเวลาเย็บต่อกับผ้าฝ้ายที่เป็นหัวขึ้น และเพิ่มความแข็งแรงเวลานุ่งอีกด้วย ลักษณะริ้วลายขวางที่แสดงอัตลักษณ์ของความเป็นไทลื้อได้ อย่างชัดเจนที่สุด คือมีโครงสร้างที่ไม่สม่ำเสมอกันแต่มีแบบแผนชัดเจนลวดลายช่วงบนสุดของตัวขึ้น เกิดจากการทอเส้นพุ่งสลับสีอ่อนแก่เป็นริ้ว(Stripesลวดลายช่วงบนที่เรียกว่า “ห้องขึ้น” นี้มักจดขนาด ของริ้วที่เท่ากันส่วนที่ลดลงมาตอนล่างของตัวขึ้นนั้นการจัดลวดลายริ้วจะกว้างแคบไม่สม่ำเสมอตอนส่วนตอนล่างของตัวขึ้นมีแถบพื้นสีดำกว้างประมาณ 3 แถวขีดอยู่ด้านบนของช่องโครงสร้างที่เป็นเอกลักษณ์เหล่านี้จะเป็นแบบแผนมาตรฐานที่ปรากฏบนผ้าขึ้น ของชาวไทลื้อทุกๆกลุ่ม แต่จะแตกต่างกันในด้านสีสันทิวศุขขนาด และเทคนิคการทอ ตกแต่งขนาดความกว้างของผืนขึ้นอยู่กับหน้าที่ของพื้นผืนผ้าขึ้นไทลื้อในอดีตทอด้วยด้ายที่ทอมือมีความกว้างของหน้าแคบประมาณ 60 ซม. ทอเป็นลวดลายริ้วเหมือนกัน 2 ชั้นต่อเนื่องกันไปแล้วนำมาตัดคลี่เป็นด้านข้างต่อกันเป็น 2 ตะเข็บผ้าขึ้นไทลื้อนั้นมีขนาดแคบกว่าผ้าขึ้นของกลุ่มไทลื้ออื่นๆเวลานุ่งจึงพับทบและเหน็บซอกเพียงเล็กน้อยความกว้างที่เหลือจะพอดีกับสะโพกประกออบกับรูปพรรณสัณฐานของผู้หญิงไทลื้อ มีรูปร่างสันทัดขอบบางจึงนุ่งได้พอดีกับผ้าขึ้นที่มีหน้าแคบ

ผ้าขึ้นที่ผู้หญิงชาวไทลื้อใช้นุ่งทำงานในชีวิตประจำวันจะทอด้วยเส้นฝ้ายซึ่งมี 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกเรียกว่า “ฝ้ายฝ้าย” เป็นเส้นฝ้ายที่มีขนาดใหญ่เส้นใยฟูส่วนอีกลักษณะหนึ่งเรียกว่า “ฝ้ายเกลียว” เป็นเส้นฝ้ายที่สีเกลียวโดยใช้เส้นฝ้ายขนาดเล็กทำให้เกิดเป็นเส้นใหญ่แต่มีความละเอียดมากกว่าฝ้ายฝ้ายในอดีตผ้าขึ้นของชาวไทลื้อใช้เส้นฝ้ายที่ปั่นด้วยมือในภายหลังจึงใช้เส้นฝ้ายที่มีขาย สำเร็จรูปจากโรงงาน ตัวขึ้นของชาวไทลื้อนิยมใช้ผ้าฝ้ายเป็นเส้นยืนพื้น ส่วนเส้นพุ่งส่วนใหญ่เป็นฝ้ายมี ไหมผสมบ้างเล็กน้อยชาวไทลื้อในอดีตนิยมปลูกฝ้ายเองสอดแทรกกับเส้นไหมและเส้นฝ้ายเส้นใยสีเงิน หรือสีทองนี้มีทั้งที่เป็นเส้นแบนทำจากโลหะเงิน หรือ เงินชุบทองที่เรียกว่า “กะไหลทอง” ทำให้เกิดเป็นสีทองและที่มีแกนเป็นเส้นด้ายแล้วใช้แผ่นโลหะที่ ถูกตีจนบางพื้นหรือป่นรอบแกน นอกจากนี้ยังปรากฏวัสดุเส้นด้ายที่พื้นกันกระดาศสีเงินเสียบแบบแผ่นโลหะแต่มีโลหะถูกกว่าในยุคหนึ่งมีการใช้วัสดุพลาสติกสีเงินแทนอีกด้วย ขึ้นที่ทอด้วยวัสดุสีเงิน หรือสีทองนี้มีชื่อเรียกตามวัสดุอีกว่าอย่างว่า “ขึ้นไหมคำ” ในยุคหลังชาวไทลื้อนิยมใช้เส้นไหม สังเคราะห์ที่ผลิตจากโรงงานสำเร็จรูปเป็นวัสดุทอผ้าแทนเส้นฝ้ายและเส้นไหม เนื่องจากมีความทนทานราคาถูกและหาซื้อได้ง่ายกว่าเส้นใยสังเคราะห์นี้มักเรียกว่า “ไหมประดิษฐ์” หรือ “ด้านเทโร” “ขึ้นดำ” ที่เป็นลวดลายตามโครงสร้างมาตรฐานใช้นุ่งกันทั่วไปในชีวิตประจำวันของผู้หญิงไทลื้อ แทบทุกกลุ่มนอกจากนี้ตัวขึ้นของชาวไทลื้อในแต่ละแห่งยังมีการตกแต่งเป็นลวดลายและสีเส้นต่างๆ ด้วยเทคนิคพิเศษอย่างหลากหลายอีกด้วยดังจะได้กล่าวถึงต่อไปในลักษณะเด่นของผ้าขึ้นไทลื้อที่พบ ในแหล่งต่างๆ

2.2.4.6 ตีนขึ้น ใช้ผ้าฝ้ายสีเข้มมาต่อนิยมใช้สีดำสีครามสีเขียวตีนขึ้นจะเรียบง่ายไม่มีลวดลายอาจ มีการตกแต่งในส่วนริมผ้าด้านล่างสุด ใช้แถบริบบิ้นจากเมืองจีนมาเย็บติดหรือใช้ผ้าลายดอกมาปักเพื่อ เพิ่มความแข็งแรงของริมผ้าขึ้นโอกาสพิเศษที่ทอด้วยเส้นไหมหรือไหมคำจะต่อตีนขึ้นด้วยผ้า

พิเศษคือ เลื่อมเงินเม็ดกลมเล็กๆแบบๆ หรือตอกคุณเป็นลายปกตกแต่งบริเวณส่วนบนและส่วนขอบล่างสุดของ ตีนขึ้น การนุ่งขึ้นซ้อน เป็นธรรมเนียมในการนุ่งขึ้นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทกลุ่มต่างๆที่มักจะนุ่งขึ้นซ้อนไว้ข้างในอีก ชั้นหนึ่งเรียกว่า“ขึ้นซ้อน”หรือ“ขึ้นหลอง”โดยมากจะใช้ผ้าฝ้ายสีขาวมาเย็บเป็นชั้นซ้อนหรือใช้ผ้าขึ้น ตัวเก่าแล้วก็ได้ กานนุ่งขึ้นซ้อนนี้มีประโยชน์หลายประการ

(1) ประการแรก คือ เพื่อให้ง่ายแก่การรักษาความสะอาดผ้าขึ้นผืนนอก โดยเฉพาะผ้าขึ้นผืน พิเศษที่ทอด้วยไหมหรือที่ตกแต่งด้วยเทคนิคต่างๆหลากสีจะไม่นิยมซักเนื่องจากคุณภาพการย้อมสีใน อดีตไม่ทนทานเมื่อผ้าถูกน้ำจะทำให้สีตกจึงซักเฉพาะชั้นซ้อน

(2) ประการสอง คือ สำหรับขึ้นที่ทอด้วยเส้นไหมค่าที่เป็นโลหะ เมื่อนุ่งระคายผิวจึงต้องนุ่งขึ้นซ้อน

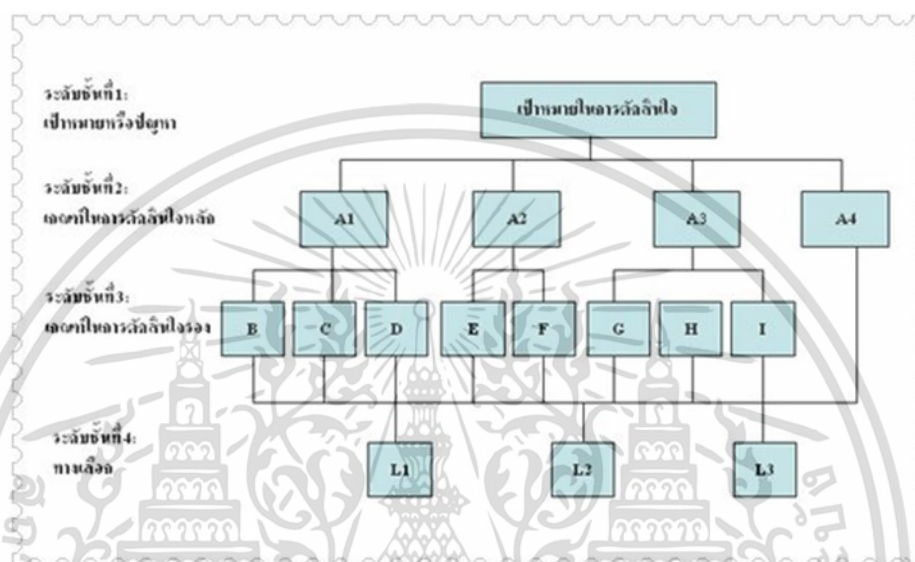
(3) ประการที่สาม คือ ขึ้นที่ทอด้วยไหมละเอียดจะมีความบอบบางการนุ่งผ้าขึ้นซ้อนอีกชั้น หนึ่งจะช่วยเพิ่มความแข็งแรงให้แก่ผ้าขึ้นผืนนอกไม่ให้เกิดการฉีกขาดได้ง่ายในเวลานั่งจะลุก หรือ ก้าวเดิน มีสีขาวแลบออกมานั้นจะยาวกรอมเท้าโดยนิยมเย็บแถบรับบั้นจิ้นหรือแถบลายจกหรือผ้าปกตกแต่ง เป็นชั้นๆเป็นจุดเด่นเรียกขึ้นชนิดนี้ว่า “ขึ้นตาแปน” (คำว่า “แปน” หมายถึง รับบั้นจิ้น)

2.3 การวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process)

กระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process) หรือเรียกสั้นๆว่า AHP เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุด (Best Alternative) พัฒนาขึ้นโดย Saaty ในปี ค.ศ. 1970 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหาร โดยมีหลักการคือ แบ่งโครงสร้างของปัญหาออกเป็นชั้นๆ ชั้นแรกคือ การกำหนดเป้าหมาย (Goal) แล้วจึงกำหนดเกณฑ์(Criteria) เกณฑ์ย่อย (Sub criteria) และทางเลือก (Alternatives) ตามลำดับ แล้วจึงวิเคราะห์หาทางเลือกที่ดีที่สุด โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ (Trade off) เกณฑ์ในการคัดเลือกทางเลือกที่ละคู่ (Pair wise) เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจ ว่าเกณฑ์ไหนสำคัญกว่ากัน โดยให้คะแนนตามความสำคัญหรือตามความชอบ หลังจากให้คะแนนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของเกณฑ์แล้ว จึงค่อยพิจารณาวิเคราะห์ทางเลือกที่ละคู่ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ทีละเกณฑ์จนครบทุกเกณฑ์ ถ้าการให้คะแนนความสำคัญหรือความชอบนั้นสมเหตุสมผล (Consistency) จะสามารถจัดลำดับทางเลือก เพื่อหาทางเลือกที่ดีที่สุดได้ วิธี AHP นำไปประยุกต์ใช้ใน เรื่องที่เกี่ยวกับการตัดสินใจต่างๆมากมาย เช่น การตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินงานทางธุรกิจ ได้แก่ การสั่งซื้อวัตถุดิบ การเลือกสถานที่ในการประกอบการ การกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดรวมถึงการประยุกต์ใช้ในเรื่องของการบริหารทรัพยากรบุคคลในองค์กร เช่น การจัดลำดับความสามารถของพนักงาน การประเมินทางเลือกของสายอาชีพ การสำรวจทัศนคติของพนักงาน เป็นต้น (วชิรพงศ์ สาสีสิงห์. 2547)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำรวจทัศนคติของพนักงานด้วยกระบวนการลำดับชั้นเชิงวิเคราะห์. Productivity World, ปีที่ 9 ฉบับที่ 48 (มกราคม-กุมภาพันธ์). สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. วราวุธ วุฒิวิณิชย์. (2546). การตัดสินใจโดยกระบวนการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น. สมาคมศิษย์เก่าวิศวกรรมชลประทาน ในพระบรมราชูปถัมภ์. 4 มกราคม 2546. น.57-76.)

ภาพที่ 2.15 ตัวอย่างตารางการวิเคราะห์ตามลำดับชั้น (Analysis Hierarchy Process)

2.3.1 จุดเด่นของกระบวนการขั้นเชิงวิเคราะห์ มีดังนี้

2.3.1.1 ให้ผลการสำรวจน่าเชื่อถือกว่าวิธีอื่นๆ เนื่องจากใช้วิธีการเปรียบเทียบเชิงคู่ในการตัดสินใจก่อนที่จะลงมือตอบคำถาม

2.3.1.2 มีโครงสร้างที่เป็นแผนภูมิลำดับชั้น เลียนแบบกระบวนการความคิดของมนุษย์ ทำให้ง่ายต่อการใช้และการทำความเข้าใจ

2.3.1.3 ผลลัพธ์ที่ได้เป็นปริมาณตัวเลข ทำให้ง่ายต่อการจัดลำดับความสำคัญ และยังสามารถนำผลลัพธ์ดังกล่าวไปเปรียบเทียบ(Benchmarking)กับหน่วยงานอื่นได้

2.3.1.4 สามารถจัดการตัดสินใจแบบมีคติหรือลำเอียงออกไปได้

2.3.1.5 ใช้ได้ทั้งแบบตัดสินใจแบบเดี่ยวและแบบที่เป็นกลุ่มหรือหมู่คณะ

2.3.1.6 ก่อให้เกิดการประนีประนอมและการสร้างประชาคติ

2.3.1.7 ไม่จำเป็นต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญพิเศษมากอยควบคุม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 ศึกษาเกี่ยวกับการออกแบบลวดลายและจิตวิทยาการใช้สี

2.4.1 เทคนิคการทอและลวดลายบนผืนผ้า

เทคนิคการทอผ้าของชาวไทลื้อเป็นที่ประจักษ์กันโดยทั่วไปว่าผู้หญิงไทลื้อมีความสามารถในการทอผ้าด้านเทคนิคที่หลากหลายผ้าทอของชาวไทลื้อ จึงมีความงดงามด้วยการผสมผสานลวดลาย และสีอันฉูดฉาด เกาะหรือล้วง เทคนิคการทอที่กล่าวได้ว่าเป็นรต์ลักษณะของผู้หญิงไทลื้อ คือ เทคนิค “เกาะ” หรือ “ล้วง” เทคนิคนี้เป็นที่นิยมในการทอลวดลายผ้าชิ้นของชาวไทลื้อในกลุ่มแถบลุ่ม แม่น้ำโขง ประเทศสปป.ลาว ได้แก่แขวงหลวงน้ำทาบ่อแก้ว อุดมไชย และไชยบุรีสำหรับ ประเทศไทยเป็นเทคนิคที่พบในกลุ่มไทลื้อ ในจังหวัด น่าน เชียงราย และพะเยา แต่เป็นที่น่าประหลาดใจว่าไม่พบหลักฐานการทอผ้าด้วยเทคนิคนี้

2.4.1.1 เกาะ ในสิบสองปันนาอาจเป็นไปได้ว่าองค์ความรู้เรื่อง การทอด้วยเทคนิคนี้ได้สูญหายไปหรืออาจไม่เป็นที่รู้จักเลยในสิบสองพันนาก็ได้เทคนิคเกาะ คือการ ทอผ้าให้เกิดลวดลาย โดยใช้เส้นด้ายพุ่งธรรมดาหลายสีพุ่งย้อนกลับไปมาเป็นช่วงๆทอด้วยเทคนิคขัด สามธรรมดาแต่มีการเกาะเกี่ยว และผูกเป็นห่วงรอบด้ายเส้นยืนเส้นพุ่งแต่ละช่วงไว้ไม่ได้ใช้ด้านเส้นพุ่ง พิเศษแบบ “จิด” “จก” ชาวไทลื้อส่วนใหญ่เรียกว่าเทคนิคการทอชนิดนี้ว่า “เกาะ” แต่มีชาว ไทลื้อบางแห่งที่เรียกต่างออกไป เช่น เรียกว่า “คล่อง” (ออกเสียงว่า “ก๊อง”) “ค้อน” (ออกเสียงว่า “ก๊อน”) หรือ “ล้วง” (ออกเสียงว่า “ลั้ง”) ชาวไทลื้อบางแห่งใช้วิธีเหยียบไม้บังคับเขาแล้วใช้นิ้วสอดด้าน เส้นพุ่งจึงเรียกลวดลายที่เกิดจากการทอด้วยเทคนิคเกาะ และเหยียบไม้นี้ว่า “ดอกย่าแป”

2.4.1.2 จิด เป็นเทคนิคการทำลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไป เช่นเดียวกับการจกโดยจะพุ่งด้ายจกด้านหนึ่งสูรม้าอีกด้านหนึ่ง ทำให้เกิดลวดลายตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า ต่างจากการจกที่เพราะการจกเป็นการสอดด้ายเส้นพุ่งพิเศษเฉพาะจุดหรือเป็นช่วงๆ ชาวไทลื้อเรียกเทคนิคการทอชนิดนี้ว่า “เก็บดอก” หรือ “เก็บมุก” เรียกลวดลายที่เกิดจากการทอว่า “มุกเก็บ” คำว่า “มุก” ในภาษาไทลื้อนั้นหมายถึงลวดลายที่นูนขึ้นมา

2.4.1.3 จก เทคนิคการทอผ้าให้เกิดลวดลาย โดยเพิ่มด้านพุ่งพิเศษกระทำโดยใช้นิ้วมือไม้หรือขนเม่นสอดนับด้ายเส้นยืนแล้วยกขึ้นสอดใส่ด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไป ทำให้เกิดลวดลายเฉพาะ จุดหรือเป็นช่วงๆ และทำให้สามารถสลับลวดลายได้หลายหลายสีต่างจากการจิดที่การจิดเป็นการใช้ลายเส้นพุ่งพิเศษเดี่ยว พุ่งตลอดหน้ากว้างของผืนผ้า

2.4.1.4 มัดหมี่หรือมัดท่าน เทคนิคการมัดเส้นด้ายให้เกิดลวดลายก่อนนำไปย้อมสี เทคนิคนี้ในภาษาลาวเรียกว่า “มัดหมี่” ส่วนในภาษาไทลื้อเรียกว่า “ก่าน” หรือ “คาดก่าน” ชาวไทลื้อใช้เทคนิคมัดหมี่ด้านเส้นพุ่งไม่ปรากฏการมัดด้ายเส้นยืนลวดลายมัดหมี่ที่พบในผ้าชิ้นของไทลื้อเมืองนา แลใน

แขวงหลวงน้ำทาเป็นลาย ตกแต่งขนาดเล็กประกอบลายหลักที่ทอด้วยเทคนิคอื่นชาวไทลื้อกลุ่ม หนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตอำเภอท่าวังอำเภอป่า และอำเภอเชียงกลางในจังหวัดน่าน ใช้เทคนิคมัดหมี่ เส้นพุ่งในการทอผ้าซิ่นฝ้าย และไหมเป็นลายขวาง สีที่นิยมคือสี คราม ม่วงแลชมพูยกดอก “ยกดอก” เป็นเทคนิคการทำลวดลายซึ่งเกิดจากวิธีการยกเขาแยกเส้น ยืนขึ้นลงแต่ไม่ได้เพิ่มด้านเส้นพิเศษเข้าไปในผืนผ้า เช่น กระจกหรือการขีดการยกดอกในบางครั้งจะมี การเพิ่มด้ายเส้นพุ่งจำนวนสองเส้นหรือมากกว่านั้นเข้าไปหรือเพิ่มเส้นใยโลหะสีเงินสีทองเข้าไปซึ่งจะ ทำให้ได้ลวดลายเหมือนกันมากกว่าลวดลายที่เกิดจากการจกและขีดเราสามารถบอกความแตกต่างได้ ก็ต่อเมื่อมีการตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเท่านั้นในลวดลายที่เกิดจากเทคนิคจก และการขิดนั้นด้านเส้นพุ่ง พิเศษที่เพิ่มเข้าไปสามารถดึงออกได้โดยไม่ทำให้เนื้อผ้าเสียหาย แต่กรณีของการยกดอกทำให้เกิดผล ตรงกันข้ามชาวไทลื้อ ใช้เทคนิคยกดอกในการทอผ้าหมี่โดยใช้เงา 4 เขา ใช้เส้นฝ้ายสีขาวล้วนหรือสีดำ แต่งขาวสลับกันทำให้เกิดเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่

2.1.4.5 ปั่นโก “ปั่นโก” คือ การปั่นหรือตีเกลียวเส้นด้าน 2 สีที่ต่างเข้าด้วยกันทำให้เกิด สีเหลือบตะไคร่น้ำที่ชาวไทลื้อเรียกว่า “โค” (ออกเสียง “โก”) เช่น สีเหลืองกับสีเขียวสีแดงกับสีดำ เป็นต้น เทคนิคนี้พบในการตกแต่งลายริ้วของผ้าซิ่นไทลื้อแทบทุกอย่าง ชาวไทลาวเรียกเทคนิคนี้ว่า “เซ็น” ส่วนชาวไทยทั่วไป เรียกเทคนิคนี้ว่า “หางกระรอก”

2.1.4.6 ปัก เป็นเทคนิคการใช้เข็มและด้ายปักลงบนผืนผ้าให้เกิดลวดลายต่างๆวิธีการของชาวไทลื้อเท่าที่พบมี 4 รูปแบบ ได้แก่

(1) การปักเดินเส้น คือ การปักโดยใช้ด้ายเส้นเล็กเย็บด้วยมือ ทำให้เกิดลายที่เป็น เส้นขนาดเล็กรูปแบบต่างๆ เช่น เส้นโค้ง เส้นหยัก เป็นต้น

(2) การปักทึบ คือการปักโดยใช้เส้นด้ายใหญ่ปักแบบเนินลายจะ นูน และหนาปัก ตกแต่งเป็นลวดลายต่างๆ เช่นลายดอกไม้ ลายเรขาคณิต เป็นต้น

(3) การปักลูกโซ่ คือการปักแบบย่อนเส้นด้ายเป็นห่วงลูกโซ่

(4) การปักแบบครอสติส คือการปักไขว้เป็นรูปกากบาทลงบนผืนผ้า โดยนับช่องที่ ด้ายเส้นพุ่งสอดประสานับเส้นด้ายยืนการปักแบบนี้ในกลุ่มชาวไทลื้อพบไม่มากนักเท่าที่พบปรากฏใน ผ้าแถบที่ตกแต่งเสื้อปิดและถุงย่ามของชาวไทลื้อเมืองน่านแลแขวงหลวงประเทศ สปป.ลาวและ ใน ผ้าแถบที่ตกแต่งผ้าซิ่นเมืองอุแขวงพงสาวสีประเทศ สปป.ลาวซึ่งเป็นเทคนิคที่น่าจะได้รับมาจาก กลุ่มชาวจีนและชาวเขา เช่น ผ้ามั่ง เป็นต้น

2.1.4.7 การเย็บปักเส้นเงินสีทอง เป็นเทคนิคการใช้เส้นโลหะสีเงินหรือทองวางทาบลงบนผ้าให้เกิดลวดลายแล้ว เย็บตรึงเป็นจุดเทคนิคนี้ปรากฏบนลายหน้าหมอนที่ชาวไทลื้อทำถวายวัดหรือทอใช้ในโอกาสพิเศษ

2.1.4.8 การปักเลื่อม คือการนำเอาเลื่อมเงินขนาดเล็ก เย็บติดตกแต่งบนผ้าให้เกิดความแวววาวชาวไทลื้อนิยมปักเลื่อมเงินที่เรียกว่า “มักเหล็่ม” ตกแต่งเสื้อผ้าที่ใช้สวมใส่ในโอกาส พิเศษ ตกแต่งหน้าหมอน ผ้าจีวร (ผ้าบุญจนะ) และผ้ากั๊ง เป็นต้น

2.1.4.9 ถัก คือการเก็บครุยด้านเส้นยืนโดยการมัดและถักให้เป็นลวดลายต่างๆ ตกแต่งชายผ้าให้สวยงามชาวไทลื้อนิยมใช้เทคนิคนี้ในการตกแต่งชายครุยของผ้าหลบ (ผ้าปูที่นอน) และตุ่ง

2.4.2 ความหมายของลวดลายบนผืนผ้า

ลวดลายจากผืนผ้าเกิดขึ้นจากเทคนิคการทักทอ ขัดสานของเส้นใยและสีสันทันจากลวดลายพื้นฐานที่อาจไม่มีความหมายใดๆ พัฒนาไปสู่ลวดลายที่มีความหมายในเชิงสัญลักษณ์อันสืบเนื่องมาจากธรรมชาติ จินตนาการ ความเชื่อ อุดมคติและความศรัทธา ลวดลายบนผืนผ้าจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ สะท้อนถึงคติความเชื่อของผู้หญิงของผู้ทอมาแต่อดีต นิทานที่มาของลวดลายผ้าซิ่นไทลื้อ มีนิทานของชาวไทลื้อ ที่เล่าสืบต่อกันมาที่กล่าวถึงตำนานหรือที่มาของลวดลายผ้าซิ่นของผู้ หญิงชาวไทลื้อ ดังปรากฏใน “ตำนานพื้นเมืองสิบสองพินนา” และในสำนวนมุขปาฐะซึ่งอาจมีรายละเอียดผิดแผกกันไปบ้างดังมีเนื้อเรื่องว่า ณเมืองอาฬวีเชียงรุ่งเทวบุตรได้ลงมาเกิดเป็นหมาตัวหนึ่งมี ฤทธาภาพมากได้ฆ่าผู้ชายตายหมดทั้งเมือง และได้นางทั้งหลายเป็นภรรยาเมื่อหญิงใดคลอดลูกออกมาเป็นผู้ชายพ่อหมาก็จะฆ่าทั้งหมด เหลือไว้แต่ลูกผู้หญิงแต่มีนางหนึ่งคลอดลูกออกมาเป็นชายและได้ แอบซ่อนเอาไว้ในถ้ำเลี้ยงดูจนเติบโต นามว่า “เจ้าเกลือกกล้าชายหาญ” วันหนึ่งเมื่อพ่อหมารู้ว่ามีลูก ชายเหลือรอดมา จึงหมายจะฆ่าเสียเจ้าเกลือกกล้า ได้ต่อสู้และฆ่าพ่อหมาตายในที่สุดเลือดของพ่อหมา ไหลนองเต็มไปหมดบรรดาหญิงทั้งเมืองต่างพากันเศร้าโศกเสียใจอาลัยหาหมาผู้เป็นสามีและได้เอามือ เช็ดเลือดหมามาป้ายตรงผ้าซิ่นช่วงสะโพก ทำให้เกิดเป็นลวดลายของผ้าซิ่นของผู้หญิงสาวไทลื้อสิบมา ผู้หญิงชาวไทลื้อจึงบ่งชี้จินตนา ที่มีสีแดงและเน้นลวดลายตรงสะโพก เป็นลักษณะเด่นนิทานเรื่องนี้ก็ สำนวนหนึ่งที่เล่ากันมาในเขตเมืองเชียงรุ่งคือ “ตำนานเมืองแม่ย่าหมาลาย” เป็นนิทานที่เล่าถึงที่มาของ สถานที่ต่างๆในเขตเมืองเชียงรุ่งเช่นชื่อ “ดอกก่องหมาร้อง” ที่อยู่ใกล้ “เวียงผาคราง” ซึ่งเป็นที่ตั้งของ หอคำนเมืองเชียงรุ่งในอดีตว่ามีที่มาจากหมา ที่ร้องด้วยความเจ็บปวดก่อนสิ้นใจบรรดาผู้หญิงที่ได้ยิน เสียงร้องก็พากันมาร้องให้ด้วยความอาลัย โดยเอาผ้าซิ่นเช็ดเลือดหมาและตัดหางหมามาเหน็บไว้ที่ผ้า โปกหัวเป็นที่ระลึกด้วยเหตุนี้ผ้าซิ่นลายริ้วขวางที่เรียกว่า “ซิ่นตา” ของชาวไทลื้อจึงมีสีแดงสีเขียวสลัว กันสีแดงก็คือสีเลือดของหมาและผ้าโปกหัวผู้หญิงจึงมีชายผ้าโพลออกมาเหมือนหางหมา นิทานดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการพยายามอธิบายความหมายและที่มาของลวดลายบนผืน ผ้าซิ่นของผู้หญิงไทลื้อในอดีต หมาในตำนานคือสัญลักษณ์เก่าแก่ ที่เกี่ยวข้องกับวิญญาณบรรพบุรุษ และเป็นสื่อกลางเชื่อมโยงระหว่างโลกสามัญ กับโลกวิญญาณ กับความศักดิ์สิทธิ์เป็นการให้เห็นว่า ลวดลายลาลึกลับบนผืนผ้าเท่านั้นมีความหมายเกี่ยวข้องกับเรื่องของอำนาจเหนือธรรมชาติยังเป็นสิ่ง ที่ผู้หญิงไทลื้อได้สืบทอดมา

2.4.2.1 ลวดลายเรขาคณิต ลวดลายเรขาคณิต คือลายพื้นฐานของผืนผ้า จากลายจุด เล็กๆ ไข่ปลา เส้นทแยง กากบาท สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม ลายพื้นฐานเหล่านี้ได้พัฒนาไปสู่รูปสัญลักษณ์ต่างๆ

(1) ลายกาบ คือ ลายรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก
 (2) ลายหน่วย คือ ลายรูปสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก
 (3) ลายขอ มีทั้งลายขอเล็ก คือ ลายขอขนาดเล็ก และลายขอใหญ่ คือ ลายขอใหญ่

(4) ลายเครือขอ คือ ลายที่ทอต่อเนื่องกันไปเป็นแถวยาว
 (5) ลายขอกูด คือ ลายที่เก่าแก่ที่พบลายเขียนสีภาชนะเครื่องปั้นดินเผา ตั้งแต่ยุคสมัยก่อนประวัติศาสตร์ ชื่อลากเก่าแก่นี้สัมพันธ์กับ ผักกูด ที่เป็นอาหารพื้นบ้านของกลุ่มชนมาช้านาน และเป็นลายที่พบแพร่หลายมากในผ้าทอของชนชาติไทลื้อ

(6) ลายซิกแซก หรือ ลายเส้นทแยงต่อเนื่อง ชาวไทลื้อเรียกว่า “ลายงูลอย”

2.4.2.2 สำหรับลวดลายเรขาคณิตที่เป็นลายหลักตามคำเรียงของชาวไทลื้อ มี 4 แบบ

(1) ดอกจ้ายคือลายที่เป็นเส้นเฉียงจากด้านล่างซ้ายไปด้านบนขวาหรือด้านบนขวาไป ทางบนซ้ายไล่ระดับเป็นแนวเดียวกันมองเห็นเป็นเส้นแนวเฉียงเรียงกันไปทอด้วยเทคนิคการชิต จก เกาะ หรือมัดก่านก็ได้

ภาพที่ 2.16 ดอกจ้ายเทคนิคชิต

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 20

ภาพที่ 2.17 ดอกจ้ายเทคนิคมัดก่าน

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 20

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2) ดอกบ่วงคำว่า “บ่วง” แปลว่า “ครึ่ง” ในภาษาไทยสื่อหมายถึงลวดลายสามเหลี่ยมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน

ภาพที่ 2.18 ดอกบ่วง เทคนิคขีด

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทย. 2551 : 20

(3) ดอกตั้งกลางลวดลายเป็นรูปสามเหลี่ยมหน้าจั่วขนาดใหญ่ ตรงกลางพื้นผ้าทอด้วยเทคนิค การขีดและจกบางที่เรียกว่า “ดอกเค้าเดี่ยว” (ล้อออกเสียงว่า “ดอกเค้าเดี่ยว”)

ภาพที่ 2.19 ดอกตั้งกลางลายนาคนบนผ้าชิ้นไทย เทคนิคการ ขีด

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทย. 2551 : 21

(4) ดอกหีบคือลวดลายรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนคำว่า “หีบ” แปลว่าปิดเป็นการทอลวดลาย รูปสามเหลี่ยมที่เรียกว่า “ดอกบ่วง” ซ้ำอีกครั้งหนึ่งให้มาประกบกันกลายเป็นรูปสี่เหลี่ยมเปียกปูน

ภาพที่ 2.20 ดอกหีบบนผ้าทอหีบไทลื้อ บ้านร้องแง อ. ปัว จ. น่าน เทคนิคการ ชิด
ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 21

2.4.2.3 ลวดลายพรรณพฤกษา ได้แก่ “ลายเครือเถา” ตลอดจนลายดอกไม้ และลาย
ต้นไม้ต่างๆ สื่อถึงความงามในอุดมคติ

(1) ลายดอกแก้ว และดอกจัน พัฒนามาจากการผสมระหว่างลายรูป
สามเหลี่ยม และสี่เหลี่ยม เป็นลายสำคัญเก่าแก่ที่พบในผ้าของทางหลายชนชาติมีความหมายถึงดอกไม้ที่มี
คุณค่างดงามในอุดม คติลวดลายนี้ยังคล้ายคลึงกับรูปเฉลว(ตาเหลว) ซึ่งเป็นเครื่องจักสานที่ใช้บ่งบอกถึง
เขตหรือพื้นที่คักดา สิทธิ ในพิธีกรรมต่างๆ อีกด้วย

(2) ลายต้นไม้มีหลากหลายแบบ สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ
ตลอดจนเป็นสัญลักษณ์ของต้นไม้ “ต้นไม้แห่งชีวิต” ที่เจริญเติบโตเหมือนกับชีวิตมนุษย์ อันเป็นส่วนหนึ่ง
ของระบบนิเวศ

2.4.2.4 ลวดลายสัตว์ มีทั้งสัตว์จริงจากธรรมชาติ และสัตว์ในป่าหิมพานต์ อันสืบ
เนื่องมาจากจินตนาการ และการคิดตามคติความเชื่อดั้งเดิมลวดลายรูปสัตว์เด่นๆ ที่มักพบเสมอในผ้าทอ
ของชาวไทลื้อ ได้แก่ลายต่อไปนี้

(1) ลายช้างช้างเป็นสัตว์ที่คุ้นเคยกับสังคมไทยมาช้านานเป็นทั้งสัตว์เลี้ยงไว้
ใช้งานเป็นทั้งสัตว์มงคลคู่กับสถาบันกษัตริย์เป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงความยิ่งใหญ่ความเจริญรุ่งเรือง

ภาพที่ 2.21 ลายช้าง

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 22

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2) ลายม้า ม้าเป็นสัตว์อีกชนิดหนึ่งที่คุ้นเคยกับสังคมไทยเช่นเดียวกับช้างลายม้ามักพบคู่กับ ลายนกและช้างสื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติบางทีก็มีรูปคนขี่ม้าหรือนกเกาะอยู่บนหลังม้า สื่อถึงการเป็นพาหนะและความอดทน

(3) ลายนกหรือลายไก่อ้น้อย เป็นลายที่พัฒนามาจากลายขอขนาดเล็กสื่อให้เห็นถึงธรรมชาติ และความอุดมสมบูรณ์มักพบคู่กับลายม้า

ภาพที่ 2.22 ลายนก

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 23

(4) ลายหงส์ หงส์เป็นสัตว์ป่าหิมพานต์ สื่อถึงสวรรค์ความสูงส่งความศักดิ์สิทธิ์ ลายหงส์ที่ พบในผ้าทอไทลื้อในสิบสองปีนนามักเรียกว่าลายนกยูงทั้งนี้เนื่องมาจากความนิยมในนกยูงที่ถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของสิบสองปีนนาในปัจจุบัน

ภาพที่ 2.23 ลายหงส์

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.24 ลายนาค

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 20

(5) ลายมอม หรือ ลายสิงห์ เป็นสัญลักษณ์แห่งความมีอำนาจ และสื่อถึงป่า
ทิมพาน อันเป็นส่วนหนึ่งของสวรรค์

ภาพที่ 2.25 ลายมอมหรือลายสิงห์

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 20

(6) ลายนกหัสดีลิงค์ เป็นสัตว์ผสมระหว่างนกกับช้าง ชาวไทลื้อเรียกว่า “นก
งวงงา” เป็นสัญลักษณ์สื่อถึงสวรรค์ความเชื่อเรื่องชีวิตหลังความตายในพุทธศาสนาเชื่อว่านกหัสดีลิงค์
จะนำวิญญาณของผู้ล่วงลับไปสู่สวรรค์ชั้นดาวดึงส์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.26 ลายนกหัสติลิงค์

ที่มา : มรดกวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ. 2551 : 20

(7) ลายคชสีห์เป็นสัตว์ผสมระหว่างช้างกับสิงห์สื่อถึงการก่อกำเนิดชีวิต
ความมีอำนาจ

(8) ลายกบ และลายครึ่งคนครึ่งกบ เป็นลายเก่าแก่ที่พบในกลองมโหระทึก
เกี่ยวข้องกับพิธีขอฝนน้ำ และความอุดมสมบูรณ์

2.4.3 ลวดลายผ้าทอในงานพิธีกรรม

ลวดลายที่ปรากฏในผ้าทอที่สร้างขึ้นเพื่อถวายเป็นพุทธบูชา มักจะเก็บเอาภาพสิ่งของเครื่องใช้
และพิธีกรรมเก่าแก่ไว้ ตัวอย่างเช่น ในผ้าเช็ดหลวง ผ้าจิวร และตุ่ง ของ ชาวไทลื้อ มักจะมีรูปเรือ วิญญาณ
ที่แสดงออกถึงการเดินทางไปสู่โลกแห่งความตาย และพิธีกรรมอุทิศข้าวของให้แก่ผู้ล่วง สับโดยบรรทุกไป
ในเรือสำเภาที่เรียกว่า “ทานสำเภา” (ออกเสียง ตานสะเปา)

2.4.3.1 ลายรูปปราสาท บรรทุกอยู่บนเรือมาจากประเพณีการทานปราสาทให้ผู้ล่วง
สับได้อยู่อาศัยได้อยู่อาศัยบนสวรรค์

2.4.3.2 ลายต้นดอก หมายเบง ปราสาทผึ้ง ชันดอก ล้วนแต่สื่อถึงสิ่งของเครื่องปัจจัย
ไทยทานต่างๆ ที่ทำถวายพระสงฆ์ เป็นพุทธบูชา

2.4.3.3 ลายรูปช้าง ม้า วัว ความ คน ในผ้าเช็ดหลวง และตุ่ง สื่อถึงความอุดม
สมบูรณ์ทั้งสัตว์สิ่งของ และข้าพาสบริวารสำหรับอุทิศให้แก่ผู้ล่วงสับได้ใช้เสวยสุขในโลกหลังความตาย

2.4.3.4 ลายรูปสัตว์ 12 ราศี คือรูปสัตว์ประจำปีเกิดตามความเชื่อเก่าแก่ที่สัมพันธ์
กับการดำเนิน ชีวิตของมนุษย์

2.4.4 ผ้าทอที่ใช้สอยในครัวเรือน (Textiles for Household Use)

การจัดแบ่งส่วนใช้สอยในเรือนของชาวไทลื้อมีการกันส่วนที่นอนซึ่งเป็นเขตหวงห้ามสำหรับ
ผู้ที่มีใช้สมาชิกในครัวเรือน แต่โบราณถือว่าหากล่วงล้ำเข้าไปก็จะเป็นการผิดผีเรือนที่กันส่วนนอนนี้อาจ
เป็นผ้าไม้หรือใช้ผ้ากันก็ได้ตรงประตูทางเข้าส่วนบริเวณที่นอนนี้มี “ผ้ากั้น” เป็นผืนผ้าใหญ่ขนาดพอดี ช่อง

ประตูปัจจุบันผ้าก๊วยมักทำจากผ้าทอสำเร็จรูป ที่หาซื้อได้จากตลาดแต่ในอดีตนั้นผ้าก๊วยเป็นผ้าทอตกแต่ง ลวดลายซิดหรือจก หรือปักด้วยไหมจีนหน้าที่สำคัญของผู้หญิงไทลื้อคือการทอผ้าเพื่อการใช้สอยใน ครัวเรือนลักษณะผ้าที่ใช้สอยในครัวเรือนของชาวไทลื้อที่สืบทอดมาจากอดีตมีดังต่อไปนี้

2.4.4.1 ผ้าก๊วย มีลักษณะ โครงสร้างเป็นผ้าฝ้ายสีขาวทอลายซิดสลับกับแดงและดำ หรือ ครามบางผืนอาจมีลายจกหลากสี มีการเย็บขอบผ้าเป็นกรอบ 4 ด้าน เป็น 2 แถวในเป็นผ้าสีดำหรือสี ครามเข้มส่วนแถวนอกเป็นสีแดง หรือบางผืนอาจมีริ้วสีครามหรือสีแดงเพียงแถวเดียวก็ได้ผ้าก๊วย ชนิดนี้ พบที่แขวงหลวงน้ำทาและแขวงอุดมไชยประเทศ สปป.ลาวลวดลายบนผ้าก๊วยมีทั้งเรขาคณิตและ ลายรูป สัตว์ในตำนาน ผ้าก๊วยที่พบในเขตเมืองยองประเทศพม่า มีลักษณะพิเศษคือเป็นผ้าเนื้อหนา เฉพาะตรง ส่วนบนขอบประตูปัจจุบันลวดลายปักตกแต่งด้วยไหมจีน เป็นลายพรรณพฤกษาและรูปสัตว์ เช่น ม้ามีเลื่อมเงิน ตกแต่งส่วนที่เป็นผืนผ้านั้นใช้ผ้าไหมจีนชมพูผ้าชนิดนี้ทำให้ใช้ในโอกาสพิเศษเช่นในพิธี แต่งงาน

2.4.4.2 สะลีหรือผ้าเสื่อ (ที่นอน) ที่นอนหรือฟูกยาวของชาวไทลื้อมีขนาดเล็ก โดยทั่วไป เย็บเป็นปลอกผ้าสีครามเข้มหรือสีดำมีขนาดประมาณ 60x180 ซม. ด้านขอบข้างของฟูกเย็บ ด้วยผ้าสี เดียวกันหรือ สีแดงหนา ประมาณ 5 – 8 ซม. ยัดด้วยนุ่น ใช้สำหรับนอนคนเดียวมีการเย็บ ผ้าลายซิด ตกแต่งขอบด้านใดด้านหนึ่งเพื่อบอกตำแหน่งส่วนตีนในบางท้องถิ่นเช่นที่พบในสิบสองพันนา และที่อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา มีการเย็บผ้าลายเรขาคณิตสีดำแดงตกแต่งด้านหลังของสะลีซึ่งเวลา ม้วนเก็บตอนกลางวัน ก็จะได้เห็นลายอยู่ด้านบน

ภาพที่ 2.27 สะลี

ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.4.4.3 ผ้าหอบ (ผ้าปูที่นอน) ผ้าหอบเป็นผ้าปูทับลงบนฟูกหรือสะลีอีกทีหนึ่ง ส่วนใหญ่จะเป็นผ้าฝ้ายสีขาว ทอขัดสานธรรมชาติใช้ขนาดเล็ก คือ มีหน้ากว้างประมาณ 40 - 60 ซม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดังนั้นจึงนิยมทอสองผืนแล้วนำมาเย็บต่อกันเพื่อให้มีขนาดพอเหมาะแก่การปูฟูกได้พอดีลวดลายตกแต่งบนผ้าหลบทอดด้วยเทคนิคขีด จะอยู่ที่เชิงผ้าเป็นที่หมายไว้เป็นส่วนตีนสีมาตรฐานคือ สีดำ แดง ในบางท้องถิ่นลวดลายขีดตกแต่งนี้จะมีขนาดใหญ่เกือบเต็มผืนผ้ามีทั้งหลายเรขาคณิต และลายรูปสัตว์ต่างๆ ตรงส่วนชายครุยมักจะลักเก็บชายหรือใช้เส้นฝ้ายทำเป็นพู่ห้อยตกแต่งลักษณะผ้าหลบของชาว ไทลื้อที่พบในแต่ละหมู่บ้านจะบ่งบอกถึงความนิยมของแต่ละพื้นที่

2.4.4.4 ผ้าห่ม ผ้าที่ใช้ให้ความอบอุ่นในวัฒนธรรมไทลื้อมี 2 ประเภท คือผ้าที่ใช้คลุมในเวลาปกติแบบพอดีตัวเรียกว่า “ผ้าตุ้ม” และผ้าที่ใช้ห่มเวลานอนซึ่งจะทอสองผืนซ้อนกัน หรือมีไส้ทำด้วยฝ้าย เรียกว่า “ผ้าตั่วบ” ลักษณะของผ้าห่มมาตรฐาน มีขนาดกว้าง ยาวประมาณ 120x200 ซม. มักใช้ผ้าทอ 2 ผืนเย็บเพลาะด้านข้างต่อกันเพื่อให้มีขนาดพอเหมาะแก่การห่อคลุม ผ้าห่มของชาวไทลื้อที่เป็นมาตรฐาน มี 3 รูปแบบ ดังต่อไปนี้

(1) ผ้าห่มลายยกดอกเป็นผ้าฝ้ายทอยกดอก 4 ตะกอ มีทั้งที่เป็นสีขาวล้วน สีขาวตุ่นสี ดำขาวลวดลายเป็นรูปสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูนขนาดเล็กผ้าห่มชนิดนี้มักเรียกกันว่า “ผ้าห่มลายดิง”

(2) ผ้าห่มลายตาราง เรียกกันว่า “ผ้าห่มตาแสง” หรือ “ผ้าห่มตาโค้ง” เป็นผ้าฝ้าย ทอลายยกดอก สีที่นิยมคือ ดำ แดง ขาว ซึ่ง สลับทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืนทำให้เกิดเป็นลาย ตารางสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่โดยเนื้อผ้ามีลวดลายสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ขนาดเล็กประกอบกันผ้าห่มชนิดนี้ นิยมใช้ทั่วไปในจังหวัดน่าน

(3) ผ้าห่มลายขีดทอด้วยเทคนิคลายเรขาคณิตทั้งผืน ผืนผ้าเป็นสีขาวส่วนลวดลาย ขิดเป็นสีแดง สีดำ หรือ สีครามเข้ม ลายที่นิยมในกลุ่มไทลื้อพบในหลายพื้นที่เป็นลายทางยาว เรียกว่า “ลายงูลอย” สลับ“ลายหน่วนเครือ”ผ้าห่มชนิดนี้ถ้าใช้ผ้าห่มเวลานอนจะมีผ้าพื้นสีขาวซ้อนอีกชั้นหนึ่ง โดยเย็บเฉพาะส่วนเชิงด้านบนติดกันทำให้ผ้ามีความหนา2ชั้นให้ความอบอุ่นมากขึ้นสำหรับผ้าห่มลายขีดที่พบในแขวงบ่อแก้วแขวงหลวงทาน้ำ และแขวงอุดมไชยประเทศ สปป.ลาว มีลวดลาย เรขาคณิตหลากหลายแบบเช่นลายดอกแก้วลายกาบลายหน่วย และนิยมมีลายจกตกแต่งตรงส่วนเชิง ของผ้าด้วย

2.4.4.5 ผ้าหลบ หรือผ้าตุ้มผ้าชนิดนี้มีการเรียกชื่อ และการนำไปใช้สอยหลายอย่างด้วยกันในวัฒนธรรมไทลื้อนั้นเรียกว่า “ ผ้าหลบ” บางทีก็เรียกว่า “ผ้านอน” หรือ “ผ้าเสื่อ”(ไทลื้อ ออกเสียงเป็น“ผ้าเสอ”) ในความหมายถึงผ้าที่ใช้ปูนอน แต่ต่างจากผ้าหลบตรงที่ใช้ปูกับพื้นได้เลย เป็นผ้าที่มีขนาดเหมาะแก่การพกพาในเวลาเดินทางหรือนำไปใช้ปูนอนที่วัด ผ้าชนิดนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “ผ้าเต็ม” หมายถึง ผ้าที่ใช้ห่มแบบเดียวกับ “ผ้าตุ้ม”ชาวไทลื้อ ในประเทศลาวจะใช้ผ้าเต็มนี้คู่กับ “ผ้าเจ้เต็กน้อย” (ไทลื้อเรียกว่า “ผ้าเจ้ละอ่อน) คือผ้าที่มัดทาร์กไว้ กับตัวของผู้อยู่โดยใช้ผ้าเต็มพันทับรอบลำตัวอีกทีหนึ่ง เพื่อเพิ่มความอบอุ่นในฤดูหนาวเราจึงพบว่าผ้า เต็มนี้มักจะมีผ้าฝ้ายสีขาว หรือสีครามซักรอบด้านหลัง

เพื่อให้หนามากขึ้น (แต่บางผืนก็ไม่มีผ้ารอง) โครงสร้างของผ้าแหลบ หรือผ้าเต็มชิ้นคือผ้าทอลายซิดและจกที่มีการเย็บตกแต่งขอบทั้ง4ด้านด้วยผ้าสี แดงหรือผ้าสีดำ รูปแบบโครงสร้างของผ้าชนิดนี้พบในวัฒนธรรมผ้าทอของกลุ่มชนชาติไทหลายกลุ่ม เช่น ไทลื้อ ไทดำ ไทแดง ไทพวน ไทลาว นอกจากนี้ลักษณะโครงสร้าง ยังคล้ายคลึงกับ “ผ้าก๊อ” คือ ผ้าที่เย็บตกแต่งทั้ง4ด้าน เหมือนกันข้อแตกต่างคือผ้าก๊อ มักจะไม่มีผ้าซักรองด้านหลังความงามของ ผ้าทอชนิดนี้ ทำให้มีการนำมาปรับใช้ประกอบในพิธีกรรมต่างๆ เช่น ใช้เป็นผ้าปูหรือเป็นผ้าแขวนตกแต่ง ในงานบวช งานแต่งงานอีกด้วย

2.4.4.6 ผ้านั่ง คือ เบาะผ้าที่ใช้สำหรับรองนั่ง เย็บจากผ้าฝ้ายสีดำ หรือ สีครามเข้ม เย็บ ตกแต่งขอบด้วยผ้าลายซิด หรือจกผ้าชนิดนี้พบว่าเฉพาะในวัฒนธรรมไทลื้อในแขวงอุดมไชยและ ไชยะบุรีประเทศลาวสำหรับกลุ่มไทลื้ออื่นๆ ในอดีตอาจจะมีวัฒนธรรมการใช้ผ้านั่งแบบนี้แต่เลิกใช้ไปแล้ว วัฒนธรรมการใช้ผ้านั่งชนิดนี้ ยังพบในกลุ่มชาวไทแดง แขวงหัวพัน ประเทศลาว เป็นผ้าที่ ผู้หญิงทำให้ผู้ชายนั่งในขณะที่ผู้ชายสานตั้งหวายและไม่ใ้ให้ผู้หญิงนั่ง

2.4.4.7 หมอน หมอนที่ชาวไทลื้อใช้นั้นมีหลากหลายรูปแบบดังนี้

(1) หมอนสี่ เป็นหมอนรูปสี่เหลี่ยม ทำด้วยผ้าฝ้ายสีขาวเย็บเป็นช่องสำหรับยัดนุ่น มี ด้านหน้าหมอน แล้วยังมีการตกแต่งโดยเย็บผ้าหน้าหมอนที่มีลวดลายปักด้วยเช่นหมอนหก แบบเมืองยองประเทศพม่า ปักลวดลายพรรณพฤกษา ด้วยเส้นไหมจีนหลากสีสันในส่วนหมอนหกแบบเมืองเงิน แขวงไชยะบุรีประเทศลาว ปักลวดลายด้วยเส้นโลหะสีเงินมีเลื่อมตกแต่งด้วย

(2) หมอนวงเดือน เป็นหมอนรูปโค้งด้านบน ส่วนด้านล่างแบนด้านหน้าหมอนมี ลวดลาย ปักตกแต่งเส้นไหมจีน ตัวหมอนนี้มีทั้งที่เย็บจากผ้าฝ้ายและเย็บด้วยผ้าไหมจีนหมอนชนิดนี้ ใช้ใน โอกาสพิเศษเช่นใช้ในงานพิธีแต่งงานพบในสิบสองพันนาและในประเทศพม่า

(3) หมอนปล่อง เป็นหมอนรูปสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ เย็นเป็นช่องเล็กๆ ยัดด้วยนุ่นการ เย็บ เป็นรูปสี่เหลี่ยม ทำให้ตรงกลางใจกลางด้านหน้าหมอนมีช่องว่างเป็นรูปกากบาททะเลสองด้าน ลักษณะเช่นนี้มักเรียกกันว่า “ หมอนปล่อง” (ออกเสียง “หมอนป่อง”) มีการทำแกนผ้ากลมๆหรือใช้ แกนไม้ สอดตรงใจกลางปล่องนี้ด้วย

(4) หมอนผา เป็นหมอนรูปสามเหลี่ยมขนาดใหญ่ ใช้สำหรับโอกาสพิเศษ เช่นเป็น หมอนอิงในพิธีแต่งงานหรือเป็นหมอนที่ทำถวายพระสงฆ์มีการปักตกแต่งลวดลายงดงามด้วยเส้นโลหะ สีเงินหรือสีทองหมอนชนิดนี้นิยมใช้ในชนชั้นสูงมีนัยบอกถึงฐานะและอำนาจของผู้ใช้

2.4.4.8 มุ้ง ลักษณะห้องนอนในเรือนของชาวไทลื้อ จะเป็นห้องกว้างมีมุ้งกางเรียงกันไป เป็นห้องนอนรวม มุ้งสำหรับสามีภรรยาเป็นมุ้งสีดำทึบ เพื่อความเป็นส่วนตัว มีการตกแต่งโดยใช้ผ้าสีแดงตัดเย็บเป็นแผ่นปลายแหลมห้อย ประดับเป็นแนวขอบมุ้งด้านปลายเท้าหรือด้านทางเข้ามุ้ง

2.4.5 ผ้าทอที่ใช้ในพิธีกรรม

ผ้าทอที่ใช้ในพิธีกรรม การทอผ้าผู้หญิงไทลื้อ มีบทบาทที่สำคัญในพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นการสะสมสร้างบุญ ด้วยความศรัทธาด้วยการทอผ้าถวายให้พระสงฆ์ เพื่อใช้ในโอกาสต่างๆ และถวายเป็นพุทธบูชา นอกจากนี้ลวดลายที่ปรากฏบนผ้าทอบางชนิด เช่น ตุง ผ้าเช็ดหลวงยังเป็นสัญลักษณ์เก่าแก่ที่สืบเนื่อง มาจากความเชื่อดั้งเดิมในการนับถือผีหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์เหนือธรรมชาติต่างๆอีกด้วย ชาวไทลื้อ จะมีประเพณีการทำบุญถวายทานในแต่ละเดือนที่เรียกว่า“ฮีตสิบสอง” คล้ายคลึงประเพณีการบวชนเณรที่เรียกว่าพิธี “บวชลูกแก้ว” จะมีการตกแต่งประดับประดาข้าวของ เครื่องใช้ต่างๆ อย่างงดงามผู้บวชจะได้รับการแต่งตั้งด้วยชุดพิเศษ เหมือนกับเจ้าชายสิทธัตถะเมื่อออกผนวช ประดับด้วยผ้าทอและเครื่องเงินหรือเครื่องทองต่างๆ วัฒนธรรมการทอผ้าของผู้หญิงไทลื้อจึงเกิดขึ้นด้วยแรงศรัทธาในการสืบทอดประเพณีกรรม ทางพุทธศาสนา ดังผ้าทอประเภทต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.4.5.1 ตุง ความเชื่อเกี่ยวกับการถวายตุงการที่ชาวไทลื้อนิยมนำตุงมาถวายเป็นพุทธบูชาทั้งที่เป็นการ ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้แก่ผู้ที่ล่วงลับไปแล้ว หรือเป็นการถวายเพื่อส่งบุญกุศลให้แก่ตนเองในชาติหน้า ก็ด้วยคติความเชื่อที่ว่าเมื่อตายไปแล้วจะพ้นจากการตกนรกโดยอาศัยเกาเขยตุงขึ้นไปสวรรค์จะได้ พบพระศรีอาริเมตริย์หรือจะได้ถึงซึ่งพระนิพพานจากความเชื่อดังกล่าวจึงทำให้ชาวไทลื้อแทบทุกคน จะต้องมาถวายตุงที่วัดอย่างน้อยก็สักครั้งหนึ่งตลอดชีวิตของตนความศรัทธาในอานิสงค์ของการถวาย ตุงมีตำนานเล่าขานต่อกันมา และปรากฏในคำขับของชาวไทลื้อเรื่อง “แม่กาเผือก” หรือ “ตำนานพระเจ้าห้าตน” อันได้แก่พระกฤษณ์พระโกนาคมนะพระกษัตริย์สยะพระโคตรมะ และพระอาริยเมตไตรยโดย การทำตุงเป็นสัญลักษณ์ของการอุทิศส่วนกุศลไปถึงตุงที่ทำจากผ้านั้นมีหลากหลายรูปลักษณะแต่อาจจะจำแนกลักษณะตุงผ้าของชาวไทลื้อออกได้เป็น 5 ประเภทดังนี้

(1) ตุงผ้าทอลวดลาย ตุงผ้าที่ทอลวดลายต่างๆ ชาวไทลื้อเรียกว่า “ตุงดอก” โดยทั่วไปตุงดอกจะทอด้วยเส้นฝ้าย สีขาวส่วนลวดลายนั้นจะทอด้วยเทคนิคขีดหรือจกโดยสีที่นิยมในสิบสองปันนาแบบดั้งเดิมคือสีดำ สลับแดงในภายหลัง มีการใช้วัสดุหลากหลายสีทอตุงจะมีโครงสร้างที่สำคัญคือ ส่วนล่างสุดนิยมทอเป็นรูป ปราสาทรายล้อมรูปต้นไม้ ดอกไม้ นก คน ช้าง ม้า ฯลฯ และรูปสิ่งของเครื่องใช้บางอย่างเช่นน้ำตื้น ชันดอกเป็นต้นปราสาทนี้มักจะบรรจุอยู่บนเรืออันเป็นพาหนะที่จะนำปราสาทและสิ่งของเครื่องใช้ไป ยังโลกแห่งวิญญานส่วนรูปของปราสาทนี้ จะมีช่วงความยาวมากกว่าช่วงอื่นซึ่งคั่นด้วยการสอดไม้ไผ่ เป็นช่วงๆ ไปลวดลายในช่วงบนขึ้นไป นั้นอาจจะเป็นรูปเรือ ช้าง ม้า หงส์ นก นาค ดอกไม้ ต้นไม้ เป็นต้น ฯลฯ โดยบางผืนอาจจะทอเฉพาะลายปราสาทช่วงล่างส่วนช่วงบนเป็นการทอลวดลายขนาดเล็กต้นด้วยไม้ไผ่เป็นช่วงๆ สลับกับช่วงที่มีเพียงเส้นด้ายเส้นยืนลักษณะแบบนี้เรียกว่า “ตุงโย” ลวดลาย ปราสาท ในตุงมาจากประเพณีการทานปราสาทให้แก่ผู้ที่ล่วงลับในสิบสองปันนาเรียกว่า ประเพณี “ทานจงคน1ไป,บ่อป๋อกลี ตุงผ้าสีนั้นไม่มีลวดลาย อาจทำขึ้นจากผ้าทอมือที่เรียกว่า “ผ้าอำ”

หรือผ้าจากโรงงาน มีสี ต่างๆ เช่นขาว ดำ แดง ม่วง เหลือง เขียว เป็นต้นตุ่งที่ทำจากผ้าสีนั้นจะมีหลายชนิดด้วยได้แก่

(1.1) ตุ่งไชย (ออกเสียง “ตุ่งใจ”) เป็นตุ่งผืนผ้ายาว มีไม้ไผ่คั่นเป็นช่วงๆ ส่วนหาง ตุ่งปลายจะเรียวเล็กกลง และมักห้อยประดับประดาด้วยพู่ หรือหมอนตุ่งไชยนี้มีทั้งแขวนไว้ในวิหาร และแขวนประดับในบริเวณประกอบพิธีมงคลอื่นๆ เช่นในพิธีทำบุญบ่อน้ำ ศาลา เจดีย์ เป็นต้น

(1.2) ตุ่งชาววา คำว่า “ชาว” แปลว่า “ยี่สิบ” ดังนั้นคำว่า “ตุ่งชาววา” ก็คือตุ่ง 20 วาตุ่ง ชนิดนั้นมีลักษณะเหมือนตุ่งไชยทุกอย่างแต่จะแตกต่างกันไปก็ตรงที่มีความยาวมากกว่า โดยทั่วไปตุ่งชนิดนี้จะมีสีขาวและยาวประมาณ 6-7 เมตร ห้อยแขวนอยู่บนเสาไม้ที่ปักอยู่บริเวณหน้าวัด จุดประสงค์ ของผู้ที่ทำตุ่งชนิดนี้มาถวายวัด ก็เพื่อจะได้สะเดาะเคราะห์ให้ตนเองหรือญาติมิตรโดยเฉพาะเมื่อเวลาเจ็บป่วย

(1.3) ตุ่งวงช้างเป็นตุ่งผ้าสีขาว ที่มีลักษณะคล้ายกับวงช้างมีการตกแต่งด้วยกระดาษสีตัด เป็นพู่ห้อยเป็นช่วงๆตลอดผืนตุ่งชนิดนี้ทำขึ้นโดยนำเอาผ้ามาหุ้มรอบโครงไม้ไผ่ที่ขัดเป็นวงกลมมี เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 16-17 เซนติเมตร เป็นระยะๆ ส่วนหางตุ่งจะคล้ายกับปลายของวงช้างโดย ยัดนุ่นไว้ข้างในเพื่อให้คงรูปอยู่แล้วประดับประดาปลายสุดด้วยอุบะเป็นพู่ห้อยลงมา

(2) ตุ่งใย คำว่า “ตุ่งใย” นอกจากใช้เรียกตุ่งผ้าที่มีเฉพาะลายช่วงล่างส่วนช่วงบนส่วนใหญ่เป็นใจจาก ด้ายเส้นยืนแล้วยังหมายถึงตุ่งที่ใช้เส้นฝ้ายสีต่างๆโดยมีไม้ไผ่สอดคั่นเป็นช่วงๆ แล้วตกแต่งด้วยพู่ห้อย ตลอดทั้งผืนตุ่งใยบางแบบคล้ายกับการชักใยของแมงมุมโดยใช้เส้นด้ายสลับหลากสีไขว้ไปมากับโครง ไม้ไผ่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส

(3) ตุ่งแต้ม คำว่า “แต้ม” แปลว่า วาด หรือเขียน ตุ่งแต้มนี้เป็นตุ่งที่ทำด้วยผ้าสีขาวแล้ววาดหรือเขียน ภาพลงบนผืนผ้า คล้ายกับพระบฏ ภาพที่นิยมวาดลงบนตุ่งนั้นอาจแบ่งได้ดังนี้

(3.1) ตุ่งพระเจ้าห้าตน มักวาดเป็นภาพเล่าเรื่องตำนาน แม่กาเผือก และพุทธเจ้าห้าพระองค์ ซึ่งเป็นคติความเชื่อที่แพร่หลายมากในสิบสองพันนา

(3.2) ตุ่งพระเจ้าสิบตนคือตุ่งพระเจ้าสิบชาติ(ทศชาติ) โดยเขียนภาพพระพุทธรูปลงบนผืนผ้า เรียงต่อกัน จำนวน 10 ภาพโดยแต่ละภาคก็จะคั่นด้วยไม้ไผ่เป็นช่วงๆ และมีการเขียนชื่อพระชาติต่างๆ ด้วยอักษรไทลื้อกำกับไว้มุมบนด้านซ้ายมือของแต่ละภาพด้วย โดยเรียงจากส่วนหัวตุ่งมาหาตุ่ง ตามลำดับ ทั้ง 10 ชาติ ได้แก่ เตมียะ ชนก สุวรรณสาม เนมิราช โมหสถ ภูริทัต จัทน กุมาร พรหนาท วิฑูร และ เวสสันดร ตามลำดับ ความเชื่อทางพุทธศาสนาในเรื่องพระอดีตพุทธที่ถือว่า มี 2 พระองค์ โดยมีที่มาจากในพระไตรปิฎก ทุกกนิยายพุทธวงศ์

(4) ตุ่งเข็ม ตุ่งชนิดนี้มีขนาดเล็ก กว้างยาวประมาณ 10 X 50 ซม. ทำจากผ้าทอหรือใช้เส้นด้าย ร้อยเป็นรูปตุ่งเส้นด้านที่ร้อยเป็นคั่นๆ นั้นมีเข็มห้อยติดอยู่ตุ่งชนิดนี้มักแขวนไว้บนฐาน

ชุกชีหน้าพระ ประธานพบในสิบสองพันนาในพม่าผู้ที่ทานตุ่งเข็มเป็นพุทธรูชาจะมีความฉลาดเฉลียวเฉียบคมเหมือน เข็ม ทั้งนี้ในอดีตเข็มเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับภิกษุสงฆ์ใช้เย็บจีวร

2.4.5.2 ผ้าจีวรหรือผ้ามูญจนะ ผ้าชนิดหนึ่งที่ชาวไทลื้อทอถวายเป็นพุทธรูชาเรียกว่า “ผ้าจีวร” ชื่อเรียกผ้าชนิดนี้มีนัยที่สื่อถึงความ เป็นมาว่าในอดีตอาจเป็นผ้าที่พระภิกษุนำมาเย็บต่อเป็นผ้าจีวรสำหรับนุ่งห่มส่วนคำว่า “มูญจนะ” นั้นหมายถึงการสละหรือการให้ทานโดยในการทำพิธีถวายทานชาวไทลื้ออาจจะมีมือจับมูญจนะส่วน อีกมือก็จะกรวดน้ำไปพร้อมๆกันพร้อมทั้งกล่าวคาถาศักดิ์ส่วนกุศลให้แก่สรรพสัตว์ทั้งหลายให้พ้นทุกข์ผ้า ชนิดนี้มีลักษณะคล้ายตุ่งขนาดเล็ก มีขนาดตั้งแต่ 18\26 ซม. ถึง 50\60 ซม. เป็นผืนผ้าสีเหลืองมเหลือง หลายรูปแบบส่วนบนของผ้าจะซึ่งติดอยู่กับแท่งไม้รูปตัวที หรือบนโครงไม้รูปสามเหลี่ยมซึ่งตรงกลาง จะมีแท่งไม้พาดเย็บติดยาวลงมาประมาณ 50 ซม. เป็นลักษณะด้ามไม้สำหรับใช้ถือขณะทำพิธีผ้าชนิดนี้ มักจะพบตั้งเคียงบอยบนฐานไม้แกะสลักเป็นรูปช้างม้าหรือฐานทรงกลมตั้งไว้บนพื้นวิหารหน้าพระ ประธานโอกาสในการถวายผ้าชนิดนี้คือในขบวนเทศกาลออกพรรษาและในงานเทศน์มหาชาติรูปแบบ ของผ้าจีวรหรือผ้ามูญจนะนี้มีหลากหลายอาจเป็นผ้าทอลีขาวหรือหลากสี มีทั้งที่ทำด้วยผ้าทอลายซิด หรือลายจกมีลวดลายคล้ายคลึงกับตุ่ง หรืออาจใช้ผ้าสำเร็จรูปทอจากโรงงานก็ได้โดยมีการประดับตกแต่งบนผืนผ้าด้านหน้าอย่างสวยงามเช่นปักเลื่อมเงิน ธิบิ้นเงินลูกปิด เศษผ้ากระดาดสีต่างๆมีอุบะ ตาข่าย หรือพู่ห้อยหลายสี ผ้ามูญจนะที่พบในประเทศพม่านิยมปักด้วยไหม เป็นรูปช้างม้าซึ่งสัมพันธ์กับฐานไม้แกะสลัก เรามักจึงจะพบรูปช้างม้าวัวควายแกะสลักด้วยไม้อยู่ในวิหารของชาวไทลื้อเป็นจำนวนมากผ้าจีวรที่พบ ในอำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยาใช้ผ้าทอลายซิดรูปปราสาทที่เป็นส่วนของหางตุ่ง ซึ่งมีขนาดประมาณ 25 X 100 ซม. มาทำเป็นผ้าจีวร โดยซึ่งติดกับแท่งไม้ตั้งไว้บนฐานชุกชี

2.4.5.3 ผ้าเข็ดหลวง ผ้าเข็ดหลวง เป็นผืนผ้าขนาดยาวประมาณ 2-3 เมตร กว้างประมาณ 15 -30 ซม.รูปลักษณะ คล้ายตุ่งมากชาวไทลื้อจะทำผ้าเข็ดหลวงนี้ถวายวัดเช่นเดียวกับการถวายตุ่งโดยแขวนในวิหารสิ่งที่เป็น ข้อแตกต่างระหว่างผ้าเข็ดหลวง และตุ่งก็คือลวดลายผ้าเข็ดหลวง จะไม่มีไม้ไผ่คั่นเป็นปล้องและไม่มี ลวดลายปราสาทแบบตุ่งลวดลายบนผ้าเข็ดหลวงจะใช้วิธีการเก็บซิดด้วยไม้ดอกเป็นช่วงๆไปจนกระทั่ง ครึ่งหนึ่งของความยาวของผืนผ้าที่ต้องการ คณิตสันนิษฐานว่า โครงสร้างและลวดลายของผ้าเข็ดหลวงนี้จะสืบเนื่องมาจากความเชื่อดั้งเดิมของ ชาวไทลื้อก่อนที่จะหันมานับถือพุทธศาสนาและได้นำมาปรับใช้ในพิธีการถวายทานเพื่อเป็นพุทธรูชา เพื่ออุทิศให้แก่บรรพบุรุษ

2.4.5.4 ผ้าเข็ดน้อย ผ้าเข็ดน้อยคือผืนผ้าฝ้ายสีขาวขนาดเล็กที่ชาวไทลื้อทอเพื่อใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เราจะพบผ้า ชนิดนี้เป็นจำนวนมากในวิหารไทลื้อเนื่องจากเป็นผ้าที่ใช้ตกแต่งครีวทาน (เครื่องปัจจัยไทยทาน) ถวายพระลักษณะของผ้ากว้างยาวประมาณ มักมีลายริ้วทั้งสองข้างนี้ผ้าเข็ดน้อยที่ทอต่อ เน “องกันไปโดยเว้นระยะด้ายเส้นยืน ที่ยังไม่ได้ตัดขาดออกจากกันเป็นผืนเรียกว่า “ผ้าเข็ดน้อยเคย เป็นผ้าประกอบพิธีกรรมทานปราสาทโดยใช้โยงจากยอดปราสาทลงมา ลักษณะคล้ายคลึงกับ ตุ่งในพิธีศพ

ของ ชาวไทลื้อ ก่อนการเผาปราสาทบรรจุศพจะมีพิธีบังสุกุลแบบดั้งเดิมมีการนำผ้า เช็ดน้อยมาวางบนพื้นรอบปราสาทศพพระสงฆ์ผู้ทำพิธีจะใช้ไม้เขี่ยผ้าเช็ดน้อยแล้วหยิบใส่ถุงย่าม พิธีกรรมนี้แสดงถึงความหมายดั้งเดิมของผ้าบังสุกุล

2.4.5.5 ผ้ามุงบน เป็นผ้าที่ซึ่งอยู่เหนือเศียรพระพุทธรูปที่เป็นพระประธานในวิหาร มีลักษณะเป็นผืนผ้าสี่เหลี่ยม จัตุรัส กว้างยาวประมาณ 2x2 เมตร ริมทั้งสี่ด้านจะมีการเย็บตกแต่งด้วยผ้าระบาย หรือพู่ห้อยใน อดีตน่าจะเป็นผ้าทอชนิดเป็นลวดลาย แต่ในปัจจุบันนิยมใช้ผ้าทอสำเร็จรูปจากโรงงาน สีแดง ชมพู เหลือง มีการปกตกแต่งลวดลายต่างๆ หรือ ใช้กระดาษสีทองฉลุลายประดับ

2.4.5.6 ผ้ามุงสังฆะ เป็นผ้าที่ซึ่งอยู่เหนือแท่นสงฆ์สูงจากพื้นขึ้นไปประมาณ 2 เมตร มีลักษณะคล้ายกับผ้ามุงบนแต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ายาว และมีขนาดกว้างยาวเท่ากับขนาดแท่นสงฆ์ที่อยู่ด้านล่างนิยมใช้ผ้าสีชมพูมีการตกแต่งประดับรอบๆ ชายผ้าที่ห้อยลงมาด้วยตาข่ายหรือพู่ห้อยอย่างสวยงาม

2.4.5.7 ผ้านั่ง หรือ อาสนา ผ้านั่งก็คือผ้าอาสนาที่ปูให้พระภิกษุหนึ่ง เฉพาะรูปเดียวมีลักษณะคล้ายกับเสื่อหรือพู่กันขนาด เล็กกว้างประมาณ 50 ซม. ยาวประมาณ 100-150 ซม. เย็บจากผ้าสีแดงส่วนด้านขอบจะเย็บด้วยผ้าต่างสีส่วนใหญ่จะเป็นสีขาวด้านในจะยึดด้วยฟางหรือยอดข้าวกล้าที่ตัดมา ผึ่งแดดให้แห้งปกตีผ้านั่งมักจะปูวางอยู่บนแท่นสงฆ์โดยมีหมอนอิงวางอยู่ข้างบนด้วย

2.4.5.8 หมอนอิง หมอนอิงของชาวไทลื้อ ในสิบสองปันนา เป็นหมอนรูปสี่เหลี่ยมมีขนาดกว้างยาวประมาณ 25-50 ซม. ตัวหมอนเย็บเป็นช่องๆ ยัดนุ่น และยอดข้าวกล้าที่ตัดมาผึ่งแดดให้แห้ง การเย็บเป็นรูปสี่เหลี่ยมทำให้ตรงกลางด้านหน้ามีช่องว่างเป็นรูปกากบาททะเลสองด้านลักษณะเช่นนี้มักเรียกกันว่า “หมอนปล่อง” (ออกเสียง “หมอนป่อง”) มีการทำแกนผ้ากลมๆ หรือเย็บผ้าทุ่มแทงไม้สี่เหลี่ยมสอดตรง กลางปล่องนี้ด้วยเพื่อให้หมอนคงรูปแข็งแรงเวลาใช้

2.4.5.9 ผ้าห่อคัมภีร์ ชาวไทลื้อในอดีตมีประเพณี “การสร้างธรรม” ถวายวัดซึ่งถือว่าได้ อานิสงฆ์มากกว่าการสร้างธรรม ก็คือ การเขียนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น คำสอน ชาดก ตำนาน ประวัติ ฯลฯ ลงบน ใบลานคัมภีร์ใบลานเหล่านี้จะทำอย่างประณีตจารด้วยอักษรธรรมมีไม้แกะสลักปิดทองงดงามที่ เรียกว่า “ไม้ประกบ” ประกบใบลานไว้ไม่ให้มีผ้าห่อคัมภีร์และมัดด้วยด้ายพันผ้าห่อคัมภีร์ที่เป็นแบบของชาวไทลื้อ มี 2 ลักษณะ คือ

(1) ผ้าผืนสี่เหลี่ยมทอด้วยฝ้ายขนาดกว้างยาวประมาณ 75 X 50 ซม. เป็นผ้าสีขาวธรรมดา หรือเป็นผ้าทอลายชนิดลวดลายเรขาคณิตและรูปสัตว์หรือรูปลักษณะต่างๆ อาจใช้ผ้าเช็ดหรือผ้าพาดบา มาทำเป็นผ้าห่อคัมภีร์ก็ได้โดยเย็บต่อกับผ้าขาวบางให้มีขนาดกว้างพอเหมาะกับการห่อหุ้มใบลาน

(2) ผ้าที่มีไม้ไผ่สอดคล้องสลักกับเส้นฝ้ายหลากสีทอด้วยวิธีเกาะโดยสลักสีเส้นฝ้ายกับตอก ไม้ไผ่สอดคั่นกัน จนเป็นผืนเป็นลวดลายสลักไม้ไผ่กับฝ้ายมีหลายแบบบางผืนใช้วิธีถักเป็นลวดลาย ผูกมัดไม้ไผ่กับฝ้ายมีหลายแบบ บางผืนใช้วิธีถักเป็นลวดลายผูกมัดไม้ไผ่เข้ากับฝ้ายมีหลายแบบ บางผืน ใช้วิธีการถักเป็นลวดลายผูกมัด ไม้ไผ่เข้ากับผืนผ้านอกจากนี้ยังมีการใช้ก้านลายแทนตอกไม้ไผ่อีกด้วย ผ้าห่อคัมภีร์ที่บ้านแม่สาบอำเภอสะเมิงจังหวัดเชียงใหม่ มีลักษณะเด่นที่การทอด้วยเทคนิคขิดเป็นลวดลายเรขาคณิตและรูปสัตว์ต่างๆสลักกับการสอดด้วยตอกไม้ไผ่ผ้าห่อคัมภีร์มักจะมีการขลิบผ้าโดยรอบด้วยผ้าสีแดงหรือสีอื่นๆก็ได้และมักจะมีเส้นเชือกสำหรับห่อมัดคัมภีร์ร้อยติดอยู่ด้วย

2.4.5 ขั้นตอนการทอผ้าของชาวไทลื้อ

สตรีไทลื้อในสมัยก่อนจะต้องทอผ้าใช้เองในครัวเรือนกว่าจะได้ผ้าผืนหนึ่งจะต้องใช้เวลาจนถึงแรมปีเลยทีเดียวเริ่มตั้งแต่การปลูกฝ้ายไปจนทอสำเร็จเป็นผืนผ้ารวมทั้งตัดเย็บสวมใส่ เองด้วย ขั้นตอนการปลูกฝ้าย และขั้นตอนการทอผ้ามีดังต่อไปนี้

2.4.5.1 การไหว้ผีเสื้อวโรบางครั้งก็ออกเสียงว่า “ผีเสื้อวไร้” หมายถึงอารักษ์ที่ปกป้องรักษาไร่ฝ้าย การไหว้ผีเสื้อวไร้ถือเป็นการขออนุญาตเจ้าที่เจ้าทางมีขั้นตอนคือเจ้าของไร่จะนำดอกไม้ธูปเทียนหมากพลูไปวางไว้บนหิ้งที่ทำขึ้นในพื้นที่ไร่ฝ้ายแล้วบอกกล่าวให้ผีเสื้อวไร้ช่วยดูแลรักษาไร่ และช่วยดลบันดาลให้ ได้ผลผลิตที่ดี

2.4.5.2 การปลูกฝ้ายเริ่มจากการใช้เครื่องมือขุดดินที่เรียกว่า “ขอแวก” หรือใช้จอบเล็กๆขุดดินให้หลุมแล้วจึงหยอดเมล็ดฝ้ายลงไปในหลุม

2.4.5.3 การเก็บฝ้ายเป็นการเก็บผลผลิตจากการทำไร่ฝ้าย คือดอกฝ้ายชาวไทลื้อจะเก็บดอกฝ้ายใส่ ถุงยามขนาดประมาณ 20 X 32 นิ้ว เรียกว่า “ถุงชะป้อ”

ภาพที่ 2.28 การเก็บดอกฝ้าย

ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.4.5.4 การรีดฝ้าย คือการทียบหรือแยกเมล็ดออกจากดอกฝ้าย โดยใช้เครื่องทียบฝ้าย หรือ “รีด” ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ทำจากไม้เนื้อแข็งกลึงให้เป็นท่อนกลมเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 นิ้วยาวประมาณ 12 นิ้ว จำนวน 2 ท่อน โดยวางเรียงชิดขนานกันตามยาวตรงปลายด้านหนึ่งของไม้ทั้งสองท่อนนี้ ทำเป็น ฟันเฟืองให้หมุนตรงข้ามกันสำหรับใช้หมุนเมื่อเอาฝ้ายออกทั้งเมล็ดป้อนเข้าตรงกลางท่อนไม้ คู่หนึ่ง แล้วหมุน ฟันเฟืองเส้นใยฝ้ายจะถูกรีดไปทางด้านหน้าของเครื่องทียบฝ้ายส่วนเมล็ดก็จะถูกรีดหลุดออกมาทางด้านหลัง

ภาพที่ 2.29 การรีดฝ้ายหรือการทียบฝ้าย

ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.4.5.5 การปดฝ้ายหรือการยั้งฝ้ายคือการนำปุยฝ้ายผ่านการแยกเมล็ดออกแล้วมาติดด้วยกตีด ด้วยกตีดฝ้ายให้เป็นปุยละเอียดและเป็นเนื้อเดียวกันโดยติดในภาชนะที่สานด้วยไม้ไผ่คล้ายกระบุงแต่มีขนาดใหญ่กว่า ชาวไทลื้อเรียกภาชนะนี้ว่า “โก้นฝ้าย”

ภาพที่ 2.30 การปดฝ้ายหรือการยั้งฝ้ายในภาชนะที่เรียกว่า โก้นฝ้าย

ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.6 การลื้อฝ้ายคือการม้วนปุยฝ้าย ที่ผ่านการย้อมแล้วด้วยแกนไม้ขนาดเล็กให้เป็น
 อด หรือหรือเป็น “หาง” ให้มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 เซนติเมตร ยาวประมาณ 6-9
 เซนติเมตร

ภาพที่ 2.31 การลื้อฝ้าย
 ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.4.5.7 การทึนฝ้ายคือการนำหลอดฝ้ายที่สอไว้แล้วนำมาทำให้เป็นเส้นฝ้ายโดยใช้
 เครื่องมือ ในที่เรียกว่า “กวงทึนฝ้าย”

ภาพที่ 2.32 การทึนฝ้าย
 ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5.8 การเปียฝ้ายหรือออกเสียงแบบไพลื้อ“เป็ฝ้าย”หมายถึงการนำเส้นฝ้ายที่ได้จากการ ทิ้งฝ้ายที่ได้จากการทั้นซึ่งยังพันอยู่กับเหล็กในของกงที่นฝ้ายนำออกมาพันอุปกรณ์ที่เรียกว่า “เปีย” หรือ “เป็” เพื่อม้วนเส้นฝ้ายให้เป็นใจหรือเป็น “ต่อง”

ภาพที่ 2.33 การเปียฝ้ายหรือการเป็ฝ้าย
ที่มา : รัชฎา วงศ์อนันต์. 2557

2.4.5.9 การผัดหลอด คือ การเอาเส้นฝ้ายที่เป็นใจแล้วมาใส่ในอุปกรณ์อีกชนิดเรียกว่า “โกองกว้าง” เป็นอุปกรณ์สำหรับกรอด้วยใส่หลอดเล็กสำหรับนำไปใส่ในกระสวยซึ่งใช้เป็นด้ายพุ่งสำหรับ ทอผ้า

2.4.5.10 การเข็นหูกคือการติดตั้งด้ายเส้นยืน ของหูกหรือก้ทอผ้าเพื่อจะใช้สำหรับ เป็นเส้นยืนใน การทอผ้า ทั้งนี้จะสลับส้อย่างไรก็ได้ตามความต้องการ

2.5 แนวความคิดและปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงาน หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

แนวคิด One Tambon One Product เป็นแนวทางการพัฒนาชุมชนที่ให้คนที่อยู่ในชุมชนได้ สร้างความคิด และทำด้วยตัวเอง สร้างสิ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่นของตัวเอง นำของเดิมที่ดี และมีอยู่แล้วไปพัฒนาขัดเกลาให้ดียิ่งขึ้น มีการใช้ฐานข้อมูลของชุมชนให้เป็นประโยชน์ โดยอาศัยหลักใน การดำเนินงาน 3 ประการ ได้แก่

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นสากล
2. พึ่งตนเองและคิดอย่างสร้างสรรค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. การพัฒนาทรัพยากรบุคคล

จากหลักการทั้ง 3 ประการ ต้องมีการทำให้แนวความคิดดังกล่าวสามารถแพร่กระจายในชุมชนของตนเอง ส่งเสริมแนวคิดนี้อย่างถูกต้อง ให้ผู้นำชุมชนได้ทราบและเข้าใจ มีการจัดสัมมนาให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่และข้าราชการของจังหวัดจนเกิดความเข้าใจและกระจายข้อมูลไปอย่างแพร่หลายจนเกิดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบต่างๆ มีการเสนอข่าวผ่านสื่อจนเป็นที่ยอมรับ และเกิดการแข่งขันในการพัฒนาจนทำให้สินค้ามีการพัฒนาขึ้นเรื่อยๆ โดยมีกระบวนการพัฒนาด้านต่างๆ(กลุ่มงานส่งเสริมการพัฒนาชุมชน.2555 : 16-19) ได้แก่

2.5.1 ด้านเงินทุน

ทุนในที่นี้ หมายถึง คน ภูมิปัญญา ความรู้ ความสามารถ เทคโนโลยี ปัจจัยการผลิต พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ที่ดิน อาคาร วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือประกอบอาชีพ และสำหรับการพัฒนาเงินทุน มีวิธีการพัฒนาเงินทุนด้วยการจัดทำข้อมูลแหล่งเงินทุนที่จะสนับสนุนทุนแก่กลุ่มได้ การระดมเงินออมของประชาชน โดนการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ รณรงค์การเพิ่มเงินออมแก่สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สนับสนุนเงินทุนแก่กลุ่มกิจกรรมและชุมชนเพื่อพัฒนาอาชีพ หรือการขยายกิจการเชิงธุรกิจ เพิ่มพูนประสิทธิภาพการบริหารจัดการ แก้ไขกฎระเบียบข้อบังคับที่เป็นอุปสรรคต่อการระดมและพัฒนาเงินทุน จัดทำหนังสือคู่มือแนวทางหลักสูตรเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเงินทุน และจัดตั้งชมรมกลุ่มออมทรัพย์ทุกระดับ ในระดับครอบครัวจะสามารถสร้าง ทุนให้เกิดขึ้นได้ด้วยการประหยัด การออม การประกอบอาชีพ การลดรายจ่าย ใช้ประโยชน์ของเงินทุนให้คุ้มค่า และการกักขังในอัตราดอกเบี้ยต่ำ

2.5.2 ด้านการผลิต

การผลิต หมายถึง การสร้างสินค้าและบริการต่างๆ โดยใช้ปัจจัยการผลิตเพื่อนำเสนอความต้องการของผู้บริโภค สำหรับวัตถุประสงค์การพัฒนาการผลิต เป็นการผลิตได้ ครบวงจรตั้งแต่วัตถุดิบการแบ่งรูปและการบริโภค เพื่อให้ปรับตัวเข้ากับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบันได้ มีรายได้จากการขายผล ผลิตผลิตให้ได้คุณภาพตามต้องการของตลาด ใช้ทุนน้อย ผลิตได้มาก มีคุณภาพ และนำเทคโนโลยีมาใช้เพิ่มผลผลิต การพัฒนาการผลิต มีวิธีการ ดังนี้

2.5.2.1 ปรับปรุงคุณภาพ และเพิ่มปริมาณการผลิตให้ได้ตรงตามความต้องการของตลาด

2.5.2.2 พัฒนารูปแบบและบรรจุภัณฑ์ตามเทคโนโลยีที่เหมาะสม

2.5.2.3 สนับสนุนให้นำเทคโนโลยีการผลิตมาใช้ในการผลิต

2.5.2.4 จัดทำเอกสารข้อมูลเผยแพร่ด้านแหล่งทุน การพัฒนาอาชีพ เผยแพร่ให้ผู้ประกอบการกลุ่มอาชีพ

2.5.2.5 สนับสนุนข่าวสารการผลิตและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการบริหารการผลิต เป็นการวางแผนการจัดระเบียบองค์การและควบคุมกระบวนการผลิตให้มีประสิทธิภาพและการจัดการระบบการผลิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการผลิต ซึ่งประกอบไปด้วย ปัจจัยการผลิต การแปรสภาพผลผลิตที่มีคุณภาพ และติดตามควบคุมให้มีประสิทธิภาพนอกจากนั้นในการผลิตยังจำเป็นต้องการกำหนดมาตรฐานให้เป็นไปตามข้อกำหนดคุณลักษณะที่องค์กรต่างๆ ได้กำหนดไว้ นอกจากเป็นการรับรองคุณภาพและมาตรฐานแล้ว ยังเป็นการสร้างความน่าเชื่อถือได้อีก เช่น อย. มอก. มพข. เป็นต้น

2.5.3 ด้านการตลาด

ในการพัฒนาการตลาด อันดับแรก ได้แก่การศึกษาตลาดด้วยการค้นหาความต้องการและความพอใจของผู้บริโภค จัดเตรียมข้อมูลเพื่อการผลิตให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคทั้งด้านรูปแบบการบรรจุภัณฑ์ คุณภาพ ประโยชน์ ความนิยม ราคา ทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ ที่ได้มา เพื่อช่วยในการตัดสินใจผลิต และลดความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นในการลงทุน สำหรับแหล่งข้อมูลการตลาดอาจจะได้มาจากข้อมูลเดิมที่มีอยู่แล้ว เช่น รายงาน วารสาร สถิติ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ หรือจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน แปะข้อมูลที่ต้องการเก็บรวบรวมขึ้นใหม่ เช่น วิธีการสังเกต ทำการทดลอง วิธีการสำรวจ การประมาณการจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัย และการทดสอบ การขาย และเมื่อมีการวิเคราะห์ข้อมูลแล้ว จะทำให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาด ซึ่งเป็นการผสมผสานเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ ราคา ระบบการจำหน่าย และการส่งเสริมการตลาดให้เข้ากันได้ให้อัตราส่วนที่เหมาะสม เพื่อจะได้เข้าถึงกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการได้

2.5.4 ด้านการบริหารจัดการ

ในการพัฒนาการบริหารจัดการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถบริหารจัดการกิจกรรมของกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการได้ถูกทิศทาง ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค สามารถดำเนินการได้ด้วยตัวเอง และสำหรับแนวทางในการพัฒนาผู้บริหารและการจัดการมีวิธีการ ดังนี้

2.5.4.1 การฝึกอบรม สัมมนา ประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบการและการบริหารศึกษาดูงาน การบริหารทุน การผลิต การตลาด แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกลุ่มอาชีพ ประเภทเดียวกัน สนับสนุนข้อมูลข่าวสาร และประสานให้เอกชนมีบทบาทพัฒนาผู้ประกอบการ นอกจากนั้นผู้บริหาร ผู้จัดการ และคณะกรรมการควรต้องรู้เรื่องการบริหารจัดการให้สามารถบริหารจัดการเป็นและมีประสิทธิภาพ ให้รู้จักแหล่งเงินทุนและการบริหารทุน ให้รู้จักตนเอง สามารถผลิตให้มีคุณภาพ ให้รู้จักแหล่งเงินทุนทั้งภายในและภายนอก

2.5.4.2 การสร้างองค์กรให้เข้มแข็ง องค์กรที่เข้มแข็งเป็นองค์กรที่มีคุณธรรม ชื่อสัตย์ เสียสละ มีความสามัคคี มีความเป็นผู้นำ พึ่งตนเอง รู้จักหน้าที่ มองการไกล และมีระเบียบวินัยมีการพัฒนาโครงสร้างองค์กรให้มีคุณภาพสามารถบริหารจัดการได้

2.5.4.3 การพัฒนาบุคลากร การพัฒนาบุคลากรเป็นการพัฒนาทรัพยากรบุคคลโดยการพัฒนาคณะกรรมการบริหารกลุ่มให้บริหารกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.4.4 การสร้างเครือข่ายเพื่อสนับสนุนการผลิตและการตลาด ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครือข่ายตามพื้นที่ ตามกิจกรรม และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกลุ่ม

2.5.4.5 การจัดหาและบริหารวัสดุ ในการจัดหาและบริหารวัสดุ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้และรู้จักเลือกจัดหาวัสดุ มีทักษะและมีประสบการณ์เกี่ยวกับการใช้งานและการบำรุงรักษาและสามารถทำได้โดยฝึกอบรมผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ในการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

2.5.5 การประกอบการธุรกิจชุมชน

ในการประกอบการธุรกิจชุมชนให้บรรลุตามเป้าหมายชุมชนเข้มแข็งได้ ผู้ประกอบการกลุ่มหรือส่วนบุคคลจำเป็นต้องเรียนรู้วิถีคิด วิธิดำเนินงานการบริหารจากจัดการของธุรกิจให้ชัดเจนก่อนแล้วจึงประยุกต์ความรู้เหล่านั้นให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของผู้ประกอบการ และจากคู่มือเทคนิค การเพิ่มผลผลิตให้ชุมชนเข้มแข็งธุรกิจชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย การทำธุรกิจชุมชนแนวคิดหลักการจัดการสินค้าและบริการ ลูกค้ำเป้าหมาย การจัดการด้านการตลาด การผลิตและการบริการการจัดการด้านการเงิน การบริหารจัดการกลุ่มและคน แผนธุรกิจและกรณีศึกษา ตามลำดับ

2.5.5.1 หลักการจัดการธุรกิจชุมชนที่มุ่งเน้นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ำเป้าหมาย มีการบริหารจัดการที่ดีและให้สมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมกันอย่างเท่าเทียมกัน

2.5.5.2 สินค้าและบริการ ต้องรู้ว่าทำอะไร เมื่อสินค้าและบริการของกลุ่มเข้าสู่ตลาดแล้วลูกค้ำจะให้ความสนใจ จะพัฒนาสินค้าและบริการอย่างไรให้แตกต่างจากสินค้าคู่แข่ง และไม่ทำให้ลูกค้ำเกิดความเบื่อหน่าย

2.5.5.3 ลูกค้ำต้องรู้ให้ชัดเจนว่า ลูกค้ำของเราเป็นใคร ทำไมถึงซื้อสินค้าของเราทำอย่างไร ให้เขาซื้อสินค้าของเราตลอดไป และแนะนำให้คนอื่นซื้อเพิ่มขึ้น

2.5.5.4 การตลาด การค้นหาความต้องการของลูกค้ำเพื่อสนองต่อความต้องการโดยมีการพัฒนาสินค้าให้ลูกค้ำพอใจลูกค้ำ มีราคาที่เหมาะสม วางขายในที่ที่ลูกค้ำต้องการ

2.5.5.5 การผลิตและบริการ การผลิตสินค้าให้มีคุณภาพตามที่ลูกค้ำต้องการและมีต้นทุนต่ำที่สุด

2.5.5.6 การเงิน ควรทำความเข้าใจถึงวิธีการคำนวณ การจดบันทึก การบริหารเงินทุน เงินสดหมุนเวียน งบกำไรขาดทุน งบการเงินต่างๆ นำมาใช้อย่างถูกต้องวิธีสามารถนำมาใช้ประกอบการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างถูกต้องวิธี

2.5.5.7 การบริหารจัดการกลุ่มและคน เป็นปัจจัยที่สำคัญนับตั้งแต่ประธานกลุ่ม คณะกรรมการไปจนถึงสมาชิก ต้องมีการแบ่งหน้าที่ที่ชัดเจน หาแนวทางให้ทุกคนได้ร่วมกันปฏิบัติหน้าที่ โดยไม่มีปัญหาความขัดแย้ง

2.5.5.8 แผนธุรกิจ เป็นการวางแผนในสิ่งที่ต้องทำ โดยเริ่มจากอะไรคือสิ่งที่กลุ่มจะผลิตสินค้าหรือบริการ มีขั้นตอนอย่างไร จะได้ผลอย่างไร ใช้เงินเท่าไร ใช้คนที่จะมาร่วมทำเท่าไรและทำอย่างไร การทำธุรกิจจึงอยู่รอดอย่างยั่งยืน

2.5.6 ทำไมธุรกิจของชุมชนถึงล้มเหลว

ต้องยอมรับว่าการประกอบกิจการของชาวบ้านไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะมีหลายกลุ่มที่เริ่มต้นดำเนินงานแล้วไม่นานก็ล่อเลิก ทั้งในส่วนของรายได้ สมาชิกที่ร่วม โดยมีปัญหาหลักและปัญหาย่อย ดังนี้

2.5.6.1 ปัญหาด้านการผลิตสินค้า ได้แก่

- (1) สินค้ามีคุณภาพไม่ดีเท่ากับตลาดทั่วไป
- (2) คุณภาพของสินค้าไม่มีความคงที่
- (3) ผลิตสินค้าไม่ได้ตามกำหนด
- (4) สินค้าไม่ได้มีการพัฒนารูปแบบใหม่

2.5.6.2 ปัญหาด้านการตลาด

- (1) ไม่เข้าใจความต้องการของตลาด
- (2) หาดตลาดไม่ได้
- (3) ขาดตลาดรองรับที่แน่นอน

2.5.6.3 ปัญหาด้านการบริหาร

- (1) ไม่มีกฎระเบียบชัดเจน
- (2) ไม่มีการแบ่งหน้าที่
- (3) ไม่มีการตรวจสอบ
- (4) ไม่มีการฝึกฝน ถ่ายทอด พัฒนา ทักษะในการทำงาน

2.5.6.4 ปัญหาด้านการเงิน

- (1) ไม่มีเงินทุนหมุนเวียน
- (2) ไม่รู้จักวิธีการทำบัญชี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.6 แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน เป็นการประกอบการโดยชุมชนที่มีสมาชิกในชุมชนเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต ทั้งด้านการผลิต การค้า และการเงิน โดยใช้ปัจจัยการผลิตในชุมชนให้ออกดอกออกผล ทั้งทางเศรษฐกิจ และสังคม ด้วยการสร้างรายได้และอาชีพ ส่วนด้านสังคมคือ การผสานความสัมพันธ์ความเป็นครอบครัว เอาไว้ ด้วยการให้ครอบครัวและชุมชนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ โดยผ่านกระบวนการ การประกอบการชุมชน ซึ่งวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นเครื่องมือในการสร้างรากฐานทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้มแข็ง ทำให้เกิดรากฐานที่เข้มแข็งที่คงทนต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและของทุนนิยม (ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล, 2554 น.32)

2.6.1 ความหมายของวิสาหกิจชุมชน

“วิสาหกิจชุมชน” (SMCE : Small and Micro Community Enterprise) เกิดขึ้น ซึ่งผู้คนเริ่มหันมาให้ความสำคัญกับวิสาหกิจชุมชนจนกล่าวได้ว่าเป็นยุคแห่งวิสาหกิจชุมชน วิสาหกิจชุมชนเป็นแนวคิดที่มุ่งแปรรูปผลผลิตตามธรรมชาติ หรือสร้างผลิตภัณฑ์ ผลผลิตโดยครอบครัวในชุมชน โดยองค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อการบริโภคและสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนโดยมีหลักการคิดที่สำคัญคือ สร้างความหลากหลายของผลผลิต และผลิตภัณฑ์ในชุมชน เพื่อการบริโภคแบบพึ่งพาตนเอง ลดรายจ่ายให้ครอบครัว สร้างเสริมสุขภาพอนามัยที่ดีให้ตนเอง และมีคุณธรรมรับผิดชอบต่อสมาชิกคนอื่นๆที่อยู่รวมในชุมชน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ด้านกำไรสูงสุด และเอาเปรียบผู้บริโภค

วิสาหกิจชุมชน เกิดจากการที่คนกลุ่มหนึ่งในชุมชนมารวมมือกันทำอะไรรวมอย่างที่เกี่ยวข้องกับการผลิต การแปรรูป การจัดการทรัพยากร การจัดการทุน การจัดการตลาด โดยมีการซื้อขายในลักษณะสหกรณ์ วิสาหกิจชุมชนจึงเป็นหน่วยที่ทำให้เกิดความร่วมแรงร่วมใจ ไม่แตกแยก แบ่งพวก และไม่ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของตนเองและพวกพ้อง เพราะวิสาหกิจชุมชนคือการเน้นการช่วยเหลือกัน (เสรี พงศ์พิศ, 2552 น.9-10)

พระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ให้ความหมายของคำว่า วิสาหกิจชุมชน หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการ หรือการอื่นๆ ที่ดำเนินการ โดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ ไม่ว่าจะเป็คนิตบุคคลในรูปแบบใดหรือไม่เป็นนิตบุคคลเพื่อสร้างรายได้ และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน (สำนักงานเลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน, 2548)

โดยหลักการของวิสาหกิจชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมสนับสนุนเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจแบบพอเพียง ส่งเสริมด้านความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกัน และกันการพัฒนาความสามารถในการจัดการ และพัฒนารูปแบบของวิสาหกิจชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ให้กลายเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนที่มีความเข้มแข็ง สามารถพัฒนาไปสู่การเป็นผู้ประกอบการของหน่วยธุรกิจที่สูงขึ้นต่อไป วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีลักษณะสำคัญ 7 ประการ คือ

- 2.6.1.1 ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
- 2.6.1.2 ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน
- 2.6.1.3 ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
- 2.6.1.4 มีฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
- 2.6.1.5 ดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ให้เป็นระบบ
- 2.6.1.6 มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
- 2.6.1.7 มีการพึ่งตนเองของครอบครัวและชุมชนเป้าหมาย

2.6.2 ประเภทของวิสาหกิจชุมชน

ในการแบ่งประเภทของวิสาหกิจชุมชน สามารถมองได้หลายมิติ กล่าวคือ แบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก และแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน

2.6.2.1 การแบ่งตามลักษณะการประกอบการเป็นหลัก สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

(1) วิสาหกิจชุมชนพื้นฐาน เป็นการผลิตเพื่อการใช้ในท้องถิ่นเป็นหลัก ซึ่งมีอยู่ 5 อย่าง คือ ข้าว อาหาร สมุนไพร ของใช้ ปุ๋ย ซึ่งอยู่ในขีดความสามารถของชาวบ้านทั่วไปจะทำได้ เป็นของต้องกินต้องใช้ประจำวัน มีมูลค่ามากกว่าครึ่งของค่าใช้จ่ายทั้งปีของ แต่ละครัวเรือน แต่ชาวบ้านทั่วไปไม่ว่าอยู่ใกล้เมืองหรือไกลเมืองต่างก็ซื้อกินซื้อใช้

(2) วิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า เป็นวิสาหกิจชุมชนที่สามารถนำออกสู่ตลาดใหญ่ ได้เพราะมีลักษณะเฉพาะตัว มีเอกลักษณ์ท้องถิ่น บางอย่างอาจมีสูตรเด็ดเคล็ดลับหรือคุณภาพดีในระดับมาตรฐาน สามารถแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้ หนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ก็คือหนึ่งในวิสาหกิจชุมชนก้าวหน้า

2.6.2.2 ส่วนการแบ่งตามการจัดระดับและขั้นตอนการพัฒนาการประกอบการของวิสาหกิจชุมชน สามารถแบ่งออกได้ 2 ประเภท ดังนี้

(1) ระดับครอบครัว คือ วิสาหกิจชุมชนแบบพึ่งตนเองเป็นการประกอบกิจกรรมเพื่อกินใช้ในครอบครัว เพื่อทดแทนการพึ่งพาจากภายนอก เช่น การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไว้ใช้กินในครอบครัว

(2) ระดับชุมชนและเครือข่าย คือวิสาหกิจชุมชนแบบพอเพียง เป็นการประกอบกิจการโดยกลุ่ม เพื่อตอบสนองการอุปโภคบริโภคในชุมชนและเครือข่าย ซึ่งสามารถที่จะพัฒนาให้เป็นวิสาหกิจชุมชนแบบก้าวหน้าได้ เพื่อที่จะแข่งขันกับผลิตภัณฑ์หรือสินค้าทั่วไปได้

2.6.3 การพัฒนาชุมชนและการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.6.3.1 การพัฒนาชุมชน หมายถึง การเสริมสร้างความเจริญทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมให้แก่ท้องถิ่นชนบททุกแห่งทุกส่วน โดยการดำเนินการและการริเริ่มจากประชาชนเอง การพัฒนาชุมชนต้องอาศัยความสามารถของรัฐบาลที่เป็นผู้แทนเข้าไปบริหารในด้านเครื่องมือเครื่องใช้ ตลอดจนกระตุ้นและเร่งเร้าให้ประชาชนมองเห็นปัญหาของตนเอง

2.6.3.2 จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชน กำลังที่สำคัญจะสำเร็จได้สมความมุ่งหมายก็คือ ประชาชนโดยที่ประชาชนมีความต้องการมีความสามารถอยู่ในตัวประชาชนเอง ซึ่งจัดได้ว่าเป็นทรัพยากรที่สำคัญ เช่น ความคิด กำลังกาย ฝีมือ เป็นสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ในตัวบุคคลหรือประชาชน ดังนั้น จุดมุ่งหมายของการพัฒนาชุมชนก็คือ

(1) เพื่อยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยวิธีการนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เป็นประโยชน์กับสังคม และให้มีผลมากที่สุดเพื่อเป็นการผลิตรายได้ของประชาชนให้สูงขึ้น

(2) เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขปรับปรุงชีวิตจิตใจ และความรู้สึกของประชาชน ให้มีความรู้สึกที่จะยกมาตรฐานความเป็นอยู่ของตน

(3) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีความกระตือรือร้นสนใจการทำงานในชุมชน และพยายามช่วยตนเองให้มากที่สุด

2.6.3.3 ประโยชน์ของการพัฒนาชุมชน

(1) ทางด้านการเมือง ทำให้ประชาชนจงรักภักดีต่อรัฐบาลเห็นว่ารัฐบาลไม่ทอดทิ้ง สำนึกบุญคุณและเห็นความสำคัญของรัฐบาลเพราะงานพัฒนารัฐบาลมุ่งเข้าช่วยเหลือประชาชนในทางตรงและเข้าถึงตัว

(1.1) ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกภูมิใจชอบ รู้สึกเป็นเจ้าของประเทศยิ่งขึ้น เพราะงานพัฒนาชุมชนเป็นงานที่ประชาชนช่วยเหลือตนเองโดยความสนับสนุนช่วยเหลือของรัฐบาล

(1.2) อำนวยผลประโยชน์ในการปกครอง เพราะงานพัฒนาชุมชนส่งเสริมงานด้านการปกครองช่วยลดและขจัดความแตกแยกห่างเหินความกินแหนงแคลงใจ

(1.3) งานพัฒนาชุมชนส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะเป็นงานที่ส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักช่วยเหลือและสร้างสรรค์ความเจริญในท้องถิ่นร่วมกันเป็นแบบอาสาสมัคร

(1.4) ช่วยให้ประชาชนเป็นฝ่ายรัฐบาล ทำให้การรุกรานแทรกซึมของฝ่ายตรงข้ามไม่ได้ผล เพราะปัจจุบันไทยเรามีภัยทางการเมืองเป็นสงครามจิตวิทยาต่อสู้กันทางแย่งชิงประชาชนฝ่ายใดมีประชาชนสนับสนุนมากก็ได้เปรียบ

(1.5) การพัฒนาชุมชนเป็นการสร้างสรรค์การอยู่ดีกินดีให้บังเกิดแก่ชุมชน ถ้าทุกคนอยู่ดีมีสุขย่อมเป็นหลักประกันของความสำเร็จของการปกครองและความมั่นคงของชาติ

(2) ด้านเศรษฐกิจ

(2.1) เพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต

(2.2) การดำรงชีพดีขึ้น มีรายได้มากขึ้น มีข้าวของใช้มากขึ้น ให้ความสำคัญของการหมุนเวียนของกระแสเงินดีขึ้น

(2.3) รายได้ประชาชนสูงขึ้น

(3) ด้านสังคม

(3.1) ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชนจะส่งเสริมความเป็นอยู่ทางด้าน

อนามัย

(3.2) ความสำเร็จของการพัฒนาชุมชน จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำแตกต่างในเรื่องชนชั้นในสังคมให้น้อยลงมีความเสมอภาคเป็นธรรมแก่สังคม

ตารางที่ 2.1 สภาพชุมชนที่อ่อนแอและเข้มแข็ง

ลักษณะชุมชนที่อ่อนแอ	ลักษณะชุมชนที่เข้มแข็ง
1. ลักษณะชุมชนที่สูญเสียความเป็นปึกแผ่นซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของความเป็นชุมชน กล่าวคือ สมาชิกในชุมชนต่างคนต่างอยู่ ต่างทำมาหากิน ขาดความร่วมมือร่วมใจกัน เอื้อเฟื้ออาทรกันน้อยลง จนถึงไม่มีเลื่อมใสความอยู่รอดของตนเองมากกว่าความอยู่รอดของชุมชน มีการอพยพย้ายถิ่นฐานทั้งชั่วคราวและถาวร	1. ชุมชนมีสภาพรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น มีความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งของส่วนตัว และของส่วนรวม ทั้งด้านอาชีพ วัฒนธรรม ประเพณี พิธีกรรม การพัฒนาชุมชน และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน มีความเอื้ออาทรต่อกัน รักสามัคคีและช่วยเหลือกัน มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชน และสมาชิกในชุมชน และมีค่านิยมความเชื่อ ต่อสิ่งสูงสุดอย่างใดอย่างหนึ่งร่วมกัน จนไม่คิดโยกย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่น มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ลักษณะชุมชนที่อ่อนแอ	ลักษณะชุมชนที่เข้มแข็ง
2. ลักษณะชุมชนที่พึ่งพิงภายนอกสูง ถูกปัจจัยภายนอกควบคุม และกำหนดความเปลี่ยนแปลงในชุมชนทุกด้านทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีอำนาจการต่อรองต่ำ มีอิสระในการเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองน้อย	2. ชุมชนที่มีศักยภาพพึ่งตนเองได้ในระดับสูง ไม่ว่าจะ เป็นเรื่องทุน แรงงาน ทรัพยากรเพื่อการยังชีพ พื้นฐาน มีอำนาจการต่อรองสูง มีอิสระในการเลือกและตัดสินใจด้วยตนเองสูง มีส่วนร่วมในการกำหนดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จะพึ่งพิงภายนอกบ้างแต่ก็มีอำนาจในการจัดการ
3. ลักษณะชุมชนที่แก้ไขปัญหาต่างๆ ด้วยตนเองได้น้อย หรือไม่ได้เลย เช่น ปัญหาการแย่งชิงและการทำลายทรัพยากรทั้งจากบุคคลภายนอกและภายในชุมชนเอง ปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาอาชีพ เช่น หนี้สิน ที่ดินทำกิน ปัญหาสังคม เช่น ปัญหาวัยรุ่น ยาเสพติด และเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาอบายมุข อาชญากรรม เอดส์ เป็นต้น	3. ชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหา ต่างๆ ได้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่โดยอาศัยอำนาจความรู้และกลไกภายในชุมชนเองกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยความร่วมมือภายในชุมชนเป็นหลักในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม
4. สภาพการพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ในชุมชนไม่ยั่งยืน ศักยภาพและภูมิปัญญาของท้องถิ่นสูญหายหรือถูกทอดทิ้ง ชุมชนอยู่ในสภาพขาดรากฐาน และเอกลักษณ์การพัฒนาของตนเอง	4. ชุมชนที่สามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยกระบวนการเรียนรู้ และภูมิปัญญาของตนเองเป็นหลักการพัฒนาอยู่บนฐานวัฒนธรรม อันเป็นรากเหง้าของชุมชนโดยผสมผสานกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้อย่างกลมกลืน
5. ชุมชนที่ขาดผู้นำที่เข้มแข็ง และขาดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชุมชนภายนอก ในลักษณะเครือข่ายการพัฒนา เครือข่ายการเรียนรู้ และการจัดการ	5. ชุมชนที่มีผู้นำเก่ง ดี มีภาวะความเป็นผู้นำสูง และมีการพัฒนาตัวผู้นำอย่างต่อเนื่อง มีการเตรียมผู้นำไว้สืบต่ออย่างต่อเนื่อง มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับชุมชนภายนอกเพื่อเป็นเครือข่ายการพัฒนา การเรียนรู้ และการจัดการ

2.6.4 การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาในประเทศไทยในอดีตได้ให้ความสำคัญกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก โดยเชื่อว่าหากเศรษฐกิจมีการขยายตัวสูง ระดับรายได้ของคนในประเทศก็จะเพิ่มมากขึ้น และมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนก็จะสูงตามไปด้วย ทั้งนี้การขยายตัวทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณดังกล่าวเกิดจากการขยายตัวทางการผลิตอย่างรวดเร็ว ทั้งในด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และบริการที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติอันได้แก่ ดิน น้ำ ป่า ทะเลและชายฝั่ง รวมทั้งแร่ธาตุต่างๆ เป็นปัจจัยหลักอย่างปราศจากการวางแผนการใช้ประโยชน์อย่างรอบคอบและป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดการสะสมของปัญหาต่อทุนธรรมชาติตามระดับของการผลิตโดยรวมที่เพิ่มสูงขึ้น ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โทรมและร้อยหรือของทรัพยากรธรรมชาติ หรือปัญหามลพิษต่างๆ ซึ่งได้นำไปสู่ความขัดแย้งทางสังคมอันเกิดจากการแย่งชิงทรัพยากร และเชื่อมโยงไปถึงความไม่เท่าเทียมกันในการครอบครองทรัพยากรระหว่างคนในสังคม

นอกจากนี้พฤติกรรมการผลิต และบริโภคที่ไม่เหมาะสมของคนในสังคม ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตขาดความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมที่มีคุณค่า ทั้งทางธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทั้งในปัจจุบันและรุ่นต่อไปในอนาคต ซึ่งได้นำไปสู่ข้อสรุปการพัฒนาที่ว่า “เศรษฐกิจดี สังคมมีปัญหา การพัฒนาไม่มีคุณภาพและไม่ยั่งยืน”

2.6.4.1 ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน นับว่าเป็นเวลากว่าสองทศวรรษแล้วที่คำว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวาง เพื่ออธิบายความหมายเกี่ยวกับอนาคตของสังคมมนุษย์และโลกที่มนุษย์อาศัยอยู่ “การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ รูปแบบของการพัฒนาที่ตอบสนองต่อความต้องการของคนในรุ่นปัจจุบัน โดยไม่ทำให้คนรุ่นต่อไปอนาคตต้องประนีประนอมลดทอนความสามารถในการที่จะตอบสนองความต้องการของตนเอง กล่าวคือการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ของคนรุ่นใหม่ จะต้องไม่ใช่ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง แต่ควรเป็นการใช้ทรัพยากรในเชิงอนุรักษ์และพัฒนาให้เต็มศักยภาพอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องพิจารณาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและความยั่งยืนของระบบนิเวศ

2.6.4.2 แนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน

(1) แนวทางด้านนิเวศวิทยา การพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญลำดับสูงกับคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ โดยเน้นเรื่องความยั่งยืนของการทำงานและประสิทธิภาพของระบบนิเวศเพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนทางนิเวศในระยะยาว ทั้งนี้ เพื่อส่งมอบทุนทางธรรมชาติ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และทุนที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ปัจจัยการผลิตและสินค้าต่างๆ ให้คนรุ่นถัดไปได้ใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน

(2) แนวทางด้านสังคม การพัฒนาที่ยั่งยืน จะต้องสามารถตอบสนองความต้องการ การพื้นฐานของมนุษย์ได้อย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมทางสังคมและกลุ่มชนระดับต่างๆ เพื่อมุ่งสู่เป้าหมายที่สำคัญ คือการรักษาคุณภาพชีวิตของประชากรให้มีระดับสูงขึ้นอย่างยาวนาน

(3) แนวทางเศรษฐกิจ การพัฒนาที่ยั่งยืน หมายถึง การขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนยาวนาน บนพื้นฐานการสงวนรักษาทุนธรรมชาติไว้ใช้ประโยชน์สำหรับคนรุ่นปัจจุบันและรุ่นอนาคต ทั้งนี้จำเป็นต้องปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและการบริโภค และการพัฒนาเทคโนโลยีที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม

2.6.4.3 การออกแบบผลิตภัณฑ์อย่างยั่งยืน (Sustainable Product Design) เป็นแนวคิดที่ได้รับมา จากแนวคิดของการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ที่มีความสอดคล้อง

กับความต้องการในการใช้งานของคนในชุมชน และสามารถผลิตได้ด้วยทักษะและความสามารถรวมถึงเทคโนโลยีที่มีอยู่ในชุมชน โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างประหยัด (Walker 1998, Charter and Tischner 2001, Keitsch, 2012 อ้างใน อุดมศักดิ์ สาริบุตร, 2552)

2.6.4.4 หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างยั่งยืน หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นกรอบแนว คิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่นำออกแบบที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลัก การออก แบบอุตสาหกรรม โดยจอร์จ ไคเตอร์ (George E. Dieter, 2000: 47-49) ได้กล่าวว่า การ ออก แบบที่ดีควรพิจารณา 3 ส่วนประกอบ ดังนี้ ข้อกำหนดทางการออกแบบ วัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ และ ข้อกำหนดทางสังคมและกฎหมาย

(1) ข้อกำหนดทางการออกแบบ (Design Requirements)

การออกแบบผลิตภัณฑ์ จำเป็นที่ต้องมีวัตถุประสงค์และขอบเขตการออกแบบไว้อย่างชัดเจนก่อนการ ดำเนินการออกแบบ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่พึงประสงค์ของเจ้างานหรือกลุ่มผู้ใช้ ซึ่งข้อกำหนดทางการ ออกแบบ ประกอบไปด้วย ประโยชน์ใช้สอย ซึ่งนักวิจัยทางการออกแบบ อลิสเบต ซานเดอร์ (Elizabeth Sander) ได้เสนอแนะว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ การใช้งาน ของกลุ่มผู้ใช้ โดยการเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ใช้หรือผู้ที่คาดว่าจะเป็นผู้ใช้ผลิตภัณฑ์ในอนาคตได้มี โอกาสมี ส่วนร่วมในกระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่ขั้นตอนเริ่มต้นจากการกำหนดแนวความคิดในการ ออกแบบสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ตลอดจนร่วมประเมินผลการออกแบบ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าผลิตภัณฑ์มีความ เหมาะสมกับพฤติกรรม การใช้งานง่ายต่อการใช้งานช่วยอำนวยความสะดวก มีความปลอดภัยในการใช้ งาน มีประสิทธิภาพในการทำงานง่ายต่อการดูแลและซ่อมบำรุง มีขนาดและรูปร่างเหมาะสมกับลักษณะ การใช้งาน นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ควรมีรูปลักษณะที่สวยงาม และแตกต่างจากผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มีอยู่ใน ปัจจุบัน เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจ และโน้มน้าวให้ผู้บริโภคในตลาดตัดสินใจเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ ซึ่งการ ออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จะต้องสามารถผลิตได้ด้วยเทคโนโลยีที่มีอยู่ในพื้นที่ มีต้นทุนการผลิตที่ สามารถแข่งขันได้ในตลาด และสามารถสร้างกำไรให้ผู้ผลิตได้ รวมทั้งเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีวัฏจักรชีวิตที่เป็น มิตรต่อสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ผลิตภัณฑ์จะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ สิ่งแวดล้อม และสิ่งมีชีวิตอื่นๆ ดังกล่าวในหัวข้อถัดไป

(2) วัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์ (Life Cycle of Products) การออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่ดีต้องคำนึงถึง “วัฏจักรชีวิตผลิตภัณฑ์” ในการออกแบบอย่างยั่งยืน และหลักการตลาด มีความแตกต่างตามที่วิทยาลัยอาชีวศึกษาพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ได้สรุปได้ว่า วัฏจักรชีวิตของ ผลิตภัณฑ์ในหลักการตลาดเกิดขึ้น เริ่มต้นของวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์ เมื่อผลิตภัณฑ์ถูกนำออกสู่ตลาด และ ระยะเวลาที่ผ่านไปจะมียอดขายเพิ่มขึ้นบ้าง น้อยบ้าง เป็นการแสดงถึงการเจริญเติบโตของผลิตภัณฑ์นั้น หากผลิตภัณฑ์ได้รับการยอมรับจากตลาดเป็นอย่างดียอดขายจะเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เมื่อผู้ซื้อไม่ต้องการ

ผลิตภัณฑ์นั้นยอดขายจะตกต่ำลงในที่สุด หรือผลิตภัณฑ์นั้นก็หายไปจากตลาดภายในที่สุดหลังจากผลิตภัณฑ์ใหม่ก็จะเข้ามาสู่ตลาดแทนที่ ผลิตภัณฑ์เก่าที่ล้าสมัย แต่ในหลักการออกแบบอย่างยั่งยืน เป็นแนวคิดในการสร้างสรรค์สิ่งของเครื่องใช้ที่มุ่งเน้นการลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ตลอดทั้งวัฏจักรของผลิตภัณฑ์ ตั้งแต่การผลิต วัตถุดิบ กระบวนการผลิตสินค้า การจำหน่ายสินค้า ระหว่างการใช้งาน ถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ต้องใช้พลังงานในการทำงาน ก็จะต้องช่วยประหยัดพลังงานระหว่างการใช้งานตลอดหมดอายุการใช้งาน และการจัดการของเสีย เมื่อหมดอายุในการใช้งานจะต้องง่ายต่อการแยกส่วนเพื่อนำกลับมาสู่กระบวนการ ผลิตใหม่ได้อีกหรือนำไปย่อยสลายได้ตามธรรมชาติ ซึ่งการประเมินผลผลิตภัณฑ์ทั้งวัฏจักรของผลิตภัณฑ์ สามารถทำได้โดยการประเมินที่เรียกว่า LCA (Life Cycle Assessment)

(3) ข้อกำหนดและกฎหมาย (Laws and regulation) การออกแบบจะต้องคำนึงถึงข้อกำหนด และกฎหมายในตลาดเป้าหมายเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากผลิตภัณฑ์จะต้องได้รับอนุญาตให้จัดวางจำหน่ายในตลาดได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ถ้าหากผลิตภัณฑ์ได้รับ การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ อุตสาหกรรม หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนเป็นไปตามกฎหมายของประเทศที่เป็นผู้ผลิตและจัดจำหน่ายก็สามารถนำไปวางจำหน่ายในประเทศนั้นๆได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการพิจารณาการเลือกซื้อโดยกลุ่มผู้บริโภคในตลาดเป้าหมายนั้นๆ ซึ่งผู้ผลิตและนักออกแบบควรมีความรู้และความเข้าใจในมาตรฐานของผลิตภัณฑ์จะถูกกำหนดขึ้นโดยเงื่อนไขของแต่ละประเทศคู่ค้าที่มีแตกต่างกันออกไปตามประเภทของสินค้า ยกตัวอย่าง เช่น กฎหมายทางด้านทรัพย์สินทางปัญญา เช่น สิทธิบัตร และเครื่องหมาย การค้า และข้อกำหนดทางสังคมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งต้องศึกษาเพิ่มเติมก่อนที่จะลงมือปฏิบัติการออกแบบและการประเมินประสิทธิภาพของการออกแบบตลอดจนศักยภาพในการแข่งขัน ในตลาดของผลิตภัณฑ์นั้นๆ

2.7 การสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน

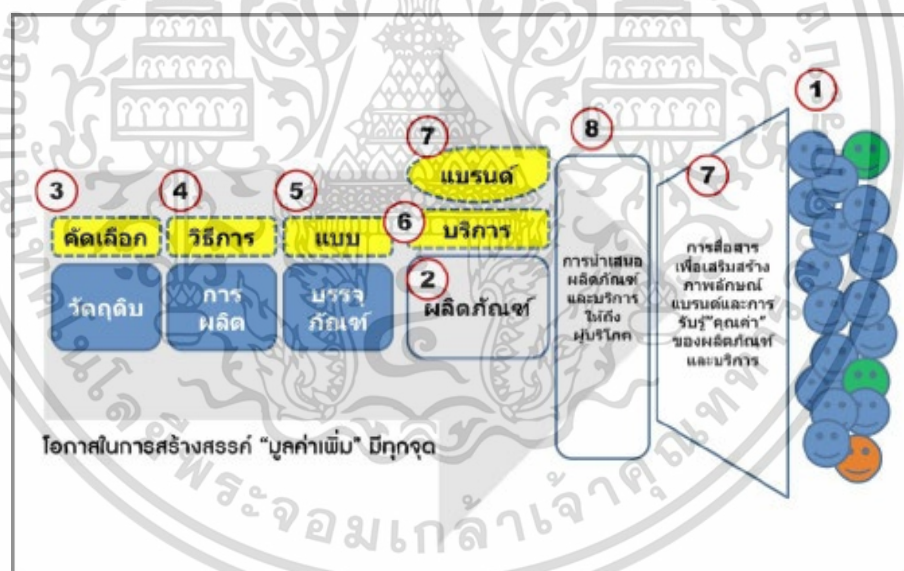
ในโลกแห่งการแข่งขัน การทำธุรกิจย่อมต้อง "คิด" ให้เหนือชั้นกว่าที่เคยเป็น ต้องสร้างผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีความสร้างสรรค์ ซึ่งจะขอเรียกรวมในที่นี้ว่า "ธุรกิจสร้างสรรค์" ธุรกิจสร้างสรรค์ ในที่นี้หมายถึงธุรกิจที่ใช้ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างมูลค่าเพิ่มอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับ "คุณค่า" (Values) จากการบริโภคผลิตภัณฑ์หรือบริการนั้นสูงขึ้น ไม่ว่าจะสัมผัสได้ทางกายภาพ (Physical) หรือ อารมณ์ความรู้สึก (Emotional)

"มูลค่าเพิ่ม" ที่เพิ่มขึ้นนั้น จะมีความหมายแปลเป็น "คุณค่า" หรือไม่ อยู่ที่ "ผู้บริโภค" และผู้บริโภคต่างกลุ่มกัน จะมีการรับรู้ใน "คุณค่า" นั้นต่างกัน สิ่งที่มีกั่วงวลคือ จะทำให้ผู้บริโภคจำนวนมากทุก

คนถูกใจผลิตภัณฑ์เหมือนกันได้อย่างไรแต่ความจริงคือ ผู้บริโภคมักจะมีรสนิยมคล้ายๆ กัน จัดเป็นกลุ่มๆ ได้ แม้แต่คนในฐานะปัจเจกชนจะมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวก็ตาม แต่กลุ่มคนที่มีพื้นฐาน หรืออยู่ในบริบทใกล้เคียงกัน มักจะมีแนวโน้มของรสนิยมหรือความชอบใกล้เคียงกัน โอกาสในการ "สร้างมูลค่าเพิ่ม" มิใช่มีแค่เพียงการออกแบบผลิตภัณฑ์เท่านั้น แต่โอกาสนั้นอยู่ในทั้งกระบวนการ บางกรณีอาจจะเน้นในจุดเดียว แต่บางกรณีอาจต้องกระทำในหลายๆ จุดไปพร้อมๆ กัน เพื่อให้ผลสำเร็จสุดท้ายคือการได้ผลิตภัณฑ์และบริการที่มี "คุณค่าเพิ่ม" สำหรับผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมาย โดยมีหลักในการพิจารณา ดังนี้คือ

2.7.1 การเพิ่มคุณค่า

การ "เพิ่มคุณค่า" ใดๆ จะต้องพิจารณาความต้องการและรสนิยมของผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายเป็นอันดับแรก โดยต้องเข้าใจว่าผู้บริโภคมีทัศนคติอย่างไรในการบริโภคผลิตภัณฑ์ หรือ บริการนั้นๆ ทั้งด้านกายภาพและด้านอารมณ์ความรู้สึก อะไรเป็นปัจจัยทำให้คนกลุ่มนี้เลือกหรือไม่เลือกสิ่งใดรอบตัวเพื่อการใช้ชีวิต และสำหรับผลิตภัณฑ์และบริการนี้ คนกลุ่มนี้พิจารณาในประเด็นและมุมมองใดบ้าง

ภาพที่ 2.34 การเพิ่มมูลค่า

ที่มา : <http://www.amexteam.com/knowledge-detail.php?ref=do:read/id:56>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.2 การพิจารณาตัวผลิตภัณฑ์

จุดที่สำคัญมากคือการพิจารณาตัวผลิตภัณฑ์ (หรือบริการ) ในเรื่องแนวคิด (Concept) ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดในการบริหารธุรกิจเชิงกลยุทธ์ ทั้งนี้ต้องมีความรู้ (Knowledge) ความเข้าใจพื้นฐานเรื่องของผู้บริโภค ผลิตภัณฑ์ และบริบทของผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี และต้องใช้ความคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) และความคิดเชิงกลยุทธ์ (Strategic thinking) ในการสร้างสรรค์แนวคิดที่แตกต่างและโดดเด่น

2.7.3 การพิจารณาวัตถุดิบ

ส่วนอื่นๆ ที่เป็นโอกาสในการเสริมสร้างมูลค่าเพิ่ม คือ การพิจารณาวัตถุดิบ การคัด เลือก วัตถุดิบที่มีเรื่องราวที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มได้ เช่น การเลือกวัตถุดิบที่เป็นของท้องถิ่น ซึ่งมีเรื่องราว และความแตกต่างที่โดดเด่น และเป็น "คุณค่า"

2.7.4 การพิจารณาวิธีการกระบวนการผลิต

การพิจารณาวิธีการกระบวนการผลิต หรือวิธีการผลิต ที่อาจจะดัดแปลงให้เกิดคุณค่ามากขึ้น

2.7.5 การพิจารณาบรรจุภัณฑ์

การพิจารณาบรรจุภัณฑ์หรือการนำเสนอให้ผู้บริโภครับรู้ถึง "คุณค่า" ของผลิตภัณฑ์ตั้งแต่สัมผัสแรก หรือตั้งแต่มองเห็น ซึ่งการออกแบบบรรจุภัณฑ์นี้ อาจจะสร้าง "มูลค่าเพิ่ม" ให้แก่ความสะดวก การรักษาคุณภาพผลิตภัณฑ์ หรือความสวยงาม

2.7.6 การพิจารณาสร้างมูลค่าเพิ่ม

การพิจารณาสร้างมูลค่าเพิ่มในเชิงบริการให้กับผลิตภัณฑ์ หรือเพิ่มผลิตภัณฑ์ให้กับบริการ คือ ผู้บริโภคจะได้รับทั้งสิ่งที่จับต้องได้ และจับต้องไม่ได้ เช่น การบริหารช่องทางการจำหน่ายเพื่อให้ผู้บริโภคซื้อได้ง่าย การบริการจัดส่ง การให้บริการให้ข้อมูลเพิ่มเติมเมื่อมีคำถาม หรือการรับคืนเมื่อไม่พึงพอใจ เป็นต้น

2.7.7 การสร้างแบรนด์

ประเด็นที่สำคัญที่สุด ในการเสริมสร้าง "คุณค่า" ให้ผลิตภัณฑ์คือการสร้างแบรนด์ ซึ่งต้องดำเนินควบคู่กับการสื่อสารแบรนด์การสร้างแบรนด์เป็นการเสริมสร้างอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ ในภาพรวม เป็นการนำ "มูลค่าเพิ่ม" มาแปลงเป็น "คุณค่า" เพื่อให้ผู้บริโภคได้รับรู้ การสร้างแบรนด์เป็นมากกว่าการมีชื่อหรือการโฆษณาแต่หมายถึงการ "สื่อสาร" อย่างต่อเนื่องในทุกจุดที่ผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายสัมผัสถึง เพื่อเสริมสร้างการรับรู้ถึงคุณค่าของผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ

2.7.8 การเข้าถึงผู้บริโภค

การพิจารณาสร้างมูลค่าเพิ่ม เรื่องการนำผลิตภัณฑ์ และบริการนั้นให้เข้าถึงผู้บริโภค กลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นการเพิ่มคุณค่าต่อผู้บริโภคในด้านความสะดวก

2.7.8.1 การเพิ่มมูลค่าผลผลิตและออกแบบผลิตภัณฑ์

(1) การยกระดับคุณค่า การสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) กลยุทธ์สำคัญในการเสริมสร้างความสามารถในการแข่งขันให้แก่ธุรกิจในยุคที่ต้องขับเคลื่อนด้วยทุนสมอง สติปัญญา และความคิดสร้างสรรค์ แทนการแข่งขันด้วยการใช้ความได้เปรียบด้านวัตถุดิบ แรงงาน และความสามารถในการผลิต ตามแนวคิดเดิมของระบบเศรษฐกิจอุตสาหกรรมการผลิตจำนวนมาก (Mass Production) ซึ่งกำลังหมดสมัย ไม่สามารถแข่งขันได้ในปัจจุบัน

Value Creation	คือกระบวนการที่ให้ความสำคัญกับผู้บริโภค ด้วยการเพิ่มคุณค่า ซึ่งได้มาจากกระบวนการสร้างสรรค์ต่างๆ เช่น ศิลปะวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ทรัพยากรธรรมชาติ นวัตกรรม หรือเทคโนโลยี เข้าไปในผลิตภัณฑ์หรือบริการ และทำให้เกิดความนิยม การยอมรับจากผู้บริโภค
Value Added	เน้นการเพิ่มมูลค่า เข้าไปในแต่ละขั้นตอนของ Value Chain ซึ่งเป็นเรื่องของผู้ประกอบการมากกว่าผู้บริโภค

ภาพที่ 2.35 การสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation)

ที่มา : <http://bit.ly/2A69gu3>

(2) การยกระดับคุณค่า (Value Up) เป็นกระบวนการในการสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation) อันจะนำไปสู่มูลค่าเพิ่มให้แก่ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ช่วยยกระดับความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจให้สูงขึ้น สร้างภูมิคุ้มกันจากการลอกเลียนแบบและการตัดราคา รวมทั้งปรับตำแหน่งของธุรกิจสู่ตำแหน่งที่สามารถเป็นผู้กำหนดราคาได้ตามความเหมาะสม นำมาซึ่งรายได้และผลกำไรที่เพิ่มขึ้น การยกระดับคุณค่าให้ความสำคัญกับการค้นหาคุณค่าที่แท้จริงของทุนหรือจุดแข็งของผู้ประกอบการ นำมาสร้างสรรค์ให้เกิดความโดดเด่น แตกต่าง ทั้งในด้านรูปรทรง ความสวยงาม ประโยชน์ใช้สอย หรือการตอบสนองอารมณ์ความรู้สึก โดยมุ่งสร้างความพึงพอใจและตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายทั้งความต้องการพื้นฐานและความต้องการเฉพาะที่ยังไม่เคยได้รับการตอบสนอง (Unmet Demand) ความสำเร็จของการยกระดับคุณค่า อยู่ที่การสร้างความสมดุลที่ตรงระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นเป็น “คุณค่าเพิ่ม” ที่ผู้บริโภคจะได้รับ และ “มูลค่าเพิ่ม” ที่ผู้ประกอบการคาดหวัง อันจะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาธุรกิจที่ยั่งยืนต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.8.2 ห่วงโซ่มูลค่า และ ห่วงโซ่อุปทาน

(1) ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ระบบการจัดการและการผลิต โดยเริ่มตั้งแต่การจัดหาวัตถุดิบและผลิตให้เกิดเป็นสินค้าไปจนถึงการนำส่งให้ถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย

(2) ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain) เป็นการวิเคราะห์ลำดับกิจกรรมหลักเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและเพื่อสร้าง“ความได้เปรียบ” หรือ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แตกต่างหรือดีกว่า (เมื่อเปรียบเทียบกับคู่แข่ง) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเพิ่มคุณค่าให้ผู้บริโภค ซึ่งสามารถทำได้โดยเปลี่ยนจากการมองแบบแยกสินค้าหรือบริการเป็นส่วนๆ เป็นการมองอย่างเป็นกระบวนการว่า กว่าจะมาเป็นสินค้าแต่ละชิ้นนั้น ต้องมีหรือต้องผ่านกระบวนการอะไรบ้าง

(3) ผลิตภณที่มีมูลค่าเพิ่ม (Value Added) การเพิ่มมูลค่าของสินค้าหรือบริการในแต่ละขั้นตอนการผลิตเรื่อยไปจนถึงการจำหน่าย เช่น ไวน์ซึ่งได้จากการแปรรูปขององุ่นอันเป็นผลผลิตทางการเกษตร ดังตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นถึงการทำให้วัตถุดิบทางการเกษตรมีมูลค่ามากขึ้น

(4) การสร้างมูลค่า (Value Creation) การใช้ความได้เปรียบหรือการนำจุดแข็งที่มีอยู่มาสร้างสรรค์ให้กับสินค้าหรือบริการ ส่งผลให้ยากต่อการลอกเลียนแบบ โดยการมองสินค้าให้เป็นกระบวนการ

ห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain)	ห่วงโซ่มูลค่า (Value Chain)
<ul style="list-style-type: none"> มองสินค้าและบริการในแง่ของปริมาณ (Quantity) หรือราคา (Price) เช่นปริมาณมากหรือปริมาณน้อย ราคาถูกหรือราคาแพง 	<ul style="list-style-type: none"> มองสินค้าและบริการในแง่ของความคุ้มค่า (Value) หรือคุณภาพ (Quality) ที่ผู้บริโภคพร้อมและยินดีที่จะจ่ายเงินซื้อ เช่น ผู้บริโภคมองว่าเป็นสินค้าที่แปลก ไม่เหมือนใคร มีเอกลักษณ์โดดเด่น มีผลต่ออารมณ์ ความรู้สึกของผู้บริโภค
<ul style="list-style-type: none"> มองสินค้าและบริการในมุมมองของผู้ผลิตตั้งแต่กระบวนการจัดหาและจัดการวัตถุดิบ การผลิต การจัดเก็บจนถึงกระบวนการที่นำส่งถึงมือผู้บริโภคคนสุดท้าย 	<ul style="list-style-type: none"> มองสินค้าและบริการในมุมมองของผู้บริโภค โดยมุ่งประเด็นไปยังสิ่งที่ผู้บริโภคต้องการซื้อหรือต้องการได้รับการตอบสนอง

ภาพที่ 2.36 การสร้างสรรค์คุณค่า (Value Creation)

ที่มา : ดร. สิริยา คงสมพงษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.7.9 มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน คือ ข้อกำหนดด้านคุณภาพที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นที่เชื่อถือ เป็นที่ยอมรับ และสร้างความมั่นใจให้กับผู้บริโภคในการเลือกซื้อผลิตภัณฑ์ โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อยกระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์ชุมชนให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับนโยบาย OTOP

โดยสำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม หรือ สมอ. ได้กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนต่างๆ โดยมีข้อกำหนดที่เหมาะสมกับสภาพของผลิตภัณฑ์ และเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ประกอบการ สามารถที่จะปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานให้เป็นไปตามข้อกำหนดด้านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของ สมอ. ได้ง่าย และสะดวก ภายใต้คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญจาก สมอ. ซึ่ง สมอ. จะให้การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนแก่ผู้ประกอบการที่ผ่านการพิจารณา โดยมีการตรวจติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชนให้มีคุณภาพเป็นที่เชื่อถือของผู้บริโภคอย่างยั่งยืน

2.7.9.1 ขั้นตอนการขอการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน จาก สมอ.

สามารถดำเนินการได้ เพียงผู้ประกอบการยื่นคำขอ พร้อมหลักฐานและเอกสารตามที่กำหนด ต่อ สมอ. หรือสำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดและจะมีการนัดตรวจสอบสถานประกอบ การที่ผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน พร้อมกับการเก็บตัวอย่างเพื่อทดสอบ หรือทดสอบ ณ สถานที่ผลิต เพื่อประเมินผลและให้การรับรองในกรณีที่ผู้ประกอบการมีกระบวนการผลิตผลิตภัณฑ์ชุมชน ได้ตามข้อกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนของสมอ.

2.7.9.2 หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

(1) ขอบข่าย เอกสารนี้กำหนดนิยาม คุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ การรับรอง การตรวจติดตามผล การยกเลิกการรับรอง และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน

(1.1) การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง การให้การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชนของผู้ผลิตในชุมชน ที่เกิดการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งทั้งที่จดทะเบียนอย่าง เป็นทางการหรือที่ไม่มีการจดทะเบียนเป็นการรวมกลุ่มเองโดยธรรมชาติ หรือชุมชนในโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดเลือกจากจังหวัด และ/หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ประกาศ กำหนดไว้แล้ว

(1.2) ผู้ยื่นคำขอ หมายถึง ผู้ผลิตที่อยู่ในชุมชนและ/หรือจากโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ที่ผ่านการคัดเลือกจากคณะกรรมการอำนวยการ หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ แห่งชาติ (กอ.นตผ.)

(1.3) ผู้ได้รับการรับรอง หมายถึง ผู้ยื่นคำขอที่ผ่านการตรวจประเมินแล้ว และได้รับการรับรองจากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน

(1.4) การรับรอง การรับรองคุณภาพผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วย การดำเนินการดังนี้ ตรวจสอบสถานที่ผลิตและเก็บตัวอย่างจากสถานที่ผลิตส่ง

(1.5) เงื่อนไขและการตรวจติดตาม ผู้ได้รับการรับรอง ต้องรักษาไว้ ซึ่งคุณภาพตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน ที่กำหนดไว้ตลอดระยะเวลาที่ได้รับการรับรอง การประเมิน ผลการตรวจสอบตัวอย่างที่สุ่มซื้อเพื่อตรวจติดตามผลต้องเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนที่กำหนด การตรวจติดตามผลทำอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

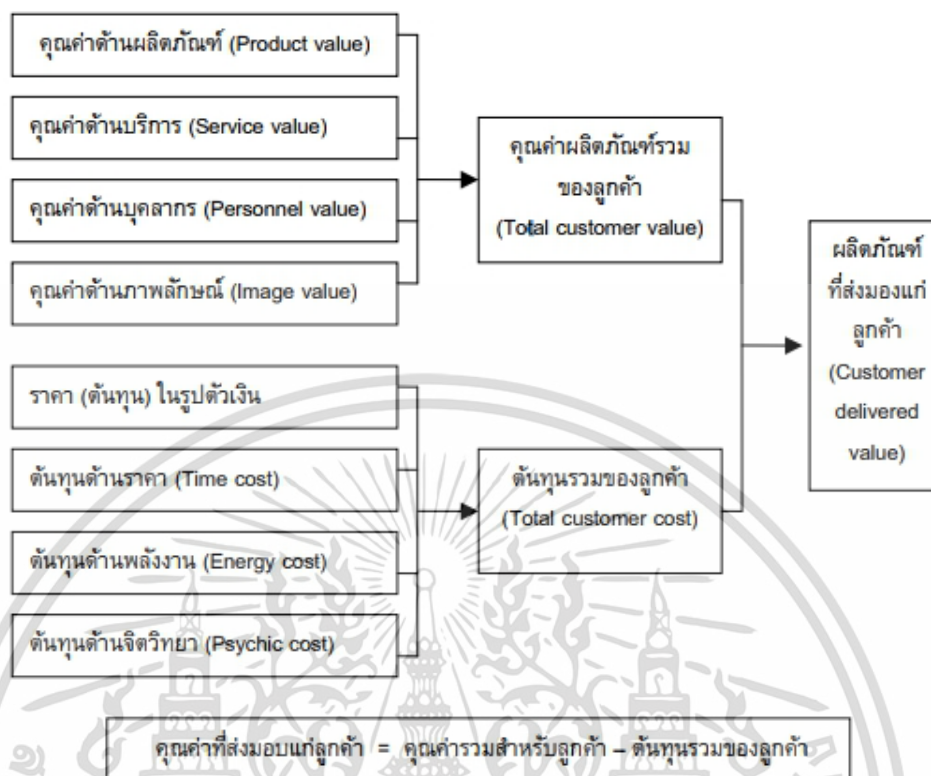
(1.6) การยกเลิกการรับรอง สำนักงานมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม จะยกเลิกใบรับรอง ผลิตภัณฑ์ที่ตรวจติดตามผลไม่เป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน 2 ครั้งติดต่อกัน

2.8 ศึกษาความพึงพอใจ

2.8.1. แนวคิดด้านความพึงพอใจ

คอตเลอร์ (Kotler.1999:36) กล่าวถึงความพึงพอใจของลูกค้า (Customer Satisfaction) ว่าเป็นการตัดสินใจของลูกค้าที่มีต่อการนำเสนอคุณค่าทางการตลาด และทำให้เกิดการตัดสินใจซื้อเกี่ยวข้องกับรูปแบบของสินค้าที่นำเสนอออกมา และเชื่อมโยงไปถึงความคาดหวังของลูกค้า โดยถ้ารูปแบบที่นำเสนอสินค้ามีความคาดหวังที่ต่ำ ลูกค้าจะไม่พึงพอใจ แต่ถ้าเพิ่มความคาดหวังเข้าไป ลูกค้าจะพึงพอใจเพิ่มมากขึ้น อย่างไรก็ตามความคาดหวังยังขึ้นอยู่กับประสบการณ์การซื้อในอดีตของลูกค้า รวมทั้งข้อมูลของนักการตลาดและคู่แข่งที่นำเสนอหรือสัญญาไว้ นักการตลาดจะต้องระมัดระวังในเรื่องระดับความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2536:365) กล่าวสรุปไว้ว่า การจูงใจเป็นสิ่งเร้าและความพยายามที่จะตอบสนองความต้องการหรือเป้าหมาย ส่วนความพึงพอใจ หมายถึงความพอใจเมื่อความต้องการได้รับการตอบสนอง ดังนั้นการจูงใจจึงเป็นสิ่งเร้าเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ คือ ความพึงพอใจซึ่งเป็นผลลัพธ์ เมื่อเกิดแรงจูงใจขึ้นแล้วสามารถตอบสนองแรงจูงใจนั้น ผลลัพธ์ก็คือ ความพึงพอใจ

ภาพที่ 2.37 แสดงคุณค่าที่ส่งมอบแก่ลูกค้า

ที่มา : Kotler, Phillip. (2003). Marketing Management millennium Edition .p60. New Jersey : Prentice Hall Inc.

2.8.2 แนวคิดด้านพฤติกรรมผู้บริโภค

2.8.2.1 ความหมายของผู้บริโภค ทศนะของนักเศรษฐศาสตร์ : ผู้บริโภค หมายถึง บุคคลต่าง ๆ ที่มีความสามารถในการซื้อทัศนะนักการตลาด : ผู้บริโภค หมายถึง ผู้ซื้อสินค้าไปเพื่อใช้ประโยชน์ส่วน ตัวหรือเพื่อขายต่อ

2.8.2.2 ความหมายพฤติกรรมของผู้บริโภค ธงชัย สันติวงษ์ (2540:45) กล่าวว่า พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้บริโภคซึ่งต่างต้องจัดหาสิ่งจำเป็นสำหรับความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวัน คือสินค้าและบริการ จากระบบเศรษฐกิจมาตอบสนองความต้องการของคน ในเวลาเดียวกันกิจกรรมทางการตลาด (Marketing) ก็เป็นส่วนสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ในสังคม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการทำงานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พฤติกรรมผู้บริโภคตามความหมายของ Philips Kotler

ภาพที่ 2.38 พฤติกรรมผู้บริโภค

ที่มา : Kotler, Phillip. (2003). Marketing Management millennium Edition .p184. New Jersey : Prentice Hall Inc.

2.9 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและการออกแบบผลิตภัณฑ์

2.9.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.9.1.1 ทฤษฎีส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) ของศาสตราจารย์ฟิลลิป คอตเลอร์ (Philip Kotler) ประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix) คือ องค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการตลาดเป็นปัจจัยที่กิจการสามารถควบคุมได้ กิจการธุรกิจจะต้องสร้างส่วนประสมการตลาดที่เหมาะสมในการวางกลยุทธ์ทางการตลาด (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2541)

2.9.1.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจที่ให้บริการซึ่งเป็นธุรกิจที่แตกต่างสินค้าอุปโภคและบริโภคทั่วไปจำเป็นต้องใช้ส่วนประสมการตลาด (Marketing Mix) 7 อย่าง หรือ 7P's ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาดซึ่งประกอบด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(1) ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) เป็นสิ่งสนองความจำเป็น และความต้องการของมนุษย์ได้คือ สิ่งที่ผู้ขายต้องมอบให้แก่ลูกค้าและลูกค้าจะได้รับผลประโยชน์ และคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้นๆ โดยทั่วไปแล้ว ผลิตภัณฑ์แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ผลิตภัณฑ์ที่อาจจับต้องได้ (Tangible Products) และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Products)

(2) ด้านราคา (Price) หมายถึงคุณค่าผลิตภัณฑ์ในรูปตัวเงิน ลูกค้าจะเปรียบเทียบระหว่างคุณค่า (Value) ของบริการกับราคา (Price) ของบริการนั้น ถ้าคุณค่าสูงกว่าราคา ลูกค้าจะตัดสินใจซื้อ ดังนั้น การกำหนดราคาให้บริการควรมีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการชัดเจน และง่ายต่อการจำแนกระดับบริการที่ต่างกัน

(3) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) เป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศสิ่งแวดล้อมในการนำเสนอบริการให้แก่ลูกค้า ซึ่งมีผลต่อการรับรู้ของลูกค้าในคุณค่าและคุณประโยชน์ของบริการที่นำเสนอ ซึ่งจะต้องพิจารณาในด้านทำเลที่ตั้ง (Location) และช่องทางในการนำเสนอบริการ (Channels)

(4) ด้านส่งเสริมการตลาด (Promotion) เป็นเครื่องมือหนึ่งที่มีความสำคัญในการติดต่อสื่อสารให้ผู้ใช้บริการ โดยมีวัตถุประสงค์ที่แจ้งข่าวสารหรือชักจูงให้เกิดทัศนคติและพฤติกรรมใช้บริการและเป็นกุญแจสำคัญของการตลาดสายสัมพันธ์

(5) ด้านบุคคล (People) หรือพนักงาน (Employee) ซึ่งต้องอาศัยการคัดเลือก การฝึกอบรม การจูงใจ เพื่อให้สามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้แตกต่างกันคู่แข่งเป็นความ สัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและผู้ใช้บริการต่าง ๆ ขององค์กร เจ้าหน้าที่ต้องมีความสามารถ มีทัศนคติที่สามารถตอบสนองต่อผู้ให้บริการ มีความคิดริเริ่ม มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา สามารถสร้างค่านิยมให้กับองค์กร

(6) ด้านกายภาพ และการนำเสนอ (Physical Evidence / Environment and Presentation) แสดงให้เห็นถึงลักษณะทางกายภาพ และการนำเสนอให้ลูกค้าได้เห็นเป็นรูปธรรม โดยพยายามสร้างคุณภาพโดยรวมทั้งทางด้านกายภาพ และรูปแบบการให้บริการเพื่อสร้างคุณค่าให้กับลูกค้า ไม่ว่าจะเป็นด้านการแต่งกายสะอาดเรียบร้อย การเจรจาต้องสุภาพอ่อนโยน และการให้บริการที่รวดเร็ว หรือผลประโยชน์อื่นๆ ที่ลูกค้าควรได้รับ

(7) ด้านกระบวนการ (Process) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีการ และงานปฏิบัติในด้านการบริการ ที่นำเสนอให้กับผู้ให้บริการเพื่อมอบการให้บริการอย่างถูกต้องรวดเร็ว และทำให้ผู้ให้บริการเกิดความประทับใจ ส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 อย่างข้างต้นเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำหนดกลยุทธ์ต่างๆ ทางด้านการตลาดของธุรกิจ ที่จะต้องมีการจัดส่วนประสมแต่ละอย่างให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของธุรกิจและอุตสาหกรรมที่แตกต่างกันไม่มีสูตรที่ตายตัว

เสรี วงษ์มณฑา (2542) กล่าวว่าส่วนประสมทางการตลาด หมายถึงการมีสินค้าที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าเป้าหมายได้ ขยายในราคาที่ผู้บริโภคมองรับได้และผู้บริโภคยินดีจ่ายเพราะเห็นว่าคุ้ม รวมถึงมีการจัดจำหน่ายกระจายสินค้าให้สอดคล้องกับพฤติกรรมการซื้อหาเพื่อความสะดวกแก่ลูกค้า ด้วยความพยายามจงใจให้เกิดความชอบในสินค้าและเกิดพฤติกรรมอย่างถูกต้อง

2.9.1.3 กลยุทธ์การตลาด 4Cs คือ เป็นแนวคิดทางด้านการตลาดยุคใหม่ ที่เน้นการพัฒนาเพื่อตอบโจทย์ทางด้านธุรกิจในส่วนของผู้บริโภค เพื่อให้ตรงตามความต้องการมากที่สุด มีการกล่าวถึงหลักแนวคิดที่ควรมีก่อนที่จะมาทำการตลาดเพิ่มเติม เนื่องจากพฤติกรรมในการเลือกซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภคในยุคใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงไป การที่ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิตคนมากขึ้น จึงทำการตลาดต้องคิด กลยุทธ์การตลาดแนวใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือใช้ควบคู่ไปกับหลักการตลาดในแนวเดิมคือ 4Ps โดยใช้ C ซึ่งเป็นตัวหน้าของเรื่องที่น่าสนใจคือ Consumer-Cost-Communication-Convenience มาใช้กำหนดหัวเรื่องสำคัญที่ธุรกิจควร นำมาพิจารณาถึงความพร้อมและใช้เป็นแนวก่อนเริ่มมีการดำเนินการทางธุรกิจ มีการแบ่งออกเป็น 4 ส่วนได้แก่

(1) ความต้องการของผู้บริโภค (Consumer's Need) คือ การที่ผู้ผลิตจะต้องคิดถึงความต้องการของลูกค้าหรือผู้บริโภคเป็นอันดับแรก แทนที่จะให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าแบบเดิม จะกลับมาสนใจที่ตัวผู้บริโภคมากขึ้น โดยมองว่าไม่ใช่ทุกคนที่จะต้องเป็นลูกค้าของเรา ต้องศึกษาและทำความเข้าใจลูกค้าตัวจริงของตัวเองอย่างลึกซึ้ง ว่าลูกค้าที่มีความต้องการอะไร เพราะสินค้าและบริการนั้นควรต้องเกิดขึ้นมาเพื่อรองรับความต้องการเหล่านี้ ดังนั้นก่อนที่จะผลิตหรือนำสินค้ามาขายควรต้องรู้ก่อนว่า ลูกค้าหรือผู้บริโภคต้องการสินค้าแบบไหน ไม่ได้เกิดจากการผลิตมาก่อนแล้วค่อยสร้างตลาดแบบเดิม

(2) ความเหมาะสมในราคา (Cost of Appreciation) คือ การเปรียบเทียบราคากับคุณภาพของสินค้า หรือความพึงพอใจกับสิ่งที่คุณจะได้รับ ว่ามีความคุ้มค่ากับเงินที่เสียไปเมื่อเทียบกับคุณภาพของสินค้าที่ได้รับมา มีความเหมาะสมเท่าเทียมกันไหม ซึ่งเป็นสิ่งที่ลูกค้ามักจะใช้คิดก่อนที่จะตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าในปัจจุบัน ซึ่งก็หมายถึงต้นทุนในด้านของผู้บริโภคการตั้งราคาในยุคนี้ผู้ผลิตต้องคำนึงต้นทุนที่ผู้บริโภคจะได้รับมากกว่าต้นทุนของผู้ผลิตเอง การตั้งราคาที่แพงแต่อุปกรณ์หรือวัตถุดิบในสินค้าคุณภาพต่ำแล้วมาเน้นทำการตลาดแบบเดิมนั้น จะทำได้ยากขึ้นเนื่องจากลูกค้ามีช่องในการรับรู้ข้อมูลสินค้าที่มากขึ้นสามารถเปรียบเทียบระหว่างสินที่มีในตลาดได้ง่าย

(3) ความสะดวกในการซื้อ (Convenience to Buy) คือ ความสะดวกของลูกค้าในช่องทางการซื้อสินค้า การตลาดยุคใหม่ต้องคำนึงถึงความสะดวกสบายในการซื้อสินค้าของผู้บริโภคเป็นหลักจากแนวคิดที่ว่าสถานที่การขายมีความสำคัญสำหรับธุรกิจ แต่สำหรับ 4Cs ที่เกิดขึ้นมาในยุคที่เริ่มมี Internet ทำให้สถานที่จัดจำหน่ายหรือช่องทางในการเข้าถึงสินค้าและบริการไม่ได้อยู่ใน

รูปแบบของร้านค้าอีกต่อไป นักการตลาดเลยต้องมองถึงการอำนวยความสะดวกที่ทำให้ลูกค้าสะดวก ในการใช้บริการและสินค้าให้มีมากและดีที่สุด มีการเพิ่มช่องทางในการซื้อให้กับลูกค้าให้มีมากขึ้น ทำให้เกิดรูปแบบร้านค้าออนไลน์การบริการลูกค้าผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต (Website) ซึ่งในปัจจุบันช่องทางนี้มีส่วนสำคัญจนแทบจะมาเป็นช่องทางหลักในการตลาดที่จะใช้ติดต่อสื่อสารกับลูกค้า การพยายามทำให้ร้านของตัวเองหาได้ง่าย เจอของตัวเองก่อนเจอคู่แข่ง มีส่วนสำคัญเอามาก

(4) การสื่อสารและนำเสนอ (Communication that Connects) คือ การสื่อสารที่มุ่งให้ลูกค้าได้รับข้อมูลข่าวสารที่ดีที่สุด เพื่อให้ลูกค้าเกิดความเข้าใจในสินค้ามีความเชื่อใจ และเชื่อถือในคุณภาพของสินค้า เพื่อให้เกิดการตัดสินใจในการสั่งซื้อเพิ่มมากขึ้น ในส่วนนี้การใช้ข้อความที่ดี ช่องทางการติดต่อข้อมูลเพิ่มเติม ความชัดเจนของบริการ และสิทธิประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับพิเศษ จะช่วยให้ลูกค้าเข้าใจเป็นสิ่งสำคัญมาก ในมุมมองของ 4Cs จะไม่ใช่การพยายามกล่อมหรือชี้นำลูกค้าแบบ Promotion แต่จะเน้นเรื่องการสื่อสารร่วมกับผู้บริโภค

2.9.2 การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์

2.9.2.1 ความหมายของการออกแบบ

การออกแบบ เป็นกิจกรรมของมนุษย์ที่ควบคู่กับการดำรงชีวิต เพราะในการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น จะต้องมีการกำหนด มีการวางแผนเป็นขั้นเป็นตอน เพื่อให้บังเกิดความเหมาะสมต่อสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

2.9.2.2 นิยามของการออกแบบ

- (1) กิจกรรมทางด้านการแก้ปัญหา โดยมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอน (Archer)
- (2) เป็นผลิตผลสัมพันธ์ ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจ (Gregory)
- (3) เป็นการแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นข้อสรุปผลของความต้องการในสถานการณ์ชุดใดชุดหนึ่ง (Matchett ,1968)
- (4) การรู้จักวางแผนจัดตั้งขั้นตอน และรู้จักเลือกวัสดุวิธีการเพื่อทำตามที่ต้องการโดยให้สอดคล้องกับรูปแบบ และคุณสมบัติของวัสดุแต่ละชนิด ตามความคิดสร้างสรรค์
- (5) การปรับปรุงผลงานหรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว ให้เหมาะสมและมีความแปลกใหม่เพิ่มขึ้น
- (6) กระบวนการที่สนองความต้องการในสิ่งใหม่ๆ ของมนุษย์ ซึ่งส่วนใหญ่เพื่อให้มีชีวิตอยู่รอดและมีความสุขสบายมากขึ้น

การออกแบบ คือ กิจกรรมการแก้ปัญหาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ เป็นการกระทำของมนุษย์ด้วยจุดประสงค์ที่ต้องการแจ้งผลเป็นสิ่งใหม่ๆ มีทั้งที่ออกแบบเพื่อสร้างชิ้นใหม่ให้แตกต่างจากของเดิมหรือปรับปรุงตกแต่งของเดิม ความสำคัญของการออกแบบเป็นขั้นตอน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เบื้องต้นที่จะทำให้กระบวนการในการผลิตสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ประสบผลสำเร็จในตลาดและตรงตามเป้าหมาย

งานออกแบบ คือ สิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยการเลือกนำเอาองค์ประกอบมาจัดเรียงให้เกิดรูปทรงใหม่ที่สามารถสนองความต้องการตามจุดประสงค์ของผู้สร้าง และสามารถผลิตได้ด้วยวัสดุและกรรมวิธีการผลิตที่มีอยู่ในขณะนั้น

2.9.2.3 รูปลักษณ์และคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์

รูปลักษณ์อธิบายถึงคุณสมบัติต่างๆ ของผลิตภัณฑ์หรือลักษณะเด่นที่มองเห็นได้จากภายนอก ส่วนคุณประโยชน์คือการรับรู้ทางอารมณ์เป็นความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ เช่น เกิดความสบายใจ เกิดความเข้าใจ เกิดความเชื่อมั่น เกิดความปลอดภัย

(1) รูปทรงที่มีอิทธิพลต่อรูปลักษณ์งานออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ปรากฏอยู่ทั่วไป เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ทั้งสิ้นมีทั้งที่ออกแบบสร้างขึ้นใหม่แตกต่างจากของเดิม หรือปรับปรุงตกแต่งของเดิม โดยมนุษย์ได้รับอิทธิพลจากรูปทรง 2 แหล่ง คือ

(2) รูปทรงจากธรรมชาติ (Natural Form) เนื่องจากธรรมชาติมีความสำคัญและอยู่รายล้อมมนุษย์ ทั้งรูปทรงที่เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น พืช สัตว์ต่างๆ และรูปทรงที่ไม่มีชีวิต เช่น กรวด หิน ดิน ททราย หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น คลื่น ลม แสงแดด ฝนตก พายุ ฯลฯ โดยมนุษย์ได้รับแรงบันดาลใจจากสิ่งเหล่านี้ในแง่มุมที่แตกต่างกัน เช่น ความเป็นระเบียบและความสวยงาม (Beauty) ของดอกไม้ป่า ความลงตัวอย่างมีแบบแผน (Order) ในรูปทรงแเหลี่ยมของรังผึ้ง ความสุนทรีย์ของลวดลาย (Pattern) ในดอกทานตะวัน เป็นต้น แล้วถ่ายทอดความคิดออกมาในรูปของผลิตภัณฑ์ ที่สามารถตอบสนองคุณประโยชน์ทางการใช้สอยแก่มนุษย์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ

(3) รูปทรงที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manmade Form) มีอิทธิพลต่องานออกแบบผลิตภัณฑ์ในอันที่จะก่อให้เกิดความแตกต่างกันของแต่ละกลุ่มชน เช่น อาคารบ้านเรือน สิ่งของเครื่องใช้ มักเป็นรูปทรงเรขาคณิต ส่วนใหญ่จะมีลักษณะเป็นสากลและเป็นที่รู้จักกันทั่วไปรูปทรงดังกล่าวแบ่งตามวิธีการผลิตได้ 2 ประเภท คือ ประเภทที่สร้างขึ้นด้วยมือหรือเครื่องมือพื้นฐาน (Hand Tools) มีลักษณะการใช้งานเฉพาะตามจุดประสงค์ของผู้ออกแบบผลิตได้จำนวนน้อย รูปทรงมีลักษณะเฉพาะตัวไม่ซ้ำกัน มีการตกแต่งประดับประดาที่แสดงให้เห็นถึงความชำนาญทางทักษะของช่างฝีมือ กับประเภทที่สร้างขึ้นด้วยเครื่องจักร (Machine tools) มีรูปทรงที่เหมือนกัน โดยผลิตออกมาเป็นจำนวนมากจากแม่พิมพ์เดียวกัน ใช้วัสดุอย่างเดียวกัน มีทั้งที่เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปสามารถใช้ประโยชน์โดยตรงและเป็นชิ้นส่วน

2.9.2.4 รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์

รูปแบบการออกแบบผลิตภัณฑ์มีอยู่มากมาย และพัฒนาต่อเนื่องสม่ำเสมอ บ้างก็อยู่ในกระแสนิยมของสังคมในเวลานั้น บนความหลากหลายในวิถีทางการออกแบบทำให้ผลงานที่เกิดจาก

แนวทางปฏิบัติที่แตกต่างกันถูกสร้างสรรค์และคลี่คลายสืบทอดต่อกันมาตามลำดับ แต่ไม่ว่าจะเลือกใช้รูปแบบใดก็ล้วนแต่สร้างเงื่อนไขในการผลิตงานออกแบบที่น่าสนใจได้ทั้งสิ้น ตัวอย่างเช่น

(1) รูปแบบมาก่อนประโยชน์ใช้สอย (Function follows form) เป็นวิถีทางการออกแบบที่นิยมความงามของรูปทรงเป็นหลัก โดยยึดแนวคิดที่ว่าความงามต้องมาก่อนประโยชน์ใช้สอยเสมอ และมักถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เน้นความงามเป็นหลัก จุดประสงค์ที่สำคัญก็เพื่อยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์ให้สูงขึ้น เพื่อนำไปสู่การเพิ่มราคาสินค้า ดังนั้นการจะเป็นนักออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ติดตามแนวคิดนี้จึงจำเป็นต้องได้รับการซึมซับความงามจากผลงานศิลปะแขนงต่างๆ ที่มีคุณภาพไว้มากจะเป็นทางออกหนึ่งที่จะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ความงามที่แฝงอยู่ในผลิตภัณฑ์ได้ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ก็ไม่จำเป็นต้องยึดติดกับกฎเกณฑ์ใดๆ ขอให้ยึดหยุ่นตามความรู้สึก

(2) ประโยชน์ใช้สอยมาก่อนรูปแบบ (Form follows function) เป็นวิถีทางการออกแบบของหลุยส์ สุลลิแวน (Louis Sullivan) ที่นิยมประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก (Functionalism) ภายใต้ปรัชญาที่ว่าประโยชน์ใช้สอยต้องมาก่อนความงามเสมอ และถูกนำมาใช้อธิบายขั้นตอนในการปฏิบัติการเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการผลิตจำนวนมาก โดยให้ความสำคัญกับการออกแบบที่สอดคล้องกับการทำงานของเครื่องจักร การประหยัดวัสดุ ความสะดวกในการใช้งาน การคงคลัง และการขนส่ง เป็นต้น แนวคิดดังกล่าวตรงกันข้ามกับปรัชญาที่มองความงามของรูปทรงมาก่อนสิ่งใด แนวทางการออกแบบของสถาบันบาวเฮาส์ (Bauhaus) ประเทศเยอรมนี มีลักษณะสอดคล้องกับแนวคิดดังกล่าว คือให้ความสำคัญด้านประโยชน์ใช้สอย วัสดุกรรมวิธีการผลิตโดยเครื่องจักรทางอุตสาหกรรม และการใช้รูปทรงเรขาคณิตอันเรียบง่าย ปราศจากการตกแต่งประดับประดาเกินความจำเป็น ยังคงเป็นแบบอย่างของการออกแบบผลิตภัณฑ์เชิงอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่น่าสนใจ แนวทางการออกแบบดังกล่าวประกอบด้วยลักษณะสำคัญ คือ รูปทรง สีสัน และประโยชน์ใช้สอยเหมาะสมกับสภาพความเป็นไปของสังคม อีกทั้งราคาเหมาะสมกับกำลังซื้อของกลุ่ม เป้าหมายที่เป็นผู้ซื้อหรือผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ

(3) การตลาดมาก่อนออกแบบ (Design follow marketing) วงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์จะมีรูปแบบเหมือนปิรามิดถือกำเนิดโดยยึดฐานของปิรามิดแล้วพยายามยกระดับตัวเองนั้น ไม่ว่าจะในด้านคุณภาพและเอกลักษณ์เฉพาะตัว การยกระดับตัวเองนั้นมักจะทำให้ราคาสูงขึ้นด้วย ดังนั้นเมื่อผลิตภัณฑ์ใด ๆ ไต่ระดับขึ้นสู่ยอดปิรามิดจำเป็นที่ธุรกิจนั้นจะต้องละทิ้งฐานซึ่งเป็นตลาดล่างไป แต่จะได้ลูกค้าชั้นดีที่มีความมั่นคงและจ่ายเงินดี ฐานชั้นล่างที่ถูกทิ้งไปก็จะมีผู้อื่นเข้ามายึดครองแทน กรณีตัวอย่างเช่น นาฬิกาสวิสซึ่งใช้เวลาหลายสิบปีเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์จนได้ภาพพจน์ว่าเป็นนาฬิกาที่ดีที่สุดในโลก แต่ต้องสูญเสียฐานการตลาดระดับล่างให้กับนาฬิกาญี่ปุ่นที่เจาะเข้ามายึดตลาดล่างด้วยลูกเล่นใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สอยพิเศษ เช่น เป็นเครื่องคิดเลข เป็นปฏิทิน ในที่สุดเมื่อภาวะเศรษฐกิจโลกตกต่ำ ผู้ผลิตนาฬิกาสวิสทั้งหลายจึงเริ่มตระหนักว่าการถูกนาฬิกาญี่ปุ่นยึดตลาดกลางไปนั้นก่อให้เกิดการสูญเสียรายได้มหาศาล และสูญเสียภาพพจน์ของผู้ผลิตนาฬิกาชั้นนำของโลกไปที่ละน้อยอีกด้วย

(4) อารมณ์ความรู้สึกมาก่อนรูปแบบ (Form follows emotion) เมื่อเทคโนโลยีมาถึงจุดที่สามารถตอบสนองในด้านการตอบสนองต่อประโยชน์ใช้สอยและรูปแบบได้มากขึ้น คอมพิวเตอร์ซีพียูขนาดเล็กและยืดหยุ่นได้เปิดขอบเขตที่กว้างขึ้นของรูปแบบผลิตภัณฑ์ที่บรรจุมัน หรือวัสดุสังเคราะห์ที่ตอบสนองการใช้สอยประเภทต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเฉพาะเจาะจงมากขึ้น จนทำให้ปรัชญาการออกแบบปรับเปลี่ยนมาเป็นอารมณ์ความรู้สึกมาก่อนรูปแบบด้วยความเชื่อที่ว่าผู้บริโภคในปัจจุบันมิได้เพียงต้องการสินค้า ภาพลักษณ์ หรือสิ่งแวดล้อม แต่ต้องการคุณค่าของควมรื่นรมย์ ประสบการณ์และลักษณะเฉพาะบางอย่าง อารมณ์หรือความรู้สึกคือสิ่งสำคัญในชีวิตของคนเราทั่วไป เพราะเป็นตัวสะท้อนสิ่งที่เรารู้สึก สิ่งที่เรากระทำและสิ่งที่เราคิด ผ่านตา หู จมูก ลิ้น หรือผิวสัมผัสสัมผัส ไม่สามารถหลีกเลี่ยงการเกิดอารมณ์หรือความรู้สึก สิ่งที่น่าสนใจมากที่สุดอย่างหนึ่งคือ ความรู้สึกนั้นไม่ว่าจะในแง่บวกหรือแง่ลบก็ตาม สามารถเปลี่ยนกระบวนการความคิดของเราได้จนส่งผลถึงการตัดสินใจ การเลือกและการกระทำในที่สุด งานออกแบบที่ดีในปัจจุบันจึงต้องเป็นทั้งสิ่งที่น่าปรารถนา และก่อให้เกิดความสบายใจ ความรู้สึกในเชิงบวกนั้นจะทำให้เราสามารถที่จะอดทนอดกลั้นต่อความลำบาก หรืออุปสรรคเล็กๆ น้อยๆ ของการใช้สอยไปได้เพราะเมื่อคนเราเกิดความพอใจและมีความสบายใจต่อวัตถุหนึ่ง คนเราก็จะสามารถจินตนาการแก้ไขหาทางออกของการใช้สอยที่ลำบากนั้นได้อย่างยืดหยุ่น ผ่อนคลาย เต็มใจ และเต็มเปี่ยมไปด้วยความคิดสร้างสรรค์ จนเป็นที่มาของประโยคที่ว่า "สิ่งของที่มิหน้าตาน่าพึงพอใจมักสามารถใช้สอยไปเพียงเพื่อให้ได้มาซึ่งเปลือกนอกที่สวยงาม เพราะความงามที่สมบูรณ์ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งยังคงต้องเติมเต็มในส่วนของคุณมีประโยชน์ ความสามารถในการใช้งาน และความสามารถในการสื่อสารให้คนเราเข้าใจได้ดีด้วย"

ผลิตภัณฑ์ที่มีอารมณ์และความรู้สึกแฝงเร้นอยู่ในตัว (Emotional Product) สามารถดึงดูดจิตใจของผู้สัมผัสงาน และก่อให้เกิดเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความคิดต่อเรื่องที่หลากหลายได้ ลักษณะสำคัญของ การออกแบบที่เน้นอารมณ์ความรู้สึกจะคำนึงถึงองค์ประกอบ 3 ประการ ได้แก่

การออกแบบที่คำนึงถึงรูปลักษณ์ที่สวยงาม (Visceral design) ก่อให้เกิดความถูกตาถูกใจ เมื่อผู้บริโภคได้พบเห็นเป็นครั้งแรก รูปลักษณ์ก่อให้เกิดปฏิกิริยาตอบสนองแบบฉับพลันที่ส่งผ่านการรับรู้ด้วยตาไปยังสมองส่วนที่เกิดความรู้สึกตัดสินใจดีหรือเลว ปลอดภัยหรืออันตราย สวยหรือน่าเกลียด ชอบหรือไม่ชอบ นับเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่างๆ โดยในบางครั้ง

การใช้สอยอาจไม่สะดวกนัก แต่คนบางกลุ่มก็พร้อมที่จะประนีประนอมเพื่อที่จะอยู่ร่วมหรือใช้สอยสิ่งของเหล่านั้นได้อย่างพึงพอใจ

การออกแบบที่คำนึงถึงพฤติกรรมการใช้สอย (Behavioral design) การมีประโยชน์ใช้สอยได้จริง และก่อให้เกิดความพึงพอใจเมื่อได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นผ่านประสาทสัมผัสทั้งการมองเห็นและการสัมผัส ซึ่งพฤติกรรมการใช้สอยนั้นเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้สอยการคิดวิเคราะห์แบบสมเหตุสมผลจะเข้ามามีอิทธิพลต่อความรู้สึกมากขึ้นนอกเหนือไปจากการรับรู้รูปลักษณ์เมื่อแรกเห็น โดยความรู้สึกที่ดีนั้นสามารถเกิดได้จากความรู้สึกว่าสามารถควบคุมได้ เข้าใจได้ ใช้งานง่ายสะดวกและเหมาะสม เพราะการใช้งานที่เหมาะสมจะนำไปสู่ความถนัดและความชำนาญได้เร็วทำให้ผู้ใช้รู้สึกผ่อนคลายและพึงพอใจในการใช้สอยผลิตภัณฑ์นั้นๆ ดังนั้นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายหลังการใช้สอยจึงเป็นตัวส่งเสริมหรือยับยั้งความรู้สึกประทับใจที่เกิดขึ้นเมื่อแรกเห็นได้

การออกแบบที่คำนึงถึงปฏิกริยาตอบสนองจากผู้ (Reflection design) คือเมื่อผู้ใช้ได้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นแล้วจะเกิดปฏิกริยาตอบสนอง เกิดความรู้สึกผูกพันหรือพึงพอใจในประสบการณ์หรือภาพลักษณ์จากผลิตภัณฑ์นั้น และยังสามารถสื่อให้ผู้ใช้ทราบได้ถึงเอกลักษณ์หรือรสนิยมของผู้เป็นเจ้าของ ซึ่งภาพลักษณ์นั้นเป็นความรู้สึกที่ไม่ได้เกิดจากการมองเห็นหรือใช้สอยสิ่งของโดยตรง แต่เกิดจากความคิดย้อนกลับว่าสิ่งของที่เลือกใช้สอยเหล่านั้น ส่งภาพสะท้อนหรือแสดงภาพลักษณ์ของผู้ที่ใช้ต่อคนภายนอกอย่างไร ความสำคัญของภาพลักษณ์นี้ไม่ได้มีผลเพียงข้าวของที่มีไว้เพื่อใช้หรือใส่แสดงให้คนภายนอกเห็นเท่านั้น ยังรวมไปถึงข้าวของบางอย่างที่ใช้แล้วคนอื่นอาจมองไม่เห็นแต่กลับสร้างความมั่นใจและเติมอารมณ์ความรู้สึกที่ขาดหายไปของผู้ใช้ให้เต็มได้ และเปล่งประกายออกมาสู่สายตาคนภายนอกในที่สุด

(5) รูปแบบนิยมความน้อย (Minimal style) เป็นการออกแบบที่ได้รับความนิยมจากแนวคิดมินิมอลลิส (Minimalist) คือยิ่งเรียบง่ายก็ยิ่งดูดี แต่ให้ความสะดวกสบาย เพราะทุกวันนี้มนุษย์ทำงานหนักมากขึ้นจึงต้องการผ่อนคลายมากขึ้นเช่นกัน ยิ่งสิ่งรอบตัวมีความซับซ้อนมากขึ้นมนุษย์ก็ยิ่งแสวงหาความเรียบง่ายมากขึ้น เพื่อขุบชีวิตชีวา สร้างความสดชื่น และความสนุกสนานความสุขอย่างเรียบง่ายจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริโภคยุคใหม่ใฝ่หา

งานออกแบบในแนวทางนี้สืบเนื่องมาจากความพยายามในการสานต่อแนวทางการออกแบบของสถาปนิกกลุ่มโมเดิร์น เจ้าของคำพูด"มีน้อยแต่มีมาก" (Less is more) หรือที่นิยมเรียกกันว่า มินิมอล สไตล์ (Minimal style) เป็นงานที่มีความโดดเด่น เรียบง่ายแต่ชัดเจน ประกอบด้วยมาตราส่วนที่ถูกต้อง เห็นแล้วทำให้รู้สึกถึงการทดลองใช้วัสดุต่างๆ กับการผสมผสานกันระหว่างรูปทรงและพื้นที่ว่าง นับเป็นวัฒนธรรมของคนรุ่นใหม่ที่ผสมผสานดัดแปลงวัฒนธรรมใหม่กับเก่าเข้าด้วยกัน ไม่ใช่ลักษณะที่รับมาตรง ๆ ลักษณะสำคัญของรูปแบบ มินิมอล สไตล์ได้แก่ ลักษณะรูปทรงเด่นชัด เรียบง่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตามมาตรฐาน มีลักษณะของความง่ายเป็นระบบ ไม่มีลักษณะของสัญลักษณ์ปรากฏ มีแต่ลักษณะของเทคนิคใหม่ๆ ที่เกิดจากการทดลองทางศิลปะ

(6) รูปแบบอนาคตกาล (Futuristic Style) เป็นการออกแบบที่ไม่เพียงแต่การสร้างสรรคผลงานที่มีรูปแบบเรียบเก๋สวยงามอย่างเดียวเท่านั้น แต่จะต้องเพิ่มพูนความสำคัญทางด้านรูปแบบการทำงานร่วมกับเทคโนโลยี เพื่อแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการออกแบบและเทคโนโลยีต่างๆ ที่ใช้ในการผลิตผลงานนั้นๆ เพื่อสนองความต้องการทางใจและปัญญาของมนุษย์ที่ไม่มีวันสิ้นสุด เป็นการออกแบบเพื่ออนาคตข้างหน้าโดยพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าจะเป็นไปได้สำหรับอนาคตความแตกต่างระหว่างสไตล์กับแฟชั่น

แฟชั่น (Fashion) คือแบบหรือสไตล์ใดๆ ซึ่งเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับชมชอบ แต่สไตล์ทุกสไตล์ไม่จำเป็นจะต้องกลายเป็นแฟชั่นเสมอไป สิ่งใดที่กลายเป็นแฟชั่นที่ได้รับความนิยมหรือ "สมัยนิยม" (Fashionable) จะต้องเป็นที่ยอมรับและนิยมใช้กันอย่างกว้างขวางแฟชั่นเป็นสิ่งที่มีรากฐานอยู่ในองค์ประกอบของสังคมวิทยาและจิตวิทยา โดยกฎพื้นฐานแล้วมนุษย์ย่อมจะลอกเลียนแบบ (Conformists) หรือมีแนวโน้มที่จะกระทำตามกันแต่ขณะเดียวกันก็ชอบทำแตกต่างจากผู้อื่นบ้างเล็กน้อย ซึ่งมีใช้ต่อต้านหรือขัดขวางเพียงแต่อยากมีลักษณะเป็นตัวของตัวเองในขณะเดียวกันก็ยังนิยมแฟชั่นนั้นอยู่ เพื่อมิให้ถูกกล่าวหาว่าไร้รสนิยม ดังนั้นแฟชั่นจึงให้โอกาสกับบุคคลในการพิชิตวิเคราะห์หรือไตร่ตรองในการแสดงออกถึงรสนิยมความรู้สึกของตนเองได้ด้วย

2.9.2.5 คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่ดี

(1) ความแปลกใหม่ (Innovative) เป็นผลิตภัณฑ์ที่ไม่ซ้ำซาก มีการนำเสนอความแปลกใหม่ในด้านต่างๆ เช่น ประโยชน์ใช้สอยที่ต่างจากเดิม รูปแบบใหม่ วัสดุใหม่ หรืออื่นๆ ที่เหมาะสมกับสภาพความต้องการของผู้บริโภคในตลาดนั้น

(2) มีที่มา (Story) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีประวัติ มีที่มาหรือ เล่าเรื่องได้ไม่ว่าจะเป็นต้นกำเนิด ความคิดรวบยอดของการออกแบบให้ผู้บริโภคทราบถึงเรื่องราวเหล่านั้นได้ เช่น นาฬิกาของประเทศสวิตเซอร์แลนด์ กล่าวถึงต้นกำเนิดมาจากงานช่างฝีมือในหมู่บ้านที่เก่าแก่หมู่บ้านหนึ่งที่มีการสืบทอดกันต่อมาจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น

(3) ระยะเวลาเหมาะสม (Timing) การนำผลิตภัณฑ์ออกสู่ตลาดนั้นเหมาะสมตามฤดูกาล หรือตามความจำเป็น หรือเหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภคในช่วงเวลานั้นๆ เช่น ผลิตภัณฑ์เสื้อกันฝนหรือร่ม ก็ควรจะออกสู่ตลาดช่วงฤดูฝน ผลิตภัณฑ์เสื้อผ้าชุดนักเรียนก็ควรออกสู่ตลาดช่วงฤดูกาลก่อนเปิดภาคเรียน เป็นต้น

(4) ราคาพอสมควร (Price) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีราคาขายเหมาะสมกับกำลังซื้อของผู้บริโภคในตลาดนั้น โดยอาศัยการศึกษาวิจัยกลุ่มผู้บริโภคให้ได้ข้อมูลก่อนทำการออกแบบและผลิต

(5) มีข้อมูลข่าวสาร (Information) ข้อมูลข่าวสารของตัวผลิตภัณฑ์ควรจะสื่อให้ผู้บริโภคได้ทราบ และเข้าใจอย่างถูกต้องในด้านประโยชน์และวิธีการใช้งาน เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่องค์กรและผลิตภัณฑ์

(6) เป็นที่ยอมรับ (Regional acceptance) ผลิตภัณฑ์นั้นจะต้องมีความแข็งแรง คงทนต่อสภาพการใช้งาน หรือมีอายุการใช้งานที่เหมาะสมกับลักษณะของผลิตภัณฑ์และราคาที่เหมาะสม

2.9.2.6 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์มีปัจจัย (Design Factor) มากมายที่นักออกแบบที่ต้องคำนึงถึงแต่ในที่นี้จะขอกกล่าวเพียงปัจจัยพื้นฐาน 10 ประการ ที่นิยมใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาสร้างสรรค์ผลงานเชิงอุตสาหกรรม ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเป็นปัจจัยที่สามารถควบคุมได้ และเป็นตัวกำหนดองค์ประกอบของงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่สำคัญ ได้แก่

(1) หน้าที่ใช้สอย (Function) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดจะต้องมีหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือสามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยตามที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนึ่งผลิตภัณฑ์นั้นอาจมีหน้าที่ใช้สอยอย่างเดี่ยวหรือหลายหน้าที่ก็ได้ แต่หน้าที่ใช้สอยจะดีหรือไม่ดีนั้น ต้องใช้งานไประยะหนึ่งถึงจะทราบข้อบกพร่อง ตัวอย่างเช่น การออกแบบโต๊ะอาหารกับโต๊ะทำงาน โต๊ะทำงานมีหน้าที่ใช้สอยยุ่งยากกว่า มีลิ้นชักสำหรับเก็บเอกสารเครื่องเขียน ส่วนโต๊ะอาหารไม่จำเป็นต้องมีลิ้นชักเก็บของ ระยะเวลาของการใช้งานสั้นกว่าแต่ต้องสะดวกในการทำความสะอาด การออกแบบเก้าอี้ หน้าที่ใช้สอยเบื้องต้นของเก้าอี้คือใช้นั่ง ด้วยกิจกรรมต่างกัน เช่น เก้าอี้รับประทานอาหาร ลักษณะและขนาดต้องเหมาะสมกับโต๊ะอาหาร เก้าอี้เขียนแบบลักษณะและขนาดต้องเหมาะสมกับโต๊ะเขียนแบบ ถ้าจะเอาเก้าอี้รับแขกมาใช้นั่งเขียนก็คงจะเกิดการเมื่อยล้า ปวดหลัง ปวดคอ และนั่งทำงานได้ไม่นาน การออกแบบมิดที่ในครัวนั้นมีอยู่มากมายหลายชนิดตามการใช้งานเฉพาะเช่น มิดปอกผลไม้ มิดแล่นเนื้อสัตว์ มิดสับกระดุก มิดหั่นผัก เป็นต้น ถ้าหากมีการใช้มิดอยู่ชนิดเดียวตั้งแต่แล่นเนื้อ สับกระดุก หั่นผัก ก็อาจจะใช้ได้แต่จะไม่ได้ความสะดวกเท่าที่ควรหรืออาจจะได้รับอุบัติเหตุขณะใช้ได้ เพราะไม่ได้รับการออกแบบมาให้ใช้งานเป็นการเฉพาะอย่าง

(2) ความสวยงามน่าใช้ (Aesthetics or sales appeal) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีรูปทรง ขนาด สี สันสวยงาม น่าใช้ ตรงตามรสนิยมของกลุ่มผู้บริโภคเป้าหมาย เป็นวิธีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมและได้ผลดี เพราะความสวยงามเป็นความพึงพอใจแรกที่

คนเราสัมผัสได้ก่อนมักเกิดมาจากรูปร่างและสีเป็นหลักการกำหนดรูปร่างและสีในงานออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น ไม่เหมือนกับการกำหนดรูปร่างและสีในงานจิตรกรรม ซึ่งสามารถที่จะแสดงหรือกำหนดรูปร่างและสีได้ตามความนึกคิดของจิตรกร แต่ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น จำเป็นต้องยึดข้อมูลและกฎเกณฑ์ผสมผสานของรูปร่างและสี สัน ระหว่างทฤษฎีทางศิลปะและความพึงพอใจของผู้บริโภคเข้าด้วยกัน ถึงแม้ว่ามนุษย์แต่ละคนมีการรับรู้และพึงพอใจในเรื่องของความงามได้ไม่เท่ากัน และไม่มีกฎเกณฑ์การตัดสินใจใดๆ ที่เป็นตัวชี้ขาดความถูกต้องผิด แต่คนเราส่วนใหญ่ก็มีแนวโน้มที่จะมองเห็นความงามไปในทิศทางเดียวกันตามธรรมชาติ ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับ ของที่ระลึก และของตกแต่งบ้านต่างๆ ความสวยงามก็คือหน้าที่ใช้สอยนั่นเอง และความสวยงามจะสร้างความประทับใจแก่ผู้บริโภคให้เกิดการตัดสินใจซื้อได้

(3) ความสะดวกสบายในการใช้ (Ergonomics) การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีนั้นต้องเข้าใจกายวิภาคเชิงกลเกี่ยวกับขนาด สัดส่วน ความสามารถและขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะต่างๆ ของผู้ใช้ การเกิดความรู้สึกที่ดีและสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านจิตวิทยา (Psychology) และสรีระวิทยา (Physiology) ซึ่งแตกต่างกันไปตามลักษณะเพศ เผ่าพันธุ์ ภูมิสำเนา และสังคมแวดล้อมที่ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นเป็นข้อบังคับในการออกแบบ การวัดคุณภาพทางด้านกายวิภาคเชิงกล (ergonomics) พิจารณาได้จากการใช้งานได้อย่างกลมกลื่นต่อการสัมผัส ตัวอย่างเช่น การออกแบบเก้าอี้ ต้องมีความนุ่มนวล มีขนาดสัดส่วนที่ นั่งแล้วสบาย โดยอิงกับมาตรฐานผู้ใช้ของชาวตะวันตกมาออกแบบเก้าอี้สำหรับชาวเอเชียเพราะอาจเกิดความไม่พอดีหรือไม่สะดวกในการใช้งาน ออกแบบปุ่มบังคับ ด้ามจับของเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ผู้ใช้ต้องใช้ร่างกายไปสัมผัสเป็นเวลานาน จะต้องกำหนดขนาด (dimensions) ส่วนโค้ง ส่วนเว้า ส่วนตรง ส่วนแคบของผลิตภัณฑ์ต่างๆ ได้อย่างพอเหมาะกับร่างกายหรืออวัยวะของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์นั้นๆ เพื่อทำให้เกิดความถนัดและความสะดวกสบายในการใช้ รวมทั้งลดอาการเมื่อยล้าเมื่อใช้ไป นานๆ

(4) ความปลอดภัย (Safety) ผลิตภัณฑ์ที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำรงชีพของมนุษย์ มีทั้งประโยชน์และโทษในตัว การออกแบบจึงต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สินของผู้บริโภคเป็นสำคัญ ไม่เลือกใช้วัสดุ สี กรรมวิธีการผลิต ฯลฯ ที่เป็นอันตรายต่อผู้ใช้หรือทำลายสิ่งแวดล้อม ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ต้องแสดงเครื่องหมายเตือนไว้ให้ชัดเจนและมีคำอธิบายการใช้แนบมากับผลิตภัณฑ์ด้วย ตัวอย่างเช่น การออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้า ควรมีส่วนป้องกันอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้จากความเมื่อยล้าหรือพลั้งเผลอ เช่น จากการสัมผัสกับส่วนกลไกทำงานจากความร้อนจากไฟฟ้าดูด ฯลฯ จากการสัมผัสกับส่วนกลไกทำงาน จากความร้อน จากไฟฟ้าดูด ฯลฯ หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุที่ง่ายต่อการเกิดอัคคีภัยหรือเป็นอันตรายต่อสุขภาพ และควรมีสัญลักษณ์หรือคำอธิบายติดเตือนบนผลิตภัณฑ์ไว้ การออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับเด็ก ต้องเลือกใช้วัสดุที่ไม่มีสารพิษเจือปน เพื่อป้องกันเวลาเด็กเอาเข้า

ปากกัดหรือออม ขึ้นส่วนต้องไม่มีส่วนแหลมคมให้เกิดการบาดเจ็บ มีข้อความหรือสัญลักษณ์บอกเตือน เป็นต้น

(5) ความแข็งแรง (Construction) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบมานั้นจะต้องมีความแข็งแรงในตัว ทนทานต่อการใช้งานตามหน้าที่และวัตถุประสงค์ที่กำหนดโครงสร้างมีความเหมาะสมตามคุณสมบัติของวัสดุ ขนาด แรงกระทำในรูปแบบต่างๆ จากการใช้งาน ตัวอย่างเช่น การออกแบบเฟอร์นิเจอร์ที่ดีต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก ต้องสามารถควบคุมพฤติกรรมกรรมการใช้งานให้กับผู้ใช้ด้วย เช่น การจัดท่าทางในการใช้งานให้กับผู้ใช้ด้วย เช่น การจัดท่าทางในการใช้งานให้เหมาะสม สะดวกสบาย ถูกสุขลักษณะ และต้องรู้จักผสมความงามเข้ากับชิ้นงานได้อย่างกลมกลืน เพราะโครงสร้างบางรูปแบบมีความแข็งแรงดีมากแต่ขาดความสวยงาม จึงเป็นหน้าที่ของนักออกแบบที่จะต้องเป็นผู้ผสานสองสิ่งเข้ามาอยู่ในความพอดีให้ได้ นอกจากการเลือกใช้ประเภทของวัสดุ โครงสร้างที่เหมาะสมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความประหยัดควบคู่กันไปด้วย

(6) ราคา (Cost) ก่อนการออกแบบผลิตภัณฑ์ควรมีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะใช้ว่าเป็นกลุ่มใด อาชีพอะไร ฐานะเป็นอย่างไร ซึ่งจะช่วยให้นักออกแบบสามารถกำหนดแบบผลิตภัณฑ์และประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายได้ใกล้เคียงมากขึ้น การจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้ชนิด หรือเกรดของวัสดุ และวิธีการผลิตที่เหมาะสม ผลิตได้ง่ายและรวดเร็ว แต่ในกรณีที่ประมาณราคาจากแบบสูงกว่าที่กำหนดก็อาจต้องมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ กันใหม่เพื่อลดต้นทุน แต่ทั้งนี้ต้องคงไว้ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น

(7) วัสดุ (Materials) การออกแบบควรเลือกวัสดุที่มีคุณสมบัติด้านต่างๆ ได้แก่ ความใส ผิวมันวาว ทนความร้อน ทนกรดต่างไม่สิ้น ฯลฯ ให้เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์นั้นๆ นอกจากนั้นยังต้องพิจารณาถึงความง่ายในการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิตสั่งซื้อและคงคลัง รวมถึงจิตสำนึกในการรณรงค์ช่วยกันพิทักษ์สิ่งแวดล้อมด้วยการเลือกใช้วัสดุที่หมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ (recycle) ก็เป็นสิ่งที่นักออกแบบต้องตระหนักถึงในการออกแบบร่วมด้วย เพื่อช่วยลดกันลดปริมาณขยะของโลก

(8) กรรมวิธีการผลิต (Production) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่ายรวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรงและค่าใช้จ่ายอื่นๆ แต่ในบางกรณีอาจต้องออกแบบให้สอดคล้องกับกรรมวิธีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิม และควรตระหนักอยู่เสมอว่าไม่มีอะไรที่จะลดต้นทุนได้รวดเร็วอย่างมีประสิทธิภาพ มากกว่าการประหยัดเพราะการผลิตที่ละหลายๆ

(9) การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) ผลิตภัณฑ์ทุกชนิดควรออกแบบให้สามารถบำรุงรักษา และแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย ไม่ยุ่งยากเมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น ง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาดเพื่อช่วยยืดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งควรมีค่าบำรุงรักษา

และการสึกหรอต่ำ ตัวอย่างเช่น ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องมือ เครื่องจักรกล เครื่องยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้าต่างๆ ที่มีกลไกภายในซับซ้อน อะไหล่บางชิ้นย่อมมีการเสื่อมสภาพไปตามอายุการใช้งาน หรือจากการใช้งานที่ผิดวิธี การออกแบบที่ดีนั้นจะต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้น เพื่อที่จะได้ออกแบบส่วนของฝากรอบบริเวณต่างๆ ให้สะดวกในการถอดซ่อมแซมหรือเปลี่ยนอะไหล่ได้โดยง่าย นอกจากนี้การออกแบบยังต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น การใช้ชิ้นส่วนร่วมกันให้มากที่สุด โดยเฉพาะอุปกรณ์ยึดต่อการเลือกใช้ชิ้นส่วนขนาดมาตรฐานที่หาได้ง่าย การถอดเปลี่ยนได้เป็นชุดๆ การออกแบบให้บางส่วนสามารถใช้เก็บอะไหล่ หรือใช้เป็นอุปกรณ์สำหรับการซ่อมบำรุงรักษาได้ในตัว เป็นต้น

(10) การขนส่ง (Transportation) ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบควรคำนึงถึงการประหยัดค่าขนส่ง ความสะดวกในการขนส่ง ระยะทาง เส้นทางขนส่ง (ทางบก ทางน้ำหรือทางอากาศ) การกินเนื้อที่ในการขนส่ง (มิติความจุ กว้าง ยาว สูง ของรถยนต์ส่วนบุคคล รถบรรทุกทั่วไป ตู้บรรทุกสินค้า ฯลฯ) ส่วนการบรรจุหีบห่อต้องสามารถป้องกันไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายของผลิตภัณฑ์ได้ง่าย กรณีที่ผลิตภัณฑ์ที่ทำการออกแบบนั้นมีขนาดใหญ่ อาจต้องออกแบบให้ชิ้นส่วนสามารถถอดประกอบได้ง่าย เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กลง ตัวอย่างเช่น การออกแบบเครื่องเรือนชนิดถอดประกอบได้ ต้องสามารถบรรจุผลิตภัณฑ์ลงในตู้สินค้าที่เป็นขนาดมาตรฐานเพื่อประหยัดค่าขนส่งรวมทั้งผู้ซื้อสามารถทำการขนส่งและประกอบชิ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้โดยสะดวกด้วยตัวเอง งานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ดีจะต้องผสมผสานปัจจัยต่างๆ ทั้งรูปแบบ (form) ประโยชน์ใช้สอย(function) ภายวิภาคเชิงกล(ergonomics) และอื่นๆ ให้เข้ากับวิถีการดำเนินชีวิต แฟชั่น หรือแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นกับผู้บริโภค เป้าหมายได้อย่างกลมกลืนลงตัวมีความสวยงามโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ตั้งอยู่บนพื้นฐานทางการตลาด และความเป็นไปได้ในการผลิตจำนวนมาก ส่วนการให้ลำดับความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ขึ้นอยู่กับจุดประสงค์และความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์นั้นๆ เช่น การออกแบบเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้าตามแฟชั่น อาจพิจารณาที่ประโยชน์ใช้สอย ความสะดวกสบายในการใช้ และความสวยงาม เป็นหลัก แต่สำหรับการออกแบบยานพาหนะ เช่น จักรยาน รถยนต์ หรือเครื่องบิน อาจต้องคำนึงถึงปัจจัยดังกล่าวครบทุกข้อหรือมากกว่านั้น

2.10 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยทำการศึกษาและรวบรวมทฤษฎี เอกสารที่เกี่ยวข้องในด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเอกลักษณ์ผ้าทอมือชาติพันธุ์ไทลื้อจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จากนั้น ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งหมายถึงงานวิจัยที่มีข้อมูล บางส่วนที่ใกล้เคียงกับงานที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา

2.10.1 วัฒนธรรม จุฬะวิภาค (2555) : ผ้าทอกับชีวิตคนไทย

ผ้าทอกับชีวิตคนไทยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประเภทกรรมวิธีผลิตผ้าทอ ลวดลายที่สำคัญ ๆ การใช้ผ้าทอประเทศไทย โดยครอบคลุมในพื้นที่ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ และอนุรักษ์และการนำมาใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความเป็นมาของผ้าทอในประเทศไทย การลงพื้นที่สำรวจแหล่งทอผ้าในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทยทั้งในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ช่างทอผ้าโดยวิธีประวัติศาสตร์การบอกเล่า และสังเกตวิธีการทำงาน บันทึกขั้นตอนและวิธีการสร้างสรรค์ผลงานต่างๆ และนำมาสรุปผลการวิจัยให้ชัดเจน จากผลการวิจัยพบว่า ประเภทของผ้าทอสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แบ่งตามวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการทอ และการแบ่งตามกรรมวิธีในการทอ ความละเอียดของลวดลาย ความประณีต ความงดงามของลวดลายล้วนได้จากกระบวนการถ่ายทอดกันในครอบครัวรุ่นต่อรุ่น ฝีมือและลวดลายการทอจะพัฒนาผ่านประสบการณ์ จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มทั่วประเทศไทย ปัจจุบันผ้าทอมีประโยชน์ใช้สอยในชีวิตประจำวันด้วยการนำมาตัดเย็บเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มโดยอาศัยการออกแบบให้เหมาะสมกับยุคสมัย

2.10.2 ศิริบุญญา อารยะจารุ (2556) : การศึกษาและพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมประเภทของใช้จากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ โดยใช้แนวคิดในการออกแบบอย่างยั่งยืนกลุ่มทอผ้าลายโบราณบ้านทัพคล้าย จังหวัดอุทัยธานี

มีวัตถุประสงค์ ในการศึกษาแนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน และเป็นแนวทางในการพัฒนาออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ของกลุ่มทอผ้าลายโบราณบ้านทัพคล้าย จังหวัดอุทัยธานี วิธีดำเนินการวิจัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ การสำรวจความต้องการประเภทหัตถกรรมจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติจาก วิทยากรงานพิเศษหญิง 100 คน และนักศึกษาพิเศษหญิง 100 คนการวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของผู้บริโภค ผลการวิจัยพบว่า ทางกลุ่มมีความยั่งยืน ในด้านการเลือกใช้วัสดุธรรมชาติและกรรมวิธีในการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีความยั่งยืนในด้านวัฒนธรรมที่สืบทอดถึงปัจจุบัน ในด้านผลสำรวจความต้องการประเภทผลิตภัณฑ์หัตถกรรมจากผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ มีความพึงพอใจ ด้านความเหมาะสมของการใช้งานร่วมกันของกระเป๋าใบเล็ก ใบกลาง ใบใหญ่ (\bar{X} = 4.34, 4.62 S.D.=0.77,0.49 ตามลำดับ)

2.10.3 ณัฐริกา พรหมทา (2558) : การพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของเล่นพื้นบ้าน เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของเล่นพื้นบ้าน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน 2) เพื่อพัฒนาสร้างมูลค่าของเล่น

พื้นบ้าน จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลในการพัฒนาของเล่นพื้นบ้านเป็นแนวทางการออกแบบให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด และเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ด้านความงาม ด้านความคงทนแข็งแรงในการใช้งาน ด้านกระบวนการผลิต สรุปความคิดเห็นอยู่ในลำดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบ ไปพิจารณาเพื่อใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมในทุกด้านมากขึ้น และนำไปผลิตเป็นต้นแบบต่อไป

2.10.4 พจน์ ลุ่มกษี (2553) : การติดตามเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม : ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์วิจัยหม่อนไหม นครราชสีมา

ในการศึกษาการติดตามเกษตรกรผู้เลี้ยงไหม : ศึกษาเฉพาะกรณีศูนย์วิจัยหม่อนไหม นครราชสีมา ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้การปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมตลอดจนปัญหา ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระยะยาว จากศูนย์วิจัยหม่อนไหม นครราชสีมา ตั้งแต่ปี 2528-2531 มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอครบุรี ปักธงชัย และสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา วิธีดำเนินการวิจัย จากการศึกษาความรู้การปฏิบัติของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมตลอดจนปัญหา ข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ผ่านการฝึกอบรมปลูกหม่อนเลี้ยงไหมระยะยาว จากศูนย์วิจัยหม่อนไหม นครราชสีมา ตั้งแต่ปี 2528-2531 มีภูมิลำเนาในเขตอำเภอครบุรี ปักธงชัย และสูงเนิน จังหวัด นครราชสีมา โดยศึกษาจากประชากรจำนวน 40 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามผลการ วิจัยสรุปได้ว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมจำนวนสูงสุด มีอายุ 21-30 ปี จบการศึกษาประถมปีที่ 4 มีรายได้ 3,000-20,000 บาท/ครอบครัว/ปี เคยปลูกหม่อนเลี้ยงไหมมาแล้ว 4-5 เดือน พฤติกรรมด้านความรู้ ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงไหมทุกคนมีความรู้และปฏิบัติถูกต้อง ส่วนระดับการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมถูกต้องตามหลักวิชาการไม่ได้ขึ้นอยู่กับอายุ ระดับการศึกษาและรายได้ ปัญหาของเกษตรกรผู้เลี้ยงไหมพบว่าส่วนใหญ่คือ การป้องกันกำจัดศัตรูหม่อนไหม

2.10.5 วิชัย โงกสูงเนิน (2554) : แนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไหมไทย บ้านเขว้า อำเภอบ้านเขว้า จังหวัดชัยภูมิ

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไหมไทยบ้านเขว้า ผู้วิจัยมี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไหมไทย ด้านการจัด องค์การการผลิต การตลาด และการเงิน ตลอดจนปัญหาและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ ไหมไทยบ้านเขว้า วิธีดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้คือ ประธานกลุ่มและ สมาชิกกลุ่ม จำนวน 10 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ไหมไทยบ้านเขว้า ได้จัดตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2542 โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานราชการทั้งในเรื่องความรู้และงบประมาณ

มีผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ซึ่งเป็นเอกลักษณ์เฉพาะผลิตภัณฑ์ไหมอำเภอบ้านเขว้าที่ได้รับการจัดสรรมีการกำหนดระเบียบข้อบังคับกลุ่มตัวอย่างชัดเจน คณะกรรมการบริหารงานกลุ่มประกอบด้วยประธาน รองประธาน เลขานุการ เภรัญญิก และประชาสัมพันธ์ สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้และปัญหาที่เกิดขึ้น เรื่อง การบริหารจัดการ เนื่องจากสมาชิกของกลุ่มขาดความเป็นผู้นำ ขาดความมั่นใจในตัวเอง คณะกรรมการมีภาระทางครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้เต็มที่ ปัญหาการผลิตที่ไม่สม่ำเสมอ ผลตอบแทนที่ได้รับไม่คุ้มกับค่าแรง ขาดการส่งเสริมด้านการตลาด ช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมมีน้อย ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดการจัดทำข้อมูลการเงินและแผนการใช้จ่ายเงินที่ดี ซึ่งจะมีผลการดำเนินงานกลุ่มในอนาคต

2.10.6 ญัตริกา พรหมทา (2558) : การพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของเล่นพื้นบ้าน เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน

การวิจัยเรื่องการพัฒนาสร้างมูลค่าเพิ่มของเล่นพื้นบ้าน ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน 2) เพื่อพัฒนาสร้างมูลค่าของเล่นพื้นบ้าน จากวัตถุประสงค์ที่กล่าวมาผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาข้อมูลในการพัฒนาของเล่นพื้นบ้านเป็นแนวทางการออกแบบให้ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด และเพื่อต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพในชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินการออกแบบและพัฒนารูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลด้านประโยชน์ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ ด้านความงาม ด้านความคงทนแข็งแรงในการใช้งาน ด้านกระบวนการผลิต สรุปความคิดเห็นอยู่ในลำดับมากที่สุด ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบ ไปพิจารณาเพื่อใช้ในการปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความเหมาะสมในทุกด้านมากขึ้น และนำไปผลิตเป็นต้นแบบต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการงานวิจัยเรื่อง การยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจากเอกลักษณ์กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของชาติพันธุ์ไทลื้อ

3.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน

3.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

สำหรับวิธีการดำเนินการวิจัยในแต่ละขั้นตอนประกอบไปด้วย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เพื่อศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของชาติพันธุ์ไทลื้อ

3.1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ กรณีศึกษา คือ กลุ่มชาวบ้านไทลื้อ และกลุ่มแม่บ้านผ้าทอไทลื้อจำนวน 2 ท่าน ประชาชนชาวบ้านด้านภาษา และวรรณกรรมจำนวน 1 ท่าน จังหวัดน่าน หมู่บ้านหนองบัว อ.ท่าวัง ผาโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ดังนี้

3.1.1.1 อาจารย์สมเจตน์ วิมลเกษม

ตำแหน่ง ประชาชนชาวบ้านด้านภาษา และวรรณกรรม

3.1.1.2 คุณจันทร์สม พรหมปัญญา

ตำแหน่ง หัวหน้ากลุ่มผ้าทอไทลื้อ บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

3.1.1.3 คุณศรีแพร เหลี่ยมพูล

ตำแหน่ง นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ (พัฒนากร)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

แบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กลุ่มผ้าทอไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยการสัมภาษณ์จะเป็นแบบไม่มีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยจะกำหนดคำถามเบื้องต้น และไปสัมภาษณ์กับผู้ให้ข้อมูลในรูปแบบเชิงกว้าง เพื่อให้ได้รับข้อมูลที่หลากหลาย แต่ครอบคลุมในส่วนสำคัญที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย อุปกรณ์ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้

3.1.2.1 กล้องถ่ายรูป นำมาใช้ในการบันทึกภาพในการ ทอผ้าไทลื้อกระบวนการต่างๆในการผลิตผ้าและผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง สถานที่ สภาพแวดล้อม ความเป็นอยู่ เป็นต้น

3.1.2.2 สมุดจดบันทึก นำมาใช้ในการบันทึกข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนในการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จะทำการจดบันทึกลงในสมุด

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่จะได้มาจากกลุ่มผ้าทอไทลื้อภายในชุมชนและหน่วยงานราชการ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าทอไทลื้อ จากการวิเคราะห์ สังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกและภาพถ่าย นำมารวบรวมผลและนำไปวิเคราะห์ในรูปแบบเนื้อหา เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาเอกลักษณ์ผ้าทอมือชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์

3.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน

3.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในงานวิจัยครั้งนี้ กรณีศึกษา คือ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผู้เชี่ยวชาญทางด้านทอผ้าไทลื้อ ที่มีประสบการณ์ในการทำงานที่มากกว่า 5 ปี หรือมีความคลุกคลีกับการทำผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ จำนวน 3 ท่าน

3.2.1.1 ดร.ทงจิต อิมสำอาง คณะศิลปกรรม-ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

3.2.1.2 ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2.1.3 คุณอุบลัน จันตะยอด ปราชญ์ชาวบ้าน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิตผ้ามือมือ

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.2.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการใช้เครื่องมือสำหรับสอบถามความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับการจักสานของผู้บริโภค และเครื่องมือสำหรับการสอบถามความคิดเห็นของ

ผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิผ้าทอไทลื้อ และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับผ้าไทลื้อ จังหวัดน่าน ภายใต้กรอบแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ ของสถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ ในการนำแนวคิดการออกแบบจากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยผสมผสานกับการใช้ความคิดสร้างสรรค์ โดยผู้วิจัยประสานความคิดในการออกแบบกับทักษะฝีมือของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดเป็นแบบสอบถามมาตรฐานประเมินค่าระดับตามความคิดเห็นโดยมีการให้เกณฑ์ดังนี้ เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลางเหมาะสมน้อย และใช้อ่านค่าตามอัตราส่วน ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3.2.2.2 การสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังนี้

(1) ศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ เอกสาร บทความ Website และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและออกแบบผลิตภัณฑ์ การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามที่ประกอบด้วยข้อมูลด้านการออกแบบภายใต้กรอบแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ของ สถาพร ดีบุญมี ณ ชุมแพ

(2) ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเครื่องมือ ตรวจสอบเครื่องมือแบบสอบถามและแบบประเมินโดยเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีวัดความพ้องของข้อคำถามได้ และมีความสอดคล้องกับคำถาม วัดคุณภาพ และกรอบแนวคิดในการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ลงพื้นที่เพื่อสอบถามข้อมูลกับผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านการออกแบบ โดยผู้วิจัยได้ทำการส่งเอกสารหนังสือราชการ สำหรับในการติดต่อกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และนัดหมายตามวันเวลาเพื่อเข้าไปดำเนินงานด้วยตัวเอง ซึ่งการวิจัยครั้งนี้มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

(2.1) รศ.ดร.จตุรงค์ เลาะห์เพ็ญแสง ภาควิชาครุศาสตร์ สถาปัตยกรรมและการออกแบบ

(2.2) ดร.สุธาสินี บุรีคำพันธ์ ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ

(2.3) ดร.ทวิช บุญแสง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

+1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

0 หมายถึง ไม่แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์

-1 หมายถึง แน่ใจในคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากคะแนนนำผลการพิจารณาคำนวนจากสูตร

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ถ้าข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำ กว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 50-100)

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่ทำการศึกษา แล้วนำมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอสี ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน ดังนี้

3.2.3.1 ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ที่สอบถามความคิดเห็นจากผู้บริโภค โดยการลงพื้นที่ และสอบถามด้วยตัวเอง

3.2.3.2 ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบตามความคิดเห็นของผู้บริโภคและข้อจำกัดในการออกแบบด้านวัสดุและผลิตภัณฑ์และนำไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญผ้าทอสี และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อสอบถามความคิดเห็น ความเป็นไปได้ แนวคิดและความเหมาะสมในการผลิต

3.2.3.3 ทำการออกแบบครั้งสุดท้ายโดยการเลือกรูปแบบที่ได้ออกแบบมา 3 แบบ จากแบบร่างทั้งหมด 30 แบบ ที่ผ่านการประเมินจากการคิดวิเคราะห์เชิงมโนทัศน์ และให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เป็นผู้แนะนำและสรุปรูปแบบร่างสุดท้ายจากแบบประเมินเพื่อนำไปผลิตตัวจริง จากนั้นนำกลับมาสรุปผลข้อมูลที่ได้ ในรูปแบบข้อมูลเชิงปริมาณ

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผู้บริโภคจากการสอบถามข้อมูลและนำมาสรุปเป็นคำร้อยละและนำความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านผ้าทอสี และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จากแบบสอบถามนำผลมาวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียง และนำข้อมูลแบบประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

3.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักท่องเที่ยวผู้ที่สนใจเกี่ยวกับเสื้อผ้าและเครื่องแต่งกาย รวมถึงประชาชนทั่วไป กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยว และผู้ที่สนใจเกี่ยวกับผ้าทอมือ จำนวน 1,000 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร่ ยามาเน่ (YAMANE) ในการหากกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดการคลาดเคลื่อน $\pm 10\%$ (ข้อมูลสภาพรวมการท่องเที่ยว จังหวัดน่าน ปีพุทธศักราช 2553-2562) โดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) (พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2550 : 125)

3.3.2 เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย

3.3.2.1 แบบประเมินความพึงพอใจของกลุ่มหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มบางหนองบัว ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิผ้าไทลื้อ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้บริโภค โดยใช้การประเมินความพึงพอใจตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อทำการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องและมีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ ชุมชนจักสานบางหนองบัว จังหวัดน่าน ประเมินตามแบบมาตรฐานค่าระดับ (Rating Scale) คือเหมาะสมมากที่สุด เหมาะสมมาก เหมาะสมปานกลาง เหมาะสมน้อย และใช้อ่านค่าตามอัตราส่วน ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด

3.51 – 4.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับมาก

2.51 – 3.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

3.3.2.2 การสร้างเครื่องมือแบบประเมิน มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

การสร้างเครื่องมือ ศึกษาและพัฒนาเอกลักษณ์ผ้าทอมือชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้นำกรอบแนวคิดด้าน

การตลาดมาพิจารณาในมุมมองกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ซึ่งเป็นผู้ผลิตตามหลัก 4P (ฟิลิป คอตเลอร์. 2550) ดังนี้

(1) คุณลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Product) ที่ทำมาจากผ้าทอไทลื้อ โดยจะใช้ทักษะฝีมือในการทอผ้าไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน

(2) ราคา (Price) การเปรียบเทียบราคาในปัจจุบันที่วางขาย และราคาที่กำลังจะตั้งโดยคำนึงถึงต้นทุนในการผลิตของชุมชนบางหนองบัว

(3) ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ช่องทางการค้าขายของผลิตภัณฑ์จะเน้นวางขายโดยคำนึงถึงการรวมตัวกันของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ที่ทำมาจากบางหนองบัว และตามสถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

(4) การส่งเสริมการขาย (Promotion) การส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์นี้ รัฐบาลสามารถช่วยส่งเสริมผลิตภัณฑ์ และการเน้นวางขายในแหล่งที่ผู้คนสนใจโดยจะทำให้เกิดการเล่าต่อกันปากต่อปากของผู้บริโภค

3.3.2.3 การตรวจสอบเครื่องมือ

การนำแบบประเมินค่าความพึงพอใจที่สร้างเสร็จแล้วมาเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหาโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย (Index of Objective Congruence : IOC) ซึ่งการวิจัยครั้งนี้ มีผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ดังนี้

(1) รศ.ดร.จตุรงค์ เลหาหะเพ็ญแสง ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม และการออกแบบ

(2) ดร.สุธาสินี บุรีคำพันธ์ ประจำภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม และการออกแบบ

(3) ดร.ทวิช บุญแสง คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบครอบคลุมของเนื้อหา (Content Validity) และข้อเสนอแนะ ดังนี้

+1	หมายถึง	แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์
0	หมายถึง	ไม่แน่ใจในคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามศัพท์
-1	หมายถึง	แน่ใจในคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้อง

R หมายถึง คะแนนการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 มีค่าความเที่ยงตรง ใช้ได้ ถ้าข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง ยังใช้ไม่ได้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 50-100)

3.3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามประเมินความพึงพอใจจากกลุ่มหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลกลุ่มหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ กลุ่มชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวัสดุผ้าทอ ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ และผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน ที่พัฒนาขึ้นมาโดยใช้กรอบแนวคิดการวิจัย และนำกลับมาสรุปผลที่ได้ ในรูปแบบของข้อมูลเชิงปริมาณ

3.3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ที่ได้พัฒนาขึ้นมาใหม่มาทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย(Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) โดยแบ่งเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

4.51 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

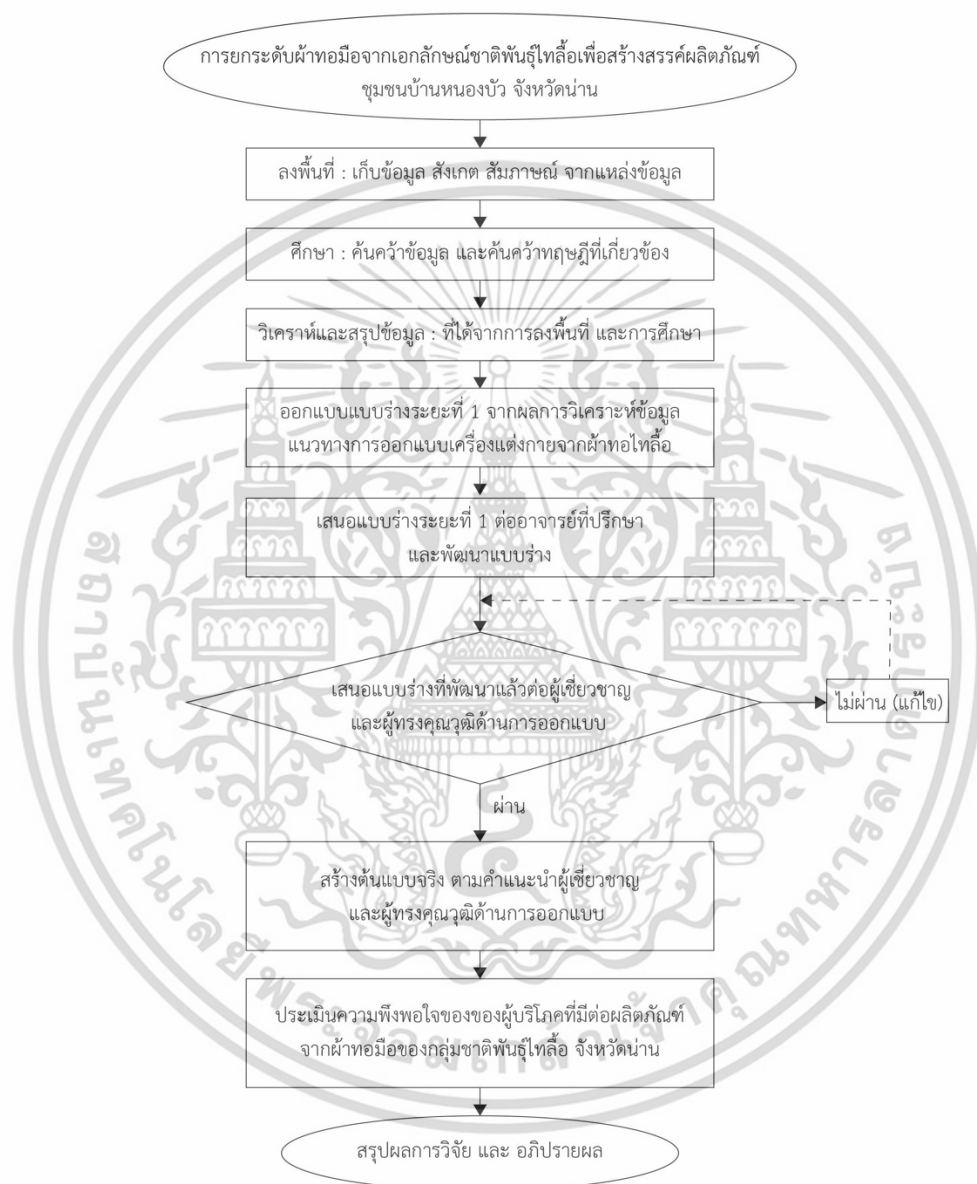
3.51 – 4.50 หมายถึง มาก

2.51 – 3.50 หมายถึง ปานกลาง

1.51 – 2.50 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด

3.4 ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

ภาพที่ 3.1 แผนภูมิแสดงขั้นตอนศึกษาและพัฒนาเอกลักษณ์ผ้าทอมือชาติพันธุ์ไทลื้อ เพื่อประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ กรณีศึกษา ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล โดยเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเนื้อหาข้อมูลเบื้องต้น จากเอกสารชั้นทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ใช้วิธีการเลือกชุมชนที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ และกลุ่มผู้ผลิตผ้าทอไทลื้อ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล สังเกตความสำคัญ และจุดเด่นที่เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จากนั้นจึงนำมาวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจเชิงลำดับ (Analytic Hierarchy Possess : AHP) มีกระบวนการที่ใช้ในการตัดสินใจ ที่ใช้วินิจฉัยเพื่อหาเหตุผล เป็นการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งองค์ประกอบของปัญหาออกเป็นส่วนๆ ในรูปของแผนภูมิตามลำดับขั้น แล้วกำหนดค่าของการวินิจฉัยเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ และนำค่าเหล่านั้นมาคำนวณเพื่อวิเคราะห์ปัจจัย และทางเลือกที่มีลำดับความสำคัญสูงสุดได้ ดังนี้

4.1.1 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ จำนวน 4 คน จากกลุ่มผู้ทอผ้าไทลื้อ และปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอน้ำวางผา ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ 3 ด้าน ดังนี้

4.1.1.1 ด้านประวัติความเป็นมา จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อวิเคราะห์ด้านประวัติความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอน้ำวางผา จังหวัดน่าน ได้ทำการสอบถามข้อมูลจากกลุ่มผู้นำชุมชน และปราชญ์ชาวบ้านที่มีความรู้ทางด้านความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้ออย่างลึกซึ้ง สามารถสรุปข้อมูลได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หรือชาวไทลื้อนั้น ตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตอนใต้ของจีน มีเมืองเชียงรุ่ง ในเขตสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน มีประวัติการเคลื่อนย้าย และกระจายตัวไปในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เรียกชื่อตามเมืองที่อยู่อาศัย เช่น ลื้อเชียงตุง ลื้อเมืองยอง ส่วนการอพยพครั้งสำคัญของชาวไทลื้อสู่ล้านนาเป็นการกวาดต้อนผู้คนจากสิบสองปันนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมืองเชียงตุง เมืองยอง ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 เพื่อช่วยฟื้นฟูบ้านเมืองในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ในปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อกระจายตัวอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน ลำปาง พะเยา และลำพูน และภาคเหนือของประเทศไทย สินค้าที่ทำให้เป็นที่รู้จักของเมืองน่าน นอกจากเกลือแล้ว ก็ยังมีผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อที่มีลวดลายที่นับได้ว่าใครเห็นก็ต้องรู้ได้ทันทีว่าเป็นผ้าจากชุมชนไทลื้อ

4.1.1.2 ด้านศาสนา และประเพณีของชาวไทลื้อ นับถือพุทธศาสนา ร่วมกับความเชื่อเรื่องผี โดยเฉพาะผีบ้านผีเรือน ผีเจ้านาย ผีอารักษ์ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมก่อนการนับถือพุทธศาสนา ต่อมาได้ผสมผสานความเชื่อระหว่างพุทธศาสนา และการนับถือผี เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในล้านนา ดังปรากฏประเพณี พิธีกรรมสำคัญในท้องถิ่นทั้งพุทธศาสนา และการเลี้ยงผี

4.1.1.3 ด้านการแต่งกายชาวไทลื้อ ผู้ชาย สวมเสื้อคล้ายเสื้อหม้อห้อม ลักษณะเป็นเสื้อแขนยาวสีดำหรือสีคราม บางตัวอาจมีเอวลอย แขนเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีต่างๆ มีผืนผ้าต่อจากสายหน้าป้ายมาติดกระดุมเงินบริเวณใกล้รักแร้ และเอว กางเกงเป็นกางเกงแบบก้นลึก เรียกว่า “เต่ว 3 ดก” สีเสื้อผ้าของผู้ชายไทลื้อส่วนใหญ่จะเป็นสีเทา สีดำ ถ้ามีงานบุญจะใส่สีขาว หรือสีดำ ผ้าขาวม้าคาดพุง ผ้าโพกศีรษะด้วยผ้าสีน้ำตาล สีขาว สีดำ

ผู้หญิง สวมเสื้อที่มีลักษณะเฉพาะเรียกว่า เสื้อปัด แขนยาวตัดเสื้อเข้ารูป เอวลอยมีสายหน้าเฉียงผูกติดกันด้วยด้ายพันหรือแถบผ้าเล็กๆ ที่มุมซ้ายหรือขวาของลำตัว ชายเสื้อนิยมยกลอยขึ้นทั้งสองข้าง สาบเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีต่างๆ ประดับด้วยกระดุมเม็ดเล็กเรียงกัน สวมชินไทลื้อที่มีลวดลายกลางตัวขึ้น ส่วนหัวขึ้นเป็นผ้าฝ้ายสีดำหรือสีน้ำตาล ขาว ส่วนตีนขึ้นเป็นผ้าพื้นสีดำ สีเสื้อผ้าของผู้หญิงไทลื้อจะใช้ในโอกาสที่แตกต่างกันออกไป เช่น ถ้ามีงานบุญจะใส่เสื้อปัดสีขาว โพกหัวด้วยผ้าสีขาว สอนเสื้อผ้าสีดำจะสวมใส่ในงานประเพณีหรืองานแต่งงาน

4.1.2 สรุปผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ

สรุปผลการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนได้ว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านเป็นกลุ่มชุมชนที่มีการสืบเชื้อสายมาจากชาติพันธุ์ไทลื้อที่อาศัยอยู่จำนวนหนึ่ง ส่วนมากยังคงให้ความสำคัญกับประเพณี และพิธีกรรมต่างๆ แต่อาจจะหลงเหลือให้เห็นอยู่ไม่มากนัก เนื่องจากมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามสมัย บางหมู่บ้านยังคงสืบทอดประเพณี และพิธีกรรมกันเรื่อยมาตั้งแต่รุ่นของบรรพบุรุษ เพื่อส่งต่อให้กับลูกหลาน และยังเป็นการสร้างความภูมิใจให้แก่คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และสืบทอดต่อไป แม้เรื่องราว ประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อจะค่อยๆ เลือนหายไป แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงปรากฏให้เห็น และถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นก็คือ การแต่งกายที่โดดเด่นของ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ซึ่งการแต่งกายไทลื้อนั้นนับว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่เห็นได้อย่างชัดเจน และยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน จากการสวมใส่ของกลุ่มชุมชน และจากการจำหน่ายผ้าทอไทลื้อเพื่อเป็นอาชีพของคนในหมู่บ้านอีกด้วย

4.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาผ้าทอมือไทลื้อ

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลของผู้วิจัย จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการใช้กรอบแนวความคิดในการคัดเลือกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาช่วยในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจเชิงลำดับ (Analytic Hierarchy Process : AHP) ดังนี้

แผนผังโครงสร้างขั้นตอนการลำดับชั้นความสำคัญ

ภาพที่ 4.1 โครงสร้างลำดับชั้น

ที่มา : (ณัฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562)

จากแผนผังโครงสร้าง เพื่อหาลำดับความสำคัญของเนื้อหาข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ให้อยู่ในรูปแบบของแผนภูมิโครงสร้างลำดับชั้น ซึ่งแต่ละส่วนจะประกอบด้วยหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจอยู่ 6 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านคุณค่า 2) ด้านการเผยแพร่ 3) ด้านความสวยงาม 4) ด้านการใช้งานที่เหมาะสม 5) ด้านความสะดวกสบาย 6) ด้านความมีอัตลักษณ์ และระดับชั้นบนสุดนั้นคือเป้าหมายที่ผู้วิจัยต้องการจะนำข้อมูลจากลำดับชั้น ส่วนลำดับชั้นที่สามนั้นคือทางเลือกด้านเนื้อหาของศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อที่ผู้วิจัยจะต้องหาความสำคัญให้สอดคล้องกับหลักเกณฑ์เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์เป้าหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นหาลำดับความสำคัญโดยการนำข้อมูลมาเปรียบเทียบความสัมพันธ์ที่ละคู่จากปัจจัยที่มีผลกระทบต่อเกณฑ์การตัดสินใจในแต่ละลำดับชั้นโครงสร้าง โดยวินิจฉัยแสดงออกมาในรูปแบบของมาตราส่วนของความพึงพอใจที่เป็นตัวเลข 1-9 ในตารางเมตริกซ์ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เหมาะสมที่สุดในการเปรียบเทียบ

ตารางที่ 4.1 แสดงชุดของตัวเลขที่ใช้ในการเปรียบเทียบรายคู่

ระดับความเข้มข้นของความสำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย
1	สำคัญเท่ากัน	ทั้ง 2 ปัจจัยส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เท่าๆ กัน
3	สำคัญกว่าปานกลาง	ประสบการณ์ และการวินิจฉัยแสดงถึงความพึงพอใจในปัจจัยหนึ่งมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่งปานกลาง
5	สำคัญมากกว่า	ประสบการณ์ และการวินิจฉัยแสดงถึงความพึงพอใจในปัจจัยหนึ่งมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่งมาก
7	สำคัญกว่ามากที่สุด	ปัจจัยหนึ่งที่ได้รับ ความพึงพอใจมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับอีกปัจจัยหนึ่งในทางปฏิบัติ ปัจจัยนั้นได้มีอิทธิพลเหนือกว่าอย่างเห็นได้ชัด
9	สำคัญกว่าสูงสุด	มีหลักฐานยืนยันความพึงพอใจในปัจจัยหนึ่งมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่งในระดับที่สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้
2,4,6,8	สำหรับในกรณีประนีประนอมเพื่อลดช่องว่างระหว่างระดับความรู้สึ	บางครั้งผู้อ่านต้องวินิจฉัยในลักษณะก้ำกึ่งกัน และไม่สามารถอธิบายด้วยคำพูดที่เหมาะสมได้
1.1-1.9	ปัจจัยที่เสมอกัน	เมื่อปัจจัยถูกเลือกมานั้นมีความสำคัญใกล้เคียงกัน และเก็อบหาความแตกต่างไม่ได้เลย 1.3 คือระดับกลางๆ ส่วน 1.9 คือระดับสูงสุด

ที่มา : ญัฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562

จากการศึกษาตารางเมตริกซ์ ที่ใช้ในการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เป็นคู่ๆ ผู้วิจัยได้คัดเลือกค่าลำดับตัวเลขมา 3 ระดับ คือ 1, 3 และ 5 เพื่อให้ได้ค่าคะแนนชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตารางด้านล่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.2 แสดงชุดของตัวเลขที่ใช้ในการเปรียบเทียบรายคู่ที่ผู้วิจัยเลือกนำมาใช้

ระดับความ เข้มข้นของ ความสำคัญ	ความหมาย	คำอธิบาย
1	สำคัญเท่ากัน	ทั้ง 2 ปัจจัยส่งผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เท่าๆ กัน
3	สำคัญกว่าปานกลาง	ประสบการณ์ และการวินิจฉัยแสดงถึงความพึงพอใจในปัจจัยหนึ่งมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่งปานกลาง
5	สำคัญมากกว่า	ประสบการณ์ และการวินิจฉัยแสดงถึงความพึงพอใจในปัจจัยหนึ่งมากกว่าอีกปัจจัยหนึ่งมาก

ที่มา : ญัฎฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562

จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ข้อมูลจากการเปรียบเทียบข้อมูลที่อ้างอิงจากตารางด้านบน เพื่อการหาลำดับความสำคัญของเนื้อหาให้ได้เป็นตารางการวิเคราะห์แบบเมตริกซ์ จากการเปรียบเทียบในตารางโดยใช้เกณฑ์การประเมินความสำคัญของชุดตัวเลขตารางที่มาเป็นเกณฑ์เลือก 3 ระดับ เพื่อให้ได้ค่าคะแนนที่เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงตารางเมตริกซ์ที่นำมาเลือกใช้ในการเปรียบเทียบหลักเกณฑ์เป็นคู่ๆ

เกณฑ์การตัดสินใจ	คุณค่า	เผยแพร่	สวยงาม	ใช้งาน	สะดวก สบาย	อัต- ลักษณ์	ความ สำคัญ
มีคุณค่า	1	1	1	1/3	1	1/5	4.5
เผยแพร่	1	1	5	3	2	4	16
สวยงาม	1	1/5	1	4	1	1	8.2
การใช้งาน	3	1/3	1/4	1	1	1/4	5.9
สะดวกสบาย	1	1/2	1	1	1	1/4	4.8
อัตลักษณ์	5	1/4	1	4	4	1	15.3

ที่มา : ญัฎฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562

จากตารางที่ 4.3 ผู้วิจัยได้ตั้งเป้าหมายหลักเกณฑ์การตัดสินใจ 1) ด้านคุณค่า 2) ด้านการเผยแพร่ 3) ด้านความสวยงาม 4) ด้านการใช้งานที่เหมาะสม 5) ด้านความสะดวกสบาย และ 6) ด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความมีอัตลักษณ์ แยกทางด้านซ้ายมือบนสุด จะเปรียบเทียบหลักเกณฑ์ในแถวด้านบนแนวนอน จะทำการเปรียบเทียบเป็นคู่ไปจนหมด จากนั้นหาผลรวมของตัวเลขในแต่ละแถว ตั้งแต่แถวของตารางเมตริกซ์ นำตัวเลขแต่ละช่องของแถวแนวตั้งแต่ละแถวหารด้วยผลรวมของตัวเลขในแถว เพื่อให้ได้ตารางเมตริกซ์ของค่าเฉลี่ยซึ่งเป็นนัยสำคัญที่ใช้เปรียบเทียบระหว่างปัจจัยลำดับความสำคัญ สรุปได้ว่าลำดับความสำคัญที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือหลักเกณฑ์ด้านการเผยแพร่ ด้านความเป็นอัตลักษณ์ ด้านความสวยงาม ด้านการใช้งาน ด้านความสะดวกสบาย และด้านคุณค่า เรียงตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ตารางเมตริกซ์ที่ใช้เปรียบเทียบทางเลือกด้านเนื้อหาของข้อมูล ทั้ง 5 ด้าน

เกณฑ์การตัดสินใจ	สถาปัตยกรรม	ผ้าทอ เครื่องแต่งกาย	อาหาร วิถีชีวิต	ประเพณี	พิธีกรรม ความเชื่อ	ลำดับความสำคัญ
สถาปัตยกรรม	1	1/5	1/3	1/4	1/3	2.4
ผ้าทอ เครื่องแต่งกาย	5	1	1	5	4	16
อาหาร วิถีชีวิต	3	1	1	3	1	9
ประเพณี	4	1/5	1/3	1	1/2	6
พิธีกรรม ความเชื่อ	3	1/4	1	2	1	7.25

ที่มา : ญัฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562

จากตารางที่ 4.4 ตารางเมตริกซ์ที่ใช้เปรียบเทียบทางเลือกด้านเนื้อหาข้อมูล ทั้ง 5 ด้าน สรุปได้ว่าค่าคะแนนเกณฑ์การตัดสินใจ ด้านผ้าทอ และเครื่องแต่งกายมีลำดับความสำคัญมากที่สุด

ตารางที่ 4.5 ตารางการคำนวณหาลำดับความสำคัญทั้งหมด

	คุณค่า (4.5)	เผยแพร่ (16)	สวยงาม (8.2)	ใช้ งาน (5.9)	สะดวก สบาย (4.8)	อัต- ลักษณ์ (5.3)	ลำดับความสำคัญ(รวม)
สถาปัตยกรรม (0.48)	2.16	7.8	3.9	2.8	2.3	2.5	21.34
ผ้าทอ เครื่องแต่งกาย (3.2)	14.4	51.2	26.2	18.9	15.4	17	143.1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

	คุณค่า (4.5)	เผยแพร่ (16)	สวยงาม (8.2)	ใช้งาน (5.9)	สะดวก สบาย (4.8)	อัต- ลักษณ์ (5.3)	ลำดับความ สำคัญ (รวม)
อาหาร วิถีชีวิต (2)	9	32	16.4	11.8	9.6	10.6	89.4
ประเพณี (1.2)	5.4	19.2	9.8	7.1	5.8	6.4	53.7
พิธีกรรมความเชื่อ (1.45)	6.5	23.2	11.9	8.6	7	3.3	60.5

ที่มา : ณ์ฐภาคย์ ทัพเจริญ 2562

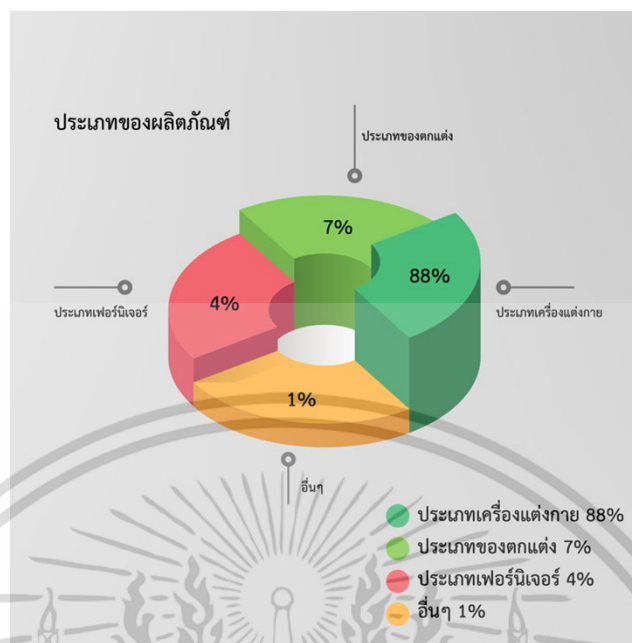
จากตารางที่ 4.5 ผลลัพธ์ AHP ปรากฏว่า ข้อมูลด้านผ้าทอประเภทเครื่องแต่งกายนั้น มีความน่าสนใจมากที่สุด (3.2) ตามด้วยข้อมูลด้านอาหาร วิถีชีวิต (2) ด้านพิธีกรรมความเชื่อ (1.45) ด้านประเพณี (1.2) และด้านสถาปัตยกรรม (0.48) ตามลำดับ และเนื่องจากคะแนนของทั้ง 5 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญ และเลือกนำข้อมูลด้านผ้าทอเครื่องแต่งกายมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การตัดสินใจต่อไป

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

4.2.1 ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม และสอดคล้องแก่การนำมาประยุกต์ใช้กับข้อมูล

ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม และสอดคล้องในการนำมาประยุกต์ใช้กับข้อมูลในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามเพื่อหาความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการในผลิตภัณฑ์ประเภทใด และในด้านใดมากที่สุด

4.2.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการสร้างแบบสอบถามจากระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อสอบถามความต้องการของผู้บริโภคด้านประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม กับข้อมูลเรื่องผ้าทอ และเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ สรุปผลได้ว่า ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุด ที่ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามทางระบบอินเทอร์เน็ต จำนวน 100 คน พบว่า ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย มีภาพรวมมากที่สุด คือ จำนวนร้อยละ 88 รองลงมา คือ ประเภทของแต่งบ้าน จำนวนร้อยละ 7 ประเภทเฟอร์นิเจอร์ จำนวนร้อยละ 4 และลำดับสุดท้าย คือ อื่นๆ จำนวนร้อยละ 1

ภาพที่ 4.2 กราฟการแสดงความต้องการของผู้บริโภคด้านประเภทของผลิตภัณฑ์
ที่มา : อนุภาคย์ ทัพเจริญ 2562

4.2.2 ลักษณะการใช้งานผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลประเภทของผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับด้านเนื้อหาข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยจึงทำการสร้างแบบสอบถามความต้องการในด้านการใช้งานของตัวผลิตภัณฑ์ เพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ออกแบบตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และเพื่อหาประเภทของผลิตภัณฑ์ เครื่องประกอบเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ว่าควรมีผลิตภัณฑ์ชนิดใดบ้าง จากการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค จำนวน 100 คน สามารถสรุปได้ดังนี้

4.2.2.1 ข้อมูลด้านเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.6 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านเพศ

เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
หญิง	82	82.7	1
ชาย	18	18.3	2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคด้านเพศ สามารถสรุปข้อมูลได้ว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน ส่วนมาเป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 และเพศชาย 18 คน คิดเป็นร้อยละ 18.3 สรุปได้ว่าเพศหญิงมีความสนใจในการตอบแบบสอบถามในหัวข้อเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์ เครื่องประกอบร่างกาย จากการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

4.2.2.2 ข้อมูลด้านอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.7 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านอายุ

ระดับอายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
ต่ำกว่า 20 ปี	1	1	
20 – 25 ปี	29	29.3	2
26 – 30 ปี	21	21.2	3
31 – 35 ปี	34	34.3	1
36 – 40 ปี	6	6.1	
41 – 45 ปี	5	5.1	
45 ปีขึ้นไป	3	3	

จากผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคด้านอายุ สามารถสรุปข้อมูลได้ว่า ระดับอายุที่มีความสนใจมากที่สุด ลำดับแรกคือ อายุระหว่าง 31-35 ปี จำนวน 34 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 34.3 ลำดับที่สอง อายุระหว่าง 20-25 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 29.3 และลำดับที่สาม อายุระหว่าง 26-30 ปี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ตามลำดับ

4.2.2.3 ข้อมูลด้านอาชีพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.8 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านอาชีพ

อาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
นักเรียน/ นักศึกษา	27	27.3	2
ราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	15	15	
พนักงานเอกชน	32	32.2	1
ค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว	24	24.2	3
อื่น ๆ	1	1	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคด้านอาชีพ สามารถสรุปได้ว่า อาชีพของผู้บริโภคส่วนมากที่ตอบแบบสอบถามมากที่สุด ลำดับแรก คือ อาชีพพนักงานเอกชน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 32.2 ลำดับที่สอง อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ลำดับที่สาม อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 24.2 ลำดับที่สี่ อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 15 และลำดับสุดท้าย อาชีพอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.2.2.4 ข้อมูลด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 4.9 ข้อมูลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ด้านรายได้

รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
ต่ำกว่า 5,000 บาท	8	8.1	
5,000 – 10,000 บาท	6	6.1	
10,001 – 15,000 บาท	10	10.1	
15,001 – 20,000 บาท	21	21.2	2
20,001 – 25,000 บาท	22	22.2	1
25,001 – 30,000 บาท	20	20.2	3
มากกว่า 30,000 บาท	12	12.1	

จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภคด้านรายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมาก ลำดับแรก มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-25,000 บาท จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ลำดับที่สอง รายได้ 15,001-20,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 21.2 ลำดับที่สามรายได้ 25,001-30,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20.2 รายได้ 10,001-15,000 บาท ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 รายได้ 5,000-10,000 บาท มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 6.1 และรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 8.1

4.2.2.5 ผลกระทบเครื่องประกอบการแต่งกาย ที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ มีความเหมาะสมกับการใช้งานชุดประเภทใด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 ผลผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกายมีความเหมาะสมกับชุดประเภทใด

ประเภทชุดแต่งกาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
ชุดทำงาน	41	41.4	2
ชุดลำลอง	43	43.4	1
ชุดราตรี	14	14.1	3
ชุดกีฬา	2	1.1	

จากการตอบแบบสอบถามด้านผลผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกายที่ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ จากการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ลำดับแรก มีความเหมาะสมกับการใช้งานกับชุดลำลองมากที่สุด มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 43.4 ลำดับที่สอง ประเภทชุดทำงาน มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 41.4 ลำดับที่สาม ประเภทชุดราตรี ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 และน้อยที่สุด คือ ประเภทชุดกีฬา มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1 ตามลำดับ

4.2.2.6 เครื่องประกอบร่างกาย จากการศึกษาศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ควรประกอบไปด้วยชิ้นส่วนใดบ้าง

ตารางที่ 4.11 เครื่องประกอบร่างกายควรประกอบไปด้วยชิ้นส่วนใดบ้าง

ประเภทผลผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับความสำคัญ
กระเป๋	87	87.9	1
รองเท้าสตรี	56	56.6	2
หมวก	31	31.3	
ผ้าพันคอ	46	46.5	3
เข็มขัด	26	26.3	
เนคไทด์	38	38.4	
เครื่องประดับ	36	36.4	
อื่น ๆ	1	1	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการตอบแบบสอบถามด้านเครื่องประกอบการแต่งกาย จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ควรประกอบไปด้วย กระเป่า มีผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด จำนวน 87 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 87.9 ลำดับที่สอง รองเท้าสตรี มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 56.6 ลำดับที่สาม ผ้าพันคอ มีผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ผู้วิจัยได้ทำการเลือกประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกาย และเครื่องประกอบการแต่งกาย ที่มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุด มาพัฒนาในการออกแบบ โดยให้อยู่ในรูปแบบชุดประกอบการแต่งกาย จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ อันประกอบไปด้วย ดังนี้ ชุดลำลอง กระเป่า และรองเท้าสตรี

4.2.2.7 ความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อเครื่องประกอบการแต่งกายในแต่ละครั้ง

ตารางที่ 4.12 ความต้องการของผู้บริโภคในการตัดสินใจซื้อเครื่องประกอบการแต่ง

ความต้องการของผู้บริโภคในตัวผลิตภัณฑ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับ ความสำคัญ
1. ข้อพิจารณาในการตัดสินใจเครื่องประกอบการแต่งกาย			
1.1 ด้านรูปทรง	43	43.4	5
1.2 ด้านรูปแบบ	74	74.7	1
1.3 ราคา	55	55.6	4
1.4 ความมีเอกลักษณ์	73	73.7	2
1.5 สี สันสวยงาม	38	38.4	
1.6 ประโยชน์ในการใช้งาน	67	67.7	3
1.7 ขนาด	18	18.2	
1.8 วัสดุที่นำมาใช้	18	18.2	
1.9 ความคงทน	26	26.3	
1.10 การดูแลรักษา	16	16.2	
1.11 อื่น ๆ	2	2	
2. ผลิตภัณฑ์ สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายโอกาส	52	52.5	มาก
3. ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์ที่บ่งบอกความเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ	55	55.6	มาก
4. ขนาดของผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมสวยงามนำไปใช้	55	55.6	มาก
5. รูปแบบ รูปทรง ของผลิตภัณฑ์สวยงาม	50	50.5	มาก
6. สี สันสวยงามเป็นเอกลักษณ์	61	61.6	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.12 (ต่อ)

ความต้องการของผู้บริโภคในตัวผลิตภัณฑ์	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)	ระดับ ความสำคัญ
7. ผลิตภัณฑ์ มีความทันสมัย	50	50.5	มาก
8. ผลิตภัณฑ์สามารถซ่อมแซม และทำความสะอาดได้	42	42.4	มาก
9. ผลิตภัณฑ์มีความคงทน และใช้งานได้นาน	56	56.6	มาก
10. ราคาที่เหมาะสมต่อกำลังซื้อ	17	17.2	มากที่สุด
100 - 500	34	34.3	
501 - 1000	37	37.4	
1001 - 1500	11	11.1	
2000 ขึ้นไป			

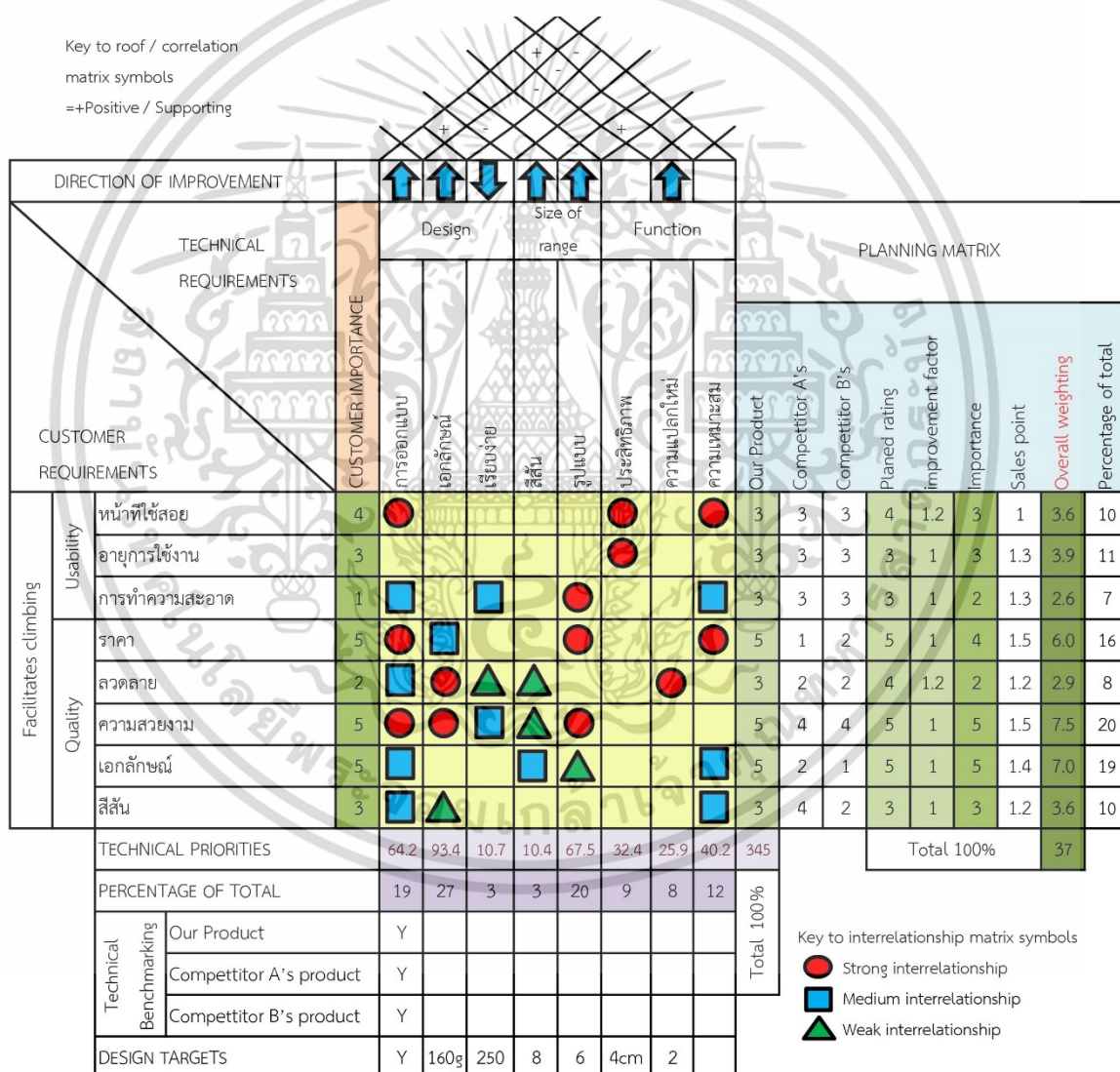
จากผลการตอบแบบสอบถามความต้องการของผู้บริโภค ในการตัดสินใจซื้อเครื่องประกอบเครื่องแต่งกายในแต่ละครั้ง สรุปได้ว่า ผู้บริโภคให้ความสนใจในด้านรูปแบบมากที่สุด จำนวน 74 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 74.7 รองลงมาคือ ด้านความมีเอกลักษณ์ จำนวน 73 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 73.7 ด้านประโยชน์การใช้งาน จำนวน 67 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 67.7 ด้านราคา จำนวน 55 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 55.6 ด้านรูปทรง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 44.3 ด้านสีส้น จำนวน 38 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 38.4 ด้านความคงทน จำนวน 26 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 26.3 ด้านขนาด และวัสดุ จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามเท่ากัน จำนวน 18 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 18.3 ด้านการดูแลรักษา จำนวน 16 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 16.2 และอื่น ๆ อีก จำนวน 2 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 2 ตามลำดับ

จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริโภค หากว่ามีการผลิตเครื่องประกอบเครื่องแต่งกายจากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อขึ้นจริง ผู้บริโภคคาดว่าจะมีประโยชน์ด้านการส่งเสริมในด้านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ มากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างคุณค่าให้แก่ผลิตภัณฑ์เพื่อส่งเสริมรายได้ให้แก่กลุ่มผ้าทอไทลื้อ และเป็นการอนุรักษ์ ตามลำดับ

4.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคจากกรอบแนวคิดเทคนิค QFD (Quality Function Development)

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นงานวิจัยที่ประยุกต์ใช้กับเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ เพื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบเครื่องแต่งกาย ที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ และยังเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนำไปพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ ตารางความต้องการของลูกค้า (Customer Requirements) ได้จากกลุ่มประชากรจากการ

ตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2 เพื่อหาความต้องการที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จำนวน 58 คน โดยการสุ่ม จากนั้นนำความต้องการโดยใช้ แผนภาพเชื่อมโยง (Affinity Diagram) ได้จากการถ่ายทอดความต้องการของลูกค้าให้เป็นเป้าหมายใน ขั้นตอนการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปในแนวทางปฏิบัติ เป็นตัวช่วยในการประกันคุณภาพ ในการออกแบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า และถ่ายทอดความต้องการของลูกค้าให้ เป็นเป้าหมายในการออกแบบโดยใช้แผนผัง (House of Quality) สรุปเป็นตารางความต้องการได้ ดังนี้

ภาพที่ 4.3 ตาราง QFD แสดงความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ในด้านต่างๆ

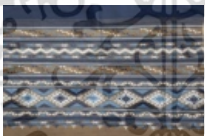

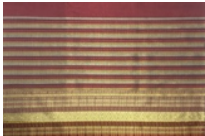

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอศิลปวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ข้อมูลความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคอันดับแรก คือ ด้านความสวยงาม ด้วยค่าร้อยละ 20 อันดับที่สอง ด้านเอกลักษณ์ ด้วยค่าร้อยละ 19 และอันดับที่สาม ด้านราคา ด้วยค่าร้อยละ 16 ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคมีความสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะที่สวยงามในด้านการสวมใส่ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน บ่งบอกถึงแหล่งที่มาของลวดลายได้อย่างชัดเจน และในด้านของราคาจะต้องสัมพันธ์กับรูปแบบ ที่ไม่แพงจนเกินไป

4.2.4 วิเคราะห์ข้อมูลด้านผ้าทอ และการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากเอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผ้าทอ และเครื่องแต่งกาย โดยใช้วิธีการสังเกต และสอบถามสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการทอผ้า และนักปราชญ์ชุมชนของไทลื้อ โดยการลงพื้นที่ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน วิเคราะห์ได้ ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ผลการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านผ้าทอไทลื้อที่ได้ทำการลงพื้นที่ศึกษามา

ลำดับ	ลาย	รายละเอียด	สี
1	 ลายข้อป๋อก	เทคนิคที่ใช้คือการเทคนิคการเกาะ ล้วง เป็นลายขั้นต้นของการทอตั้งเดิมตั้งแต่ยุคแรกของชาวไทลื้อ	
2	 ลายขิดไทลื้อ	เทคนิคที่ใช้คือการเทคนิคที่เรียกว่า ขิด สีที่ใช้ทอลายนี้ส่วนมากมีแค่ 3 สี	
3	 ลายคำเคิบ	เทคนิคการทอคือเทคนิคที่เรียกว่า ขิด หรือยก เป็นลายของชนชั้นสูงในสมัยก่อน ตัวลายประกอบด้วยดินทอง ซึ่งเป็นยุคกลางๆส่วนมากคนที่ใช้ลายนี้จะเป็นเหล่าเจ้านายชั้นสูง	

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

ลำดับ	ลาย	รายละเอียด	สี
4	 ลายซุ้มใหญ่	เทคนิคการทอคือเทคนิคที่เรียกว่าขิด หรือในภาษาลื้อเรียกว่า มุก เป็นลาย พื้นฐานง่ายกับการทอ และทอได้รวดเร็ว เป็นลายที่ใช้กันแพร่หลาย	
5	 ลายมัดก่าน/คาคก่าน	เทคนิคการทอ คือมัด เป็นการมัด เส้นด้ายให้เกิดลวดลายก่อนน ำไปย้อมสี เพื่อทอเป็นผืนผ้า ซึ่งในภาษาลาว เรียกว่า “มัดหมี่”	
6	 ลายน้ำไหล	เทคนิคที่เรียกว่า “เกาะ” หรือ “ล้วง” เกิดลวดลาย ที่พลิ้วไหวเหมือนสายน้ำที่ กำลังไหลเป็นทางยาว และผ้าลายน้ำ ไหล มีลักษณะของลายที่ไม่ตายตัว	

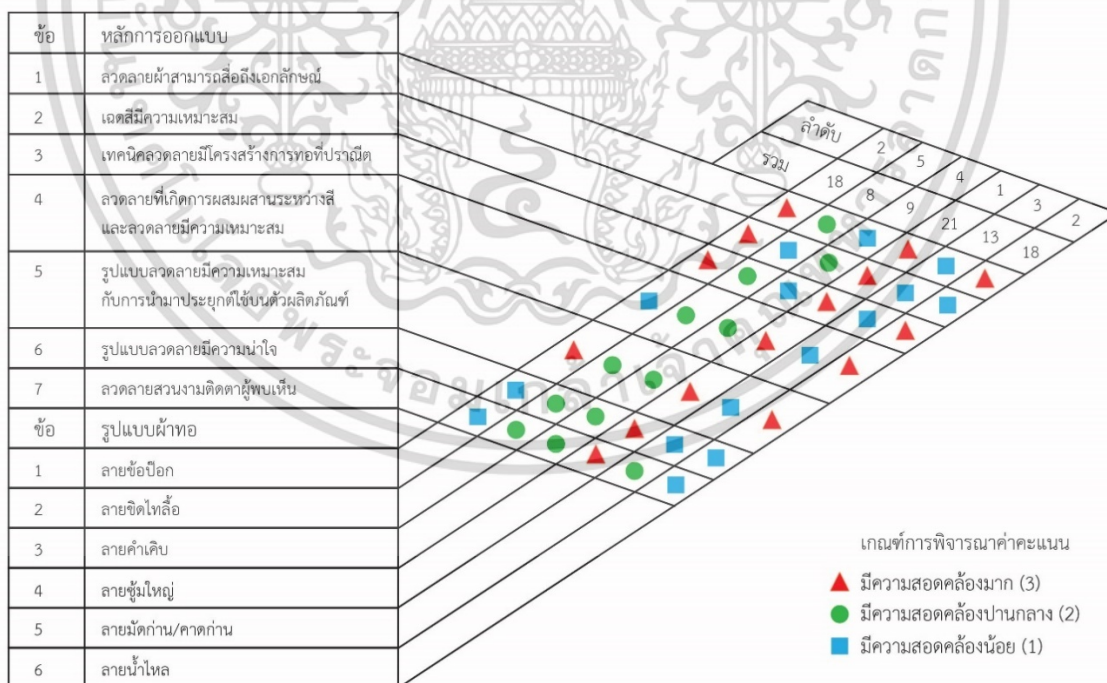
ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษา และรวบรวมข้อมูลลวดลายผ้าทอไทยลื้อจากการลงพื้นที่ด้วยตนเอง ทำให้เกิดแนวทางที่สามารถสรุปได้ว่า ด้านผ้าทอไทยลื้อ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีวิธีการทอโดยการสอดใส่เส้นด้ายพุ่งสีเดียว หรือหลายสี ที่ทำจากฝ้ายขัดกันธรรมดาแต่ใช้ด้ายหลากสีเป็นพุ่งเกาะเกี่ยวกันเป็นช่วงๆ ให้เกิดจังหวะของลายน้ำไหล เป็นลักษณะเฉพาะของชาวเมืองน่านเรียกการทอนี้ว่า การ “ล้วง” หรือ “เกาะ” อาจมีเทคนิคอื่นเพิ่มเข้ามาอีก และการใช้เทคนิคนี้อาจจะดัดแปลงพัฒนาเป็นลวดลายอื่นๆ เช่น ผักแว่น ลายขอเครือ ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้า มีลวดลายคล้ายกันแต่แตกต่างกันตามชื่อเรียกในแต่ละพื้นที่ เพราะลวดลายที่เกิดขึ้นรอบตัวเป็นลายที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ เป็นลายเรขาคณิตที่เกิดจากการสานกันของตะกอ ทำให้ทราบถึงองค์ความรู้ของชาวบ้านว่าเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ไม่มีการปรุงแต่งจากเทคโนโลยี เทคนิคการทอก็เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของคนในหมู่บ้าน

ผ้าซิ่นไทยลื้อในจังหวัดน่าน มีวัฒนธรรมไทยลื้อที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอำเภอท่าวังผา อำเภอ-ป่า และเชียงกลาง มีลักษณะการทอที่ผสมผสานกับชาวไทยวนในจังหวัดน่าน ลักษณะเด่นคือการทอเทคนิคมัดหมี่เส้นพุ่ง ที่เรียกว่า “มัดก่าน” อีกกลุ่มคือ อำเภอทุ่งช้าง มีลักษณะคล้ายเมืองเงินประเทศ สปป.ลาว (อ้างอิงจาก : ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนกุล)

4.2.5 วิเคราะห์ข้อมูลด้านผ้าทอไทลื้อ ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบเครื่องประกอบการแต่งกาย

ภาพที่ 4.4 ลายผ้าทอไทลื้อที่จากการลงพื้นที่

ภาพที่ 4.5 การวิเคราะห์ลายผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อของแต่ละจังหวัด โดยใช้ทฤษฎีการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ วิศวกรรมย้อนรอย มีเกณฑ์การพิจารณา 7 ด้าน ดังนี้ 1) ลวดลาย สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของไทลื้อ 2) เฉดสี มีความเหมาะสมง่ายกับการย้อมสี ซึ่งชาวบ้านสามารถทำได้รวดเร็ว 3) เทคนิค ลวดลาย มีโครงสร้างการทอที่ประณีต 4) ลวดลาย ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างสี และลวดลายมีความเหมาะสม 5) รูปแบบของลวดลายมีความเหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้บนตัวผลิตภัณฑ์ 6) รูปแบบ ลวดลายมีความน่าสนใจ 7) ลวดลายสวยงามติดตาผู้พบเห็น พบว่ารูปแบบลวดลายที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับเกณฑ์ สามารถแปลผลการวิเคราะห์ และอธิบายได้ ดังนี้

ลำดับที่ 1 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 4

ลำดับที่ 2 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 8

ลำดับที่ 3 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 1 และ 6

สามารถสรุปได้ว่า ส่วนมากผ้าทอที่ถูกเลือกเป็นผ้าทอไทลื้อ ในจังหวัดน่าน กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา โดยมีความสอดคล้องมากที่สุด เพราะมีลวดลายที่สวยงาม สีสันทัดใสดุจให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ คือ ลวดลายที่มีเทคนิคการทอเกาะลิ้วเป็นลายหลบไทลื้อ เป็นผ้าทอลายซิดหรือจก เย็บตกแต่งขอบทั้ง 4 ด้าน ด้วยผ้าสีแดง หรือดำ จะทอลายซิด และจกตกแต่งเต็มผืนผ้าเป็นลายเรขาคณิต

จากการประเมินด้วยตารางทฤษฎีการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเลือก ลวดลายผ้าทอไทลื้อที่มีคะแนนการประเมินสูงสุดลำดับที่ 1 ด้วยคะแนนผลรวม 21 คือ ลายซุ่มใหญ่ หรือ ลายหลบไทลื้อ หมายเลขที่ 4 มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป

ภาพที่ 4.6 ลายซุ่มใหญ่ (ลายหลบไทลื้อ)

4.2.6 ผลการวิเคราะห์ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากการศึกษา ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบ แบบร่าง 2 มิติ เพื่อหารูปแบบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จากการศึกษาที่ใช้ทฤษฎีตารางการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ วิศวกรรมย้อนรอย (มณฑล ศาสนนันท์ 2550 : 71) นำมาสร้างตารางเกณฑ์หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยนำทฤษฎีดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์หารูปแบบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกายที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยการสร้างแบบร่าง (Idea Sketch) ใช้แนวความคิดในการออกแบบของ Christian Dior มาใช้กำหนดแนวทางของแรงบันดาลใจในการออกแบบ เพื่อหารูปแบบที่สอดคล้อง เหมาะสมกับหลักเกณฑ์ความต้องการของผู้ใช้งาน โดยใช้หลักการออกแบบผลิตภัณฑ์หาค่าคะแนนที่อยู่ในระดับสูง และลำดับรองลงมา เพื่อเข้าสู่เกณฑ์การพิจารณาเข้าสู่ขั้นตอนต่อไป คือ การสร้างเครื่องมือแบบสอบถามจากการสร้างแบบนำเสนอ (Sketch Design) หลังจากนั้นนำแบบสอบถาม ไปสอบถามเพื่อขอคำปรึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอคำแนะนำ และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อไป

ภาพที่ 4.7 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี

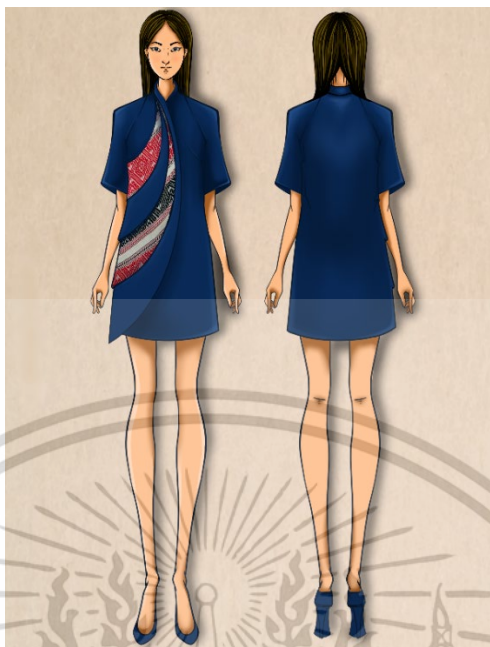
ภาพที่ 4.8 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า

ภาพที่ 4.9 แบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า

จากภาพร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี (ภาพที่ 4.7) ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า (ภาพที่ 4.8) และผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า (ภาพที่ 4.9) ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกแบบร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อนำแบบร่างของรูปแบบผลิตภัณฑ์มาพัฒนาแก้ไขให้ดีขึ้นต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 4.10 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี

ผู้วิจัยได้นำแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี ที่ได้พัฒนาแล้ว นำไปสอบถาม ประเมินความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

ตารางที่ 4.14 สรุปผลการประเมินผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์						
1. มีรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
2. มีรูปแบบความคิดที่สร้างสรรค์	3	4	3	3.33	0.58	ปานกลาง
3. มีขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน	5	5	5	3.00	1.00	ปานกลาง
4. มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม	4	5	5	3.67	1.15	ปานกลาง
5. มีความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน	4	5	5	4.33	0.58	มาก
6. ความเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์	4	5	3	3.33	0.58	ปานกลาง
7. มีความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน	3	4	5	4.00	1.00	มาก
ผลรวมด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์				3.76	0.26	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน						
1. วัสดุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม	3	4	3	3.33	0.58	ปานกลาง
2. กระบวนการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต	2	4	3	3.00	1.00	ปานกลาง
3. ผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน	4	4	5	4.33	0.58	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย	3	3	4	3.33	0.58	ปานกลาง
5. วัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน	5	4	4	4.33	0.58	มาก
ผลรวมด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน				3.50	0.19	ปานกลาง
ด้านวัสดุที่นำมาใช้						
1. ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่น ในจังหวัดน่าน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
2. การใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5	4	3	4.00	1.00	มาก
3. ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์	3	4	4	3.67	0.58	มาก
ผลรวมด้านวัสดุที่นำมาใช้				4.17	0.30	มาก
ผลรวมทั้งหมด				3.78	0.28	มาก

จากตารางที่ 4.14 ผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบจำนวน 3 ท่าน

ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = 0.26) ด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ด้านรูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.58) ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 1.00) ด้านประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 1.15) ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านเหมาะสมด้านการใช้สีของ

ผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.58) และด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00)

ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.19) ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.58) ด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$, S.D. = 1.00) ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.58) และด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ด้านวัสดุที่นำมาใช้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.30) ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58)

สรุปผลการประเมินผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ จากผลคะแนนค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ลำดับถัดมา ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน ด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน และด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่น ในจังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ลำดับสุดท้าย ด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน และด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00)

ภาพที่ 4.11 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า

ผู้วิจัยได้นำแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า ที่ได้พัฒนาแล้ว นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

ตารางที่ 4.15 สรุปผลการประเมินผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์						
1. มีรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น	3	4	5	4.00	1.00	มาก
2. มีรูปแบบความคิดที่สร้างสรรค์	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
3. มีขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน	4	5	3	4.00	1.00	มาก
4. มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม	5	5	3	4.33	1.15	มาก
5. มีความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
6. ความเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
7. มีความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน	5	4	3	4.00	1.00	มาก
ผลรวมด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์				4.29	0.25	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน						
1. วัสดุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม	4	3	5	4.00	1.00	มาก
2. กระบวนการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต	2	3	3	2.67	0.58	ปานกลาง
3. ผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน	3	4	4	3.67	0.58	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย	2	3	3	2.67	0.58	ปานกลาง
5. วัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
ผลรวมด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน				3.25	0.19	ปานกลาง
ด้านวัสดุที่นำมาใช้						
1. ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่น ในจังหวัดน่าน	4	3	4	3.67	0.58	มาก
2. การใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์	5	4	3	4.00	1.00	มาก
ผลรวมด้านวัสดุที่นำมาใช้				4.17	0.24	มาก
ผลรวมทั้งหมด				3.98	0.29	มาก

จากตารางที่ 4.15 ผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป่า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ จำนวน 3 ท่าน

ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.29$, S.D. = 0.25) ด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านรูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67$, S.D. = 0.58) ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 1.15) ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.58) และด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 1.00)

ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง (\bar{X} = 3.25, S.D. = 0.19) ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 1.00) ด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจปานกลาง (\bar{X} = 2.67, S.D. = 0.58) ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.58) ด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย มีระดับความพึงพอใจปานกลาง (\bar{X} = 2.67, S.D. = 0.58) และด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.58)

ด้านวัสดุที่นำมาใช้ มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 4.17, S.D. = 0.24) ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจระดับมาก (\bar{X} = 3.67, S.D. = 0.58) ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.58) ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก (\bar{X} = 4.00, S.D. = 1.00)

สรุปผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า จากศิลปินวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อโดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบจากผลคะแนนค่าเฉลี่ยด้านรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ ด้านความเหมาะสมของด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ ด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน และด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด (\bar{X} = 4.67, S.D. = 0.58)

ภาพที่ 4.12 กระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผู้วิจัยได้นำแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า ที่ได้พัฒนาแล้ว
นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

ตารางที่ 4.16 สรุปผลการประเมินผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์						
1. มีรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น	3	4	4	3.67	0.58	มาก
2. มีรูปแบบความคิดที่สร้างสรรค์	3	5	4	4.00	1.00	มาก
3. มีขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
4. มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม	4	3	4	3.67	0.58	มาก
5. มีความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน	5	4	5	4.67	0.58	มากที่สุด
6. ความเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์	5	4	3	4.00	1.00	มาก
7. มีความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน	3	4	4	3.67	0.58	มาก
ผลรวมด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์				4.00	0.27	มาก
ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน						
1. วัสดุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม	3	4	5	4.00	1.00	มาก
2. กระบวนการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต	3	4	3	3.33	0.58	ปานกลาง
3. ผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน	4	3	4	3.67	0.58	มาก
4. ผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย	3	3	2	2.67	0.58	ปานกลาง
5. วัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน	4	5	4	4.33	0.58	มาก
ผลรวมด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน				3.42	0.19	ปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.16 (ต่อ)

เกณฑ์การประเมิน	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	\bar{X}	S.D.	ระดับ
ด้านวัสดุที่นำมาใช้						
1. ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่น ในจังหวัดน่าน	4	3	5	4.00	1.00	มาก
2. การใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด	5	4	4	4.33	0.58	มาก
3. ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์	4	3	4	3.67	0.58	มาก
ผลรวมด้านวัสดุที่นำมาใช้				4.17	0.24	มาก
ผลรวมทั้งหมด				3.87	0.25	มาก

จากตารางที่ 4.16 ผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภท รองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการ ออกแบบ จำนวน 3 ท่าน

ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.21) ด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58) ด้านรูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58) ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ด้านเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) และด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58)

ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.42$, S.D. = 0.19) ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่าย มีความเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D. = 0.58) ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.58) และด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58)

ด้านวัสดุที่นำมาใช้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 0.24) ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.67$, S.D. = 0.58)

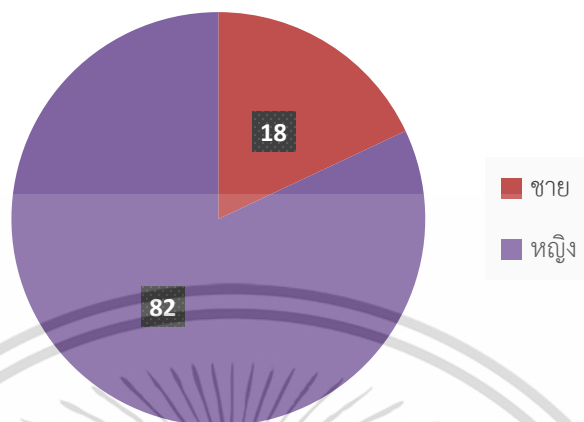
สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ มีผลคะแนนค่าเฉลี่ยด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน และด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ ด้านความเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่ายมีความเหมาะสม ด้านวัสดุมีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00)

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

สรุปผลการวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า และรองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยใช้ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

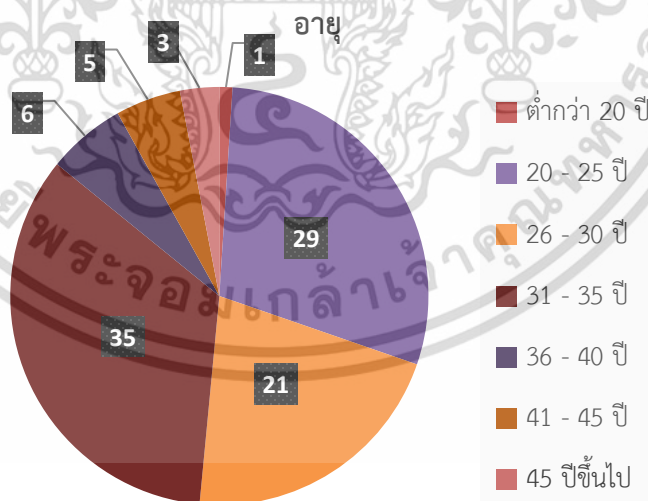
เพศ

ภาพที่ 4.13 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านเพศ

จากผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋ และรองเท้า จากศิลปินวัฒนธรรมผ้าทอไทยลื้อ ข้อมูลด้านเพศ แบ่งออกเป็น เพศชาย ร้อยละ 18 เพศหญิง ร้อยละ 82

อายุ

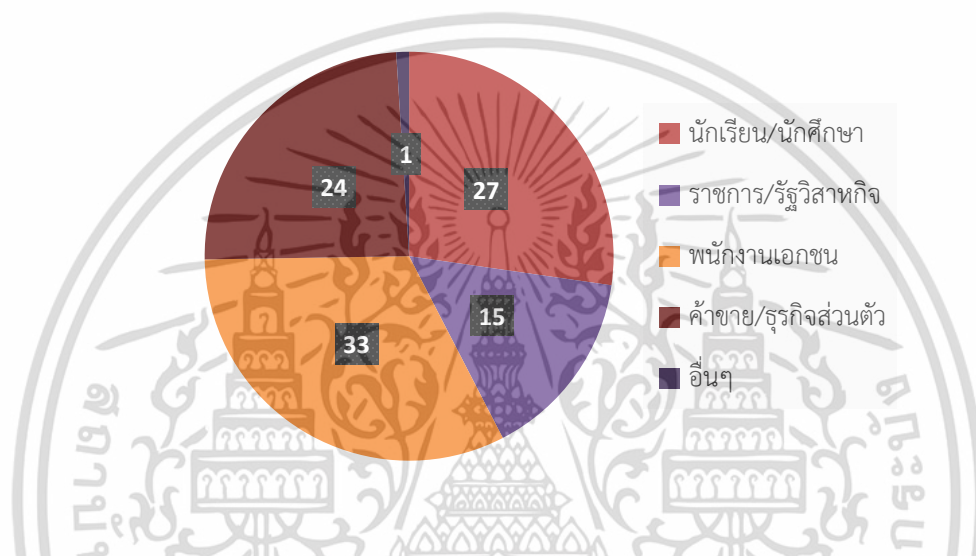

ภาพที่ 4.14 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภครที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋ และรองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ ด้านอายุ แบ่ง ออกเป็น อายุต่ำกว่า 20 ปี ร้อยละ 1 อายุ 20–25 ปี ร้อยละ 29 อายุ 26–30 ปี ร้อยละ 21 อายุ 31–35 ปี ร้อยละ 35 อายุ 36–40 ปี ร้อยละ 6 อายุ 41–45 ปี ร้อยละ 5 และอายุ 45 ปีขึ้นไป ร้อยละ 3

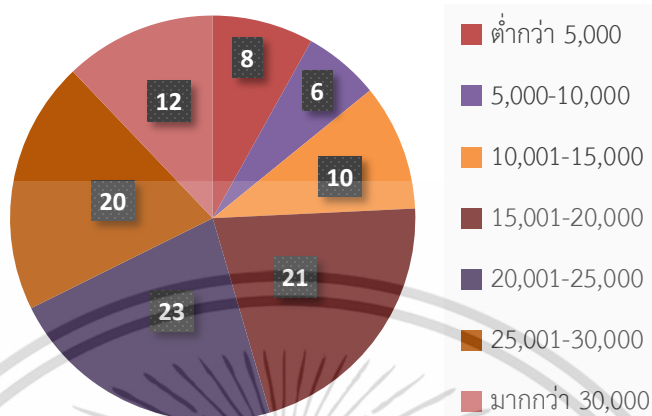
อาชีพ

ภาพที่ 4.15 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านอาชีพ

จากผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภครที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋ และรองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ ด้านอาชีพ แบ่งออกเป็น อาชีพนักเรียน/ นักศึกษา ร้อยละ 24 อาชีพราชการ/ รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 15 อาชีพพนักงานเอกชน ร้อยละ 33 อาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 24 และอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 1

รายได้

ภาพที่ 4.16 ผลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้านรายได้

จากผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีเครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป่า และรองเท้าย จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ ด้านรายได้แบ่งออกเป็น รายได้ต่ำกว่า 5,000 ร้อยละ 8 รายได้ 5,000-10,000 บาท ร้อยละ 6 รายได้ 10,001-15,000 บาท ร้อยละ 10 รายได้ 15,001-20,000 บาท ร้อยละ 21 รายได้ 20,001-25,000 บาท ร้อยละ 23 รายได้ 25,001-30,000 บาท ร้อยละ 20 และรายได้มากกว่า 30,000 บาท ร้อยละ 12

4.3.2 วิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

การวิเคราะห์การประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อครั้งนี้ แบ่งการประเมินผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 ชุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย ประเภทกระเป่า และผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า

4.3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

ตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	(n=100)		
ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ (Product)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.61	0.65	มากที่สุด
2. มีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ	3.84	1.59	มาก
3. มีความเหมาะสมในกระบวนการผลิต	3.62	1.54	มาก
4. มีความสวยงามแบบท้องถิ่น	4.52	0.69	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.15	0.52	มาก
ด้านราคา (Price) 1,490 บาท	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม	4.66	0.59	มากที่สุด
2. ราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้	4.95	0.22	มากที่สุด
3. ราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้	4.91	0.32	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.84	0.19	มากที่สุด
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน	3.86	0.96	มาก
2. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP	4.98	0.14	มากที่สุด
3. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน	4.75	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.53	0.42	มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 (ต่อ)

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	(n=100)		
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	4.72	0.55	มากที่สุด
2. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ	4.67	0.60	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	4.94	0.24	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.78	0.20	มากที่สุด
ผลรวมทั้งหมด	4.55	0.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อเครื่องเครื่องแต่งกายชุดสตรีจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ แบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.52) ด้านความสะดวกสบายในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.65) ด้านความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 1.59) ด้านความเหมาะสมในกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.54) ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.69)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านราคา มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.19) ด้านด้านความสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.59) ด้านราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) ด้านราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.32)

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.42) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.96) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.14) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.43)

ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.20) ด้านผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลางมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.55) ด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.60) ด้านผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = 0.24)

ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. = 0.14) ด้านราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.22) และด้านผลิตภัณฑ์สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. = 0.24) ตามลำดับ

4.3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

ตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องเครื่องประกอบ
ร่างกายประเภทกระเป๋าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	(n=100)		
ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ (Product)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความสะดวกสบายในการใช้งาน	4.44	0.71	มาก
2. มีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ	4.09	1.63	มาก
3. มีความเหมาะสมในกระบวนการผลิต	4.17	1.08	มาก
4. มีความสวยงามแบบท้องถิ่น	4.84	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.39	0.54	มาก
ด้านราคา (Price)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม	4.62	1.32	มากที่สุด
2. ราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้	4.32	0.47	มาก
3. ราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้	4.48	0.85	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.47	0.43	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 890 บาท	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน	3.50	1.20	มาก
2. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP	4.84	0.42	มากที่สุด
3. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน	4.66	0.47	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.33	0.43	มาก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	(n=100)		
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	4.23	0.68	มาก
2. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ	4.58	0.49	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	3.64	1.27	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.15	0.41	มาก
ผลรวมทั้งหมด	4.34	0.40	มาก

จากตารางที่ 4.18 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ แบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.54) ด้านความสะดวกสบายในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.71) ด้านความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.09$, S.D. = 1.63) ด้านความเหมาะสมในกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = 1.08) ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่นมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านราคา มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.43) ด้านความสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 1.32) ด้านราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.47) ด้านราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.85)

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.43) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 1.20) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.42) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.47)

ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.41) ด้านผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.68) ด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.49) ด้านผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.64$, S.D. = 1.27)

ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.40) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) และด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

4.3.2.1 วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

ตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น		
	(n=100)		
ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ (Product)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความสะดวกสบายในการใช้งาน	3.25	0.65	ปานกลาง
2. มีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ	4.02	0.58	มาก
3. มีความเหมาะสมในกระบวนการผลิต	3.30	0.56	ปานกลาง
4. มีความสวยงามแบบท้องถิ่น	4.78	0.54	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยรวม	3.84	0.05	มากที่สุด
ด้านราคา (Price)	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม	3.99	1.55	มาก
2. ราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้	4.31	1.38	มาก
3. ราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้	4.50	0.97	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.27	0.29	มาก
ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) 890 บาท	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน	4.59	1.23	มาก
2. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP	4.85	0.43	มากที่สุด
3. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน	4.61	0.66	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.68	0.41	มากที่สุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

รายละเอียด	ระดับความคิดเห็น (n=100)		
	\bar{x}	S.D.	ระดับ
การส่งเสริมการตลาด (Promotion)			
1. ผลិតภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	4.76	0.45	มากที่สุด
2. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ	3.75	1.71	มาก
3. ผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง	4.84	0.37	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.45	0.75	มาก
ผลรวมทั้งหมด	4.28	0.47	มาก

จากตารางที่ 4.19 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ แบ่งออกเป็นหัวข้อได้ดังนี้

ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.505) ด้านความสะดวกสบายในการใช้งาน มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{x} = 3.25$, S.D. = 0.65) ด้านความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 0.58) ด้านความเหมาะสมในกระบวนการผลิต มีระดับความพึงพอใจปานกลาง ($\bar{x} = 3.30$, S.D. = 0.56) ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่นมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.54)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้านราคา มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.29) ด้านความสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.55) ด้านราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 1.38) ด้านราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.97)

ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.41) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 1.23) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.43) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.66)

ด้านการส่งเสริมการตลาด มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.75) ด้านผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับรูปแบบสินค้าที่มีในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.45) ด้านภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจงานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 1.71) ด้านผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37)

ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋าจากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.47) ด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.43) ด้านผลิตภัณฑ์สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. = 0.37) และด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.54) ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

การยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลพร้อมข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.1 ผลการวิจัยสำเร็จเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่คาดหวังไว้

สรุปผลการวิจัย การยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีขั้นตอนดังนี้

5.1.1 สรุปผลการศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

5.1.1.1 สรุปผลการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ จากกลุ่มผู้ทอผ้าไทลื้อ และปราชญ์ชาวบ้าน ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา ในเขตพื้นที่จังหวัดน่าน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มชุมชนไทลื้อ ผู้วิจัยสามารถสรุปข้อมูลวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ 3 ด้าน ดังนี้

(1) ด้านประวัติความเป็นมา พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หรือชาวไทลื้อนั้นตั้งถิ่นฐานอยู่บริเวณตอนใต้ของจีน มีเมืองเชียงรุ่ง ในเขตสิบสองปันนา มณฑลยูนนาน มีประวัติการเคลื่อนย้าย และกระจายตัวไปในรัฐฉาน ประเทศเมียนมาร์ เรียกชื่อตามเมืองที่อยู่อาศัย เช่น ลื้อเชียงตุง ลื้อเมืองยอง ส่วนการอพยพครั้งสำคัญของชาวไทลื้อสู่ล้านนาเป็นการกวาดต้อนผู้คนจากสิบสองปันนา เมืองเชียงตุง เมืองยอง ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 24 เพื่อช่วยฟื้นฟูบ้านเมืองในเขตจังหวัดเชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ในปัจจุบันมีกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อกระจายตัวอยู่ในเขตจังหวัดแพร่ เชียงราย เชียงใหม่ น่าน ลำปาง พะเยา และลำพูน และภาคเหนือของประเทศไทย สินค้าที่ทำให้เป็นที่รู้จักของเมืองน่าน นอกจากเกลือแล้ว ก็ยังมีผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อที่มีลวดลายที่นับได้ว่าใครเห็นก็ต้องรู้ได้ทันทีว่าเป็นผ้าจากชุมชนไทลื้อ

(2) ด้านศาสนา และประเพณีของชาวไทลื้อ นับถือพุทธศาสนา ร่วมกับความเชื่อเรื่องผี โดยเฉพาะผีบ้านผีเรือน ผีเจ้านาย ผีอารักษ์ ซึ่งเป็นความเชื่อดั้งเดิมก่อนการนับถือพุทธศาสนา ต่อมาได้ผสมผสานความเชื่อระหว่างพุทธศาสนา และการนับถือผี เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในล้านนา ดังปรากฏประเพณี พิธีกรรมสำคัญในท้องถิ่นทั้งพุทธศาสนา และการเลี้ยงผี

(3) ด้านการแต่งกายชาวไทลื้อ ผู้ชาย สวมเสื้อคล้ายเสื้อหม้อห้อม ลักษณะเป็นเสื้อแขนยาวสีดำหรือสีคราม บางตัวอาจมีเอวลอย แขนเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีต่างๆ มีผืนผ้าต่อจากสายหน้าป้ายมาติดกระดุมเงินบริเวณใกล้รักแร้ และเอว กางเกงเป็นกางเกงแบบก้นลึก เรียกว่า “เต่ว 3 ดก” สีเสื้อผ้าของผู้ชายไทลื้อส่วนใหญ่จะเป็นสีเทา สีดํา ถ้ามีงานบุญจะใส่สีขาว หรือสีดำ ผ้าขาวม้าคาดพุง ผ้าโพกศีรษะด้วยผ้าสีน้ำตาล สีขาว สีดำ

(4) ด้านการแต่งกายชาวไทลื้อ ผู้หญิง สวมเสื้อที่มีลักษณะเฉพาะเรียกว่า เสื้อปัก แขนยาวตัดเสื้อเข้ารูป เอวลอยมีสายหน้าเฉียงผูกติดกันด้วยด้ายพันหรือแถบผ้าเล็กๆ ที่มีมุขชายหรือขาวของลำตัว ชายเสื้อนิยมยกลอยขึ้นทั้งสองข้าง สานเสื้อขลิบด้วยแถบผ้าสีต่างๆ ประดับด้วยกระดุมเม็ดเล็กเรียงกัน สวมชินไทลื้อที่มีลวดลายกลางตัวชิน ส่วนหัวชินเป็นผ้าฝ้ายสีดำหรือสีน้ำตาล ขาว ส่วนตีนชินเป็นผ้าพื้นสีดำ สีเสื้อผ้าของผู้หญิงไทลื้อจะใช้ในโอกาสที่แตกต่างกันออกไป เช่น ถ้ามีงานบุญจะใส่เสื้อปักสีขาว โปกหัวด้วยผ้าสีขาว สอนเสื้อสีดำจะสวมใส่ในงานประเพณีหรืองานแต่งงาน

(5) สรุปผลการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เป็นกลุ่มชุมชนที่มีการสืบเชื้อสายมาจากชาติพันธุ์ไทลื้อที่อาศัยอยู่จำนวนหนึ่ง ส่วนมากยังคงให้ความสำคัญกับประเพณีและพิธีกรรมต่างๆ แต่อาจจะหลงเหลือให้เห็นอยู่ไม่มากนัก เนื่องจากมีปัจจัยหลายๆ อย่างที่ได้เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ตามสมัย บางหมู่บ้านยังคงสืบทอดประเพณี และพิธีกรรมกันเรื่อยมาตั้งแต่รุ่นของบรรพบุรุษ เพื่อส่งต่อให้กับลูกหลาน และยังเป็นการสร้างความภูมิใจให้แก่คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ และสืบทอดต่อไป แม้เรื่องราว ประเพณีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อจะค่อยๆ เลือนหายไป แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงปรากฏให้เห็น และถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นก็คือ การแต่งกายที่โดดเด่นของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ซึ่งการแต่งกายไทลื้อนั้นนับว่าเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ได้เห็นได้อย่างชัดเจน และยังคงปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน จากการสวมใส่ของกลุ่มชุมชน และจากการจำหน่ายผ้าทอไทลื้อเพื่อเป็นอาชีพของคนในหมู่บ้านอีกด้วย

5.1.1.2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาผ้าทอมือไทลื้อ

จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ข้อมูลของผู้วิจัย จึงได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้กรอบแนวความคิดในการคัดเลือกข้อมูลที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อให้ได้ข้อมูลที่จะนำมาช่วยในการตัดสินใจเพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้ทฤษฎีกระบวนการตัดสินใจเชิงลำดับ (Analytic Hierarchy Process : AHP) พบว่า ลำดับความสำคัญที่มีค่าคะแนนมากที่สุด คือหลักเกณฑ์ด้านการเผยแพร่ ด้านความเป็นอัตลักษณ์ ด้านความสวยงาม ด้านการใช้งาน ด้านความสะดวกสบาย และด้านคุณค่า เรียงตามลำดับ ได้ว่าค่าคะแนนเกณฑ์การตัดสินใจ ด้านผ้าทอ และเครื่องแต่งกายมีลำดับความสำคัญมากที่สุด ข้อมูลด้านผ้าทอประเภทเครื่องแต่งกายนั้น มีความน่าสนใจมากที่สุด (3.2) ตามด้วยข้อมูลด้านอาหาร วิถีชีวิต (2) ด้านพิธีกรรมความเชื่อ (1.45) ด้านประเพณี (1.2)

และด้านสถาปัตยกรรม (0.48) ตามลำดับ และเนื่องจากคะแนนของทั้ง 5 ด้านมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้สังเกตเห็นความสำคัญ และเลือกนำข้อมูลด้านผ้าทอ เครื่องแต่งกายมาใช้เป็นแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เพื่อให้สอดคล้องกับเกณฑ์การตัดสินใจต่อไป

5.1.2 สรุปผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

5.1.2.1 จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อสอบถามความต้องการของผู้บริโภคด้านประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสม กับข้อมูลเรื่องผ้าทอ และเครื่องแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ สรุปผลได้ว่า ประเภทของผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่สุด ที่ได้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามทางระบบอินเทอร์เน็ต จำนวน 100 คน พบว่า ความคิดเห็นต่อผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องแต่งกาย มีภาพรวมมากที่สุด คือ จำนวนร้อยละ 88 ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 82.7 และเพศชาย 18 คน สรุปได้ว่าเพศหญิงมีความสนใจในการตอบแบบสอบถามในหัวข้อเรื่องการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีช่วงอายุระหว่าง 31-35 ปี มีอาชีพพนักงานเอกชน มีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 20,001-25,000 บาท ด้านผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย มีความเหมาะสมกับการใช้งานกับชุดลำลองมากที่สุด ด้านเครื่องประกอบการแต่งกาย ได้แก่กระเป๋า ในการตัดสินใจซื้อเครื่องประกอบการแต่งกายในแต่ละครั้ง ผู้บริโภคให้ความสนใจในด้านรูปแบบมากที่สุด หากว่ามีการผลิตเครื่องประกอบการแต่งกายจากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อขึ้นจริง ผู้บริโภคคาดว่าจะมีประโยชน์ด้านการส่งเสริมในด้านการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ มากที่สุด

5.1.2.2 จากการวิเคราะห์ QFD แสดงความต้องการของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์ในด้านต่าง ๆ จากผลการสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ข้อมูลความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคอันดับแรก คือ ด้านความสวยงาม ด้วยค่า ร้อยละ 20 อันดับที่สอง ด้านเอกลักษณ์ ด้วยค่าร้อยละ 19 และอันดับที่สาม ด้านราคา ด้วยค่าร้อยละ 16 ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคมีความสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณะที่สวยงามในด้านการสวมใส่ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน บ่งบอกถึงแหล่งที่มาของลวดลายได้อย่างชัดเจน และในด้านของราคาจะต้องสัมพันธ์กับรูปแบบ ที่ไม่แพงจนเกินไป

5.1.2.3 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของผู้บริโภคจากรอบแนวความคิดเทคนิค QFD (Quality Function Development)

งานวิจัยครั้งนี้ ได้ประยุกต์ใช้กับเทคนิคการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ เพื่อทำการออกแบบผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย ที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ

พันธุ์ไทลื้อ และยังเป็นข้อมูลสำคัญสำหรับนำไปพัฒนาให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่สนใจผลิตภัณฑ์ ตารางความต้องการของลูกค้า (Customer Requirements) ได้จากกลุ่มประชากรจากการตอบแบบสอบถามครั้งที่ 2 เพื่อหาความต้องการที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จำนวน 58 คน โดยการสุ่ม จากนั้นนำความต้องการโดยใช้แผนภาพเชื่อมโยง (Affinity Diagram) ได้จากการถ่ายทอดความต้องการของลูกค้าให้เป็นเป้าหมายในขั้นตอนการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นไปในแนวทางปฏิบัติ เป็นตัวช่วยในการประกันคุณภาพในการออกแบบ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อความพึงพอใจของลูกค้า และถ่ายทอดความต้องการของลูกค้าให้เป็นเป้าหมายในการออกแบบโดยใช้แผนผัง (House of Quality) สรุปผลพบว่าความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอศิลปวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ข้อมูลความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคอันดับแรก คือ ด้านความสวยงาม อันดับที่สอง ด้านเอกลักษณ์ และอันดับที่สาม ด้านราคา ทำให้ทราบว่าผู้บริโภคมีความสนใจผลิตภัณฑ์ที่มีรูปลักษณ์ที่สวยงามในด้านการสวมใส่ และเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ที่ชัดเจน บ่งบอกถึงแหล่งที่มาของลวดลายได้อย่างชัดเจน และในด้านของราคาจะต้องสัมพันธ์กับรูปแบบ ที่ไม่แพงจนเกินไป

5.1.2.4 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผ้าทอและการแต่งกายของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์

จากที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาข้อมูลขั้นทุติยภูมิจากเอกสาร และการลงพื้นที่ภาคสนามเพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอ และเครื่องแต่งกาย โดยใช้วิธีการสังเกต และสอบถามสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญในด้านการทอผ้า และนักปราชญ์ชุมชนของไทลื้อ โดยการลงพื้นที่ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคาอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ผลการศึกษา และรวบรวมข้อมูลลวดลายผ้าทอไทลื้อจากการลงพื้นที่ด้วยตนเอง ทำให้เกิดแนวทางที่สามารถสรุปได้ว่า ด้านผ้าทอไทลื้อ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีวิธีการทอโดยการสอดใส่เส้นด้ายพุ่งสีเดียว หรือหลายสี ที่ทำจากฝ้ายขัดกันธรรมดาแต่ใช้ด้ายหลากสีเป็นพุ่งเกาะเกี่ยวกันเป็นช่วงๆ ให้เกิดจังหวะของลายน้ำไหล เป็นลักษณะเฉพาะของชาวเมืองน่านเรียกการทอนี้ว่า การ “ล่อง” หรือ “เกาะ” อาจมีเทคนิคอื่นเพิ่มเข้ามาอีก และการใช้เทคนิคนี้อาจจะดัดแปลงพัฒนาเป็นลวดลายอื่นๆ เช่น ผักแว่น ลายขอเครือ ลวดลายที่ปรากฏบนผืนผ้า มีลวดลายคล้ายกันแต่แตกต่างกันตามชื่อเรียกในแต่ละพื้นที่ เพราะลวดลายที่เกิดขึ้นรอบตัวเป็นลายที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ เป็นลายเรขาคณิตที่เกิดจากการสานกันของตะกอล ทำให้ทราบถึงองค์ความรู้ของชาวบ้านว่าเป็นภูมิปัญญาดั้งเดิม ไม่มีการปรุงแต่งจากเทคโนโลยี เทคนิคการทอที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของคนในหมู่บ้าน

ผ้าขึ้นไทลื้อในจังหวัดน่าน มีวัฒนธรรมไทลื้อที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มอำเภอท่าวังผา อำเภอ-บัว และเชียงกลาง มีลักษณะการทอที่ผสมผสานกับชาวไทยวนในจังหวัดน่าน ลักษณะเด่น

คือ การทอเทคนิคมัดหมี่เส้นพุ่ง ที่เรียกว่า “มัดก่าน” อีกกลุ่มคือ อำเภอทุ่งช้าง มีลักษณะคล้ายเมืองเงินประเทศ สปป.ลาว (อ้างอิงจาก : ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนกุล)

5.1.2.5 สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านผ้าทอไทลื้อ ที่มีความเหมาะสมเพื่อนำไปประยุกต์ใช้กับการออกแบบเครื่องประกอบการแต่งกาย

สรุปผลการวิเคราะห์ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อของแต่ละจังหวัด โดยใช้ทฤษฎีการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ วิศวกรรมย้อนรอย มีเกณฑ์การพิจารณา 7 ด้าน ดังนี้ 1) ลวดลาย สามารถสื่อถึงอัตลักษณ์ของไทลื้อ 2) เจดสี มีความเหมาะสมง่ายกับการย้อมสี ซึ่งชาวบ้านสามารถทำได้รวดเร็ว 3) เทคนิค ลวดลาย มีโครงสร้างการทอที่ประณีต 4) ลวดลาย ที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างสี และลวดลายมีความเหมาะสม 5) รูปแบบของลวดลายมีความเหมาะสมกับการนำมาประยุกต์ใช้บนตัวผลิตภัณฑ์ 6) รูปแบบ ลวดลายมีความน่าสนใจ 7) ลวดลายสวยงามติดตาผู้พบเห็น พบว่ารูปแบบลวดลายที่น่าสนใจ และสอดคล้องกับเกณฑ์ สามารถแปลผลการวิเคราะห์ และอธิบายได้ ดังนี้

ลำดับที่ 1 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 4

ลำดับที่ 2 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 8

ลำดับที่ 3 รูปแบบลวดลายผ้าทอ หมายเลขที่ 1 และ 6

สามารถสรุปได้ว่า ส่วนมากผ้าทอที่ถูกเลือกเป็นผ้าทอไทลื้อ ในจังหวัดน่าน กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา โดยมีความสอดคล้องมากที่สุด เพราะมีลวดลายที่สวยงาม สีสันทันทีสไล่อื่อให้เห็นถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ คือ ลวดลายที่มีเทคนิคการทอเกาะลัว่ง เป็นลายหลบไทลื้อ เป็นผ้าทอลายขีดหรือจก เย็บตกแต่งขอบทั้ง 4 ด้าน ด้วยผ้าสีแดง หรือดำ จะทอลายขีด และจกตกแต่งเต็มผืนผ้าเป็นลายเรขาคณิต

จากการประเมินด้วยตารางทฤษฎีการกระจายหน้าที่เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเลือก ลวดลายผ้าทอไทลื้อที่มีคะแนนการประเมินสูงสุดลำดับที่ 1 ด้วยคะแนนผลรวม 21 คือ ลายซุ้มใหญ่ หรือ ลายหลบไทลื้อ หมายเลขที่ 4 มาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ต่อไป

5.1.2.6 สรุปผลการประเมินด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรีจาก ศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิให้คะแนนในระดับมากที่สุด ได้แก่ด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น ส่วนคะแนนในระดับมาก ได้แก่ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน ด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน และด้านรูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ และคะแนนในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ด้านประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม และด้านเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์

5.1.2.7 สรุปผลการประเมินด้านกระบวนการผลิตชิ้นงานเครื่องแต่งกายชุดสตรี พบว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ให้คะแนนในระดับมาก

ที่สุด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน และวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน คะแนนระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านวัตถุดิบ วัสดุหาง่ายมีความเหมาะสม

การผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต และด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย

5.1.2.8 สรุปผลการประเมินด้านวัสดุที่นำมาใช้ออกแบบเครื่องแต่งกายชุดสตรี พบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ให้คะแนนในระดับมาก ได้แก่ วัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์

5.1.2.9 สรุปผลกระบวนการพัฒนาแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า ประเภทกระเป๋า

ผู้วิจัยได้นำแบบร่าง 2 มิติ ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า ที่ได้พัฒนาแล้ว ไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ

(1) สรุปผลการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบให้คะแนนอยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ รูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ และเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ คะแนนในระดับมาก ได้แก่ ด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น ขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน และด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน

(2) สรุปผลด้านกระบวนการผลิตชิ้นงานประเภทกระเป๋า ผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบให้คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คะแนนรายข้ออยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน คะแนนในระดับมาก ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน และด้านวัตถุดิบ วัสดุหาง่าย คะแนนในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต และด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย

(3) สรุปผลด้านวัสดุที่นำมาใช้ในการออกแบบประเภทกระเป๋า ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบให้คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนรายข้อที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด คะแนนรายข้อที่มีระดับมาก ได้แก่ วัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัดน่าน ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์

(4) สรุปผลการประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า จากศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการออกแบบ ให้คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับมาก คะแนนรายข้อที่มีระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน คะแนนรายข้อที่มีระดับมาก ได้แก่รูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น ด้านรูปแบบมีความคิดที่สร้างสรรค์ ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ด้านประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม ด้านเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์ และด้านความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน

(5) สรุปผลด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงานประเภทรองเท้า โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ให้คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนคะแนนรายข้อที่มีระดับมาก ได้แก่ ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่าย ด้านผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรง ทนทาน และด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน และคะแนนรายข้อที่มีระดับปานกลาง ได้แก่ด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต ด้านผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย และด้านการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต

(6) สรุปผลด้านวัสดุที่นำมาใช้ผลิตของชิ้นงานประเภทรองเท้า โดยผู้เชี่ยวชาญด้านผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ให้คะแนนภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนคะแนนรายข้อที่มีระดับมาก ได้แก่ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในจังหวัด น่าน ด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด และด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์

(7) สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้าน ผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทรองเท้า จาก ศิลปวัฒนธรรมผ้าทอไทลื้อมีผลคะแนนเฉลี่ยด้านความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.58) ด้านขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน และด้านการใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีระดับความพึงพอใจระดับ มาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.58) ด้านรูปแบบความคิดสร้างสรรค์ ด้านความเหมาะสมด้านการใช้สีของ ผลิตภัณฑ์ ด้านวัตถุดิบ และวัสดุหาง่ายมีความเหมาะสม ด้านวัสดุมีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นใน จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00)

ลายข้มใหญ่หรือลายหลบไทลื้อ หนึ่งในลายผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ใช้เทคนิคการขีด เป็นลายพื้นฐานที่ง่ายกับการทอ และสามารถทอได้อย่างรวดเร็ว สีของลายประกอบไปด้วยสีดำ สีแดง สีขาว นำมาประยุกต์ใช้ให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี และเครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า และรองเท้า

5.1.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

5.1.3.1 ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มากที่สุด ($\bar{X} = 4.98$, S.D. =0.14) ด้านราคามีความเหมาะสมสามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆ ได้ มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. =0.22) และด้านผลิตภัณฑ์สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$, S.D. =0.24)

5.1.3.2 ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. =0.37) ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. =0.37) และด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. =0.47)

5.1.3.3 ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า มีความคิดเห็นด้านความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. =0.43) ด้านผลิตภัณฑ์สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.84$, S.D. =0.37) และด้านความสวยงามแบบท้องถิ่น มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. =0.54)

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยหัวข้อ การยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มชาวบ้านไทลื้อ และกลุ่มแม่บ้านผ้าทอไทลื้อจำนวน 3 และปราชญ์ชาวบ้านด้านภาษาและวรรณกรรม ผู้ทรงคุณวุฒิทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญหรือปราชญ์ชาวบ้านที่ทอผ้าไทลื้อ และผู้บริโภคและผู้สนใจผลิตภัณฑ์จากผ้าไทลื้อ สามารถจำแนกผลการวิจัยออกเป็น 3 หัวข้อ ตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย ดังนี้

5.2.1 เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลปากา อำเภอน้ำฝาง จังหวัดน่านที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่หาข้อมูลนั้น พบว่าผู้คนในชุมชนแต่งกายด้วยผ้าซิ่น หรือสวมใส่เครื่องแต่งกายที่ประกอบไปด้วย

ผ้าทอมือ สวดลายสวยงาม จากการสำรวจบริเวณชุมชน ปัจจุบันผู้คนในชุมชนยังคงมีการประกอบอาชีพทอผ้า ทั้งเพื่อการจำหน่าย และการสวมใส่ชีวิตประจำวัน ผ้าทอของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นนับว่าเป็นผ้าทอที่มีลวดลายอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จากการสัมภาษณ์คนในชุมชนพบว่าลวดลายการทอหลักๆ มีด้วยกัน 6 ลาย ประกอบไปด้วย ลายข้อปอก ลายขีดไทลื้อ ลายคำเคิบ ลายซุ่มใหญ่ ลายมัดก่านหรือคาคก่าน และลายน้ำไหล

5.2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

จากข้อมูลผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ที่ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่ พบว่า ลายซุ่มใหญ่หรือลายหลบไทลื้อ เป็นลายที่ผู้คนในชุมชนนิยมน้อยที่สุด ใช้สีใหม่ในการทอเพียง 3 สี คือ สีดำ สีแดง และสีขาว อาจเพราะเป็นการทอลวดลายที่ง่าย สามารถทอได้รวดเร็ว ทำให้มีมูลค่าต่ำกว่าลวดลายอื่นๆ ที่มีการใช้ลูกเล่น และเทคนิคการทอที่มากกว่า ผู้วิจัยจึงได้นำลายซุ่มใหญ่ดังกล่าวมายกระดับให้มีมูลค่า และเกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ซึ่งจากการสำรวจความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคผ้าทอมือ ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า สนใจในผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ประเภทเครื่องแต่งกายชุดสตรี เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า และรองเท้ามากที่สุดตามลำดับ ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวมาสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ โดยการใช้ลายผ้าทอมือ ลายซุ่มใหญ่มาประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ที่กลุ่มผู้บริโภคให้ความสนใจ จึงเกิดเป็นผลิตภัณฑ์ 3 ประเภทการใช้งาน ได้แก่ ผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกาย ประเภทกระเป๋า และผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า

5.2.3 เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคผ้าทอมือ และผู้สนใจผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือที่มีต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายชุดสตรี ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า และรองเท้า ค่าประเมินระดับความพึงพอใจชุดแต่งกายสตรีมีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.43) โดยผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายสตรี และผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทกระเป๋า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ในด้านราคา ผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบร่างกายประเภทรองเท้า มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยหัวข้อ การยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน มีข้อเสนอแนะดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 การศึกษาข้อมูลด้านผ้าทอมือ กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หากศึกษาถึงลงถึงทุกพื้นที่ที่มีผู้คนกลุ่มชาติพันธุ์อาศัยอยู่ อาจพบกับลวดลายการทอที่แตกต่างกันออกไปตามความคิดสร้างสรรค์และการประยุกต์ลายใช้กันในพื้นที่ของตน

5.3.1.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อการประยุกต์ใช้ควบคู่กับลวดลายผ้าทอ สามารถพัฒนาหรือออกแบบรูปร่างหน้าตาของผลิตภัณฑ์ได้หลากหลาย ขึ้นอยู่กับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่ต้องการให้เป็นกลุ่มเป้าหมาย

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การศึกษาข้อมูลด้านผ้าทอมือ ศึกษารายละเอียดของลายให้ลึกซึ้ง ถึงความเป็นมาของลาย เทคนิคการขึ้นลาย เพื่อนำลวดลายมาพัฒนาให้มีความน่าสนใจ และโดดเด่นขึ้น อีกทั้งเพื่อประยุกต์ใช้กับผลิตภัณฑ์ผ้าอื่นๆ ในรูปแบบของผลิตภัณฑ์อื่นๆ เช่น ของตกแต่งบ้าน ผ้ามา่าน ผ้าปูโต๊ะ

5.3.2.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ประยุกต์ใช้ร่วมกับผ้าทอมือลายซุ้มใหญ่ หรือลายหลบไทลื้อ สามารถเปลี่ยนรูปแบบของชุด หรือประเภทของชุดให้มีรูปแบบที่แตกต่างออกไป ตามกระแสหรือเทรนด์ในแต่ละปี เพื่อสนองความต้องการของกลุ่มผู้บริโภคที่ไม่สิ้นสุด

บรรณานุกรม

- ชาย โพธิ์สีดำ. 2554. **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์พรินติ้งแลนด์พับลิชชิง.
- นิรัช สุดสังข์. 2548. **การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- นิรัช สุดสังข์. 2548. **ออกแบบอุตสาหกรรมระบบและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- ปรัชญ์ หาญกล้า และพรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2557. **การออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีเพื่อพัฒนางานพื้นถิ่นให้เป็นสินค้าระดับชาติโดยใช้แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาผ้าทอมืออำเภอเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย**. กรุงเทพฯ : คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แผนพัฒนาจังหวัดน่าน ฉบับทบทวน รอบปี พ.ศ. 2564 สำนักงานจังหวัด**.
[Online]. เข้าถึงได้จาก : **ผิดพลาด! การอ้างอิงไฮเปอร์ลิงก์ไม่ถูกต้อง**
- พิศาลสุพงษ์ และพิสิฐ จงนรังสิน. 2540. ผู้ก่อตั้งแบรนด์ Tube Gallery. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://www.siamcenter.co.th/trendupdate/BIFW2018-Tube-Gallery-/125>
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561-2580)**. สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
[Online]. เข้าถึงได้จาก : <http://nsc.nesdc.go.th/>
- รัชฎา วงศ์อนันต์. 2559. **การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต)**. สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง. สืบค้นจาก : สำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. 2555. **ผ้าทอกับชีวิตคนไทย**. คณะศิลปกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- สุภางค์ จันทวานิช. 2554. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน. 2562. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย**.
[Online]. เข้าถึงได้จาก : https://www.otoptoday.com/view_prov.php?prov=55
- ผู้ก่อตั้งแบรนด์ Dior. 1938. **Christian Dior**. [Online]. เข้าถึงได้จาก : <https://sites.google.com/site/historyoffamousbrandname/home/christian-dior/kaneid-christian-dior>.

The seal of Rajabhat Buriram University is a circular emblem. It features a central sun with rays, flanked by two traditional Thai stupas. The entire design is surrounded by a decorative border with Thai script. The text 'ภาคผนวก' is centered over the seal.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์

ภาคผนวก ข เครื่องมือวิจัยและแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

ภาคผนวก ค ภาพถ่ายการเก็บข้อมูลในการวิจัย

ภาคผนวก ง ผลการออกแบบ

ภาคผนวก จ ผลงานที่ได้รับการเผยแพร่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย

เรียน คุณฐิติวรรณ บ้านเท็ง

ด้วย นายณัฐภักย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะกรรมการอุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย ของ นายณัฐภักย์ ทัพเจริญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย

เรียน คุณเดชา เม็งไธสง

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธนศ กิริมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรงค์ษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย

เรียน คุณธัญญลักษณ์ ทวีกิตติพันธ์

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธนศ กิริมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรวงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดี

ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบ

เรียน ดร.ทนงจิต อิ่มสำอาง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบประเมิน

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิมรัมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

(ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบ

เรียน ดร.รสา สุนทรายุทธ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบประเมิน

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิมรัมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

(ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบ

เรียน ดร.บุญชู บุญลิขิตศิริ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามและแบบประเมิน

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิมรัมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจและประเมินด้านการออกแบบนี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติกรแทนคณบดี

(ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692

ที่ อว.7004/0651

วันที่ 9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) เพื่อการวิจัย

เรียน รศ.ดร.จตุรงค์ เล่าหะเพ็ญแสง

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัฬหเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) นี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัฬหเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบทแบบสอบถามและประเมินมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บันทึกข้อความ

หน่วยงาน คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สจล. ส่วนสนับสนุนวิชาการ โทร.3692

ที่ อว.7004/ 0651

วันที่ 9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) เพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สุชาลีณี บุรีคำพันธ์

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัฬหเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) นี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัฬหเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น พร้อมกันนี้ได้แนบบทแบบสอบถามและประเมินมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาอนุญาตและขอขอบคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้ด้วย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติการแทนคณบดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว 7004 / 0651

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณ
ทหารลาดกระบัง ถนนฉลองกรุง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

9 มิถุนายน 2564

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) เพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ทวิช บุญแสง

ด้วย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน” โดยมี ผศ.ดร.สมชาย เศษวิเศษ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจ (IOC) นี้ว่ามีเนื้อหาถูกต้องและเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการตรวจของท่านจะช่วยให้งานวิจัย ของ นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาและหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรพงษ์ ไพรินทร์)

ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติกรแทนคณบดี

(ส่วนสนับสนุนวิชาการ

โทร. 02-329-8000 ต่อ 3692

โทรสาร. 02- 329-8436

ติดต่อนักศึกษา โทร. 099-446-9351

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ข

เครื่องมือวิจัยและแบบตรวจสอบเครื่องมือวิจัย (IOC)

1. การตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย (ประเมินการออกแบบ)
2. การตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย (ประเมินความพึงพอใจโดยผู้บริโภคร)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

(ประเมินด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุ และผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิต)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ
เพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน”

โดย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ โทร. 99-4469951 E-mail : natpak1984@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ
ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เอกสารประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 เค้าโครงวิทยานิพนธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) จำนวน 1 ชุด ได้แก่
แบบสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติ
พันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบเสนอความเห็นขอเบิกค่าโครงการวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาโท
ต่อคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2560

ชื่อ-นามสกุล : นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

รหัสประจำตัว : 59603068

เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : 099-446-9951

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์
ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) Raising the level of hand-woven fabrics from Tai Lue
ethnic identity to create community products in Ban Nong Bua, Nan Province

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ เพื่อการยกระดับผ้าทอมือไทลื้อจาก
เอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้จากเอกลักษณ์ผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชน
บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
3. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติ

พันธุ์ไทลื้อ

คำสำคัญ(Key words)

การยกระดับ หมายถึง การทำสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น พัฒนาขึ้นโดยที่ไม่ทิ้งความเป็นรากเหง้า
หรือตัวตนที่แท้จริง พุดง่ายๆก็คือพัฒนาจากสิ่งเพิ่มให้เป็นสิ่งใหม่ที่ แปลกตาและดูดีขึ้น

ผ้าทอมือ หมายถึง ศิลปะและหัตถกรรมหรืองานฝีมืออย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็น
กรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนมาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า ทั้งนี้ต้องมี
เครื่องมือในการทอ หรือก็

เอกลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ยังบอกในความเป็นตัวตนในเชิงลวดลาย สี สัน วัสดุ พื้นผิว

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนา จากกระบวนการคิด วิเคราะห์ และทำการเก็บ
รวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์เดิมให้มีคุณภาพมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หมายถึง กลุ่มหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองปันนา ชาวไทลื้ออพยพโยกย้ายถิ่นฐานหลายต่อหลายครั้ง ในประเทศไทย ชาวไทลื้อได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัด เชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน และลำปาง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา/ ทฤษฎีสำคัญ

ยุทธศาสตร์ชาติสำหรับประเทศไทย เป็นการสร้างศักยภาพทักษะความสามารถของประเทศให้เกิดความพร้อมของทุกด้าน โดยยึดการปรับเปลี่ยนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศ มีความ มั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาไปสู่ความสุขความเจริญของคนไทย โดย มีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะมีการแบ่ง หน้าที่ในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการเสริมสร้างและการพัฒนาในยุทธศาสตร์ เป็นการกระจาย ความรู้กับชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจ ฐาน และเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

แนวโน้มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปี 2561 มีการส่งออกสิ่งทอและ เครื่องนุ่งห่มไทยเดือนมีนาคม มีมูลค่า 640.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 เมื่อเทียบกับ เดือนเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้า มีมูลค่า 405.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 4.20 ทำให้ เกินดุลการค้า 235.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวได้ดีในทุกตลาด สำคัญ โดยเฉพาะตลาดเบลเยียม ตุรกี และกัมพูชา มีการขยายตัวในระดับสูง สำหรับการส่งออกสิ่งทอ และเครื่องนุ่งห่มขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 8 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวในระดับสูง ได้แก่ เส้นใย ประดิษฐ์ ทำให้ไตรมาสที่ 1 มีมูลค่าการส่งออกรวม 1,771.28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.55 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้ามีมูลค่า 1,266.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.23 ทำให้เกินดุลการค้า 504.82 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของ ประเทศไทยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ว่านี้คือการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรียกว่าผ้า ทอมีนืว่าผ้าทอไทลื้อซึ่งเป็น ผ้าทอที่มีลวดลายโบราณตามแบบฉบับของชนกลุ่มน้อยชาวไทลื้อ ผ้าทอ ไทลื้อสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆมากมายเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋า ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็น ถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทางชุมชนฯ โดยการศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน ศึกษาถึง

หลักการแล้วนำมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีต่างๆผ่านกระบวนการการออกแบบแนวความคิดของนักออกแบบ แล้วออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในการผลิตผ้าทอไทลื้อ

(1) เครื่องจักรล้าสมัย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ เช่น ทอผ้าและฟอกย้อมมาที่ใช้ เครื่องจักรรุ่นเก่า ทำให้ สิ้นเปลืองวัตถุดิบและมีค่าบำรุงสูง

(2) ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานมีฝีมือ ตั้งแต่ระดับ ผู้บริหารด้านการตลาด วิศวกรและช่างเทคนิค รวมถึง แรงงานที่ไม่มีทักษะความชำนาญด้านสิ่งทอ

(3) ขาดการทำวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะการทำวิจัยเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพและรูปแบบ สินค้าของตัวเองการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการขยายตลาดของสินค้าเป็นการสนองความต้องการ ประโยชน์ใช้สอยใหม่ ความ ต้องการใหม่หรือกลุ่มตลาดของกลุ่มเป้าหมายใหม่ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548:83) การออกแบบลวดลายที่มีความสำคัญและความเป็นมาที่ที่ดึงมาเข้ามาเป็นส่วนประกอบของ โครงสร้างในการสร้างผลิตภัณฑ์และของเครื่องใช้เช่นการออกแบบลวดลายเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ลวดลายการทอการจักสาน ลวดลายบนภาชนะ เป็นต้นจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจะต้อง ตัดสินใจเลือกซื้อ สินค้าสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และลวดลายก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริโภคใช้ในการ พิจารณา ตัดสินใจ ในการเลือกซื้อจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและ ลงพื้นที่สังเกตตามหมู่บ้านไทลื้อ ของแต่ละจังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ผู้วิจัยนั้นได้มองเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ นั้นได้ เลือนหายไป แต่ก็ยังคงมี หลงเหลืออยู่เพียงแค่บางด้านนั่นก็คือด้านการทอผ้าและการแต่งกายที่ยังคง อยู่สามารถจับต้องได้และ ด้านภาษาที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อส่วนด้านประเพณี วัฒนธรรมก็ยังคงมีให้เห็นอยู่ บางหมู่บ้านที่ยังปฏิบัติกันตามความเชื่อ แต่ส่วนมากก็ถูกวัฒนธรรมของ ชาวไทยวน คนเมือง กลืนหายไป และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทลื้อส่วนมากกลุ่มตัว อย่างก็เป็นคนรุ่นหลังที่ได้สืบทอด ศิลปวัฒนธรรมมาจากบรรพบุรุษ ก็ยังถือคติความเชื่อดั้งเดิมอยู่บ้าง สามารถพูดถึงประวัติได้ตามความทรง จำแต่สิ่งที่สืบทอดมาอย่างเห็นได้ชัดนั้นก็แค่ ภาษา การทอผ้า การแต่งกายที่ได้เรื่องผ้าก็เข้ามามีส่วนร่วม กับงานพิธีกรรมซึ่งคำนึงถึงเรื่องการใช้สอยในชีวิตประจำวัน มากกว่าการค้าขาย แต่ในปัจจุบันคนใน ยุคสมัยนี้ได้มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมทำให้ไม่หลงเหลือ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ของตนมี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ ทำให้ศิลปวัฒนธรรมเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา และได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ (วัฒนงูฑะวิภาค.2545) ที่ได้กล่าวว่าการศึกษาศิลปะพื้นบ้าน จะพบว่ามีคุณลักษณะเฉพาะที่อาจสังเกตได้ ดังนี้ มีความเรียบง่าย ประโยชน์ใช้สอย วัสดุท้องถิ่น แบบอย่างสกุลช่างท้องถิ่น ไม่รู้มากในกฎเกณฑ์ มีความสวยงามและมีราคาถูก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1.3.1 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่1

กรอบแนวคิดด้านการศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

ศิลปวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ในการศึกษาและเปรียบเทียบเป็นการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตัวผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดให้เหมาะสมกับยุคสมัยตามแนวความคิดของ (เอกวิทย์ ณ ถกลาง : 2546)

การอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายโดยการปลูกฝังถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่งใน เพื่อให้ความรู้ต่างๆและวัฒนธรรมยังคงมีคนสืบสานต่อไป ทุกๆ ด้านเช่นด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมีภูมิปัญญาจริยธรรมเป็นตัวอย่างให้เห็นและจับต้องได้และที่สำคัญจะต้องมีเป้าหมายมากกว่าแค่การอนุรักษ์หรือแค่การสร้างเพื่อเก็บเอาไว้เท่านั้นควรที่จะ สามารถพัฒนาให้เป็นวิชาชีพนำมาสร้างเศรษฐกิจได้ หรือนำมาประยุกต์ และยังสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจ ได้อีกด้วย สมัยเพื่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของตนและทำให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดของ (อุดมศักดิ์ สาริบุตร 2549 : 10) ที่สอดคล้องกับงานของผู้วิจัย มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย
2. วัสดุท้องถิ่น
3. มีราคาถูก
4. มีความสวยงาม

1.3.2 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่2

กรอบแนวความคิดเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัวจังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (นิรัช สุตสังข์.2543) มี 4 ด้าน

อธิบายขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การกลั่นกรองความคิด
3. การพัฒนาแนวความคิด
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดทางการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพรดี บุญมี ณ ชุมแพ. 2550) ซึ่งเป็นรากฐานของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้แก่

1. ต้นกำเนิดหรือรากฐาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเรื่องศิลปวัฒนธรรมประเพณีสถาปัตยกรรมวิถีชีวิตพิธีกรรมอาหารการกินเครื่องแต่งกาย และผ้าทอไทลื้อว่ามีความเป็นมามีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่น

2. วิวัฒนาการผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมาตามยุคสมัยว่ามีลำดับขั้นตอนของวิวัฒนาการอย่างไร

3. การพัฒนาเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบ ของศิลปวัฒนธรรมมาแล้วจึงนำมาเปรียบเทียบดูว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดเด่น เพื่อทำการออกแบบต่อไป

4. การต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาความต่อเนื่องของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อว่า มีรูปแบบที่สืบเนื่องต่อกันมาตั้งแต่อดีตว่าแต่ละพื้นที่ที่มีความต่างหรือความเหมือนกันตรงจุดไหน

5. อิทธิพลรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นควรจะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทไหนที่เหมาะสมที่สุดและจะส่งผลอย่างไรต่อความเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถนำไปใช้งานได้ทุกกลุ่มอายุ

6. การประยุกต์ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและหลักการต่างๆจากแนวความคิดเพื่อทำการออกแบบ และพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับ การศึกษาศิลปวัฒนธรรมไทลื้อให้เหมาะสมและเกิดประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

1.3.3 กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่3

กรอบแนวคิดเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาด้านส่วนประสมทางการตลาด 7 ด้าน (7Ps)

1. การจัดการเกี่ยวกับคนหรือพนักงาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. กระบวนการในการให้บริการ
3. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ลูกค้าที่มาใช้บริการต้องพบเจอ
4. ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ที่เสนอให้กับลูกค้า
5. ราคาที่ตั้งในการให้บริการ
6. การส่งเสริมการขาย
7. ช่องทางการให้บริการ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน (อุดมศักดิ์ สาริบุตร 2549 : 10) ที่สอดคล้องกับงานของผู้วิจัยมี 5 ด้าน ดังนี้

1. หน้าที่ใช้สอย
2. ความปลอดภัย
3. ความทนทาน
4. ความสะดวกสบายในการใช้งาน
5. ความสวยงาม

คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	
1 การยกระดับ	หมายถึง การทำสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น พัฒนาขึ้นโดยที่ไม่ทิ้งความเป็นรากเหง้าหรือตัวตนที่แท้จริง พุดง่าย ๆ ก็คือพัฒนาจากสิ่งเพิ่มให้เป็นสิ่งใหม่ที่แปลกตาและดูดีขึ้น
2 ผ้าทอมือ	หมายถึง ถือเป็นศิลปะและหัตถกรรมหรืองานฝีมืออย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นกรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนมาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า ทั้งนี้ต้องมีเครื่องมือในการทอ เรียกว่ากี่
3 เอกลักษณ์	หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกในความเป็นตัวตนในเชิงลวดลาย สี สัน วัสดุ พื้นผิว
4 ผลิตภัณฑ์	หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนา จากกระบวนการคิด วิเคราะห์ และทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์เดิมให้มีคุณภาพมากขึ้น
5.กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ	หมายถึง กลุ่มหนึ่งที่มีภูมิถิ่นกำเนิดอยู่ในเขตสิบสองพันนา ชาวไทลื้ออพยพโยกย้ายถิ่นฐานหลายต่อหลายครั้ง ในประเทศไทย ชาวไทลื้อได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขต จังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน และลำปาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6 ความพึงพอใจ ของบริโภค	หมายถึง ความคิดเห็นหรือความชอบที่มีต่อผลิตภัณฑ์ใหม่ที่พัฒนาขึ้นด้วยลวดลาย ผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัวจังหวัดน่าน
7 ชุมชนบ้าน หนองบัว จังหวัด น่าน	หมายถึง พื้นที่ชุมชนที่ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเป็นกรณีตัวอย่าง
9 ช่องทางการจัด จำหน่าย	หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในสื่อออนไลน์
10 การส่งเสริม การตลาด	หมายถึง การช่วยให้ชุมชนมีของแปลกใหม่และดึงดูด กับผู้บริโภคภายใน ท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุ และการผลิต
วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท : การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ

เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

สาขาวิชาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ชื่อนักศึกษา : นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

คำชี้แจง แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่างข้อประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence หรือ IOC) แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ในหัวข้อเรื่อง ความคิดเห็นของ ผู้ที่มีความสนใจผลิตภัณฑ์จากการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ผ้าทอมือ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คำอธิบาย สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เกณฑ์ในการตรวจสอบเครื่องมือ การตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิใช้เกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้นใช้ได้มีความเหมาะสมตรงกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

0 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถาม นั้นไม่แน่ใจว่ามีความเหมาะสมตรงกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือไม่

- 1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้นยังไม่ตรงหรือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแล้วให้ค่าประเมินเป็น 0 หรือ -1 ในข้อความหรือข้อความใด
ขอความอนุเคราะห์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น จะเป็นพระคุณยิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	ข้อความ	ผลการพิจารณา		
1.	ชื่อ(นาย/นาง/นางสาว).....นามสกุล..... ตำแหน่ง..... สถานที่ทำงาน..... ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี			
		-1	0	+1
	ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม			

ตอนที่ 2 แสดงข้อความ แบบสอบถามความคิดเห็นสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์และผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุและการผลิต ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความ
เที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

	ผลการพิจารณา		
	-1	0	+1
1. ด้านการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์			
1.1 มีรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น			
1.2 มีรูปแบบความคิดที่สร้างสรรค์			
1.3 มีขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน			
1.4 มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม			
1.5 มีความปลอดภัยระหว่างนำไปใช้งาน			
1.6 ความเหมาะสมด้านการใช้สีของผลิตภัณฑ์			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7 มีความทนทานแข็งแรงต่อการใช้งาน				
2. ด้านกระบวนการผลิตของชิ้นงาน (เอาด้านวัสดุขึ้นก่อน)				
2.1 วัสดุดิบและวัสดุหาง่ายและมีความเหมาะสม				
2.2 กระบวนการผลิตง่ายต่อกระบวนการผลิต				
2.3 ผลิตภัณฑ์มีโครงสร้างที่แข็งแรงทนทาน				
2.4 ผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย				
2.5 วัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน				
3. ด้านวัสดุที่นำมาใช้				
3.1 ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่น ในจังหวัดน่าน				
3.2 การใช้วัสดุจากท้องถิ่นให้เกิดประโยชน์สูงสุด				
3.3 ด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์				

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....
(.....)

ผู้ประเมิน

วันที่.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

(ประเมินความพึงพอใจโดยผู้บริโภคร โดยผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือ)

ชื่อโครงการวิจัย “การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน
บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน”

โดย นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ โทร. 99-4469951 E-mail : natpak1984@gmail.com

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

ปริญญาครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

นับรับเครื่องมือวันที่.....

เอกสารประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 คำโครงการวิทยานิพนธ์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามสำหรับผู้บริโภคที่สนใจสินค้าผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ของกลุ่มชุมชนบ้าน
หนองบัว จังหวัดน่าน ทั้งหมด 500 คน (ข้อมูลจากการจัดบันทึกจำนวนนักท่องเที่ยว ศูนย์การเรียนรู้วิถี
ชุมชน และวัฒนธรรม ณ OTOP Nan Center 42/4 ถนน สุริยะพงษ์ ต.ในเวียง อ.เมือง จ.น่าน
ประจำเดือนพฤศจิกายน ปี พ.ศ. 2560) ในการตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) จำนวน 1 ชุด ได้แก่
แบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากเซรามิก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบเสนอความเห็นขอเค้าโครงวิทยานิพนธ์สำหรับปริญญาโท
 ต่อคณะกรรมการบัณฑิตศึกษา สาขาเทคโนโลยีออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
 คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม ปีการศึกษา 2561

ชื่อ-นามสกุล : นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ รหัสประจำตัว : 59603068
 เบอร์โทรศัพท์ติดต่อ : 099446951

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย) : การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อ
 สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ (ภาษาอังกฤษ) : Raising the level of hand-woven fabrics from Tai
 Lueethnic identity to create community products in Ban Nong Bua, Nan Province

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เชะวิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

- วัตถุประสงค์
1. เพื่อศึกษาแนวทางการยกระดับผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของจังหวัดน่าน
 2. เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ ของชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
 3. เพื่อศึกษาปัจจัยการสร้างมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน
 4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือ

คำสำคัญ (Key words)

การยกระดับ หมายถึง การทำสิ่งที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น พัฒนาขึ้นโดยที่ไม่ทิ้งความเป็นรากเหง้าหรือ
 ตัวตนที่แท้จริง พุดง่ายก็คือพัฒนาจากสิ่งเพิ่มให้เป็นสิ่งใหม่ที่ แปรกลตาและดูดีขึ้น

ผ้าทอมือ หมายถึง ศิลปะและหัตถกรรมหรืองานฝีมืออย่างหนึ่งที่มีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็น
 กรรมวิธีการผลิตผืนผ้าโดยใช้เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนมาขัดประสานกันจนได้เป็นผืนผ้า ทั้งนี้ต้องมี
 เครื่องมือในการทอ หรือก็

เอกลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่บ่งบอกในความเป็นตัวตนในเชิงลวดลาย สี สัน วัสดุ พื้นผิว

ผลิตภัณฑ์ หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนา จากกระบวนการคิด วิเคราะห์ และทำการเก็บรวบรวม
 ข้อมูลเพื่อแก้ปัญหาผลิตภัณฑ์เดิมให้มีคุณภาพมากขึ้น

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หมายถึง กลุ่มหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองพันนา ชาวไทลื้ออพยพ
 โยกย้ายถิ่นฐานหลายต่อหลายครั้ง ในประเทศไทย ชาวไทลื้อได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขต

จังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน และลำปาง

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา/ทฤษฎีสำคัญ (เอา keyword 3 ย่อหน้า)

ยุทธศาสตร์ชาติสำหรับประเทศไทย เป็นการสร้างศักยภาพทักษะความสามารถของประเทศ ให้เกิดความพร้อมของทุกด้าน โดยยึดการปรับเปลี่ยนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาไปสู่ความสุขความเจริญของคนไทย โดยมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จะมีการแบ่งหน้าที่ในการปฏิบัติงานในส่วนต่างๆ เพื่อเพิ่มการเสริมสร้างและการพัฒนาในยุทธศาสตร์ เป็นการกระจายความรู้กับชุมชนให้มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพิ่มศักยภาพชุมชนและเศรษฐกิจฐาน และเสริมสร้างศักยภาพชุมชน การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

แนวโน้มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปี 2561 มีการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเดือนมีนาคม มีมูลค่า 640.61 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้า มีมูลค่า 405.10 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ลดลงร้อยละ 4.20 ทำให้เกินดุลการค้า 235.51 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ โดยการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวได้ดีในทุกตลาดสำคัญ โดยเฉพาะตลาดเบลเยียม ตุรกี และกัมพูชา มีการขยายตัวในระดับสูง สำหรับการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวต่อเนื่องเป็นเดือนที่ 8 โดยสินค้าที่มีการขยายตัวในระดับสูง ได้แก่ เส้นใยประดิษฐ์ ทำให้ไตรมาสที่ 1 มีมูลค่าการส่งออกรวม 1,771.28 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 8.55 เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปีก่อน ด้านการนำเข้ามีมูลค่า 1,266.46 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 12.23 ทำให้เกินดุลการค้า 504.82 ล้านดอลลาร์สหรัฐฯ (ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานปลัดกระทรวงพาณิชย์)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ว่านี้คือการทอผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรียกว่าผ้าทอมือนี้ว่าผ้าทอไทลื้อซึ่งเป็น ผ้าทอมือที่มีลวดลายโบราณตามแบบฉบับของชนกลุ่มน้อยชาวไทลื้อ ผ้าทอไทลื้อสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆมากมายเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋า ฯลฯ ซึ่งผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับทางชุมชนฯ โดยการศึกษาวัฒนธรรมของชาวไทยลื้อ จังหวัดน่าน ศึกษาถึงหลักการแล้วนำมาวิเคราะห์ตามทฤษฎีต่างๆผ่านกระบวนการการออกแบบแนวความคิดของนักออกแบบฯแล้วออกมาเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างมูลค่าให้กับชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ปัญหาที่เกิดขึ้นภายในชุมชนในการผลิตผ้าทอไทลื้อ

- (1) เครื่องจักรล้าสมัย โดยเฉพาะอุตสาหกรรมกลางน้ำ เช่น ทอผ้าและฟอกย้อมฯที่ใช้เครื่องจักรรุ่นเก่า ทำให้ สิ้นเปลืองวัตถุดิบและมีค่าบำรุงสูง
- (2) ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานมีฝีมือ ตั้งแต่ระดับ ผู้บริหารด้านการตลาด วิศวกรและช่างเทคนิค รวมถึง แรงงานที่ไม่มีทักษะความชำนาญด้านสิ่งทอ

(3) ขาดการทำวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะการทำวิจัยเพื่อ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพและรูปแบบ สินค้าของตัวเองการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นปัจจัยหนึ่งในกระบวนการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาดที่มีความสำคัญต่อการขยายตลาดของสินค้าเป็นการสนองความต้องการ ประโยชน์ใช้สอยใหม่ ความ ต้องการใหม่หรือกลุ่มตลาดของกลุ่มเป้าหมายใหม่ ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง (วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. 2548:83) การออกแบบลวดลายที่มีความสำคัญและความเป็นมาที่ที่ดึงมาเข้ามาเป็นส่วนประกอบของ โครงสร้างในการสร้างผลิตภัณฑ์และของเครื่องใช้เช่นการออกแบบลวดลายเสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ลวดลายการทอการจักสาน ลวดลายบนภาชนะ เป็นต้นจะเห็นได้ว่าผู้บริโภคจะต้อง ตัดสินใจเลือกซื้อ สินค้าสิ่งของเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน และลวดลายก็เป็นส่วนหนึ่งที่ผู้บริโภคใช้ในการ พิจารณา ตัดสินใจ ในการเลือกซื้อจากการที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและ ลงพื้นที่สังเกตตามหมู่บ้านไทลื้อ ของแต่ละจังหวัดทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย

ผู้วิจัยนั้นได้มองเห็นว่าศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ นั้นได้ เลือนหายไป แต่ก็ยังคงมี หลงเหลืออยู่เพียงแค่บางด้านนั้นก็คือด้านการทอผ้าและการแต่งกายที่ยังคง อยู่สามารถจับต้องได้และ ด้านภาษาที่ยังคงเป็นเอกลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อส่วนด้านประเพณี วัฒนธรรมก็ยังคงมีให้เห็นอยู่ บางหมู่บ้านที่ยังปฏิบัติกันตามความเชื่อ แต่ส่วนมากก็ถูกวัฒนธรรมของ ชาวไทยวน คนเมือง กลืนหายไป และจากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทลื้อส่วนมากกลุ่มตัว อย่างก็เป็นคนรุ่นหลังที่ได้สืบทอด ศิลปวัฒนธรรมมาจากบรรพบุรุษ ก็ยังถือคติความเชื่อดั้งเดิมอยู่บ้าง สามารถพูดถึงประวัติได้ตามความทรง จำแต่สิ่งที่สืบทอดมาอย่างเห็นได้ชัดนั้นก็แค่ ภาษา การทอผ้า การแต่งกายที่ได้เรื่องผ้าก็เข้ามามีส่วนร่วม กับงานพิธีกรรมซึ่งคำนึงถึงเรื่องการใช้สอยในชีวิตประจำวัน มากกว่าการค้าขาย แต่ในปัจจุบันคนใน ยุคสมัยนี้ได้มีวิถีชีวิตที่แตกต่างไปจากเดิมทำให้ไม่หลงเหลือ ศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่กลุ่มชาติพันธุ์ของตนมี อยู่ ทำให้ศิลปวัฒนธรรมเริ่มเลือนหายไปตามกาลเวลา และได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ (วิณะจู ทะวีภาค.2545) ที่ได้กล่าวว่าการศึกษาศิลปะพื้นบ้าน จะพบว่ามีความลักษณะเฉพาะที่อาจสังเกตได้ ดังนี้ มีความเรียบง่าย ประโยชน์ใช้สอย วัสดุท้องถิ่น แบบอย่างสกุลงข้างท้องถิ่น ไม่รู้มากในกฎเกณฑ์ มีความ สวยงามและมีราคาถูก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ได้ กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1.3.1 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

กรอบแนวคิดด้านการศึกษาผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

ศิลปวัฒนธรรมที่จะนำมาใช้ในการศึกษาและเปรียบเทียบเป็นการประยุกต์ใช้ให้เข้ากับตัวผลิตภัณฑ์แต่ละชนิดให้เหมาะสมกับยุคสมัยตามแนวความคิดของ (เอกวิทย์ ณ ถลาง :2546)

การ อนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นไม่ให้สูญหายโดยการปลูกฝังถ่ายทอดองค์ความรู้จากรุ่นหนึ่งสู่อีก รุ่นหนึ่งใน เพื่อให้ความรู้ต่างๆและวัฒนธรรมยังคงมีคนสืบสานต่อไป ทุกๆ ด้านเช่นด้านศิลปวัฒนธรรม โดยมีภูมิปัญญาจริยธรรมเป็นตัวอย่างให้เห็นและจับต้องได้และที่สำคัญจะต้องมีเป้าหมายมากกว่าแค่การ อนุรักษ์หรือแค่การสร้างเพื่อเก็บเอาไว้เท่านั้นควร ที่จะ สามารถพัฒนาให้เป็นวิชาชีพนำมาสร้างเศรษฐกิจ ได้ หรือนำมาประยุกต์ และยังสามารถนำไปต่อยอดทางธุรกิจ ได้อีกด้วย สมัยเพื่อให้เกิดความ ภาคภูมิใจ ในภูมิปัญญาของตนและทำให้มีการพัฒนาภูมิปัญญาของชุมชน โดยใช้กรอบแนวคิดของ (อุดมศักดิ์ สารี บุตร 2549 : 10) ที่สอดคล้องกับงานของผู้วิจัย มี 4 ด้าน ดังนี้

1. ประโยชน์ใช้สอย
2. วัสดุท้องถิ่น
3. มีราคาถูก
4. มีความสวยงาม

1.3.2 กรอบแนวความคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่2

กรอบแนวความคิดเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบางหนองบัว จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (นริช สุตสังข์.2543) มี 4 ด้าน อธิบายขั้นตอนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย

1. การสร้างความคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ใหม่
2. การกลั่นกรองความคิด
3. การพัฒนาแนวความคิด
4. การพัฒนาผลิตภัณฑ์

กรอบแนวคิดทางการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมของ (สถาพรดี บุญมี ณ ชุมแพ. 2550) ซึ่งเป็นรากฐานของการออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อได้แก่

1. ต้นกำเนิดหรือรากฐาน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความเป็นมาของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเรื่องศิลปวัฒนธรรมประเพณีสถาปัตยกรรมวิถีชีวิตพิธีกรรมอาหารการกินเครื่องแต่งกาย และผ้าทอไทลื้อว่ามีความเป็นนามีเอกลักษณ์อะไรที่โดดเด่น

2. วิวัฒนาการผู้วิจัย ได้ทำการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของศิลปวัฒนธรรมที่ผ่านมามาตามยุค สมัย ว่ามีลำดับขั้นตอนของวิวัฒนาการอย่างไร

3. การพัฒนาเมื่อผู้วิจัยได้ทำการศึกษารูปแบบ ของศิลปวัฒนธรรมมาแล้วจึงนำมาเปรียบ เทียบดูว่าในอดีตจนถึงปัจจุบันมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงอย่างไรเพื่อนำมาวิเคราะห์ถึงจุดเด่น เพื่อทำการออกแบบต่อไป

4. การต่อเนื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาความต่อเนื่องของศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อว่า มีรูปแบบที่สืบเนื่องต่อกันมาตั้งแต่อดีตว่าแต่ละพื้นที่มีความต่างหรือความเหมือนกันตรงจุดไหน

5. อิทธิพลรูปแบบของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่ได้จากศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อนั้นควร จะเป็นผลิตภัณฑ์ประเภทไหนที่เหมาะสมที่สุดและจะส่งผลอย่างไรต่อความเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถนำไปใช้งานได้ทุกกลุ่มอายุ

6. การประยุกต์ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีและหลักการต่างๆจากแนวความคิดเพื่อทำ การออกแบบ และพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ให้สอดคล้องกับ การศึกษาศิลปวัฒนธรรมไทลื้อให้ เหมาะสม และเกิดประโยชน์ตรงกับวัตถุประสงค์มากที่สุด

1.3.3 กรอบแนวคิดตามวัตถุประสงค์ข้อที่3

กรอบแนวคิดเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จังหวัดน่าน โดยใช้กรอบแนวคิดการศึกษาด้านส่วนประสมทางการตลาด 7 ด้าน (7Ps)

1. การจัดการเกี่ยวกับคนหรือพนักงาน
2. กระบวนการในการให้บริการ
3. สิ่งแวดล้อมทางกายภาพที่ลูกค้าที่มาใช้บริการต้องพบเจอ
4. ผลิตภัณฑ์หรือสินค้า ที่เสนอให้กับลูกค้า
5. ราคาที่ตั้งในการให้บริการ
6. การส่งเสริมการขาย
7. ช่องทางการให้บริการ

คำนิยามศัพท์ในการวิจัย

ผ้าทอไทลื้อ หมายถึง ผ้าที่ผ่านกระบวนการทอจากกลุ่มไทลื้อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่สวยงาม เช่น ผ้าทอลายน้ำไหล ผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อ จังหวัดน่าน

ลวดลายผ้าทอมือไทลื้อ หมายถึง เอกลักษณ์ที่โดดเด่นที่แสดงตามทักษะกรรมวิธีและลวดลาย นิยมคือ สีดำ แดง ขาว ทอให้เกิดเป็นลายตารางสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ ลวดลายมีขนาดเล็กสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน เป็นการทอที่ยากลายใหญ่ซับซ้อน

ผลิตภัณฑ์ชุมชน หมายถึง ผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการจัดทำมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนโดยมีสำนักงาน มาตรฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ หมายถึง กลุ่มหนึ่งที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในเขตสิบสองพันนา ชาวไทลื้ออพยพโยกย้ายถิ่นฐานหลายต่อหลายครั้ง ในประเทศไทย ชาวไทลื้อได้เข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตจังหวัดเชียงราย พะเยา เชียงใหม่ ลำพูน แพร่ น่าน และลำปาง

กลุ่มชุมชน หมายถึง กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

วัฒนธรรมทอผ้า หมายถึง ประเพณี วัฒนธรรม ที่แพร่หลายทุกภูมิภาคของประเทศไทยมาช้านาน จนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละกลุ่มชุมชนทั่วประเทศที่ผ่านการพัฒนาผ่านประสบการณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2

แบบสอบถามสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบเครื่องมือ (IOC) จำนวน 1 ชุด ได้แก่
แบบสอบถามผู้บริโภครที่สนใจผลิตภัณฑ์จากการยกระดับผ้าทอมือเพื่อการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน
บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

สำหรับผลิตภัณฑ์จากการยกระดับผ้าทอมือ

วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท : การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ
เพื่อการออกแบบผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ชื่อนักศึกษา : นายณัฐภาคย์ ทัพเจริญ

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก : ผศ.ดร.สมชาย เซะวิเศษ

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ธเนศ ภิรมย์การ

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนี ความสอดคล้อง ระหว่างข้อประเมินกับวัตถุประสงค์ (Index of item Objective Congruence หรือ IOC) แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ในหัวข้อเรื่อง ความคิดเห็นของ ผู้ที่มีความสนใจผลิตภัณฑ์จากเศรษฐกิจใหม่ ที่ชุมชนบ้านหัวสะพาน จังหวัดบุรีรัมย์ โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คำอธิบาย สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เกณฑ์ในการตรวจสอบเครื่องมือ การตรวจสอบเครื่องมือที่จะใช้ในการวิจัยตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิใช้เกณฑ์ดังนี้

+1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้นใช้ได้มีความเหมาะสมตรงกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

0 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถาม นั้นไม่แน่ใจว่ามีความเหมาะสมตรงกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัยหรือไม่

- 1 หมายถึง ข้อความหรือข้อคำถามนั้นยังไม่ตรงหรือไม่เหมาะสมกับเนื้อหาตามกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ตรวจสอบแล้วให้ค่าประเมินเป็น 0 หรือ -1 ในข้อความหรือข้อคำถามใด ขอความอนุเคราะห์ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น จะเป็นพระคุณยิ่ง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. อายุ

- 17-21 ปี 22-26 ปี
 27-31 ปี 32 ปี ขึ้นไป

2. การศึกษา

- ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี
 ปริญญาโท สูงกว่าปริญญาโท

3. อาชีพ

- นักเรียน / นักศึกษา รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ
 พนักงานบริษัทเอกชน ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

- ต่ำกว่า15,000 บาท 15,001-20,000 บาท
 20,001-25,000 บาท 25,001-30,000 บาท
 30,001 ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แสดงข้อความ แบบสอบถามพึงพอใจสำหรับผลิตภัณฑ์จากยกระดับผ้าทอมือ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	เกณฑ์การประเมิน	ผลการพิจารณา		
		+1	0	-1
1.	ด้านรูปแบบผลิตภัณฑ์ (Product)			
	1. มีความสะดวกสบายในการใช้งาน			
	2. มีความเหมาะสมในการประยุกต์ใช้วัสดุในการออกแบบ			

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	3. มีความเหมาะสมในกระบวนการผลิต			
	4. มีความสวยงามแบบท้องถิ่น			
2.	ด้านราคา (Price)			
	1. สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างเหมาะสม			
	2. ราคามีความเหมาะสม สามารถแข่งขันในตลาดใหม่ๆได้			
	3. ราคามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัสดุที่เลือกใช้			
3.	ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place)			
	1. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในกลุ่มชุมชน			
	2. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในศูนย์แสดงสินค้า OTOP			
	3. มีความเหมาะสมในการจัดจำหน่ายในชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน			
4.	การส่งเสริมการตลาด (Promotion)			
	1. ผลิตภัณฑ์ช่วยสร้างความแปลกใหม่ให้กับ รูปแบบสินค้าที่มี ในท้องตลาด ของกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง			
	2. ภาพลักษณ์ของผลิตภัณฑ์มีความดึงดูดต่อผู้บริโภคที่สนใจ งานประเภทผลิตภัณฑ์จากลวดลายผ้าทอมือ			
	3. ผลิตภัณฑ์ได้สร้างจุดเด่นให้กับกลุ่มชุมชนขนาดย่อม และขนาดกลาง			

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

(.....)

ผู้ประเมิน

วันที่.....

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.1 การลงพื้นที่ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ภาพที่ ค.2 ผ้าทอไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.3 การทอผ้า ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอนาทอง จังหวัดน่าน

ภาพที่ ค.4 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอนาทอง จังหวัดน่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ค.5 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน

ภาพที่ ค.6 การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอ ชุมชนบ้านหนองบัว ตำบลป่าคา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดน่าน

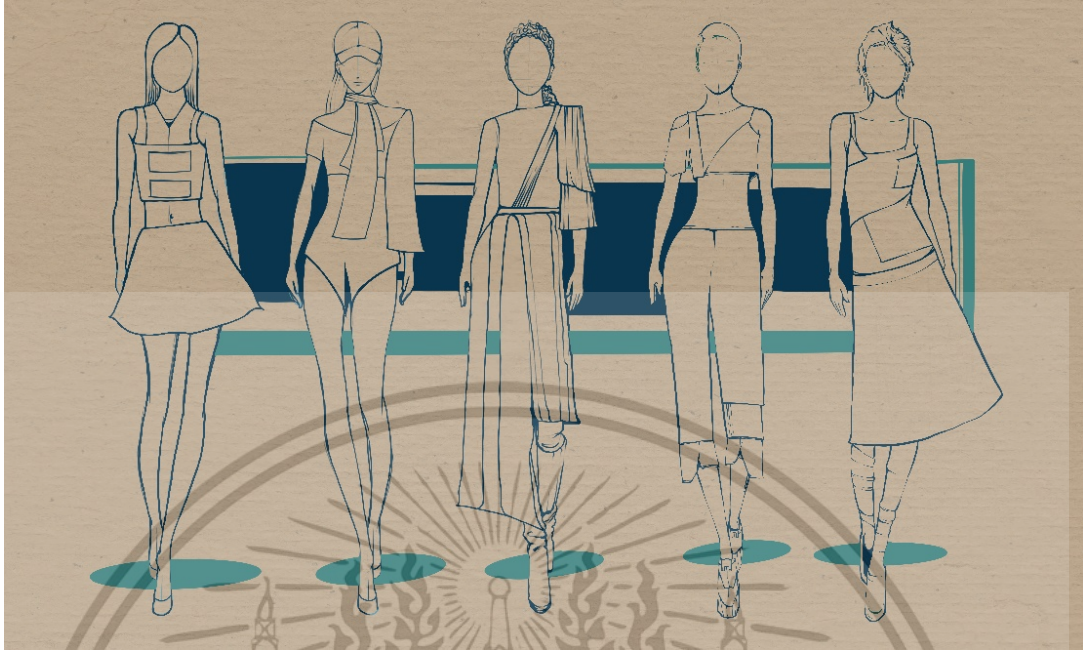
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง
ผลการออกแบบ

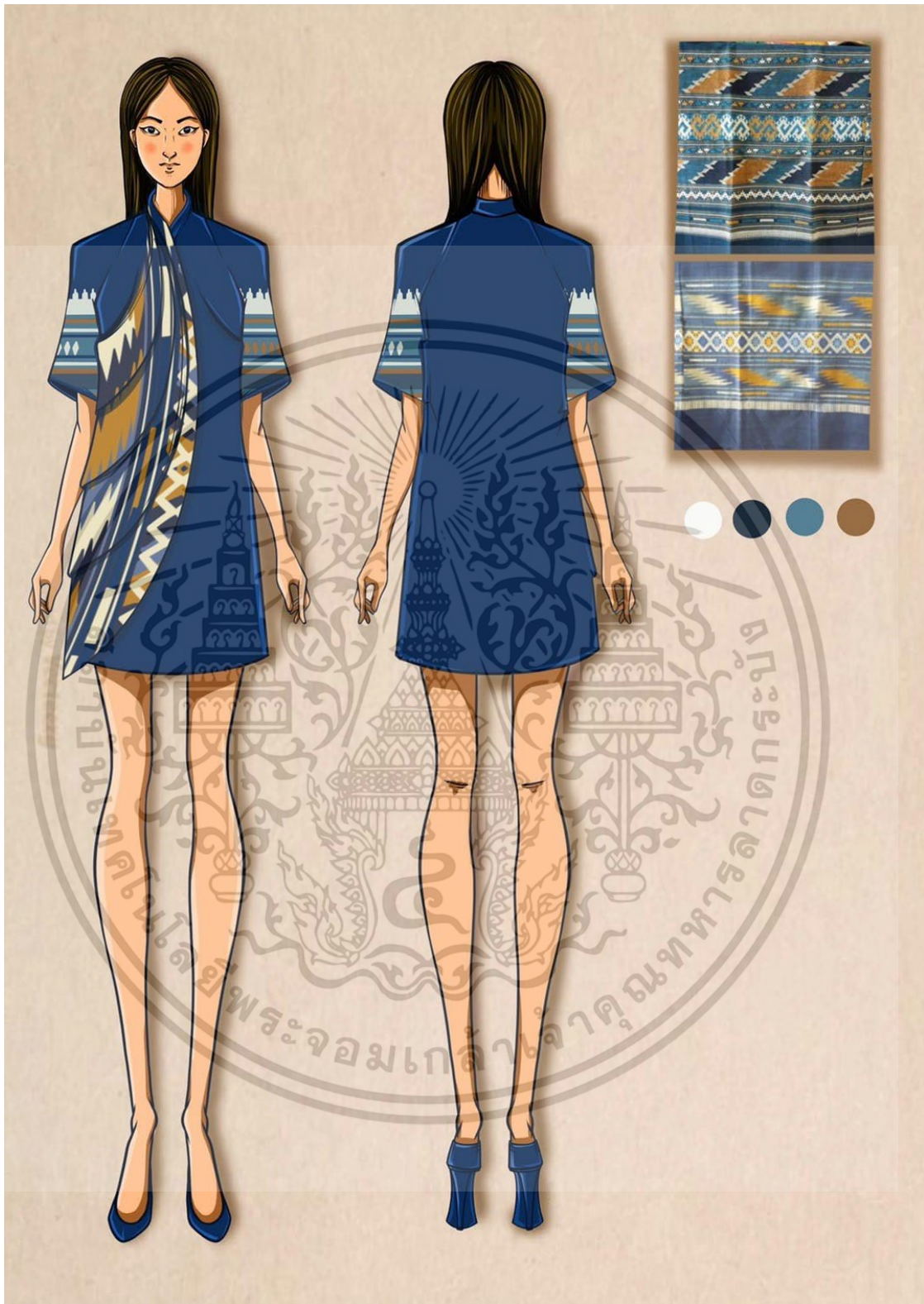
1. แบบร่าง ผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ
2. ภาพต้นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.1 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.2 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.3 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.4 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

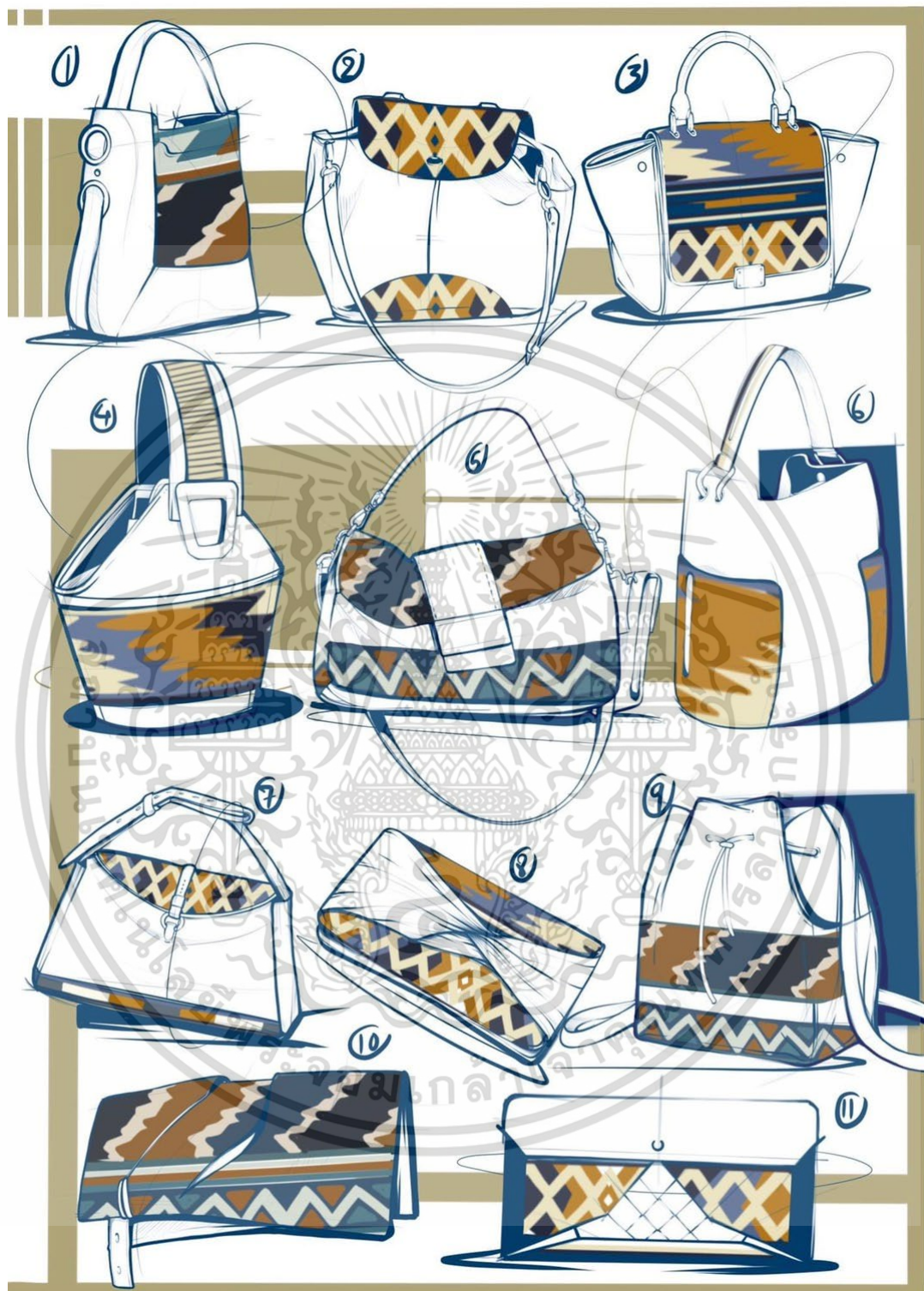
ภาพที่ ง.5 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

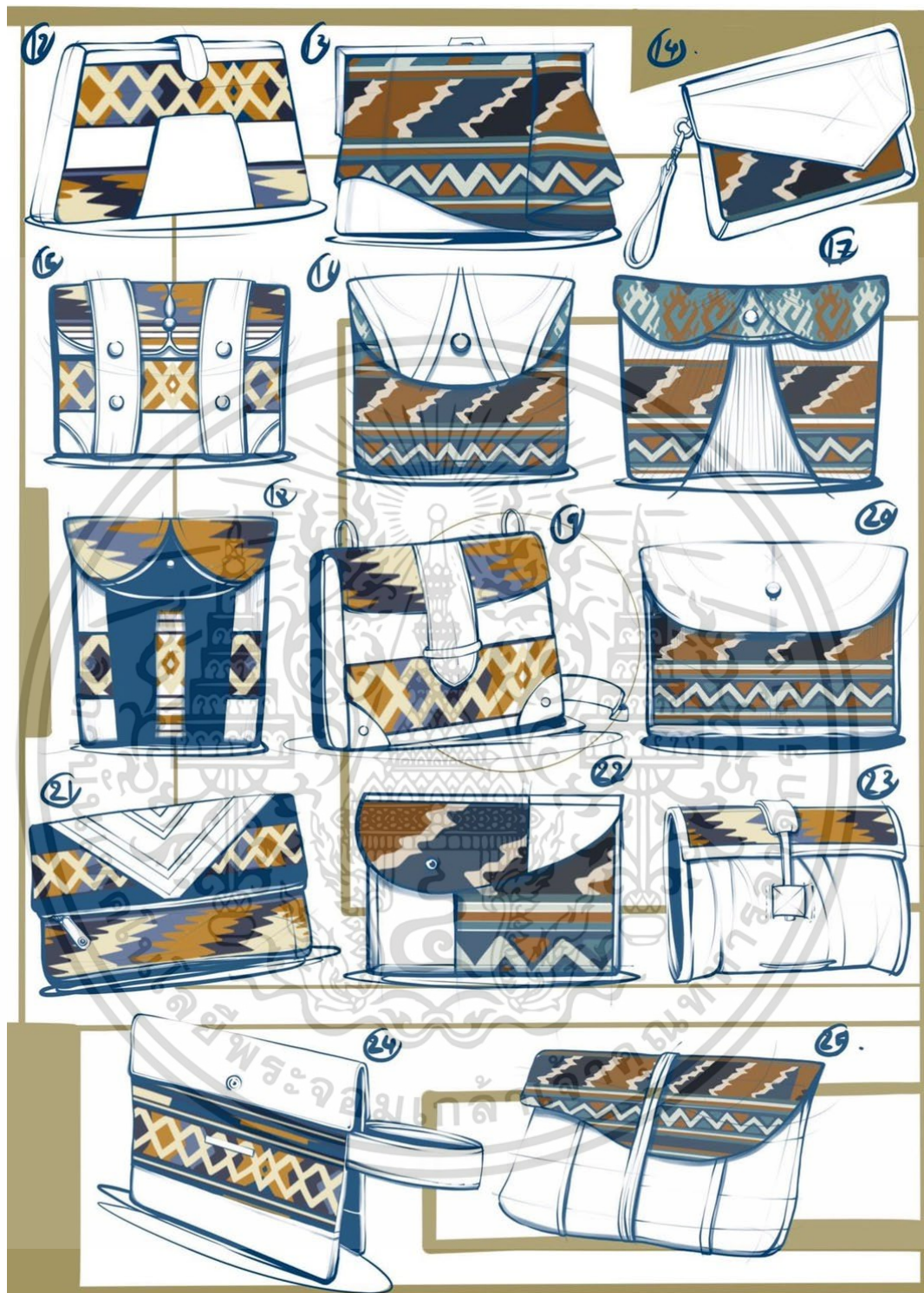
ภาพที่ ง.6 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทเครื่องแต่งกาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

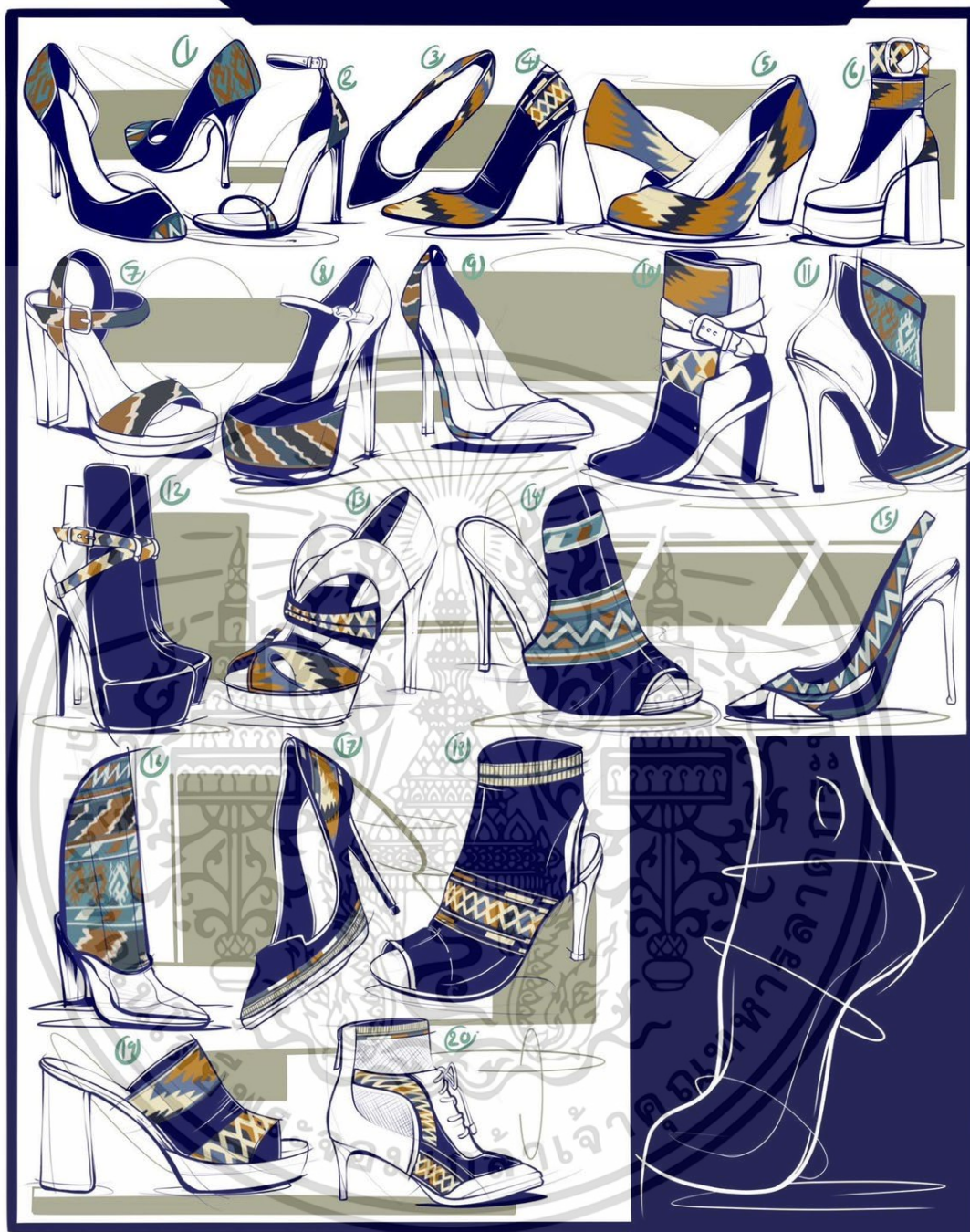
ภาพที่ ง.7 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทกระเป๋า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.8 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทกระเป๋า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.9 แบบร่างผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ ประเภทรองเท้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ง.10 ภาพต้นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ

ภาพที่ ง.11 ภาพต้นผลิตภัณฑ์ผ้าทอไทลื้อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ อว7029/217

คณะศิลปศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
เลขที่ 1 ซอยฉลองกรุง 1 แขวงลาดกระบัง
เขตลาดกระบัง กรุงเทพฯ 10520

21 กรกฎาคม 2564

เรื่อง ตอบรับการนำเสนอผลงานในการประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10

เรียน คุณณัฐภรณ์ ทัพเจริญ คุณสมชาย เซะวิเศษ และ คุณธนศ ภิรมย์การ

ตามที่ท่านได้เสนอบทความฉบับตีพิมพ์ ซึ่งผ่านการแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อเข้าร่วมนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10 นั้น

คณะกรรมการฝ่ายวิชาการขอแจ้งให้ทราบถึงความ เรื่อง "การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์วัฒนธรรมชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน" รหัสบทความ So-01 ของ คุณณัฐภรณ์ ทัพเจริญ คุณสมชาย เซะวิเศษ และ คุณธนศ ภิรมย์การ สามารถนำเสนอในการประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10 ในวันที่ศุกร์ที่ 13 สิงหาคม พ.ศ. 2564

ทั้งนี้ท่านสามารถชำระเงินและลงทะเบียนภายในวันที่ 25 กรกฎาคม พ.ศ. 2564 โดยสแกน QR-Code หรือพิมพ์ลิงค์ <https://forms.gle/MCOZBv8PaTKIegpi7>

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.จาริณี จันทร์ศิริ)

รักษาการแทนรองคณบดีกำกับดูแลงานด้านบริหารวิชาการ

คณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

สำนักงานคณบดีคณะศิลปศาสตร์

โทรศัพท์ 0-2329 8000 ต่อ 3761, 084-545 8778

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

การยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์
ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

RAISING THE LEVEL OF HAND-WOVEN FABRICS FROM TAI LAUE ETHNIC IDENTITY TO
CREATE COMMUNITY PRODUCT IN BAN NONG BUA, NAN PROVINCE

ณัฐภาคย์ ทัพเจริญ¹ สมชาย แซ่วิเศษ² และ ธเนศ ภิรมย์การ³
NATTHAPAK TAPJAROEN¹, SOMCHAI SAEVISET² AND THANATE PIROMKARN³

^{1,2,3} ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรมและการออกแบบ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร

^{1,2,3} Department of Architecture and Design Education, Faculty of Industrial Education and Technology,
King Mongkut's Institute of Technology Ladkrabang, Bangkok
ratchaplontapjaroen@gmail.com, kssomcha@yahoo.com and thanate.pirom@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ และเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน กลุ่มตัวอย่างแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ คือ กลุ่มอาชีพผ้าทอในหมู่บ้านของจังหวัดน่าน จำนวน 6 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกภาพและการจดบันทึกข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่ 2 ผู้ทรงคุณวุฒิทางการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุ จำนวน 3 คน และด้านการทอ จำนวน 3 คน รวม 9 คน โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบประเมินความคิดเห็นด้านการออกแบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือค่าเฉลี่ยเลขคณิต (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อมีความเหมาะสมในการนำมาใช้ออกแบบผลิตภัณฑ์ของชุมชน โดยใช้ลายข้อปอกซึ่งเป็นลวดลายเอกลักษณ์ของชาวไทลื้อมากที่สุดร้อยละ 76 สิ่งที่ยังบอกถึงความ เป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อคือผ้าทอ นำผลการวิเคราะห์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายสตรี โดยผ่านกระบวนการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ผู้เชี่ยวชาญด้านผ้าทอและเครื่องแต่งกาย การวิเคราะห์ เครื่องแต่งกายทั้ง 3 รูปแบบ ผลที่ได้คือแบบที่ 3 คิดเป็นคะแนนร้อยละ 85 คำสำคัญ ศิลปวัฒนธรรม กลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ออกแบบ ผลิตภัณฑ์ เครื่องประกอบการแต่งกาย

Abstract

The goal of this qualitative research is to learn about the history of Tai Lue ethnic hand-woven fabrics and to develop items using hand-woven fabrics from the Tai Lue ethnic group in Ban Nong Bua Community, Nan Province. Sample group was divided into two groups depending on the objectives using Purposive sampling. The first set of samples comprised of six people from the textile occupation group in Nan Province's village. Interviews, observations, recordings, and data collection were employed as tools. The second sample group consisted of 3 product design experts, 3 material experts, and 3 weaving specialists,

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

for a total of 9 people. The Design Opinion Assessment Form was utilized as the research tool. The arithmetic mean (\bar{x}) and standard deviation (S.D.) were used in the analysis. The findings revealed that handwoven fabrics from the Tai Lue ethnic group are suitable for creating community products. 76 % was utilizing the 'Khor Pok' Pattern, which is one of the Tai Lue people's most distinctive patterns. Weaved fabric is a symbol of the Tai Lue ethnic group's identity. Apply the findings of the research to the design of women's clothes. Design professionals that specialize in textiles and clothes inspect the products. After analyzing all three outfits, the 3rd type received the highest score of 85%.

Keywords: art and culture, Tai Lue ethnic group, product design, accessories, costume

1. ความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติสำหรับประเทศไทยเป็นการสร้างศักยภาพทักษะความสามารถของประเทศ ให้เกิดความพร้อมของทุกด้าน โดยยึดการปรับเปลี่ยนตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้ประเทศมีความมั่งคั่ง มั่งคั่ง ยั่งยืน โดยมีการเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อเพิ่มการเสริมสร้างและการพัฒนาในยุทธศาสตร์ เป็นการกระจายความรู้กับชุมชนที่มีความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แนวโน้มอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยในปี 2561 มีการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเดือนมีนาคม มีมูลค่า 640.61 ล้านบาทหรือสหรัฐฯ เพิ่มขึ้นร้อยละ 3.59 โดยการส่งออกสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มขยายตัวได้ดีในทุกตลาดสำคัญ (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, 2561)

จังหวัดน่านเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่โดดเด่นจังหวัดหนึ่งทางภาคเหนือของประเทศไทยเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมคือการทอผ้าที่มีสวดลายเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เรียกว่าผ้าทอมือนี้น่า ผ้าทอใหล้อเป็นผ้าทอมือที่มีลวดลายโบราณตามแบบฉบับของชนกลุ่มน้อยชาวใหล้อ ผ้าทอใหล้อสามารถนำไปแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆ มากมาย อาทิเช่น เสื้อผ้าสำเร็จรูป กระเป๋า ปัญหาที่พบในการผลิตผ้าทอใหล้อ อุปกรณ์เก่าและทรุดโทรม ขาดแคลนบุคลากรและแรงงานฝีมือ ขาดการทำวิจัยและพัฒนา โดยเฉพาะการทำวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต และพัฒนาคุณภาพ เพื่อการขยายตลาดของสินค้าเป็นการสนองความต้องการใหม่หรือกลุ่มเป้าหมายใหม่ให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

การยกระดับผลิตภัณฑ์ผ้าทอมือ ภาคอีสานนโยบายพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้เกิดการสร้างเศรษฐกิจ สังคมให้เข้มแข็ง ซึ่งจากการศึกษากลุ่มวิสาหกิจชุมชนในภาคอีสานมีการนำภูมิปัญญา ทักษะการที่มีคุณค่ามากมาย โดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ผลิตสิ่งทอ ผ้าทอพื้นเมือง ผ้าฝ้าย ที่ปัจจุบันการประกอบการต่อยอดเชิงธุรกิจลดน้อยถอยลงไปมาก จึงมีความประสงค์จะพัฒนาและส่งเสริมให้ผ้าฝ้ายภาคอีสานได้รับการพัฒนาและเป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ (ธันนธน์ อภิวันทนาพร, 2560)

จากความเป็นมาและความสำคัญข้างต้น งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ใหล้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชน บ้านหนองบัว จังหวัดน่าน เพื่อให้มีประสิทธิภาพอย่างกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในภาคอีสานได้ ซึ่งการยกระดับผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนครั้งนี้ จะเน้นไปในทางเครื่องแต่งกายจากเดิมที่มีการออกแบบที่ยังขาดในเรื่องการวางลวดลายลงบนผลิตภัณฑ์ กลุ่มชาติพันธุ์ใหล้อที่มีความผูกพันกับคนในชุมชนมาอย่างช้านาน เป็นการทอผ้าที่มีเอกลักษณ์ในเรื่องของการทอผ้า ความงาม ลวดลายของผ้าเป็นสิ่งก่อให้เกิดประโยชน์ในการใช้ความรู้ความสามารถในการใช้แรงงานฝีมือของคนในชุมชนหนองบัว เพื่อลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือและการปฏิบัติงานในชุมชน และช่วยเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้คนในชุมชนไม่เกิดการว่างงานสามารถทอผ้าเพื่อหารายได้เป็นการยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนและยกระดับในด้านฝีมือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นอญูดให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การทอของคนในชุมชนและเป็นการอนุรักษ์ให้ศิลปะวัฒนธรรมการทอผ้าของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อยังคงอยู่คู่คนในชุมชนหนองบัว จังหวัดน่านต่อไป

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ
- 2.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

3. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาการยกระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ซึ่งแบ่งขั้นตอนการทำงานไว้ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

3.1 เพื่อศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

3.1.1 กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูลหลัก

3.1.1.1 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ กลุ่มอาชีพผ้าทอในหมู่บ้านของจังหวัดน่าน (OTOP ปี 2559-2560) จำนวน 8 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีประสบการณ์มากในเรื่องนี้ (Intensity) (ชาย โทธิสิตา, 2554)

3.1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสัมภาษณ์ การสังเกต บันทึกภาพและการจดบันทึก โดยผู้วิจัยใช้กล้องถ่ายภาพและการสัมภาษณ์โดยการจดบันทึกข้อมูลเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลได้จากการนำข้อมูลปฐมภูมิที่เก็บรวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ทั้งหมดมาทำการวิเคราะห์ โดยการเขียนสรุปแบบบรรยายและสรุปในรูปของตาราง

3.2 เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

3.2.1 กลุ่มเป้าหมายที่ทำการประเมินด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน จำนวน 9 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) ซึ่งกลุ่มเป้าหมายมีประสบการณ์มากในเรื่องนี้ (Intensity) และเป็นต้นฉบับในเรื่องนี้ (Typical Case) (สุภางค์ จันทวานิช, 2554).

3.2.1.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวน 3 คน

3.2.1.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านวัสดุผ้าทอไทลื้อ จำนวน 3 คน

3.2.1.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการทอผ้าไทลื้อ จำนวน 3 คน

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นการใช้เครื่องมือสำหรับสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ และผู้บริโภค ผู้วิจัยใช้ Quality Function Deployment (QFD) ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้ และใช้ตารางการกระจายหน้าที่การวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์ในการคัดเลือกแบบร่าง

3.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลผลิตภัณฑ์จากผ้าทอไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน นำมาวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อใช้ในการออกแบบและวิเคราะห์โดยใช้ Quality Function Deployment (QFD) ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาการออกแบบผลิตภัณฑ์ และทำการสรุปแบบร่างจากการกระจายหน้าที่วิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์

4. ผลการวิจัย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

การศึกษาระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ดำเนินงานและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษา โดยดำเนินงานวิจัยให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ ดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยกลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน จากการศึกษาข้อมูลด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่าผ้าทอไทลื้อได้เลือนหายไปตามกาลเวลา และจากการวิเคราะห์ข้อมูลหลายของผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ พบว่าลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ได้แก่ ลายน้ำไหล, ลายคำเคิบ และลายข้อปอก ผู้วิจัยจึงได้นำเอกลักษณ์ผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ มาวิเคราะห์ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ (รัชฎา วงศ์อนันต์, 2559)

4.1 ผลการศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

จากการศึกษาประวัติผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จากเอกสาร หนังสือ ผู้วิจัยสามารถสรุปการศึกษาได้ ดังนี้ ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลการศึกษาประวัติผ้าทอมือไทลื้อ จังหวัดน่าน

ลำดับ	วัฒนธรรม	รายละเอียด
1	ลักษณะทางภูมิศาสตร์	ส่วนใหญ่เป็นภูเขาซึ่งวางตัวในแนวเหนือ-ใต้ โดยเฉพาะบริเวณชายแดนด้านเหนือและตะวันออกซึ่งเป็นรอยต่อกับประเทศลาว มีภูเขาในเขตอำเภอปอเกลือ เป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในจังหวัด คือมีความสูงถึง 2,079 เมตร (แผนพัฒนาจังหวัดน่าน, 2561)
2	เศรษฐกิจของจังหวัดน่าน	ของที่ระลึกขึ้นชื่อจังหวัดน่าน คือผ้าทอมือ แต่หากเป็นสิ่งที่ระลึกประเภทอื่น จากการสอบถามข้อมูลจากนักพัฒนาชุมชน จังหวัดน่าน กล่าวว่า มีสถิติการขายดีประเภท ของใช้ ของที่ระลึก ผ้าทอมือ เครื่องเงิน ส้มสีทอง(สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2563)
3	วัฒนธรรม	(1) ความเชื่อ ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ วัดเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของผู้คน รองลงมา ได้แก่ ศาสนาคริสต์ อิสลาม และนับถือผีนั้นเป็นส่วนใหญ่ (2) งานประเพณีไหว้พระธาตุ เมืองน่านเป็นเมืองหนึ่งในดินแดนล้านนาที่พระพุทธศาสนาเผยแผ่มาถึงเป็นเวลาช้านาน ในเขตเมืองเก่า ทั้งในตัวเมืองน่าน (3) วัฒนธรรมการทอดผ้า เมืองน่านในปัจจุบัน เป็นเมืองหนึ่งในอดีตที่เป็นนครรัฐขนาดเล็กริมแม่น้ำน่าน ถูกโอบล้อมไว้ด้วยขุนเขาผิบน้ำและขุนเขาหลวงพระบาง นอกจากเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ความเป็นอันยาวนานของเมืองน่านแล้ว ยังมีหลักฐานทางโบราณคดีที่บ่งบอกว่าน่านเคยเป็นชุมชนโบราณที่มีอายุเก่าแก่เนื่องจากขุดค้นพบเครื่องมือหินมีอายุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10

(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

	ราว10,000-1ล้านปี ผ้าพื้นเมืองดั้งเดิมของนาน ได้แก่ ผ้าพื้น ผ้าขาม้า ถุงย่าม ผ้าห่ม(ผ้าสาแสง หรือผ้าตาไก่) ผ้าลายคาดก้นแบบนาน
--	--

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลการวิเคราะห์ลวดลายผ้าทอมือไทลื้อ

ลำดับ	ลาย	รายละเอียด	สี
1	 ลายช้อป็อก	เทคนิคที่ใช้คือการเทคนิคการเกาะ ล้างเป็น ลายขั้นต้นของการทอดั้งเดิมตั้งแต่ยุคแรกของ ชาวไทลื้อ	
2	 ลายชิตไทลื้อ	เทคนิคที่ใช้คือการเทคนิคที่เรียกว่า ชิต สีที่ใช้ ทอลายนี้ส่วนมากมีแค่ 3 สี	
3	 ลายคำเคิบ	เทคนิคการทอคือเทคนิคที่เรียกว่า ชิตหรือยก เป็นลายของชนชั้นสูงในสมัยก่อน ตัวลาย ประกอบด้วยดินทอง ซึ่งเป็นยุคกลางๆส่วนมาก คนที่ใช้ลายนี้จะเป็นเหล่าเจ้านายชั้นสูง	
4	 ลายชัมใหญ่	เทคนิคการทอคือเทคนิคที่เรียกว่าชิต หรือใน ภาษาลื้อเรียกว่า มุก เป็นลายพื้นฐานง่ายกับ การทอ และทอได้รวดเร็วเป็นลายที่ใช้กัน แพร่หลาย	
5	 ลายมัดก้น/คาด ก้น	เทคนิคการทอ คือมัด เป็นการมัด เส้นด้ายให้ เกิดลวดลายก่อนน ำไปย้อมสี เพื่อทอเป็นผืน ผ้า ซึ่งในภาษาลาวเรียกว่า “มัดหมี่”	
6	 ลายน้ำไหล	เทคนิคที่เรียกว่า “เกาะ” หรือ “ล้าง” เกิด ลวดลาย ที่พลิ้วไหวเหมือนสายน้ำที่กำลังไหล เป็นทางยาว และผ้าลายน้ำไหล มีลักษณะของ ลายที่ไม่ตายตัว	

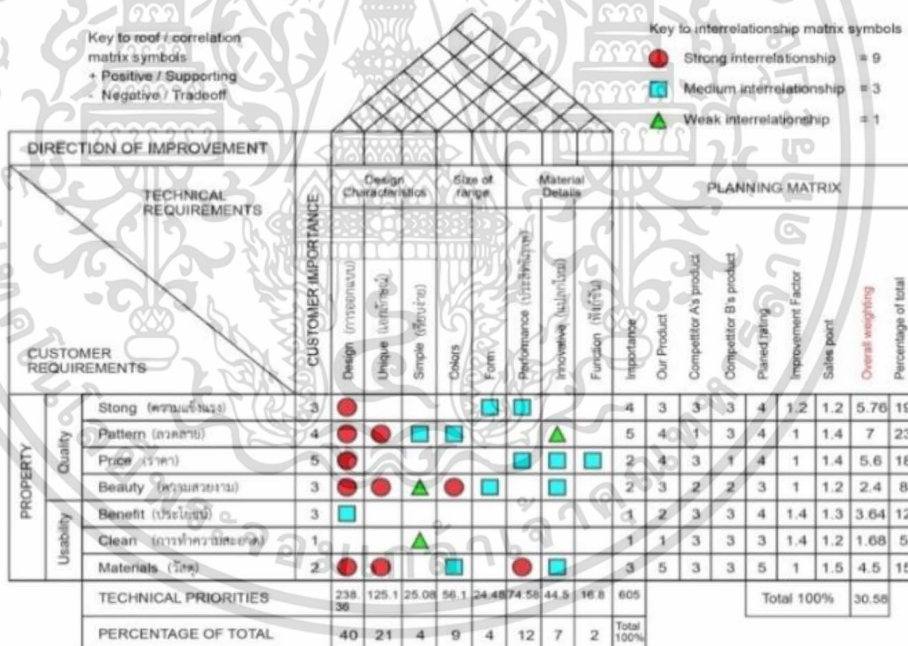
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่องลวดลายของผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ผู้วิจัยได้เลือกใช้ลายข้อปือก เนื่องจากเป็นลายที่เป็นที่รู้จักในคนหมู่มาก และลายน้ำไหลเป็นลายที่ทอกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ ซึ่งเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง(รัชฎา วงศ์อนันต์, 2559)

4.2 ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ผู้วิจัยนำแนวความคิดในการออกแบบ (Concept) ในการยกระดับผลิตภัณฑ์เครื่องแต่งกายจากผ้าทอมือ เป็นการนำลวดลายผ้าทอมือมาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์และสามารถใช้ได้ทุกโอกาส เรียบง่าย แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์และวัฒนธรรมของไทยลื้อ (ศักดิ์สิทธิ์ พิศาลสุพงศ์ และ พิสิฐ จงนรังสิน, 2540) การออกแบบรองเท้าได้นำแนวความคิดมาจาก Louboutin (ลูบูแตง) โดยเขาเรียนรู้ที่จะออกแบบรองเท้าที่สามารถสวมใส่ได้จริง ในขณะที่ด้วยกันก็ต้องเซ็กซี่ และที่สำคัญผู้ใส่ต้องสามารถเคลื่อนไหวได้อย่างสมบูรณ์แบบ (Christian Louboutin, 1990) และกระเป๋าสตูดผู้วิจัยได้แนวความคิดจาก คริสตีออง ตีแยอร์ Dior ได้กลายเป็นยอดดีไซเนอร์ของสตรีในวงสังคมชั้นสูงด้วยผลงานการออกแบบที่โดดเด่นไม่เหมือนใคร ทุกคนที่สวมใส่จะรับรู้ได้ถึงความสวยงามอ่อนหวาน มีบุคลิกที่โก้หรูหรา ผู้หญิงที่มีบรรดาศักดิ์ของยุโรป ภรรยาของผู้มีอำนาจ ไปจนถึงเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงล้วนเป็นลูกค้าคนสำคัญของ Dior ทั้งหมด ทุกคนต่างไว้น้ำใจให้เขาเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานสำหรับโอกาสพิเศษและสำคัญที่ต้องใช้เสื้อผ้า ที่หรูหราไม่เหมือนใคร เขาไม่เคยทำให้ใครผิดหวังเลยแม้แต่ครั้งเดียว เพราะไม่เคยปรากฏเลยว่าลูกค้าของเขาใส่ชุดที่มีแบบซ้ำกัน(Christian Dior, 1938)

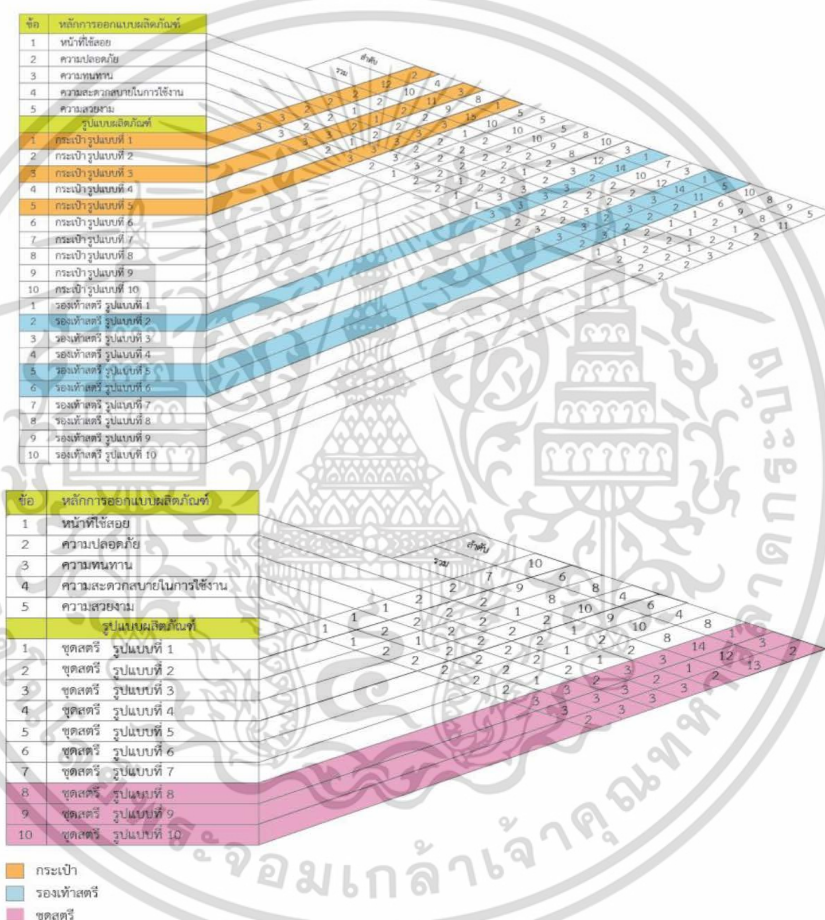
รูปที่ 1 แสดงหลักการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพเป็นแนวทางปฏิบัติ (QFD)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

จากการสรุปผลตารางหลักการวิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ โดยใช้หลักการแปลงหน้าที่ผลิตภัณฑ์เชิงคุณภาพเป็นแนวทางปฏิบัติ (QFD) ซึ่งวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภคเพื่อนำมาออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ จากตารางพบว่าการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อกับข้อกำหนดทางเทคนิคที่มีความสอดคล้องกันมากที่สุดคือ ลวดลาย โดยข้อกำหนดทางเทคนิควิเคราะห์ตามหลักทฤษฎี

รูปที่ 2 การคัดเลือกแบบร่างการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

จากการใช้หลักการกระจายการออกแบบเชิงคุณภาพตามหลักการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ซึ่งจะวิเคราะห์แบบร่างตามค่าคะแนนให้เหลือ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ประเภทกระเป๋ารูปแบบที่ 5 (15 คะแนน) รูปแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับบริการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

ที่ 1 (12 คະแนน) และรูปแบบที่ 3 (11 คະแนน) 2) ประเภทรองเท้าสตรี รูปแบบที่ 2 และ 5 (14 คະแนน) และรูปแบบที่ 6 (11 คະแนน) 3) ประเภทเครื่องแต่งกายสตรี รูปแบบที่ 8 (14 คະแนน) รูปแบบที่ 10 (12 คະแนน) และรูปแบบที่ 9 (12 คະแนน) แล้วนำทั้ง 3 รูปแบบไปประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 1 แสดงผลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือที่ถือจำนวน 9 คน

ลำดับ	ภาพที่การพิจารณา	ชุดทริโปแบบที่ 8 จาก 10 แบบ			ชุดทริโปแบบที่ 2 จาก 10 แบบ			ชุดทริโปแบบที่ 5 จาก 10 แบบ		
		N=9			N=9			N=9		
		X̄	S.D.	ระดับ	X̄	S.D.	ระดับ	X̄	S.D.	ระดับ
1	ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์	3.09	0.79	มาก	3.89	0.78	มาก	3.76	0.83	มาก
	รูปลักษณ์ภายนอกของผลิตภัณฑ์	3.22	0.97	ปานกลาง	3.89	1.09	มาก	3.22	0.97	ปานกลาง
	นิยามของผลิตภัณฑ์ที่ชัดเจน	3.44	0.55	ปานกลาง	3.67	1.12	มาก	3.47	0.71	มาก
	มีประโยชน์ต่อผู้บริโภค	3.56	0.53	มาก	3.22	0.83	ปานกลาง	3.11	1.36	ปานกลาง
	มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิต	2.78	0.97	ปานกลาง	3.67	0.87	มาก	3.44	1.33	ปานกลาง
	ความเหมาะสมกับอาชีพและนิสัย	3.33	1.00	ปานกลาง	3.33	1.12	ปานกลาง	3.44	0.88	ปานกลาง
2	ด้านวัสดุที่นำมาใช้	3.22	1.20	ปานกลาง	3.67	0.71	มาก	2.64	1.01	น้อย
	ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	4.00	0.71	มาก	3.67	0.71	มาก	3.89	0.93	มาก
	ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.78	0.67	มาก	3.67	0.50	มาก	3.47	0.87	มาก
3	ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.53	0.30	ปานกลาง	3.67	0.86	มาก	4.11	0.93	มาก
	รูปลักษณ์ภายนอกของผลิตภัณฑ์	4.11	0.78	มาก	4.11	0.60	มาก	3.56	0.53	มาก
	ความเหมาะสมกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.00	0.87	ปานกลาง	3.67	0.87	มาก	3.47	1.12	มาก
	มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.00	1.12	ปานกลาง	3.56	0.88	มาก	3.07	1.32	ปานกลาง
	มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.56	0.73	มาก	3.11	0.78	ปานกลาง	3.76	1.20	มาก
ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.00	1.12	ปานกลาง	3.67	1.03	มาก	4.66	1.01	มาก	
	ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้บริโภค	3.41	0.33	ปานกลาง	3.67	0.89	มาก	3.55	0.33	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือที่ถือ ทั้ง 3 รูปแบบ พบว่าเครื่องแต่งกายสตรีรูปแบบที่ 8 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 นั่นคือระดับความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.23 เมื่อจัดลำดับตามคะแนน (Rank) รายข้อ พบว่าด้านวัสดุดีและวัสดุหาง่าย มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมาคือด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในพื้นที่ จังหวัดน่าน มีรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น การใช้วัสดุจากท้องถิ่น ให้เกิดประโยชน์สูงสุด มีประโยชน์ใช้สอยที่เหมาะสม และผลิตภัณฑ์ซ่อมแซมบำรุงรักษาได้ง่าย ตามลำดับ ในส่วนของรองเท้ารูปแบบที่ 2 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 นั่นคือระดับความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.64 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.20 เมื่อจัดลำดับตามคะแนน (Rank) รายข้อ พบว่าด้านวัสดุดีและวัสดุหาง่าย มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมาคือด้านรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น รูปแบบความคิดที่สร้างสรรค์ และขนาดเหมาะสมต่อการนำไปใช้งาน ตามลำดับ และผลิตภัณฑ์กระเป๋าแบบที่ 5 มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงเป็นลำดับที่ 1 นั่นคือระดับความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.25 เมื่อจัดลำดับตามคะแนน (Rank) รายข้อ พบว่าด้านวัสดุมีความปลอดภัยในการใช้งาน มีค่าเฉลี่ยมาก รองลงมาคือด้านวัสดุมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้ประยุกต์กับผลิตภัณฑ์ ด้านวัสดุที่นำมาใช้มีความสอดคล้องกับวัสดุท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดน่าน และรูปแบบที่สวยงามในแบบท้องถิ่น ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

รูปที่ 4 ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ

5. การอภิปรายและสรุปผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับผ้าทอมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายและสรุปผลการวิจัย โดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ตามหัวข้อวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

5.1 อภิปรายและสรุปผลการศึกษาตลาดลายผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ คือ ประเภทของผ้าทอแบ่งออกทั้งหมดเป็น 2 แบบ คือ แบ่งตามวัสดุกับแบ่งตามเทคนิคการทอ โดยการสืบสารการทอผ้าจากรุ่นแม่ไปสู่รุ่นลูก ซึ่งลายก็จะปรับไปตามสภาพกาลเวลาและรวมถึงความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ของรุ่นถัดๆไป ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของวัฒนะ จุฑะวิภาต. 2555. ประเภทของผ้าทอมือแบ่งได้ 2 ประเภท คือ แบ่งตามวัสดุที่ใช้ในการทอ และแบ่งตามกรรมวิธีในการทอ ความละเอียดของลวดลายความประณีต ความงดงามของลวดลายล้วนได้มาจากกระบวนการถ่ายทอดกันในครอบครัว รุ่นต่อรุ่น ตั้งแต่สมัยผู้สูงอายุและลวดลายการทอจะพัฒนามาผ่านประสบการณ์ระยะเวลาที่บ่มเพาะจากผู้ทอเอง

5.2 อภิปรายและสรุปผลเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อ ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน คือ กลุ่มสตรีวัยทำงานอายุระหว่าง 25-45 ปี และผลิตภัณฑ์ที่ผู้วิจัยนั้นจัดอยู่ในกลุ่มตลาดปานกลาง โดยมีแนวทางการออกแบบที่เรียบง่ายแต่มีฟังก์ชันให้ใช้งานได้เหมาะสมตามกาลเทศะคือการใช้ผ้าจากชุมชนที่ผู้วิจัยลงไปศึกษา นำมาผสมกับผ้าชนิดอื่น และการออกแบบให้ใช้งานได้ทุกยุคสมัย สอดคล้องกับแนวแฟชั่นที่จะเกิดขึ้นและไม่ทิ้งความเป็นวัฒนธรรมไทลื้อ เช่น สีและลวดลาย ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของปรัชญ์ หาญกล้า, พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. 2557. (1) กลุ่มผู้บริโภคเป้าหมายของงานวิจัยคือ กลุ่มสตรีที่มีอายุระหว่าง 33-45 ปี ผลิตภัณฑ์ของงานวิจัยอยู่ในกลุ่มตลาดสินค้าระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีแนวทางในการออกแบบเครื่องแต่งกายของงานวิจัยที่สอดคล้องกับแนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน โดยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนด้วยกันคือ ความยั่งยืนในแง่ของสิ่งแวดล้อม คือ การใช้สีย้อมธรรมชาติ การใช้เส้นใยจากธรรมชาติ ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ซึ่งลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้น้อยที่สุด ตั้งแต่กระบวนการผลิตไปจนถึงลดทอนหมดอายุการใช้งานของผลิตภัณฑ์ ความยั่งยืนในแง่ของงานพื้นถิ่น คือ การใช้ผ้าทอมือในชุมชน ที่ได้มีการพัฒนาการใช้สี การแทรกเส้นด้ายพุ่งเพื่อสร้างพื้นผิวใหม่ ๆ ที่ทันสมัยขึ้น และความยั่งยืนในแง่ของการใช้งาน คือ เครื่องแต่งกายที่มีรูปแบบที่มีความคลาสสิก สวมใส่ได้ทุกยุคสมัย สอดคล้องกับแนวโน้มแฟชั่นที่จะเกิดขึ้น และสามารถนำไปสวมใส่กับผลิตภัณฑ์อื่นเพื่อเพิ่มโอกาสการใช้งานได้ เป็นต้น (2) เครื่องแต่งกายของงานวิจัยมีลักษณะเด่นจำเพาะคือ มีรูปแบบที่มีกลิ่นอายของความเป็นไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นถิ่น เช่น ลายผ้า หรือ ลักษณะของรายละเอียดบนเสื้อผ้า เป็นต้น เป็นเครื่องแต่งกายที่ใช้เส้นใยธรรมชาติที่มีรูปแบบลวดลายทางการและลวดลายปาร์ตี ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มตลาดสินค้าที่เน้นการใช้เส้นใยธรรมชาติเหมือนกันที่เน้นเครื่องแต่งกายแบบลวดลายเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นการเพิ่มทางเลือกให้กับผู้บริโภคในกลุ่มตลาดสินค้าเดียวกัน

เมื่อได้ข้อมูลและแนวทางในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ผู้วิจัยได้ทำการออกแบบผลิตภัณฑ์โดยใช้หลัก Quality Function Deployment ในการวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค เมื่อได้แบบร่างจึงใช้ตารางกระจายหน้าที่วิเคราะห์การออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ ในการคัดเลือกแบบร่างโดยทำการคัดเลือกแบบร่างที่ได้ค่าคะแนนสูงสุดจำนวน 3 แบบ จากนั้นนำแบบร่างทั้ง 3 แบบ ไปทำการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกแบบ ด้านการผลิต และด้านวัสดุ ทั้งหมดจำนวน 9 คน พบว่ารูปแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าทอมือของกลุ่มชาติพันธุ์ใหญ่ แบ่งออกได้ 3 ประเภท คือ 1) เครื่องแต่งกายสตรี อยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก 2) รองเท้า อยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก และ 3) กระเป๋า อยู่ในระดับที่เหมาะสมปานกลาง

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

5.4.1.1 ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ชุมชนกลุ่มวิสาหกิจเพียงชุมชนเดียว ซึ่งอาจจะขาดความครอบคลุมในเรื่องปัญหาของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอื่น ต่างอำเภอ อื่น ๆ

5.4.1.2 ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรเพิ่มจำนวนของผู้ให้ข้อมูล และให้ความสำคัญในการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

5.4.1.3 ในการทำวิจัยในครั้งต่อไป ควรออกแบบงานวิจัยให้มีเนื้อหาและหลักฐานที่ละเอียดมากขึ้น

5.4.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

5.4.2.1 จากผลการวิจัยจะช่วยให้ได้ความรู้ในด้านวัฒนธรรมการทอผ้าต่างๆ ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นๆ และเป็นที่ยอมรับมากขึ้น นำไปอยู่การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ของกลุ่มชุมชนต่างพื้นที่

5.4.2.2 จากผลการวิจัยจะทำให้รู้ถึงลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ ต้นกำเนิด จึงสามารถใช้เป็นพื้นฐานในการใช้ทำวิจัยในด้านการออกแบบ หรือการวิจัยทางด้านอื่นต่อไปได้

5.4.2.3 จากผลการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้กลุ่มผู้ที่สนใจใหม่ มีความรู้ความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น และนำไปต่อยอดการทำวิจัยในครั้งต่อไป หรือไปต่อยอดทางธุรกิจชุมชนได้อีกด้วย

6. กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างเป็นอย่างยิ่งจาก ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วม ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน และผู้บริโภคที่มีความสนใจในผลิตภัณฑ์ที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะแก่งานวิจัยฉบับนี้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
(The 10th National Conference on Applied Liberal Arts NCAA2021)

7. เอกสารอ้างอิง

- ชาย โพธิ์ลิ้ม. (2554). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 5*, กรุงเทพมหานคร : อิมรินทร์ริ่งแลงด์พับลิชชิง จำกัด (มหาชน)
- นิรัช สุดสังข์. (2548). *การวิจัยการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์
- นิรัช สุดสังข์. (2543). *ออกแบบอุตสาหกรรมระบบและวิธีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม. งานตรวจ* กรุงเทพฯ. เอกสารการพิมพ์คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ปรัชญ์ หาญกล้า, พรสนอง วงศ์สิงห์ทอง. (2557) *การออกแบบเครื่องแต่งกายสตรีเพื่อพัฒนางานพื้นฐานให้เป็นสินค้าระดับชาติโดยใช้แนวคิดการออกแบบอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาผ้าทอมือเอกราชเวียงเชียงรุ้ง จังหวัดเชียงราย* กรุงเทพฯ คณะศิลปกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- แผนพัฒนาจังหวัดน่าน. (2561-2565). *ฉบับทบทวน รอบปี พ.ศ. 2564* สำนักงานจังหวัดน่าน. ค้นจาก <http://www.nan.go.th/structure-detail/255/>
- พิศาลสุพงศ์ และ พิสิฐ จงนังสิน. (2540). *ผู้ก่อตั้งแบรนด์ Tube Gallery*. ค้นจาก <https://www.siamcenter.co.th/trendupdate/BIFW2018-Tube-Gallery-/125>
- ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี. (2561-2580). *สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ*. ค้นจาก <http://nsrnesdc.go.th/>
- รัชฎา วงศ์อนันต์. (2559). *การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง). ค้นจากสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- รัชฎา วงศ์อนันต์. (2559). *การศึกษาศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทลื้อเพื่อการออกแบบ และพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องประกอบการแต่งกาย* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง). ค้นจากสำนักหอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วันนะ จุฑาวิภาค. (2555). *ผ้าทอกับชีวิตคนไทย*. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต: กรุงเทพมหานคร เลขม อินทโชติ.(แผ่นพับ).
- สุภางค์ จันทร์นิช. (2554) *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 19*, กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดน่าน. (2562). *กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย*. ค้นจาก https://www.otoptoday.com/view_prov.php?prov=55
- christian dior. (1938). *ผู้ก่อตั้งแบรนด์ Dior*. ค้นจาก <https://sites.google.com/site/historyoffamousbrandname/home/christian-dior/kaneid-christian-dior>
- Christian Louboutin. (1990). *ผู้ก่อตั้งแบรนด์ Dior*. ค้นจาก <https://www.smethailandclub.com/aec-4800-id.html>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10
The 10th National Conference on Applied Liberal Arts: NCAA2021

"Hard & Soft Skills for Human Capital in the New Normal"

วันศุกร์ที่ 13 สิงหาคม 2564
 โดยคณะศิลปศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ขอมอบเกียรติบัตรนี้เพื่อแสดงว่า

ณัฐภาคย์ กัฬเจริญ / สมชาย เชะวิเศษ / รณศ ภิรมย์การ

บทความเรื่อง

การยกระดับฝีมือจากเอกลักษณ์ชาติพันธุ์ไทยเพื่อสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านหนองบัว จังหวัดน่าน

ได้เข้าร่วมการนำเสนอบทความในการประชุมวิชาการระดับชาติทางศิลปศาสตร์ประยุกต์ ครั้งที่ 10

รองศาสตราจารย์ ดร.โพกรวย พิมพ์ดี
 รักษาการแทนคณบดีคณะศิลปศาสตร์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

